ג' אב תשמ"ג, 13.7.83 שנה 47 המחיר 80 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

השבוע בעולם

חברון: מה קרה באמת

הטירוף המדבק

משה לווינגר

86

וימר יעקבסון טמיר
שנה
שנה
שנה
שנה
שנה
שנה
שנה
שנה
שנה

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי ◆ המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 232262/3/4־03. תא־דואר 136, ◆ העורך הראשי: אורי אבנרי ◆ עורך תבנית: יוסי שגיא ◆ רכז המערכת: שלמה פרנקל ◆ עורכי ביתוב: תמי מוטוביץ וגיורא נויפלד ◆ צלמי מערכת: ציון צפריר, עמנואל פרגוסטי וציפי מנשה ◆ עורכת דסק: אהובה קורן ◆ ראש המינהלה: אברהם סיטון ◆ מחלקת המודעות: רפי זברזני ◆ המו"ל: „העולם הזה" בע"מ ◆ הדפסה: „הדפוס החדש" ◆ הפצה: „גד" בע"מ

כתבת השער הקידמי:

פסיכופתים בחברון

אחרי גל של שמועות וגירסות שונות ומשונות, מביא העולם הזה את השתלשלות המאורעות האמיתית שאירעה ביום החמישי בחברון. הממשלה נבנעת לטירוף.

5

כתבת השער האחורי:

מזונות צמרת

רונית גינסבורג־גמליאלי, אשתו של ספר־הצמרת גילי גמליאלי, תובעת יותר ממיליון לירות לחודש דמי מזונות, ו־טוענת שבעלה מרוויח 6 מיליון לירות לחודש נטו.

72

סקופ

סכנה למיליונים!

מישהו ירוויח הרבה מאוד כסף, וחלק גדול מתושבי המדינה עלול לשלם על כך בבריאותו, ואולי אף בחייו. **העולם הזה** חושף הסכנה הטמונה במתכת הברילים.

9

הכישלון הצבאי

בניתוח מיקצועי חושף העולם הזה את אשר היה ידוע זה מכבר בחוגי הצבא. אך הוסתר מידיעת הציבור — הסעיפים וה־כישלונות הצבאיים של מילחמת־הלבנון.

21

סטריאוטיפים פסולים

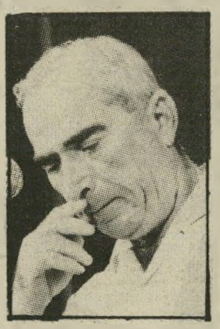
„אלברט פירות" הוא דוגמה מצויינת לסטריאוטיפ הפוגם בחינוך של ילדים ומבוגרים כאחד," קובע אלי רשף, העושה את עבודת הדוקטור שלו על השפעת אמצעי־התיקשורת על ילדים. **הוא מנתח את ראלאם, ברעות, ומישל עזרא.**

50

נשים הביתהו

במיסמך מדהים, שקשה להאמין שנכ־תב בישראל של 1983, הודיע שר־ה־אוצר יורם ארידור: „אין מקום לעודד כלל כיום יציאת נשים לעבודה!"

66

תחילת הדרך

רפאל איתן היה אורח־הכבוד בכינוס היסוד של תנועה חדשה שהוקמה על־ידי צעירי חרות. כך בחר רפול לפתוח בקאר־יירה הפו־ליטית הח־דשה שלו.

10

„קודם כל ישראלית ויהודיה!"

„אני סובלת מעויינות ומניכור, אבל זה המחיר שאני צריכה לשלם על הדרך שבה בחרתי," אומרת **פליציה לנגר**, המס־פרת בראיון מעורר מחשבה על דרכה כאשה, כאם, כקר־מוניסטית וכ־ישראלית יהו־דייה, הרואה מקומה בארץ.

59

משחקי ילדים

הפסיכולוגים קוראים לזה „אהבת ספטמבר ומאי." בווידוי חושפני ל־**שולמית יריב**, מספרת התכשיטאית והציירת **רחל גרא** מדוע היא אוהבת גברים שגילם הוא מחצית מגילה.

44

סקופ

עבר אפל

אליהו ניצן, אביו של מנהל כלא רמלה שנרצח, רוני ניצן, ישב בעבר בכלא מעשיהו! כך גילה לאחרונה הרצל אביטן, אחד הנאשמים ברצח הסוהר, שמישפטו מתברר בימים אלה בביהמ"ש.

69

פה יש רק מוסיקה!

זמר הרוקנ'רול ג'ו קוקר הצליח במה שלא הצליחו אחרים: באמפיתיאטרון בקיסריה הוא איחד את כל העם — צעירים וקשישים, עשירים ועניים, מתנגדי המילחמה ותומכיה, וסחף את כולם בשירה, בריקודים, בצווחות ובהתלהבות של אכסטאזה ללא גבול.

70

כבוד העבריין

האסירים ערכו מגבית כדי לממן את עירעורו של דויד סוויסה לבית המישפט העליון. בכך הם הביעו את דעתם כי סוויסה הוא גבר. אשר שמר על כבודו כעבריין.

49

המדורים הקבועים:

במדינה	4	מה הם אומרים, מה הן אומרות —	
תשקיף	8	יצחק רבין, שלמה להט, ישראל כץ,	
תמרורים	9	גדי ביילים, ענת פלג וגיו קוקר	36
הנדון — לא לפירסום	13	לילות ישראל — על נחשים וסרטנים	38
יומן אישי — מנה, מנה, שקל ופרסין	15	זה וגם זה	41
אנשים	16	רחל המרחלת	42
בלונים	18	חלון ראווה	52
מיכתבים	24	נמר של נייר	54
תשבצומן	26	מוסיקה	56
הזרוסקופ	28	מיבחר תוכניות — בטלוויזיה	
זה היה העולם הזה שהיה	31	הישראלית והירדנית	62
עולם קטן — פקיסתאן, יוגוסלביה		שידור	63
וירוחם משל	33	קולנוע — קאצוביץ נזרק לכלבים	64
אנשים בעולם	34	אתה והשקל	67
		ספורט	74

בלי משוא פנים

לא תמיד

לא תמיד יש לנו מזל בבחירת הידידים שלנו, אך תמיד יש לנו מזל בבחירת אויבינו. שנאמר: אמור לי מי הם אויביך, ואגיד לך מי אתה.

לפני שבועיים ראו המוני בית־ישראל בלילי־שבת כתבה על המתרחש לפני בית ראש־הממשלה, במקום שהפך למעין היריד־פארק ישראלי.

המצלמה התמקדה על דמותו של איש

הכתבה על „הרתע הלבן"
מכה חוזרת

ירושלמי קשיש, שעבר על פני מישמרת של שוחרי־שלום וצעק לעומתה: „אורי פת"ח אבנרי, הידיד של ערפאת!"

התעניינתי מיהו המעריץ האלמוני הזה, ואיתרתי אותו מייד. כל ירושלמי ותיק מכיר אותו. שמו אליסף טבוליצקי, והוא בעל תחנת־דלק בעיר, ליד מוסיאון ישראל.

הפרט הפיקנטי: בשעתו נדון איש זה לארבעה חודשי־מאסר, בעוון העלמת־מיסים.

איני רוצה להשוות רג'רקק כזה ללווייתן כמו יהושע בן־צירן, הסופר־פטריוט והסופר־גנב. אבל יש בכל זאת משהו משותף.

מי שאוהב את המדינה שלו עד כדי כך, שהוא מוכן להילחם למען האדרתה עד לטיפת־הדם האחרונה של הזולת — איך זה הוא גונב ממנה כסף?

המילחמה על ארץ־ישראל השלמה עולה בממון רב. אך משום־מה בולטים כמה מראשי התנועה הזאת דווקא בשאיפתם להשתמט מתשלום חלקם במאמץ זה.

כך נוצר מצב מוזר: „אישׁ־פת"ח יריד ערפאת" כמוני משלם מדי חודש הון־עתק לקופת־המדינה, כדי לממן את הפוגרומים של מתנחלי קריית־ארבע, ואילו צועקי־ההידד מקדישים את מירצם להעלמת־מס.

הרתע הלבן

השבוע קיבלתי מיכתב מסטודנט לפסיכולוגיה, גדי אמיר מקריית־מוצקין, המתכונן לקבלת התואר השני באוניברסיטת בר־אילן. הוא מכין עבודת־תיזה על הנושא: „הקשר בין דפוסי־ההצבעה של עדות־המיזרח ובין הזדהותם העדתית וניכורם מהאשכנזים."

בלמדו את הנושא נתקל במאמר של מיכל שמיר ואשר אריאן, מרענים ידועי־שם, שחקרו את ההצבעה העדתית בבחירות האחרונות. בין השאר מוזכר בו כי המצאתי את המושג „רתע לבן", בכתבה שפורסמה בהעולם הזה (2288) אחרי הבחירות. הוא ביקש ממני מידע על כך.

הנה הקטע שהופיע באותו מאמר ביולי 1981:

אל מי פנתה תעמולה זו (של המערך)? את העצבים החשופים של מי היא גירדה? הפחדים הסתומים של מי התעוררו למראה הסרטים והתצלומים (של תופעות הביריונות מצד חסידי־הליכוד)?

הדבר חייב להיאמר בבירור: של הציבור האשכנזי.

באירצות־הברית נפוץ המושג WHiTE BACKLASH. „באקלאש" הוא דימוי הלקוח מן הטבע: כאשר גל נשבר ומציף את החול, חוזרים ונסוגים המים אל הים. והנמשל: אחרי התעוררות השחורים בארצות־הברית, שתבעו בתוקף את זכויותיהם, בא „הגל החוזר" של הציבור הלבן, שהגיב על התופעה בזעם גיזעני אלים.

יתכן שבישראל מתאים יותר דימוי אחר: המכה החוזרת של הרובה, הנרתע והחובט בכתפו של היורה אחרי שנורה הכדור.

אני מציע להעניק לתופעה זו את השם „הרתע הלבן".

הגיזענות של הצד האחד מזינה את הגיזענות של הצד השני. אחרי כל מיהאה או התקדמות של עדות־המיזרח, יש לצפות למכה־חוזרת של הציבור „הלבן", וזו־מזינה, מצידה, את המרירות והתיסכול של „עדות המיזרח".

פצצה מתחת לרגליים

עד כאן הקטע הנדון באותו מאמר. אני שמח ששימש מזון למחשבת מדענים, ושהמושג התקבל — כמו מושגים רבים אחרים שטבע העולם הזה במרוצת השנים. היה זה העולם הזה שטבע לפני כימעט 30 שנה את הסיסמה „רופקים את השחורים".

כותב גדי אמיר במיכתבו: „כפי שלא ניתן להתעלם מנטיות ההצעה של עדות־המיזרח לליכוד, לא ניתן להתעלם מנטיות ההצבעה של האשכנזים למערך. אותו רעיון שלך הביא אותי להחלטה לנסות לחקור גם את מידת ההזדהות העדתית של האשכנזים, מצביעי־המערך."

העובדה המצערת היא שמאז הבחירות, וההתרגשות החולפת שבאה בעיקבותיהן, השתתק נושא זה כליל. החששות שהתעוררו אז, ושהיו צריכים לגרום לחשבון־נפש לאומי, שככו במהרה — עד להתפרצות הבאה של הזעם הערתי.

אני מקוה שלא רק חוקרים צעירים, כמו גדי אמיר, יתנו את דעתם על בעייה זו, אלא שגם אזרחים בעלי תודעה מדינית וחברתית, החרדים לגורל המדינה, יתעוררו לטיפול בפצצת־הזמן הזאת, המתקתקת לה מתחת לרגלינו.

אורי אבנרי

במדינה

העם

שתי רמויות

אהרון גרוס היה רחוק מהאידיאולוגיה של המתנחלים, ושלמה ארגוב יוצא חוצץ נגד המילחמה שנפתחה אחרי ההתנקשות בחייו.

שלמה ארגוב הוא דיפלומט בגיל העמידה.

אהרון גרוס היה בחור־ישיבה בן 18. קיים שוני רב בין השניים. הם ייצגו שני גוונים שונים של ישראל. אך נראה שיש דמיון אחד בין השניים: שניהם נפלו קורבן להתנקשויות, שנוצלו למען מטרות שהיו זרות לגמרי לרוחם.

אמתלה מבוקשת. שלמה אר־גוב היה העילה למילחמת־הלבנון.

כשכיהן בתפקיד שגריר ישראל בלונדון, התנקשה בחייו חוליית־חיסול מטעם אירגונו של חסן („אבו־נידאל") בנא, פורש־פת"ח, אויבו הקיצוני ביותר של יאסר ערפאת ושותפיו.

ההתנקשות באה בדיוק ברגע הנכון לתוכניות־המילחמה של אריאל שרון. משום־כך מאמינים פלסטינים רבים שאבו־נידאל הוא סוכן המוסד הישראלי לביון. מומחים אוביי־קטיביים יותר סבורים כי אבו־ נידאל פעל בשליחות גורמים ערביים, שרצו במיוד להביא לפלישה ישראלית ללבנון. גורמים אלה יכלו להיות רק סוריה ו/או עיראק ו/או לוב.

ארגוב נפגע ביום החמישי, ה־3 ביוני 1983. מבלי לחשוב פעמיים, הטילו מנחם בגין ואריאל שרון על חיל־האוויר הישראלי להנחית הפצצה אדירה בעוצמתה על ביירות המערבית. בהפצצה זו נהרגו, לפי העכת הלב־ נונים, כ־500 איש ואשה, זקן וילד.

העילה: לנקום את ניקמת ארגוב — אף שאז כבר ידעו השניים כי אבו־ נידאל הוא שביצע את ההתנקשות, ואילו ה„נקמה" כוונה לעבר אויבו של אבו־נידאל, ערפאת. זה קרה ביום השישי, ה־4 ביוני, והערבים פותחים

קורבן גרוס
השר שיקר

ביום זה את מניין הימים של מילחמת־ הלבנון.

ביום השבת, ה־5 ביוני, השיבו כוחות אש"ף בדרום־לבנון בהפגזה על צפון־הגליל. בהפגזה זו נהרג איש אחד ויחידי — חייל שנסע בכביש.

היה די בכך, כדי לספק את האמתלה המבוקשת לפלישה עצמה, שהחלה ב־6 ביוני — כביכול למען „שלום הגליל". נהרגו בה עד כה 505 צעירים ישראליים, ורבבות לבנונים, פלסטינים וסורים.

„לחדול מהרפתקות!" מה התרחש בכל אותה עת בליבו של האיש, שההתנקשות בחייו פתחה שר־ שרת־דמים זו?

במשך שנה שתק שלמה ארגוב. במשך שנה זו החלים לאיטו, וגם ערך את חשבון נפשו. השבוע שיגר מיכתב לאיש־הארץ יואל מרקוס ושפך את ליבו במילים מאופקות. הוא הכריז על עצמו כעל מתנגד קיצוני למילחמה.

„מילחמות כדאיות הן עסק לשרלטאנים," כתב ארגוב. „רק מי שהיה בשדה־הקרב וחזר ממנו יודע שאי אפשר לדבר על מילחמות כדאיות. בשבילו, כל מילחמה היא בלתי־כדאית.

„הגיעה העת לחדול מההרפתקות. אינני בא לתת ציונים למילחמה זו או אחרת — השאלה היא אם אותם שחזו מילחמה זו חזו גם את מימדי ההרפתקה שבה. יתכן ואילו עשו כן, היו חוסכים חיי מאות מטובי הבנים.

„חברו יחד גנרלים שניסו כוחם בניהול מילחמה ולא יכלו, מטיפים כשער שהציעו עצות טובות או עצות־אחיתופל — אך הם לא הביאו את הישועה.

„עם ישראל יצא מן המילחמה הזאת יותר חלוש ממה שהיה כשנכנס לתוכה."

בכתבו כך נהג ארגוב כזיקני־העיר בתנ"ך, שרחצו את ידיהם בנחל והכריזו: ידינו לא שפכו את הדם הזה: **שיקרי השר.** אהרון גרוס, שנרצח השבוע בחברון (ראה עמודים 5–7), לא יכול היה לדבר. הוא מת.

אולם הוריו ריברו בשמו, וגם קולם היה צלול.

מותו של גרוס נוצל מייד על־ידי כוחות־השחור בקריית־ארבע, שאך המתינו למיקרה כזה כדי לבצע את המזימות שהם רחשו מזמן. מייד אחרי המיקרה ערכו פוגרום בשכונה שאותה הם מבקשים לספח לעצמם מזמן, ושממנה הם מבקשים לגרש את הערבים — כהכנה לגירוש הכללי של תושבי חברון והגדה כולה.

במיסגרת מסע־ההסתה, שנועד להכשיר את הקרקע לביצוע מזימות אלה, הופיע השר הניאו־פאשיסטי יובל נאמן, בהלוויית גרוס — אף שלא הוזמן, ואף שההורים התנגדו לכך בכל ליבם. הוא סיפח אליו את גרוס אחר־המוות, בהכריזו כי הוא היה אחד מחברי התנועה לעצירת הנסיגה, שלחמה נגד החזרת סיני.

השבוע גילו הורי הבחור, המורה יהודית גרוס והמישפטן אלכס גרוס, שניהם עולים חדשים (1974) רתיים מארצות־הברית, כי דברי נאמן היו שקר. אהרון גרוס שאל את הוריו בשעתו אם לרדת לימית כדי להתנגד להחזרתה, ועל פי עצת הוריו נמנע מכך. הוא גם לא ירד לאופירה. בקריית־ארבע למד רק מפני שאהב את הרב של הישיבה, אך בלי כל קשר לאידיאולוגיה השוררת במקום.

מותו נוצל באורח ציני על־ידי הקנאים לזריעת הרס — כשם שפציעתו של ארגוב נוצלה על־ידי בגין ושרון לזריעת הרג.

שטחים כבושים

מחברון תיפתח הרעה

הכל היה מתוכנן מראש. היוזמה נתונה בידי המתנחלים. ממשלת־ישראל הרישמית אינה אלא אוסף מיקרי של קאריירייסטים חסרי־עקרונות, קנאים חשוכים ודמגוגים ציניים. בכל משבר, ויהיה קטן או גדול ככל שיהיה, תתקפל ממשלה זו מול פני הפעולה הנחושה של המתנחלים.

שיא הציניות. לשיא הציניות הגיע — כרגיל — יוסף בורג. „במשך אלף שנה היתה קיימת קהילה יהודית בחברון, עד לטבח 1929," הצהיר. „זה צודק להחזיר אותה לשם!"

במשך אלף ושלוש מאות שנים היתה קיימת קהילה ערבית בבירעם.

במשך אלף ושלוש מאות שנים היתה קיימת יפו הערבית, רמלה הערבית, בית־שאן הערבית. אם מחייב הצדק את החזרת היהודים ללב חברון — מהו הצדק המונע את החזרת הערבים לערים אלה?

בלי משים, סיפק בורג את הטיעון הקיצוני ביותר לתעמולה הערבית — טיעון שרוב מנהיגי אש"ף כבר ויתרו עליו.

עילה לגירוש. המטרה העיקרית של המתנחלים כבר הושגה. הכל פועל לפי התוכנית. הממשלה החליטה להקים רובע יהודי דתי־קנאי בלב העיר הערבית הלאומנית־דתית ביותר בגדה המערבית. הדבר מבטיח מראש הסלמה נוראה של הרג והרס הדדיים. הסלמה זו תספק את העילה לגירוש המוני הערבים.

המילחמה

חידון לאומי

מה איכפת לישראל אם הצבא הסורי נשאר בלבנון או לא?

חידון החודש: במה מפריעה נוכ־ חותם של כוחות סוריים בלבנון לישראל?

„מיבצע שלום הגליל" נערך, כביכול, כדי להבטיח את שלום יישובי־ הגליל. האם מפריע הצבא הסורי בלבנון לשמירת השלום בגבול הצפוני?

הנסיון מוכיח את ההיפך. ברמת־ הגולן לא היו מעולם פיגועים חבלניים. גם בשיא התמיכה של סוריה בכל התהליך הזה, היוזמה נתונה כולה בידי המתנחלים. ממשלת־ישראל הרישמית אינה אלא אוסף מיקרי של קאריירייסטים חסרי־עקרונות, קנאים חשוכים ודמגוגים ציניים. בכל משבר, ויהיה קטן או גדול ככל שיהיה, תתקפל ממשלה זו מול פני הפעולה הנחושה של המתנחלים.

שיא הציניות. לשיא הציניות הגיע — כרגיל — יוסף בורג. „במשך אלף שנה היתה קיימת קהילה יהודית בחברון, עד לטבח 1929," הצהיר. „זה צודק להחזיר אותה לשם!"

במשך אלף ושלוש מאות שנים היתה קיימת יפו הערבית, רמלה הערבית, בית־שאן הערבית. אם מחייב הצדק את החזרת היהודים ללב חברון — מהו הצדק המונע את החזרת הערבים לערים אלה?

בלי משים, סיפק בורג את הטיעון הקיצוני ביותר לתעמולה הערבית — טיעון שרוב מנהיגי אש"ף כבר ויתרו עליו.

עילה לגירוש. המטרה העיקרית של המתנחלים כבר הושגה. הכל פועל לפי התוכנית. הממשלה החליטה להקים רובע יהודי דתי־קנאי בלב העיר הערבית הלאומנית־דתית ביותר בגדה המערבית. הדבר מבטיח מראש הסלמה נוראה של הרג והרס הדדיים. הסלמה זו תספק את העילה לגירוש המוני הערבים.

המילחמה

חידון לאומי

מה איכפת לישראל אם הצבא הסורי נשאר בלבנון או לא?

חידון החודש: במה מפריעה נוכ־ חותם של כוחות סוריים בלבנון לישראל?

„מיבצע שלום הגליל" נערך, כביכול, כדי להבטיח את שלום יישובי־ הגליל. האם מפריע הצבא הסורי בלבנון לשמירת השלום בגבול הצפוני?

הנסיון מוכיח את ההיפך. ברמת־ הגולן לא היו מעולם פיגועים חבלניים. גם בשיא התמיכה של סוריה באירגונים הפלסטיניים, לפני מילחמת ששת־הימים, הקפידו הסורים מאוד שחוליות־פיגוע יחדרו לישראל מבעד לגבול בלבנון או ירדן, ולא מגבול סוריה, לבל לתת לישראל אמתלה לפעולת־גמול.

אילו תפס הצבא הסורי עוד ב־1976 את הקו לאורך גבול ישראל־לבנון, אין ספק שגבול זה היה חוזר לשקט המוחלט ששרר בו בכל שנות ה־50.

הצעת רבין. הדבר נמנע אז בגלל היסטריה מפוברקת, שטופחה בישראל. מארגניה היו שימעון פרס, שר־ הביטחון, וחסידיו, שרצו להתנכל לראש־הממשלה יצחק רבין, שתמך בהתקדמות הסורים עד לגבול.

התוצאה: נשאר חלל ריק בין הצבא הסורי ובין גבול־ישראל, ובשטח זה נוצרה המיני־מדינה של אש"ף.

השבוע חזר רבין לעמדותיו המקוריות, והציע שישראל לא תתנה את מהלכיה בלבנון ביציאת הצבא הסורי מלבנון.

היה בכך הגיון — אילו אכן רצתה ממשלת־ישראל להוציא את כוחותיה שלה מלבנון.

הנסיגה הישראלית מלבנון היא אינטרס ישראלי מובהק. ישראל מעוניינת שלא לשקוע בבוץ של לבנון, כפי ששקעו האמריקאים בבוץ של ויאט־נאם. דרום־לבנון מסוכנת לחייהם של חיילי צה"ל לא פחות — ואולי יותר — מאיזור בחמדון־עליי, או מאיזור מונטה־זורדה, שפונה השבוע.

אם כן, מדוע להתנות את הנסיגה משם בנסיגה מקבילה של הסורים מן הביקעה ומצפון לבנון? איזה אינטרס ישראלי נועדה נסיגה כזאת לשרת? מה איכפת לישראל אם הסורים נמצאים שם או לא?

מחיר כראיי? על שאלות אלה יש רק שתי תשובות אפשריות.

האחת היא פשוטה. בגלל התעמולה של ממשלת־ישראל עצמה, ודיברי־ הסרק של ראשיה, נוצר הרושם כאילו סילוק הסורים משם היא מטרה ישראלית. אם ייסוג עתה צה"ל מבלי שמטרה זו הושגה, יירא הדבר כתבוסה משפילה.

השנייה עמוקה יותר. עיקרה: ממשלת־ישראל אינה שואפת לנסיגת כוחותיה, אלא להיפך, להישארותם שם ולחלוקת לבנון בין סוריה וישראל.

„לסגת! לא לסגת! במקום דרוך! לא לסגת! לסגת!"

צעיר נהרג — והתנהגות כל הצדדים לאחר מכן מבטאת את הפסיכופתיה ששמה חברון

השר והאלוף אלוף פיקוד־המרכז, אורי אור (מימין), בחברת שר־הביטחון משה ארנס. השניים הגיעו לחברון שעות ספורות אחרי האירוע. הם באו למקום במסוק. כש־נודע למתנחלים על בואם של השניים, הזדעקו כולם למקום. הם רצו לדבר עם השר, אך שר־הביטחון לא בא כדי לדבר עם המתנחלים. הוא הגיע כדי לראות מה המצב בעיר. ולכן קראו המתנחלים לעברו „רוצח!"

ך צעיר דתי־הגיזרה שעמד לברו במשך דקות ארוכות על אי־התנועה, הבחין כנראה בשלושת הערבים שהתקרבו אליו, אך לא חשד בדבר. מה שהם תיכננו נראה כמעשה טירוף. כשבידיהם פיגיונות בלבד הם ביקשו להרוג את הצעיר החמוש בנשק חם — וכל זאת בצהרי היום, בשטח חשוף לחלוטין, כאשר למעשה, כל מי שנמצא בשוק הקרוב, מרחק מטרים ספורים, יכול להבחין במתרחש.

אך אהרון גרוס לא הספיק להניח את אצבעו על הדק העוזי. השלושה שחטו אותו בסכיניהם, כאשר רבים מחבריו של גרוס, חמושים בנשק חם שהפצוע הקשה הוא בנו, שהיהודים ניסו להרגו כנקמה על־כך שאחיו השתתף בהרג בחורי ישיבה. סביר שערבים יימלטו מייד מכל אזור השוק, ברגע שנודע שהפצוע יהודי. סביר שהמתנחלים יארגנו מרדף, ויירו לכל עבר ללא כל אבחנה, כשהם פוצעים ערבים שלא השתתפו בהתנקשות בגרוס.

אפילו הרב משה לווינגר נראה כמעט שפוי בהקשר המטורף של חברון, כאשר שב ותפס את הגה השילטון במדינת ישראל, כשהוא מכתיב מהלכים בעלי משמעות מדינית

סבין בלב חברון

נשק מול מפגינים אנשי הוועד ל־סולידריות עם אוניברסיטת ביר־זיית יצאו ביום השבת להפ־גנת־הזדהות עם ערביי חברון. מכיוון שלא ניתן להם לעבור את המחסומים לכיוון חברון, נעצרו המפגינים על הכביש הראשי ירושלים־חברון והפגינו שם.

ששים ללחוץ על ההדק, נמצאים לא הרחק משם, ולצידם גם מישמרות חמושים של צה"ל.

מעשה הטירוף הראשון נתן את האות לשרשרת המעשים שב־עיקבותיו. במיסגרת של יחסי יהודים וערבים בחברון נראית אפילו שרשרת אירועים זאת כמעט סבירה.

סביר שחבריו של גרוס והחיילים הישראליים לא יסייעו לפצוע המתבוסס בדמו מפני שהם חשבו שהוא ערבי. סביר שהערבים לא יסייעו לו, מפני שהם חשבו שהוא יהודי. סביר שאחד הערבים יחשוב אחר־כך שהמתנחלים של חברון יקראו „רוצח" לעבר שר־הביטחון, בן־בריתם הנאמן מבחינה אידיאולוגית. סביר גם שייארגנו פוגרום ויציתו את השוק של חברון. סביר ששר־הביטחון יופיע בטלוויזיה ויכריז שאין סימטריה בין מעשי היהודים ומעשי הערבים. כשהוא שוכח שלפני זמן קצר הרג אחד מאנשי כהנא ילדה ערביה, והועמד על כך לדין.

המיסגרת הפסיכופתית אינה מק־ריח. היא נוחה מאוד לערבים שהרגו את גרוס החמוש בפיגיונותיהם. הם יכלו לחשב את הצעדים שיינקטו אחרי הרצח אחד לאחד, כאשר החשבון מרחיק־לכת. על־פי ההגיון של חברון, זה סביר לגמרי שאלוף פיקוד־המרכז אורי אור, ושר־הביטחון משה ארנס, ימלאו אחרי הוראותיו של לווינגר וידיחו את מוסטפה אל־נתשה, שהוא מחליפו של ראש העיריה הקודם, שהודח על־פי דרישה קודמת של לווינגר.

סביר ולא סביר

ך מיסגרת הפסיכופתית של חברון, זה סביר כמעט לחלוטין הפוליטי הוא פשוט: ככל שתרבה המתיחות, וככל שירבה הזעם של הערבים תושבי חברון לצערים נגדם – תרבה ההתנגדות לכיבוש הישראלי.

המיסגרת הפסיכופתית של האי־רועים נוחה גם לרב משה לווינגר ולחבריו. לפתע הם אינם זועמים על הניצול הפוליטי המחפיר של „דם החללים". מה שאסור למתנגדי המילחמה בלבנון, הוא אצלם לחם־חוק. מותו של אהרון גרוס הוא הוכחה ניצחת לכך שיש להדיח את אל־נתשה, להצית את השוק, לשנות את הוראות הפתיחה באש של צה"ל, ולהעביר את כל אזור השוק לידי מתנחלים יהודיים.

ממשלת ישראל, מצידה, סבורה שרק חלק מן הצעדים האלה הם סבירים. רק ההדחה והעוצר, ורק ההחלטה על זירוז ההתנחלות היהודית בלב־חברון, התנחלות שיכולה להיות לה רק תוצאה אחת: התנקשויות נוספות ופוגרומים נוספים, עוד הדחות של ראשי־ערים, חדשים לבקרים.

לווינגר וחבריו רוצים בסילוק הערבים מחברון, ומן הגדה המערבית כולה. הם מאמינים שהם נמצאים בדרך הנכונה. הכניעה החפוזה של ממשלת ישראל לפסיכופתיה החברונית מר־כיזה להם שהם צודקים.

צוות העולם הזה היה השבוע בחברון, שבבוקר יש בה עוצר, ואחרי־הצהריים נפתח בה השוק לרווחה. זוהי חברון שאהרון גרוס כבר אינו נמצא בה, ושליטה העליון הוא הרב משה לווינגר.

לאפרים ברור הכל

ך בע אבטיח אכול היה מונח על הארץ. עשרות זבובים עטו עליו והשמיעו זימזום צורם. הרחוב היה ריק לחלוטין. ריח שרוף עמד באוויר. מדוכני השוק נשארו רק שלדי המתכת ושאריות בד חרוכות, שחורות. התנופפו ברוח קלה וחמה. חברון נראתה השבוע כמו עיר־רפאים.

מנהיג בשער הרב משה לווינגר, בשער בית־הדסה בחברון.

רחובות ארוכים וריקים, איש לא נראה בהם, פרט לכמה חתולי־רחוב שחיפשו דבר מאכל. בכל פינת רחוב עמדו כמה חיילי צה"ל משועממים, ששמרו על העוצר.

לא הרחק משם, באיזור שמחוץ לעוצר, על הגיבעה הצופה ממעל על העיר, ממוקם בית־המימשל הצבאי

כך נדקר אהרון גרוס וזה מה שקרה אחרי שהופקר על־ידי חבריו

שלב אחרי שלב צוות העולם הזה שהיה בחברון גבה עדויות רבות, שעל־פיהן מתוארת כאן ההתנקשות באהרון גרוס, ומה שאירע אחריה. בתמונות ובהסברים לתמונות. זהו שיחזור מדוייק של מה שאירע בחברון ביום חמישי בשעות המוקדמות של אחר־הצהרים. כל אחד מהמיספרים בתרשים מתייחס לאחת התמונות בעמוד, המיספרות בהתאמה.

(המשך מעמוד 5)

בניין גדול המוקף גדרות תיל. לידו נמצא המאהל שהקימו המתנחלים לפני כמה שבועות. הם החליטו לשבות שביתת־שבת ליד בית־המימשל במחאה על המדיניות הרכה, לדבריהם, של כוחות הביטחון כלפי האוכלוסיה הערבית בשטחים בכלל ובחברון בפרט.

ביום הראשון השבוע היה שם רק כחור אחד. אפרים כץ, צעיר בן 17 וחצי מכפר־סבא. הוא הגיע לחברון שבוע קודם, וכבר יושב במישמרת במאהל המחאה. שלושה דיגלי ישראל מתבדרים ברוח. אוהל צבאי גדול, שני קרוונים. הכל ריק. אפרים ישב בתוך האוהל הצבאי. על הספסל מאחוריו היו מונחים כמה סיפרי קודש מכוסים באבק.

אפרים הסביר כי כל מתנחל־גבר המגיע לחברון חותם על נשק. היכן? "בנשקיה הסמוכה לבית־דומנו," הוא אומר בשיא הטיבעיות. צה"ל נותן למתנחלים שיעורים בשימוש בנשק ואף מארגן למענם מטווחים. הוא עצמו עדיין לא קיבל נשק, מכיוון שהגיע לשם רק לפני שבוע. הוא הגיע לחברון כדי ללמוד בישיבה. בינתיים לא החליט אם יתגייס לצבא אחרי סיום לימודיו. אולי כן ואולי לא. יכול להיות שימשיך את דרכו בישיבת־הסדר באיזשהו מקום.

אפרים חושב שזה בסדר גמור שיהודים חוזרים לבתים שלהם בחברון ובכל מקום אחר בגדה. "אלה בתים שהיו שייכים ליהודים בעבר. אפילו הערבים," הוא מוסיף, "חזרו אחרי מילחמת ששת־הימים לבתים שלהם בחיפה. כאן לפחות משלמים להם כסף טוב עבור הבתים שהם מפנים. בחיפה הערבים לא שילמו ליהודים כלום." כך סיפר לו חבר שלו וכך הוא מאמין. הכל ברור לו, אין שום ספקות.

הוא גם בטוח שהרופאים הערבים בבית־החולים עאליה יכלו להציל את חייו של אהרון גרוס, אך מכיוון שהכירו אותו כיהודי, הם לא רצו לטפל בו כמו שצריך והכריזו על מותו כאשר היה עדיין בחיים.

אדוני העיר הזועמים

ביום החמישי, בשעת התפילה בבית־דומנו, אמר הרב אליהו ארבל כי יש להתפלל לשלומו של אהרון גרוס, וזמן קצר אחרי כן אמר כי יש לשאת תפילה לעילוי נשמות. כך נודע לבחורי הישיבה כי גרוס מת. אחרי כן עברה הודעה בכל המרכזים היהודיים בעיר ובקריית ארבע, כי שר־הביטחון עומד להגיע לעיר, וכי על כולם להתאסף על הגיבעה שליד בית־המימשל הצבאי, שם עמד לנחות מסוקו של ארנס.

עשרות בחורי ישיבה הגיעו זועמים למקום. הם רצו לדבר עם ארנס ולנצל את המצב בעודו חם. הם רצו להביע את דרישותיהם וטענותיהם על המדיניות הרכה. אך ארנס לא רצה לדבר איתם. הוא הגיע למקום יחד עם אלוף פיקוד־המרכז, אורי אור, כדי להתרשם במו עיניו מן המצב בחברון. המתנחלים זעמו. הם לא היו מוכנים לקבל יחס שכזה, הם הרי אדוני העיר. ומייד התנפלו על שר־הביטחון בקריאות "רוצחי". הם ניסו לחסום את דרכה של המכונית בה נסע ומהומה התחוללה במקום.

אחרי שנסע שר־הביטחון, אסף הרב לווינגר את חסידיו ונשא לפניהם נאום

1 אהרון גרוס ניצב על אי־התנועה שבמרכז הכיכר ליד השוק של חברון. הוא המתין ביום החמישי, בשעה 1 בצהריים, למכונית הג'יפ־אם־סי שהובילה ילדים מקריית־ארבע ומבית־רומנו שבלב חברון. אהרון גרוס היה אמור ללוות את המכונית ולאבטח אותה. לשם כך הוא היה מצוייד בעוזי. תת־המיקלע היה תלוי על כתפו, ולא מוצלב על חזהו, כשהוא מוכן לירי.

קודם לכן ערך אהרון גרוס קניות בשוק, שדוכניו נראים בתמונה מאחוריו. המכוניות החונות. הוא נפרד מאחד מחבריו, חיים גנץ, וניצב לבדו, בניגוד מוחלט לתקנות הבטיחות שלפיהן אמורים לנהוג תושבי קריית־ארבע ותושבי חברון היהודיים כשהם נמצאים בעיר. ההוראות אומרות שעליהם להיות תמיד בזוגות, לפחות.

גרוס היה מזויין אמנם בנשק חם, אך למעשה לא היה לו ידע רב בשימוש בו. הוא לא היה חייל, ולא עבר אימון צבאי. צה"ל מספק לכל תושבי קריית־ארבע וחברון (היהודיים) נשק, אחרי אימון קצר ביותר, הכולל מיטווח.

המכונית שלה המתין גרוס התאחרה, וחדבר הביא עליו את מותו.

4 אהרון גרוס, פצוע קשה וזב דם, רץ לעבר הרחוב המוביל אל בית־הכנסת אברהם אבינו, שאינו מרוחק מהשוק. דמו כיסה את פניו, והוא לא יכול היה לראות את אשר לפניו. הוא התמוטט ונפל בפתח הסימטה המוליכה לתוך השוק. הקונים בשוק, יהודים וערבים, שלא היו עדים להתנקשות עצמה, לא ידעו מיהו.

על־פי חוקי הג'ונגל הנהוגים בחברון, לא העלו על דעתם החיילים או המתנחלים לסייע לערבי פצוע. המתנחלים בחברון ובקריית־ארבע מתחנכים ברובם על האמירה "הטוב בגויים – הרוג", או בלבושה העממי – "ערבי טוב הוא ערבי מת". מראהו של ערבי פצוע יכול לעורר אצלם רק שימחה. קשה להניח שאילו היו הערבים יודעים שהפצוע הוא מתנחל, הם היו עוזרים לו. בעיני הערבים בחברון גרועים המתנחלים גם מחיילי צה"ל, ונראים בעיניהם כמי שבאו לנשל אותם מבתיהם ומאדמתם, ואינם ראויים לשום רחמים אנושיים.

אך העובדה שהפצוע לא היה מזויין, הכריעה לבסוף את הכף לטובת האפשרות שהפצוע הוא ערבי. אחד הערבים בשוק, עזיז אבו־סנינה, אף היה סבור שהוא יודע מיהו בדיוק: בנו, אחיו של מי שנאסר אחרי שנאשם בהתנקשות בשבת בחורי הישיבה. פניו של אהרון גרוס היו מכוסים בדם, ואי־אפשר היה לזהותו בבירור. האפשרות שהמתנחלים הרגו את אחיו של האסיר נראתה לערבים בחברון סבירה בהחלט.

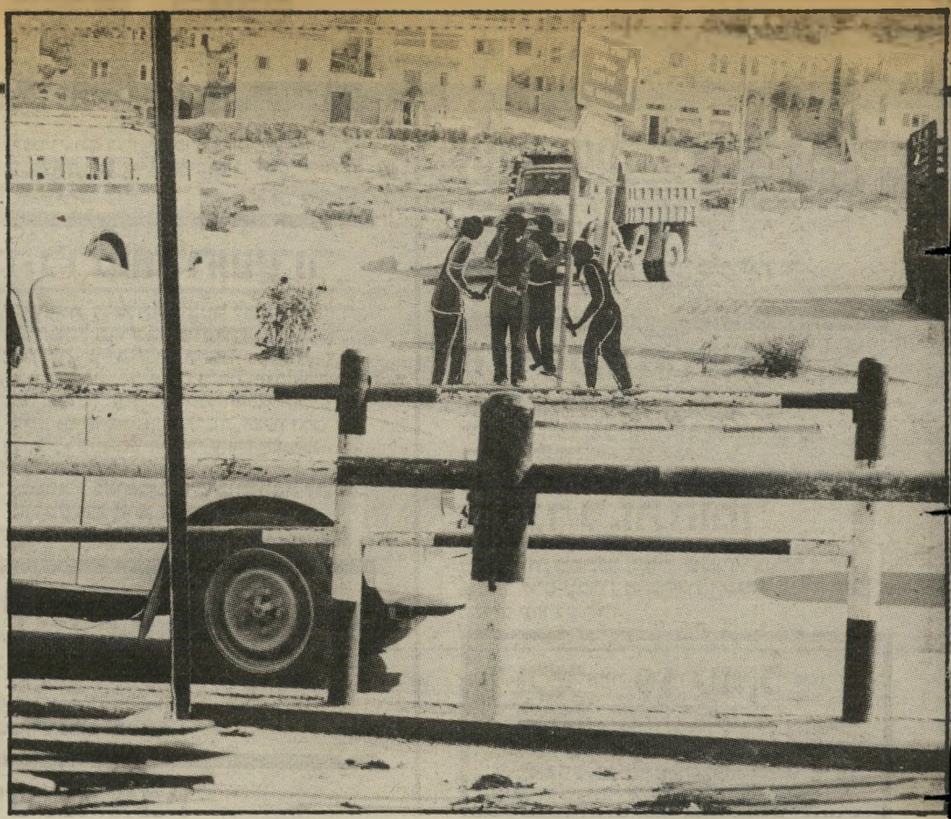
5 כאן נראה מירדף המכוניות המטורף, שהתנהל ברחוב המוליך מהכיכר שליד השוק אל חניון האוטובוסים, כשמצידו הימני נראית הגדר המקיפה את בית־הקברות הגדול שבמרכז העיר. מוטי נחמני, שחזר מן המירדף הרגלי שניהל אל השוק, הזעיק את חבריו והסביר להם שהיו אלה ערבים שהתנקשו ביהודי. כאשר שמעו זאת הערבים, הם התחילו מייד להימלט מהשוק לכל עבר, ברגל ובמכוניות. היה ברור להם שניקמת הדם תתחיל מייד.

בינתיים הגיעה מכונית הג'יפ־אם־סי שלה המתין קודם לכם אהרון גרוס. המתנחלים אירגנו מייד מירדף רכוב חפוז. המתנקשים באהרון גרוס כבר נמלטו מזמן, ברגל. אך זה לא היה חשוב למתנחלים. הם רצו לפגוע בערבים, יהיו מי שיהיו.

המכונית האחרונה שהספיקה להימלט מכיוון השוק, לפני שהתארגן המירדף במכונית של המתנחלים, היתה מכונית פיזו. הג'יפ־אם־סי של המתנחלים רדפה אחריה, כשהמתנחלים יורים לעברה ולעבר המכוניות שהיו לפניה בכלי־הנשק שבידיהם. לבסוף הם הצליחו לפגוע בגלגלי המכונית, והיה עליהם להיעצר.

כדי להסביר מאוחר יותר את הירי חסר־האבחנה לעבר הערבים, המציאו המתנחלים את השקר על כך שהמתנקשים באהרון גרוס באו במכונית פיזו.

2 כך בוצעה ההתנקשות באהרון גרוס, שניצב לבדו על אי־התנועה. התמונה מצולמת בכיוון השוק. לפי כל העדויות של עדי הראייה, לא היתה שום מכונית פזו או מכונית אחרת מעורבת בהתנקשות. שלושת המתנקשים התנפלו על גרוס כשבידיהם פיגיונות, ברגע שהבחינו כי הוא ניצב לבדו זמן רב, ומתבונן אל מעלה הרחוב, לכיוון שממנו היתה אמורה להגיע המכונית של המתנלחים. המתנקשים דקרו אותו בחזהו, בגרונו, בפניו ובגבו, והמשיכו לדקור אותו גם אחרי שכרע.

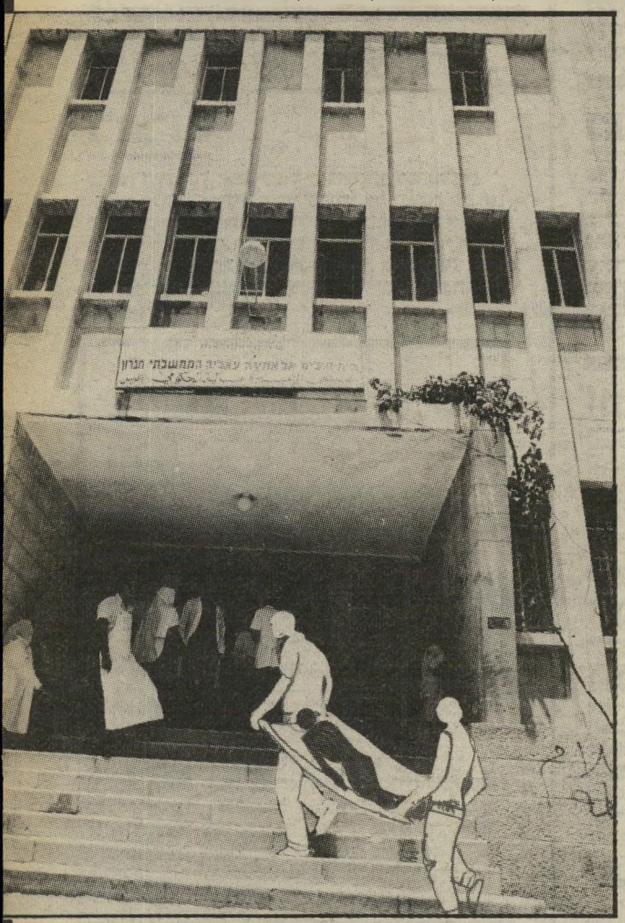
אך הדקירות לא הרגו מייד את אהרון גרוס. המתנקשים הערבים הניחו אותו כורע על אי־התנועה וברחו. אחרי שהם הסתלקו, קם גרוס והתחיל להימלט בריצה.

הסיפור על מכונית הפזו שממנה, כביכול, יצאו המתנקשים, הומצא בדיעבד על־ידי המתנחלים (ראה הסבר לתמונה 5).

להתנקשות היו שני עדי ראייה מבין המתנחלים. אף אחד מהם לא הזכיר בעדותו מכונית.

3 אחד המתנחלים, שהיה עד ראייה להתנקשות, מוטי נחמני, החליט לרדוף אחרי המתנקש שחטף את העוזי. בצה"ל נהוג שכאשר חייל נפגע בקרב, מטפל בו החייל הסמוך אליו, ואינו ממשיך בקרב. אך החוקים שעל־פיהם נוהגים המתנחלים בחברון גרועים בהרבה מן החוקים הנהוגים בשדה הקרב. המתנחל לא העלה על דעתו לסייע לחברו הפצוע, שהתרחק בריצה מאי־התנועה, ולברר מה עלה בגורלו.

נחמני החביא את הילד שהיה עימו, ופתח במירדף מלווה ביריות אחרי המתנקש הערבי שהיה מצוייד בעוזי. המירדף התנהל במעלה רחוב הומה אדם, עד שהמתנקש הגיע אל סככת האוטובוסים, בצד העליון של הרחוב. שם הסתתר המתנקש בין האוטובוסים, כאשר המתנחל ממשיך לירות לעברו. אחר־כך נמלט המתנקש אל בין הסימטאות.

4 אהרון גרוס הובל על־ידי עוזיו אבו־סנינה לבית־החולים הממשלתי בחברון, אל־אמירה עאליה. אפשר להגיע מהשוק אל בית־החולים בתוך כמה דקות נסיעה, וככל הנראה עשה אבו־סנינה את הדרך הזאת עוד לפני שהתחיל המירדף של המתנחלים. אהרון גרוס הובל מייד אל חדר־המיון, הנמצא מימין למדרגות, ורופאי בית־החולים טיפלו בו.

אך אהרון גרוס הגיע לבית־החולים מאוחר מדי. הדקות המעטות שבהן שכב ליד השוק, כאשר איש לא טרח לטפל בו, היו מכריעות. הפצעים שנפצע היו פצעי מוות לא מפני שפגעו באברים חיוניים, אלא בגלל איבוד הדם הרב והמהיר. ככל הנראה פגעו המתנקשים בכלי־דם עורקי, ובמצב כזה יכול הפצוע לאבד בתוך דקות מעטות את רוב דמו. במצע מסוג זה אפשר להציל את חייו של הפצוע רק אם ניתן לו מייד עירוי דם, או עירוי נוזלים מחליפי־דם.

אהרון גרוס מת כבר בבית־החולים. ועדת־בדיקה שמינה המינהל בחברון קבעה זאת מעבר לכל ספק. הרופאים הודיעו לאבו־סנינה שבנו מת, והוא לקח אותו לביתו. כשהגיע לשם, התברר לו שבנו האמיתי בא הביתה ולכן ההרוג אינו בנו. אבו־סנינה הודיע על כך למימשל הצבאי, וחיילים ומתנחלים באו לקחת את גרוס.

אחר־כך, במיסגרת סיפורי הזוועה שהפיצו המתנחלים כדי להכין את הקרקע לפוגרום שהם הכינו, הם הפיצו את השמועה כאילו לא היה אהרון גרוס מת כאשר הם באו לקחת אותו, ואף טרחו לספר כיצד "חובש" ו"רופא" ניסו להציל את חייו בדרך אל בניין המימשל, ובבניין עצמו. "אך היה מאוחר מדי."

הסיפורים האלה היו שקרים מוחלטים. למעשה היו תושבי חברון הערביים בטוחים שנהרג ערבי בתקרית, ובמשך כמה מהדורות חדשות בקול־ישראל אף שודרה הידיעה שהיה הרוג ערבי, כאשר הכוונה היתה לאהרון גרוס.

לאהרון גרוס לא נערך ניתוח שאחרי המוות כדי לקבוע את הסיבה האמיתית למותו. הוא נקבר שעות ספורות אחרי שנקבע דבר מותו. היה נוח מאוד למתנחלים, שלא תוברר סיבת המוות המדוייקת.

5 נוסעי מכונית הפזו נמלטו ממנה מייד כשהתברר להם שאין היא יכולה להמשיך ולנסוע. המכונית נעצרה ליד פתח אחת הכניסות לבית־הקברות, והערבים שהיו בה נמלטו אל החורשה שמעל לבית־הקברות. המתנחלים עזבו גם הם את מכוניתם, והתחילו לרדוף ברגל אחרי הערבים הנמלטים, כשהם יורים בגבם בכלי־הנשק שבידיהם, כדי להרגם ולנקום על מות אהרון גרוס.

ככל הנראה נפצעו במירדף המטורף – כך הגדירו המתנחלים עצמם מה שעשו – שניים או שלושה ערבים, שלא היה להם שום קשר אל ההתנקשות.

חוצב להבות. זמן לא רב אחרי נאום זה יצאו עשרות צעירים חבושי כיפות סרוגות אל הסימטאות הריקות של השוק, אל האיזור שהיה נתון בעוצר סלקטיבי, והחלו להצית חנויות ללא אבחנה וגם לירות. התושבים הערביים המבוהלים, שהיו נתונים בעוצר, הסתגרו מאחורי סוגר ובריח ופחדו להציץ החוצה. ההרס בשוק היה רב.

אנשי הוועד לסולידריות עם אוניברסיטת בירזית רצו להפגין ביום השבת לאות הזדהות עם ערביי חברון הנתונים בעוצר ולחזק את ידיו של מוצטפה אל־נתשה, ממלא־מקום ראש־עיריית חברון, שהודח בעיקבות האירוע ביום החמישי. הם גם ביקשו להתרשם כמו עיניהם מן הפוגרום שערכו היהודים בשוק הערבי בעיר.

אך לא היה די ברצונם. ביום השבת היו מחסומים צבאיים רבים לכל אורך כביש ירושלים־חברון, ורק שלוש מתוך מכוניות המפגינים הצליחו להתחמק ולעבור את המחסומים. אלוף (מיל) מתי פלד נסע במכוניתו וביקש להגיע אל נתשה. אך במחסום צבאי הסמוך לכניסה לגוש עציון, כ־20 קילומטר מן העיר חברון, עצרו החיילים את המכונית. פלד, וכל הנוסעים עימו, נתבקשו למסור את תעודות־הזהות שלהם ואחרי בדיקה קצרה הוסבר להם כי לא יוכלו להמשיך לחברון. אחרי בירור נודע כי מתנחלי חברון הזהירו את החיילים כי אם יכנס לחברון איש מאנשי שלום עכשיו, יהיה רע מאוד. והצבא, כמו גוף הנתון לשליטתו הבילעדית של הרב לוינגר, מנע מכל מי שנחשד בהשתייכות לכוחות שמאל בארץ להיכנס לתוך חברון.

ההפגנה שאמורה היתה להיערך בעיר חברון, נאלצה לשנות כיוון, לעבר מחנה־הפליטים בדהיישה. אך גם לדהיישה לא ניתן היה להגיע, כי על מחנה־הפליטים הוטל עוצר ביום השבת לפנות בוקר, מייד כשנודע לכוחות הביטחון על ההפגנה המתוכננת.

שלמה פרנקל ועזת סרגוסטי ■

תשקיף

הבחירות לא יוקדמו

אין כל סיכוי שהליכוד יסכים להקדמת הבחירות, גם אם ינצח בבחירות לרשויות המקומיות.
הסיבה העיקרית לכך: מצבו של ראש־הממשלה, מנחם בגין, שלא יהיה מסוגל לעמוד בהופעות פומביות.

מידע על אל־אנצאר

לארנס

קבוצת חיילי־מילואים, ששירתו באחרונה במחנה אל־אנצאר בלבנון, מכינים תזכיר מפורט על הנעשה שם. הם מתכוונים להגיש את החומר לשר־הביטחון משה ארנס, ולדרוש ממנו שיעלה בישיבת הממשלה את פרטי הדו"ח.
בתזכיר הם מפרטים את הסבנה הנשקפת לצה"ל ולחייליו מהמשך החזקת השבויים במחנה, כפי שהם מוחזקים ביום.

יהלומנים פושטי רגל

הנהלת הבורסה ליהלומים ברמת־גן החליטה בשבוע שעבר לאסור על 17 מחברי בורסת היהלומים את הכניסה לאולם־המיסחר. יהלומנים אלה הוכרזו לאחרונה כפושטי־רגל. ביניהם: חיים סיסאנו, נתן מלינגר, יעקב הרבסט, משה לוי, וסינגן את שיינמן.

תמיכה בכהן־אורגד

חברים במרכז חרות מחתימים על עצומת־תמיכה בח"כ יגאל כהן־אורגד, המציע לשנות את המדיניות הכלכלית של שר־האוצר. לטענתם, אין כהן־אורגד מבודד בתנועה, אלא יורם אריידור. לעומת זאת יש דווקא במיפלגה הליברלית ביטויים נגד כהן־אורגד, ובראש העומדים נגדו ניצב נציג איגוד העובדים הליברלים, הח"כ צבי רנר.

קרע שמיר־שרון

ניסיונו של השר אריאל שרון לקבל את תיק־ההתיישבות ייצור קרע חמור בינו ובין שר־החוץ, יצחק שמיר. סגן שר־החקלאות מיכאל דקל, המטפל בענייני התיישבות, הוא מאנשי שמיר, ושר־החוץ רואה בדרישת שרון פגיעה אישית בו.
קרע בין שרון ושמיר עירוש בידוד בימעט מזהלט של שרון בתנועת־החרות.

מעצרים — למניעת הופעה בוועידות

מנוי וגמור עם השילטונות למנוע כל הופעה של ערבים לאומיים מישראל בוועידות בינלאומיות שבהן מופיעים גם אנשי־אש"ף או גופים פלסטיניים בלשהם.
זהו הרקע למעצרם של „בני־הכפר", שהוזמנו לוועידות בינלאומיות.
בין השאר נעצרו צעירים שהשתתפו יחד עם פעילי־שלום יהודים בוועידות בינלאומיות למען שלום ישראלי־פלסטיני, וגם צעיר שעמד לצאת לוועידה דומה בוושינגטון. לעומת זאת אין נעצרים ערבים חברי־דק"ח, המשתתפים בוועידות מסוג זה.

ועדה לרשות־השידור

בתנועת־החרות הועלתה הצעה להרכיב ועדה מיוחדת שתטפל בהרכב המוסדות של רשות־השידור, שייבחרו בהתחלת 1984.
מוצע שבוועדה יכהנו השרים דוד לוי ויורם ארידור וחברי־הכנסת רוני מילוא, מיכה רייסר ומיכאל קליינר. במקביל, ביקש גם שר־החינוך־והתרבות, זבולון המר, הממונה על חוק רשות־השידור, כי עוזריו יכינו לו מועמדים לקראת בחירת המוסדות.
בליכוד ובמפ"ל מיחסים חשיבות רבה להרכב החדש, שיקבע את אופן הסיקור של מערכת־הבחירות לכנסת ה־11.

בג"ץ נגד לע"ם?

חברים בתנועת לע"ם עשויים לסנות לבג"ץ כדי למנוע את אישור ההסכם בין לע"ם וחרות.
על־פי ההסכם, משוריינים מקומותיהם של ארבעת ח"כי לע"ם הנוכחיים בכנסת ה־11.

מפ"ם נגד רבין

אנשי יצחק רבין במיפלגת־העבודה יתנגדו בכל תוקף לבקשת מפ"ם, כי ינתן לה להשתתף בהברעה על זהותו של מועמד המערך לראשות־הממשלה.
מלבד „חוג אורנים", שבראשו עומד הח"כ אימרי רון, יש במפ"ם התנגדות כללית למועמדותו של יצחק רבין. בעניין זה יש זהות השקפות בין ההנהגה הוותיקה ובין מזכירי מפ"ם.

ושוב: ליכוד הליכוד

בין נשיא המיפלגה הליברלית, השר יצחק מודעי, ובין כמה מראשי חירות מתנהלות בחשאי שיחות על האפשרות לליכוד הליכוד.
מודעי סבור כי במיסגרת ליכוד הליכוד הוא יוכל להשיג לעצמו את תפקיד שר־האוצר או שר־החוץ.

שינוי בתקנון הליברלים

ראשי הסיעות במיפלגה הליברלית הגיעו להסכמה עקרונית לשינוי תקנון המיפלגה, והברה בסיעות.
במיסגרת ההסדר בין הסיעות השונות במיפלגה, תיפתר גם הבעייה של שמונה מן השרים והח"כים של המיפלגה, הזקוקים לאישור של 60% מחברי מרכז המיפלגה כדי להיבחר לכנסת בפעם נוספת. השמונה הם: מנחם סבידור, יצחק מודעי, אברהם שריר, גידעון פת, משה נסים, שרה דורון, פסח גרופר ויצחק ברמן.

גינקולוגים מסתבכים באונס

לאחרונה אירע יותר ממיקרה אחד שבו הסתבך גינקולוג יזוע־שם בפלילים, באשר לקוחה התלוננה כי נאנסה על־ידי הרופא בשעת הבדיקה.

אלבין עוזר לאייבי

המיליונר מיכאל („מיקי") אלבין, איש שאול אייזנברג, העמיד סכום־כסף גדול לרשותו של אייבי נתן, כדי לעזור לו להחזיק מעמד. אייבי טוען שלא נתן לאלבין בתמורה זכויות כלשהן באוניית־השידור.
לדברי אייבי, לא תחזיק אוניית הישנה מעמד במשך חורף נוסף. בשבוע האחרון התגלה בה חור, שתוקן בעוד מועד, וכך נמנע אסון.
בגלל המצב החוקי המעורפל, גם לא כדאי לאייבי לעשות מאמץ ולרכוש אוניה אחרת ולהתקין בה תחנת־שידור, בהוצאה של כמיליון דולר.

אין אישור לסירוטה

על־פי שמועה שעברה בבית־המישפט בתל־אביב, התמנתה עורכת־הדין שרה סירוטה מפרקליטות המחוז למישרת שופטת מחוזית.
התברר כי השמועה היתה מוקדמת מדי, והמינוי טרם אושר רשמית.

ח"כים נגד המיזנון

יותר מ־30 ח"כים כבר חתמו על עצומה, הקוראת להחלפת המנהלים הנוכחיים של מיזנון־הכנסת.

אורגד ל„זה הזמן"

בטלוויזיה מסתמן הסדר שלפיו יצטרף אריה אורגד לרם עברון בהנחיית התוכנית „זה הזמן".
השניים ינחו לסירוגין.

דולר — 50 שקל

בשבוע הבא יגיע מחיר הדולר האמריקאי ל־50 שקל.
מאז יוני 1980, עלה מחיר הדולר פי 10, ומאז אוקטובר 1974 — פי 100.

דורש התנצלות מהטלוויזיה

האדריכל החיפאי דויד ינאי תובע מהטלוויזיה התנצלות ב„השבוע — יומן אירועים" על כתבה, ששודרה לפני שלושה שבועות על בצלאל הוד, משוקם ניתוח־לב.
בתוכנית השתמע מדברי האדריכל הוד שעבודתו בבית־הלוחם בחיפה היה מיפעל־חייו, בעוד ששמו של ינאי, מתכנן הבניין, לא הוזכר כלל.

בתי־דין לעבודה יוכפפו לעליון

הצעת־חוק חדשה, שתוגש בקרוב, תבקש להכפיף את בית־הדין הארצי לעבודה לבית־המישפט העליון.
מגישי החוק מעוניינים שאפשר יהיה לערער על החלטות בית־הדין לעבודה.

מניעת ריבית דולרית

בחוגים כלכליים נמתחת ביקורת על החלטתו של „בנק ישראל" למנוע מיסחר בפחורות עתידיות מגופים כלכליים שונים.
החלטתו של בנק ישראל נבעה מהרצון למנוע מהבנקים לשלם ריבית דולרית על הפקדות לזמן קצר בחשבונות פת"ם של לקוחות גדולים. אך הבנק הממלכתי נימק את החלטתו בנימוקים־שאינם שייכים לעניין, ואף ציין כי מדובר ב„תיקון טכני" בלבד.
מעבר להתרעמות על מערכת הכיזוב של בנק ישראל, מתרעמים חוגים כלכליים על כך שכתוצאה מן ההחלטה ייפגעו בהכרח גופים שעיקר עיסוקם מיסחר בטובין (קומודיטיס) בשוקי־העולם. למרות שזאת לא היתה כוונת בנק ישראל.

„כור" תגביר פעילותה בבורסה

קונצרן „כור" ההסתדרותי יגביר פעילותו בבורסה של תל־אביב. הקונצרן שותף בקונצרן התרופות „טבע", במיפעל הכימיה „אגן", ובמיפעל הצמוגים „אליאנס", שבקרוב ינפיק מניות בבורסה.
הנהלת כור מתכננת הנפקות נוספות.

ספר על הליברלים

העיתונאי אריה אבנרי כותב ספר על המיפלגה הליברלית ועל מאבקי הבוחות בין מרכיביה השונים.

חמרורים

נפצע ♦ בעת ששיחק כדורגל עם ילדיו, עיתונאי הארץ **אמנון** (אין לי אחות") **דנקנר**. הוא ריסק את קרסולו הימני ויאלץ לשכב תקופה ארוכה בביתו ב־מנוחה מוחלטת.

דנקנר

נדון ♦ ל־35 ימי מחבוש בפועל על סי־רוב לשרת בלב־נון **אנדרי דראזנין**, סמל ראשון במילואים. המשרת כחובש קרבי. דראזנין (30) הוא ממקימי ומראשי תנועת יש גבול. הוא פסיכולוג במיקצועו, שעשה את התואר הראשון שלו באוניברסיטת תל־אביב ואת השני בבר־אילן.

בא ♦ לארץ לביקור **לנוקס סבה**, נשיא רפובליקת סיסקאי, מדינת החסות של דרום־אפריקה. זהו ביקורו השני בארץ. בביקור זה הוא מקווה לגייס רופאים לארצו. סוכנו בארץ הוא **יוסף שניידר**, לשעבר מהפעילים המרכזיים בליגה להגנה יהודית של **מאיר כהנא**.

חגג ♦ את יום־הולדתו ה־45 העיתונאי ואיש הטלוויזיה **יעקב אחימאיר**. נולד ברמת־גן, נשוי ואב לשניים. אביו, **אבא אחימאיר**, היה ממנהיגי ברית הבריונים. אחיו, **יוסף**, הוא עיתונאי במעריב. שימש כסגן־מנהל מחלקת החדשות בטל־וויזיה, עורך ראשי ומגיש מבט לחדשות. עורך מוקד. היה כתב מדיני, ושליח רשות השידור לוושינגטון בשנים 1972—1976. בעל תואר מוסמך בהיסטוריה כללית.

חלפו ♦ 22 שבועות מאז נרצח מפגין שלום עכשיו **אמיל גרינ־צוויג**, מול לישכת ראש הממשלה, בעת שהשתתף בהפגנה שקראה לפיטורי שר־הביטחון **אריאל שרון**. עד היום לא עלתה המישטרה על עיקבות הרוצחים.

חלפו ♦ 15 שבועות מאז התחייב ח"כ חרות **רוני מילוא** בפומבי שהוא יתרום עשרה מיליון לירות לקרן לב", אם מועמד הקואליציה לתפקיד הנשיא, השופט העליון **מנחם אילון**, לא ייבחר. הוא לא שילם עד היום, אף לא חלק מהסכום.

חלפו ♦ 58 שבועות מאז פלש צה"ל ללבנון למילחמה שתוכננה ל־48, 72, או לכל היותר 96 שעות.

חגג ♦ את יום־הולדתו ה־77 המזכיר לשעבר של הסתדרות, **יצחק בן־אהרון**. נולד בבוקובינה, עלה לארץ בגיל 22. למד בבית־הספר הגבוה למדעי־המדינה והכלכלה בברלין. נשוי למרים ואב לשני בנים, יריב וישעיהו.

בן־אהרון

ממייסדי השומר הצעיר ברומניה, ומפעילי החלוץ שם ובגרמניה. מייסד הקיבוץ גיבעת־חיים ו־מתגורר בו מאז 1932. היה ציר בקונגרסים ציו־ניים, מזכיר מועצת פועלי תל־אביב בשנים 1938—1939. שירת בצבא הגרמני מאז 1940. בשנים 1941—1945 היה בשבי הגרמנים. נאסר ונתבע למישפט צבאי בתקופת המאבק. נאסר שנית עם עצירי השבת השחורה בלטרון בשנת 1946: היה ממייסדי מפ"ם, ואחד ממזכיריה, ב־1947. בשנים 1959—1962 היה שר־תחבורה. מאמרו עוז לתמורה בטרם פורענות, שפורסם ב־1963, שימש דחף אידיאולוגי למערך מפ־אי"—אחדות־העבודה בעבור שנתיים, הקמת מיפלגת העבודה ב־1968 וה־קמת המערך עם מפ"ם שנה אחרי כן. בן־אהרון ידוע כחובב ספרות, תיאטרון ושירה.

חגג ♦ את יום־הולדתו ה־96 הצייר היהודי צרפתי **מרק שאגאל**. את אורחיו שבאו לאחל לו מזל טוב הוא אירח בחוויולה שלו בצרפת.

סקופ

תחת מעטה של סודיות מוחלטת שבה שותפים ארבעה מישרדי־ממשלה

מוקם בארץ מיתקן המסכן את בריאותם של מיליונים

אור ירוק למרעילים

לא ידע שהדבר נעשה על־חשבון בריאותו. באשר תיגרם ההרעלה ההמונית הראשונה — זה יהיה כבר מאוחר מדי.

אלה היו דבריו של המודיע. הוא חיזק אותם בדברים שנאמרו בספרות המיקצועית, שממנה לקוחים הנתונים על סכנותיו של הבריליום המופיעים בכתבה זאת.

חקירת העולם הזה העלתה שהמודיע האלמוני אמר דברים מדויי־קים ביותר.

הפנייה הראשונה היתה למישרד־הבריאות. משם הופנה העולם הזה אל הפרופסור אלכס דונגי, יו"ר המכון לאיכות הסביבה, שתפקידו העיקרי הוא להגן על בריאות הציבור מפני מיפגעים מסוגו של הבריליום.

תשובתו של הפרופסור דונגי לשא־לת העולם הזה היתה:

„בריליום? זה חומר סופר־מרעיל. אני יודע למה אתה מתכוון. אתה מדבר על המיפעל ביהוד. משתמשים בב־ריליום כמו שמשתמשים בטיטניום הגדה המערבית, שכם, רמאללה, טול־כרם וג'נין.

בישראל זה פשוט

ה מידע על הקמת המיפעל — העתיד להתחיל בתהליך הייצור בתוך תקופה של חודשים — הגיע בעוד תקופה קצרה עלולה לרחף סכנה חמורה על כל תושבי אזור המרכז של מדינת ישראל.

שמה של הסכנה: בריליום.

אם יוגשמו התוכניות של התעשיה האווירית, יתחיל מיפעל קיים של חברה ממשלתית זאת לעבד את מתכת הבריליום במיפעל הממוקם בלב האזור שהוא צפוף האוכלוסין ביותר במדינת ישראל, בניגוד מוחלט להוראות הבטיחות הנהוגות בעולם התעשייתי המפותח, בקשר לטיפול במתכת הבריליום.

הרשויות שתפקידן לשמור על בריאות הציבור, כמו גם ה־רשויות האחראיות על קיום המיפעל, מתעטפות בשתיקה כמעט מוחלטת, ומסרבות לה־תייחס לנתונים הנוגעים לסכנה החמורה הנוגעת לבריאותם של מיליון ויותר אנשים.

הבריליום הוא מתכת בעלת תכונות מיוחדות, המעובדת בתהליך של עיבוד שבבי במחרטה, בכירסום, או בחיתוך. בתהליך העיבוד של המתכת הזאת נפלטים חומרים בעלי דרגת רעילות גבוהה ביותר. משום כך ננקטים בעולם התעשייתי צעדים מיוחדים במינם כדי להגן על העובדים המטפלים ב־בריליום.

וזאת גם הסיבה לכך שבעולם התעשייתי המפותח ממוקמים המיפ־עלים העוסקים בעיבוד הבריליום במקום מרוחק ממקום יישוב. יש מדינות שבהן ממוקמים המיפעלים העוסקים בבריליום בתוך כורים אטומיים. כורים כאלה נמצאים, בדרך־כלל, ברחק ממקום ישוב. ונהוגים בהם תנאי בטיחות מיוחדים.

מרכז הארץ בסכנה!

ב עת עיבודו של הבריליום נפלטים שני סוגי חומרים: שבבים וגאז רעיל.

השבבים המתכתיים, כאשר הם נגשמים, עלולים לגרום לבצקת הריאות. אך בדרך־כלל קל להתגבר על בעייה זאת באמצעות מסננים מיוחדים.

הגאז הנפלט הוא בעייה קשה הרבה יותר. הבריליום מעובד בתוך מיכל אטום, כדי למנוע סכנת פגיעה בעובדים. כדי להגן עליהם, הם מצויידים בחליפות־עבודה מיוחדות, המחלפות מידי יום. יש מקומות שבהם מצויידים העובדים גם במסכות נשימה המצויידות במסננים.

אך אם יש אוכלוסיה המת־גוררת בסביבת המיפעל — היא נחשפת הרבה יותר מאשר העובדים לסכנותיו של הברי־ליום. הגאז הנפלט דרך ארובת המיפעל עלול להינשם על־ידי האוכלוסיה, ולגרום למחלות דם, עור ודרכי הנשימה, שהן ח־מורות ביותר, ועלולות להביא גם למוות כאשר הגאז הרעיל הוא מרוכז.

המיפעל שבו ייוצר הבריליום הוא מיפעל־בן של התעשייה האווירית, ת־מ"ם שמו (תעשיית מכשירים מדויי־קים). המיפעל קיבל לפני שנה את פרס קפלן על תיכנונה, פיתוחה וייצורה של מערכת בדיקה משוכללת לאחזקת מערכות ניווט מוטסות עבור חיל־האוויר הישראלי.

המיפעל אינו גדול. הוא ממוקם בלב אזור השרון, בסמוך מאוד למקום יישוב. מקום היישוב הוא יהוד. בקירבה מסוכנת ביותר למיפעל מצויים סביון, גני־יהודה, גני־תיקווה, ועוד כמה מושבים וקיבוצים. לא רחוק משם שוכנות פתח־תיקווה, גבעתיים ורמת־גן. מדרום מרחפת הסכנה על רמלה ולוד, מצפון — על הוד השרון, הרצליה וכפר־סבא. למעשה — נתון כל מרכז הארץ בסכנת זיהום, ובכלל זה תל־אביב, ירושלים, נתניה, חדרה, וערי לידי מערכת העולם הזה לפני שלושה שבועות. לפני החקירה התבקש המודיע להסביר מדוע, לדעתו, הוחלט לעסוק בישראל בבריליום.

תשובתו של המודיע היתה ציונית. הבריליום הוא מתכת יקרה ביותר, בגלל תהליך הייצור המסוכן מאין כמוהו. אירגונים להגנת איכות הסביבה בעולם המפותח מקשים על היצרנים ואינם מניחים להם להקים מיפעלים כאלה, ללא תנאי בטיחות הולמים.

מישהו החליט שבמדינת ישראל זה יהיה פשוט יותר. המודעות לאיכות הסביבה אינה גבוהה, ואולי אפשר יהיה לשמור על עצם עובדת הייצור בסוד.

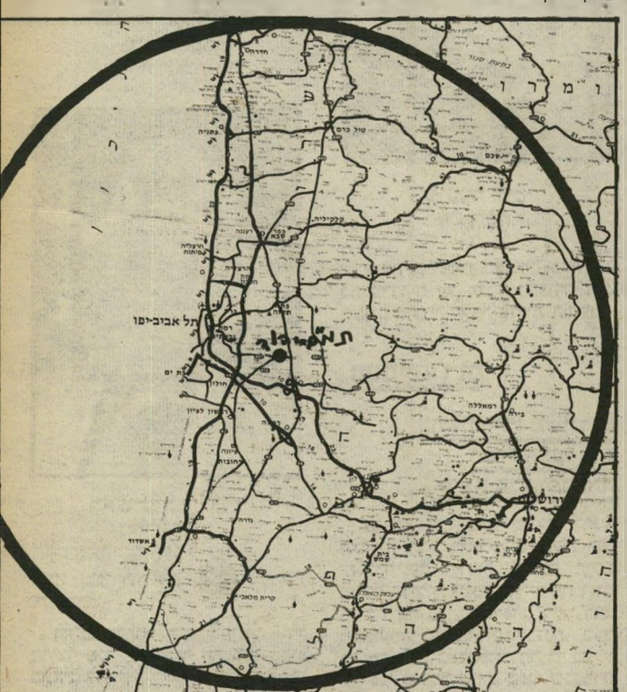
התוצאה: ישראל תרוויח הרבה מטבע זר — והצבור את (מתכת רעילה אחרת) אבל לטובת העם בישראל — עזוב את הנושא."

הפרופסור דונגי לא הסביר מדוע לטובת העם בישראל צריך לעזוב את הנושא. הוא סירב להיפגש עם כתב העולם הזה בטענה שהוא מאוד עסוק, ובכל השבוע אין לו זמן.

יומיים לאחר מכן, נערכה פגישה עם הד"ר שמואל ברנר, מעוזריו של הפרופסור דונגי. הפגישה נערכה בבניין הפקולטה לרפואה של אוני־ברסיטת תל־אביב.

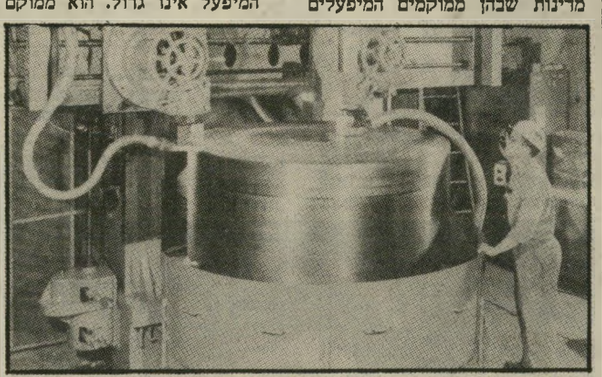
הד"ר ברנר גילה לכתב „העולם הזה": „קיבלנו הוראה ממישרד־הבריאות לא להשיב לך." הוא היה מוכן לרשום את

(המשך בעמוד 68)

איזור הסכנה:

על פי הספרות המיקצועית, עלולים ענני של חמישים קילומטרים לכל עבר. ככל שקירבת מקום היישוב למיפעל גדולה יותר – רבה יותר הסכנה. במפה זו נראה כל תחום הסכנה של הבריליום. הוא כולל את גוש דן כולו, את ערי השרון, את ערי השפלה, את ירושלים וחלק מהגדה המערבית, על מיליוני התושבים בתחום זה.

המיתקן

זהו תצלום מחוברת מיקצועית על הבריליום. התצלום נעשה במיפעל בחו"ל. במרכז התצלום נראה המיכל האטום שבתוכו נעשה עיבוד הבריליום. הפועל לובש בגדי־מגן מיוחדים.

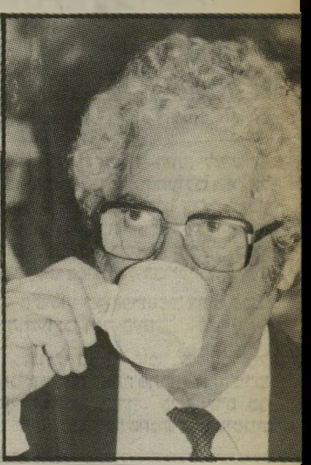
במדינה

מיפלגות

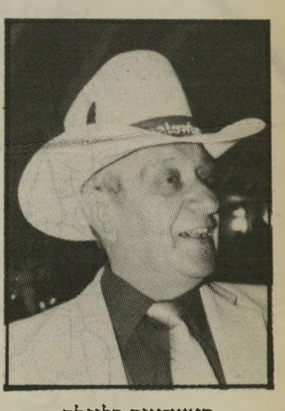
פרח לא רוצה

ח"כ הליברלים מנתניה אינו יודע מי מעוניין בו לראשות העירייה

המישלחת שבאה אל ביתו של ח"כ הליברלים יהודה פרח בישרה רעות. אנשים, שהגדירו עצמם כאזרחי נתניה, פנו אליו וקראו לו להציל את העיר משילטון המערך. „רק אתה תוכל

מועמד סרח
משיכה לנתניה

ראש־עיר קליגלר
מטרה קשה

לנצח בבחירות.„הם אמרו כמעט בתחנונים.

ח"כ, שהוא ד"ר לחינוך, היה מרוצה מכך שבנתניה חושבים שהוא מתאים לתפקיד ראש־העירייה, אך כמי שמתמצא בנעשה במיפלגה הליברלית הוא הריח מייד שדורשי טובתו העירונית הם למעשה דורשי רעתו הפרלמנטרית. הוא ברק את השטח והבין שהפנייה אליו היתה מתוכננת, כחלק מניסיון לשבור את קבוצת אנשי השר יצחק מודעי, שפרח נמנה עימם.

אינו מעוניין בגיזב. פרח הבטיח להרהר בהצעה, ושקל עם בני מישפחה וידידים קרובים איך לנהוג. אחרי שבועות של הירהורים, פגישות במיפלגה ושיחות עם תושבים בנתניה, הגיע פרח למסקנה שהליכתו לתפקיד ראש העיריה פירושה חיסול עתידו הפוליטי במישור הארצי. „אני לא אוכל למלא את שני התפקידים," אמר פרח ליריד מישפחה. „בתוך זמן קצר יתבעו ממני במיפלגה שאתפטר מהכנסת למען העיר, וזוהי בוודאי המטרה שלהם."

פרח, החולם להיות סגן־שר או שר־החינוך, ורואה עצמו מתאים לתפקיד, עדיין לא הודיע באופן חד משמעי שהוא לא רץ בנתניה, אך נתן להבין שהוא אינו מעוניין בג'וב מוניציפלי.

עמדתו של פרח עוררה בעיה בקרב האופוזיציה בעיר־ההולומים. כאשר התברר שמול ראובן קליגלר, איש המערך, לא יעמוד מועמד בעל שיעור קומה מהליברלים, החלה התרוצצות סביב מועמד אחר של הליכוד. הוזכר שמו של אלי זילבר, לשעבר דוברו של שר־החקלאות אריק שרון, ולפני כן דובר מישטרת נתניה. הבעייה של זילבר היא, לדעת אנשי הליכוד בנתניה, הדימוי הציבורי שלו. הם חוששים שלאנשי המערך יש חומר מפליל כביכול כנגד האיש שלהם, ומסיבה זו הם מעכבים את פירסום שמו כמועמד מוסכם.

אך צרותיו של זילבר אינן מסתיימות כאן. במחלקה המוניציפלית של חרות התבטא מישהו, שאם זילבר ירוץ לראשות עיריית נתניה יקים שם

מועמד רום
שם דומה

שרון את המיפקדה הצבאית שלו. ואם כך מדברים על הצמד במצודת זאב, קטנים סיכויי זילבר להיות המועמד.

פעמיים רום

בחולון ירוץ משה רום ובחיפה יעל רום אך לא ברשימה זהה

אם לא יהיו שינויים של הרגע האחרון, הרי שהפרקליט משה רום יתמודד על ראשות עיריית חולון מטעם הליכוד, וינסה להדיח את ראש העירייה מזה 30 שנה פינחס אילון. רום, ממומעמדי הליברלים לכנסת, בעל מישרד גדול בתל־אביב, הועדף בעירו על פני מועמד חרות, מפני שבצמרת הליכוד הגיעו למסקנה שרום הוא דמות היכולה למשוך קולות. אך במחלקה המוניציפלית של חרות מצטערים שבעוד שרום בחולון הוא מוסכם ויכול לחולל הפתעה, הרי ששם דומה בחיפה הוא פתח לפירוד ולפילוג.

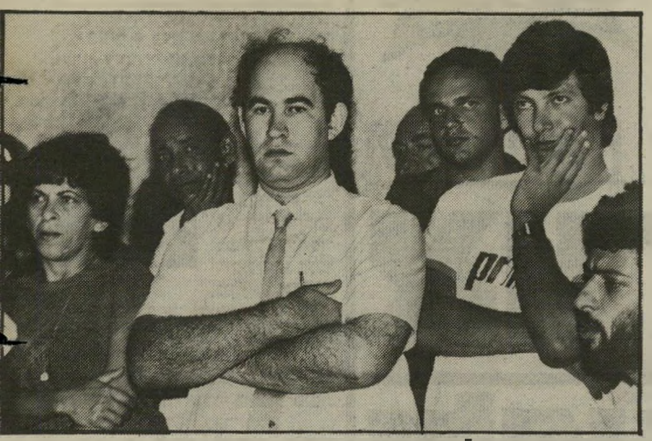
הסקר נגנז. יעל רום, אשתו של ח"כ חרות יוסף רום, תרוץ ברשימה עצמאית. מטעם הליכוד ירוץ שנוא נפשה, ח"כ מאיר כהן־אבידוב.

רום חששה לרוץ לבדה. סקר שהזמינה ושגנזה מייד לא מילא אחרי ציפיותיה. אך אז באו שתי הופעות מוצלחות בטלוויזיה, בערב חדש ובזה הזמן, ורום הגיעה למסקנה שתוצאות הסקר אינן משקפות את מעמדה בעיר אחרי שהצופים חזו בה.

רום, טייסת לשעבר, הקימה כבר מטה פעולה. רום בחולון נכנס אף הוא במלוא המרץ למירוץ. שניהם מייחלים לניצחון, אך לא בשני המיקרים תרוויח מכך מיפלגת השילטון.

זהו נסיון של רפול לחדור לתוך הנהגת חרות —

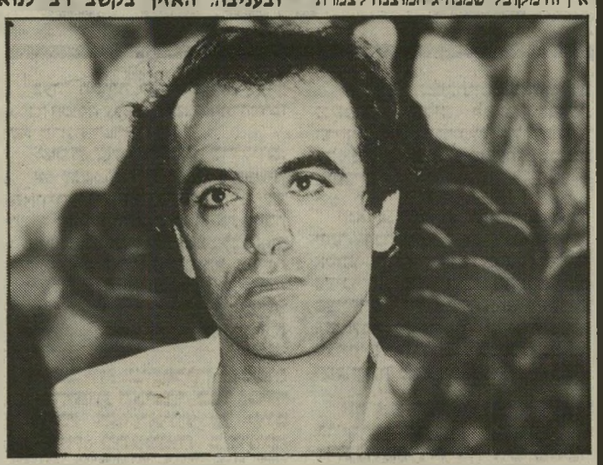
לידתו של מנהיג

הדובר של שרון

אלי זילבר, לשעבר דוברו של אריק שרון בתקופת היותו שר־החקלאות, בא באיחור לכינוס ונאלץ לעמוד ליד הפתח. זילבר, במכנסיים בצבע צהוב ובעניבה, האזין בקשב רב לנואמים שהתיימרו להיות אפוליטיים.

כ אשר ייכתב הפרק הפוליטי בחיי הרמטכ"ל לשעבר, רפאל („רפול") איתן תהיה פתיחתו מוזרה. אין זה מקובל שמנהיג המוצנח לצמרת

בן־ציון מורדוך חבר מרכז חרות מביט בתימהון בנעשה על הבימה. מורדוך, שזכה לפירסום כאשר כמעט פוצץ את ועידת ההסתדרות האחרונה, ישב בשורה השלישית. הוא בא למקום לפני התחלת הכינוס. במקום נראו חברי מרכז חרות אחרים.

פעילי אגודות הסטודנטים של חרות שנחלו תבוסות צורבות באוניברסיטות ברחבי הארץ בחודשים האחרונים, ובנאמני חרות קשישים שלא היו טורחים לבוא לכינוס של תנועה אלמונית.

תחת שם בדוי צעירים למען ישראל, ניתנה הגושפנקה הרישמית לקבוצת נאמני רפול בתנועת החרות. אם אחרי פרישתו הודלף מלישכת ראש־הממשלה שמנחם בגין רואה בו יורש, הרי שהכינוס שנערך בתל־אביב נתן לנגר מתל־עדשים את הבסיס האלקטורלי להצטרפות למיפלגת השילטון.

חשיבות אישית

ב ראש הקבוצה עומד ישראל כץ, התאום הסיאמי של צחי הנגבי. כץ, לשעבר יושב־ראש אגודת הסטודנטים של האוניברסיטה העברית

שלמה חזן לשעבר יושב־ראש אגודת הסטודנטים באוניברסיטת תל־אביב מטעם חרות, מאזין בקשב לנאומו של רפול. חזן הממושקף במרכז לבוש בחולצה משובצת ובאוורול בצבע לבן, מכר בכניסה את ספרי שיריו המוזרים, שיצאו לאור לאחרונה.

המיפלגה יעשה את הצעד הראשון באסיפת צעירים של התנועה, שה־ עדיפו להופיע לא בתווית הפוליטית הידועה שלהם, אלא תחת שם בדוי.

המודעה שפורסמה בעיתונים קראה לתל־אביבים לבוא ביום השלישי שעבר לכינוס־יסוד של התנועה צעירים למען ישראל. אורח הכבוד בכינוס, כך נאמר, יהיה רפול. לבאי אולם בית עובדי העיריה חולק מצע התנועה, שבו נאמר שצעירים בלתי־ צמיפלגתיים החליטו להקים תנועה כדי „לתת ביטוי אמיתי לאהבת ישראל מצד התחושה שבלב ומצד העשיה והיצירה." מתוך קריאה בעשרת סעיפי המצע התברר, שהצעירים משתייכים לימין הקיצוני הישראלי.

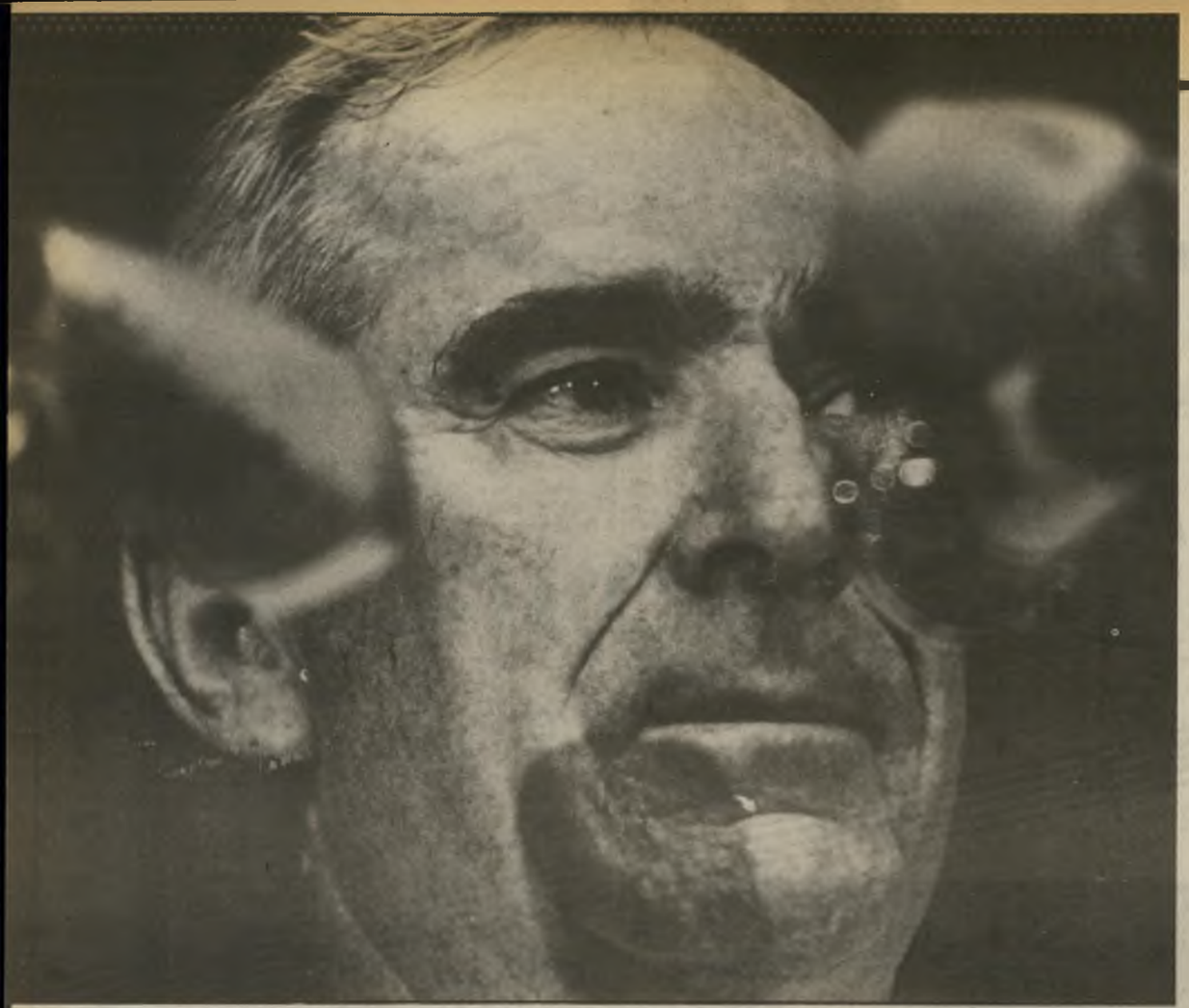
ספק אם בין הבאים היו סקרנים. ואם היו כאלה, הם היו צריכים לבוא בשעה מאוד מוקדמת כדי למצוא מקומות ישיבה, כי האולם היה מלא ברובו בצעירי חרות, חברי מרכז חרות,

מכה הסטודנטים לשעבר של אגודת הסטודנטים הירושלמית מטעם חרות, ויושב־ראש לשעבר של התאחדות הסטודנטים הארצית ישראל כץ, פותח את כינוס צעירים למען ישראל, שנערך בבית־עובדי העיריה בתל אביב.

ואחר־כך יושב־ראש ההתאחדות הארצית, הוא חבר חרות. הוא והנגבי היו בין מאגני התנועה „הספונטנית" שהתארגנה במצודת־זאב אחרי פירסום דו"ח ועדת כהן, שקראה להתפטרותו של שר־הביטחון אריק שרון בגלל אחריותו העקיפה לטבח במחנות הפליטים בביירות. קבוצה זו אירגנה הפגנת־תמיכה בשרון, כאשר דנה הממשלה בצורך בפיטוריו. אחרי שהמפגינים מול לישכת ראש־ הממשלה התפזרו, באו למקום מפגיני שלום עכשיו וביניהם אמיל גרי־ נצווייג, שנרצח אחר־כך על ידי משליך רימון שעיקבותיו לא נמצאו עד היום.

באחרונה עבר חתול שחור בין כץ והנגבי. בנה של ח"כ התחיה, גאולה כהן, שב לחרות והפך ליועצו לענייני תיקשורת של שר־התחבורה חיים קורפו. כץ, שמעולם לא נטש את חרות, קיבל ג'וב במחלקה המוניציפלית של התנועה.

ולעלות לצמרת

אחרי תבוסת חרות באגודות הסטודנטים בארץ, איבדו כץ ואנשיו מוקדי כוח רציניים. הקמת התנועה „העל־מיפלגתית" שהוא ניצב בראשותה היתה חיונית גם עבורו אישית, וגם עבור צעירי חרות שהושלכו מהקמפוסים.

לפני כחודש נסעו הוא, בנו של ח"כ מאיר כהן־אבידב, שמואל („שמוליק") שהוא פעיל סטודנטים, נמרוד גרנית, וצעירה בשם חני, לביתו של רפול במושב. הם נפגשו איתו בשבת בבוקר והזמינו אותו לכינוס היסוד של התנועה. רפול נענה ברצון. אין ספק שהוא ידע מי היושבים מולו. לא היו אלה צעירים על־מיפלגתיים אלמונים, אלא דמויות־מפתח ססגוניות בין צעירי חרות.

„מיעוט מבוטל ומוסת"

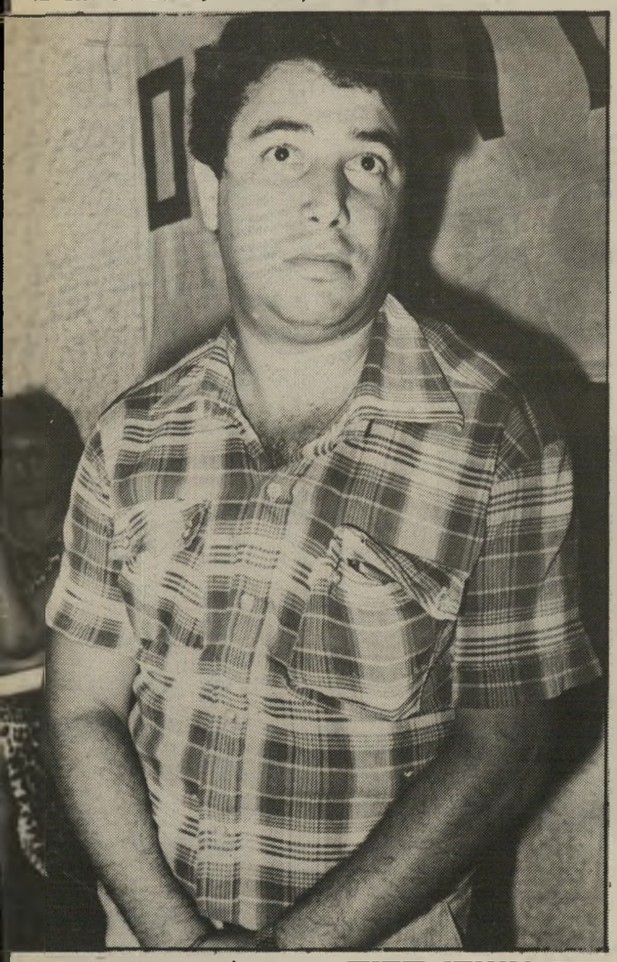
ב ערב הכינוס ישב על הבימה כץ ולצידו קבוצת פעילים אלמוניים ברובם. שמוליק כהן העדיף לשבת באולם, וכך נהגו עסקני חרות אחרים, שהם כבר פנים מוכרות. המסר שנשמע מהבימה היה ברור: תמיכה בהמשך השהייה בלבנון תוך גינוי חריף של קבוצת יש גבול ואנשי שלום עכשיו, תמיכה במדיניות הממשלה תוך השמעת טענה שהיא הממשלה הנבחרת, הוקעת אש"ף וקריאה לאחדות סביב דגל ישראל.

כץ, שנאם ראשון, אמר: „עכשיו הזמן לפעול. אם לא נפעל כולנו, התוצאות יהיו בלתי־הפיכות."

נמרוד גרנית קרא לפלסטינים להתיישב ב־22 מדינות ערביות. חיים מורד, שהציג עצמו כקצין־מילואים מירוחם אמר: „יש אנשים המתאספים בכיכר מלכי ישראל, זועקים וקוראים, ושעתיים אחרי זה נוחתות הפצצות על

מנהיג בסנדלים

הרמטכ"ל לשעבר, רפאל („רפול") איתן, נואם בכינוס היסוד של „צעירים למען ישראל", שהוקמה על־ידי צעירי חרות. אורח־הכבוד ישב בשורה הראשונה בזמן שהצעירים שישבו על הבימה נאמו. אחר־כך הוזמן לבימה

על־ידי ישראל כץ, ונשא נאום קצר. בבואו הוא התיישב על כיסא שבור וכמעט החליק על ישבנו, אך התאושש במהירות ועבר לכיסא אחר. אחרי נאומו הוא סירב להתראיין לעיתונאים שעטו עליו. רפול בא לאירוע כשהוא לבוש במיכנסים אפורים קיציים, ונעול סנדלים תנכיים.

כוחותינו בביירות. גיל סמסונוב, יושב־ראש תא צעירי חרות באר־ניברסיטת תל־אביב, דיבר על סרבני השירות בלבנון. צעיר שהזדהה כשאול משיכון המיזרח בראשון־לציון הציע להעמיק את מיפעל שיקום השכונות. אוהד ניסימוב, שהציג את עצמו כעולה מרוסיה, קרא להגביר את העליה ואחרון הדוברים, ירון מראשון־לציון, סיפר ששב באחרונה משירות בלבנון בחטיבה שאחדים מחייליה הפגינו ליד ביתו של ראש־הממשלה אחרי שיחרורם. הוא טען שמתנגדי השהייה בלבנון בקרב חיילי החטיבה היו מיעוט מבוטל ומוסת.

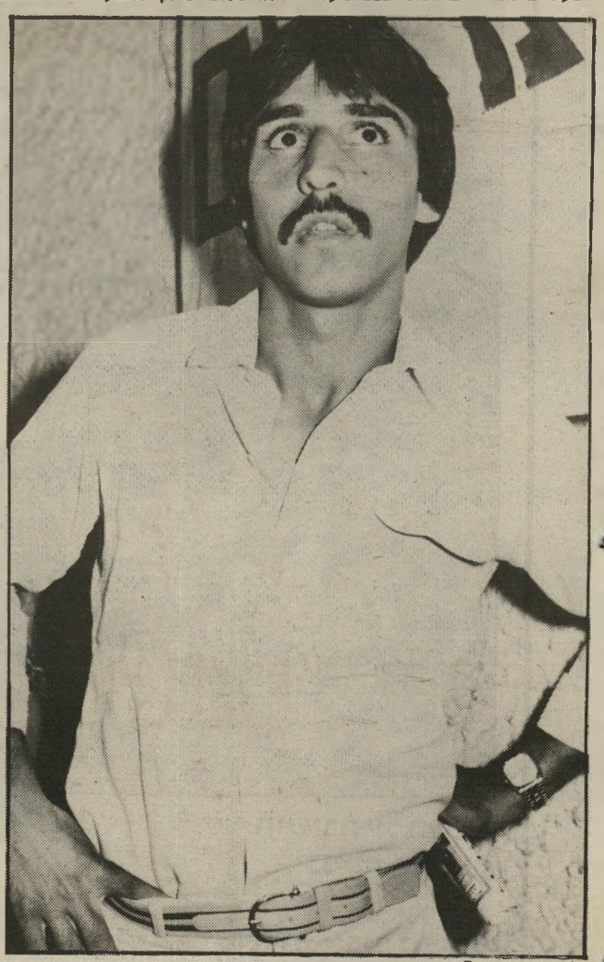
אחריהם הוזמן לבמה רפול. הקהל קם על רגליו ומחא לו כפיים. הוא ניגש למיקרופון והחל לדבר באיטיות. המסר שלו היה הצורך בשישה ערכים: העיקרון הציוני, העליה, ההתיישבות, עבודה עברית, כיבוש העבודה והמאבק. הקהל מחא לו כפיים בכל פעם שהוא הזכיר ערך אחד מבין השישה. נאומו היה קצר, כ־20 דקות, ונמנע מלעסוק בנושאי היום־יום הבוערים, אחרי שירד מהבימה נגעל הכינוס, אך פעילותם של רפול וכץ לא תמה.

קבוצת הצעירים מתכוננת לערוך מסע לאורך הגבול הצפוני, שיקרא לחזק את ידי הממשלה במדיניותה בלבנון. רפול אומנם חזר לנגריה, אך רוחו מתחילה לרחף בתוך מצודת זאב.

אין זה סוד שאנשים מרכזיים מאוד בתנועת החרות מחזרים כבר זמן רב אחרי רפול. הם אף עלו אליו לרגל, ויותר מפעם אחת, לביתו שבמושב. מתנגדי השר שרון, והם אינם מעטים במרכז התנועה, העלו את הרעיון שהאדם היחידי שיוכל לעצור את שרון מלהגיע לתפקיד שהוא מייחל לו הוא רפול.

הרמטכ"ל הפורש שומר על שתיקה, אך במצודה לא היו יכולים שלא לפרש את הסכמתו להופיע בכינוס של כץ וכהן־אבידוב כצעד מחוכם אך ברור לחלוטין של צעידה לעבר הכניסה בדלת הראשית של בית ז'בוטינסקי.

בן־ציון ציטרין ■

בנו של מאיר כהן שמואל (שמוליק), בנו של ח"כ חרות, פוקח את עיניו ומביט במתרחש על הבימה. כהן הבן, שהיה יושב־ראש אגודת הסטודנטים בירושלים עד התבוסה לפני חודשיים, נמנה עם מארגני הקבוצה, אך העדיף לעמוד בצד האולם, כדי להסוות את כוונתם של המארגנים. לק־ראת הופעת רפול נכנס לאולם אחיו של שמואל, אודי, והסתודד עימו.

יו"ר צעירי חרות

משה פרי, לשעבר יושב־ראש צעירי חרות, בא באיחור לכינוס הצעירים. הוא לא מצא מקום ישיבה ונאלץ לעמוד בצד האולם. פרי, שהזוכר במישפטו של יושב־ראש אגודת הסטודנטים לשעבר בתל־אביב, אלי קראוס, המואשם בסחיטה, הוא בעל משרד לניירות־ערך בתל־אביב. יושב־ראש צעירי חרות הנוכחי, יקי סקולר, בא גם הוא לכינוס באיחור.

קיץ תשמ"ג

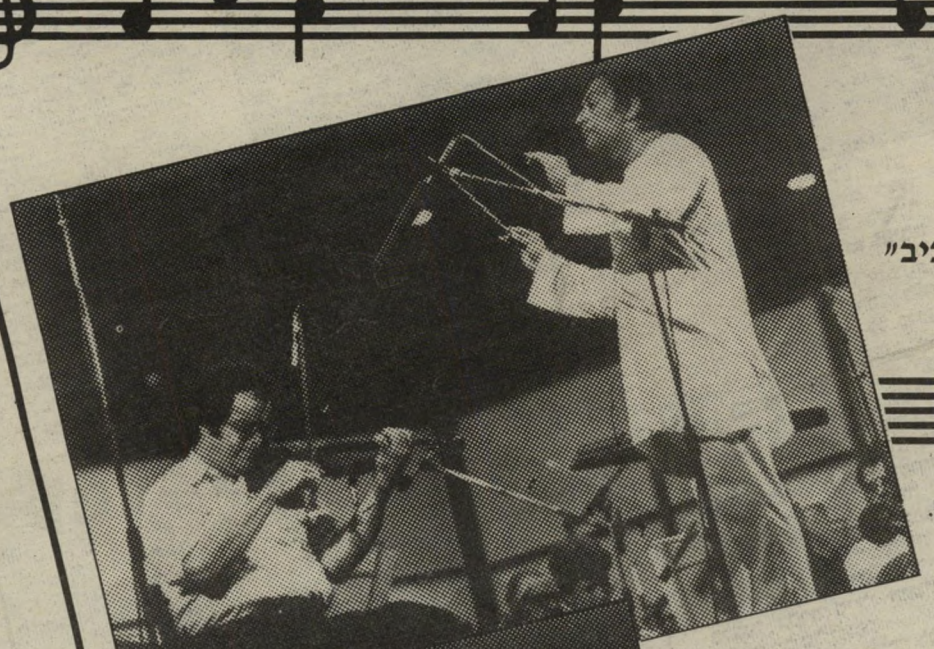
סידורית תל-אביב-יפו

הפילהרמונית בפארק!

קונצרט התזמורת הפילהרמונית הישראלית

בגני יהושע – פארק הירקון

במוצאי שבת, 16 ביולי, ו' באב תשמ"ג, בשעה 9.00 בערב.

בניצוחו של זובין מהטה

סולן: יצחק פרלמן

בהשתתפות: • המקהלה הפילהרמונית "תל-אביב"
בהדרכת מיכאל שני.
• תזמורת צה"ל.

בתוכנית:

- תרועה לישראל - בן חיים. • "הללויה" מתוך "המשיח" - הנדל.
- מחול הונגרי מס' 5 - ברהמס. • מחול סלאבוני מס' 1 - דבוז'אק.
- הורה "עמק" - לברי. • פינאלה מתוך סינפוניה מס' 7 - בטהובן.
- פינאלה מתוך הקונצ'רטו לכנור - צ'ייקובסקי. • 1812 - צ'ייקובסקי.

זיקוקין דינור

לרגל הארוע
יהיו במקום סידורי
תנועה וחניה מיוחדים.
פרטים בעיתוני יום ו' 15 ביולי.

ישראל שנת הגבורה

עיריית תל-אביב-יפו

היישיבה על הדשא.
כניסה חופשית

קרן תל-אביב לפיתוח

תל-אביב טובה יותר

הנדון:

האם כדאי לבקש את בעלת־האוב להעלות את ז'בוטינסקי

לא לפירסום

ל הושפט הרכבי הוא איש פיקח.

אילו כתב סתם תזכיר למיפלגת־העבודה, לא היה איש שומע על כך. הנמענים היו קוראים את הכותרת, מפהקים וחוזרים לישון. מה למיפלגת־העבודה ולמילחמה רעיונית? אם תגיש לה אידיאה על צלחת מעוטרת, לא תדע אם זה דג או ציפור.

אילו שיגר את התזכיר לטלוויזיה, היה חיים יבין מעיף בו מבט אחד ומתייק אותו בסל־הנייירות.

אבל „סטי" הוא פיקח.

הוא שיגר את התזכיר לכל חברי־הכנסת של מיפלגת־העבודה. מכיוון שכל הח"כים מדליפים, ויש להם תמיד צורך דחוף בחומר דליף, מובטח היה שגם זה יודלף לכלי־התיקשורת.

ליתר ביטחון, רשם סטי בראש העמוד הראשון, בכתב־יד ובדיו שחורה ואדומה גם יחד, את המילים „סנימי! לא לפירסום!"

כותרת כזאת הופכת את ההדלפה לסקופ. וסקופ זוכה. אוטומטית, למקום בראש מהדורת החדשות של הטלוויזיה, בכיכובו של השדרן הפופולרי ביותר במדינה, חיים יבין.

וכך, תודות לתיחכום עילאי זה של האלוף־הפרופסור, נודע לכל אזרחי־ישראל על רעיונו המבריק.

חיים יבין. סנימי. לא לפירסום. סקופ. כל הכבוד!

■ ■ ■

ה רעיון המבריק הוא שעל מיפלגת־העבודה למקד את כל הוויכוח שלה עם הליכוד, ובראש־וראשונה הוויכוח על מילחמת־הלבנון, בהתקפה על תורת זאב ז'בוטינסקי.

הא לך סיסמה שתקפיץ את המדינה כולה, מירוחם עד קריית־שמונה.

מילחמת־הלבנון, כמו כל שאר מעשיה של ממשלת־הליכוד, היתה — לדבריו — אקט ז'בוטינסקי.

וזה באמת רעיון מעניין.

איך נולדה מילחמה זו?

בוועידת־השלום בעיר ורסיי, בתום מילחמת־העולם הראשונה, הגישה המישלחת הציונית לבעלות־הברית את תוכניתה להקמת בית לאומי יהודי בארץ־ישראל. בתזכיר זה נקבע כי הגבול הצפוני של ארץ־ישראל הוא נהר הליטאני.

זאב ז'בוטינסקי לא היה במישלחת. הרוח החיה של המדיניות הציונית היה אז חיים וייצמן.

ב־1955 הציע שר־הביטחון דויד בן־גוריון לראש־הממשלה משה שרת לפעול למען חלוקת לבנון ולהקמת מדינה נוצרית בה, שתהיה בת־חסות לישראל. יש להניח כי מנכ"ל מישרד־הביטחון, שימעון פרס, תמך ברעיון זה. חביבו של בן־גוריון, הרמטכ"ל משה דיין, אף הציע אז „למצוא איזה רב־סרן מארוני", שיחולל בלבנון הפיכה צבאית ויקים מדינה נוצרית הכפופה לישראל.

התוכנית לא יצאה אל הפועל, מפני שמשה שרת התנגד לה בתוקף (ונימוקיו לכך נקראים כיום כדברי־נבואה חיים). אפשר לקרוא על כל הפרשה ביומני שרת.

בן־גוריון, פרס ודיין לא היו נאמני זאב ז'בוטינסקי. הם היו חברים נאמנים במיפלגת־העבודה. לימים הקימו את הסלע שנקרא רפ"י, והשולט עתה במערך.

תוכניתו של בן־גוריון החלה מתבצעת כעבור 20 שנה בידי שר־הביטחון שימעון פרס. הוא אכן מצא „איזה רב־סרן מארוני", סעד חדאד שמו, והפקיד אותו על „מדינה נוצרית" בדרום־לבנון. גבול־ישראל הוחלף במשהו שנקרא „הגדר הטובה", והתחיל לזוז צפונה.

איפה היה אז ז'בוטינסקי?

ב־1975 יצרה הממשלה ה„סוציאליסטית" של יצחק רבין את הקשר המעשי עם הפלאנגות וגורמים מארוניים אחרים במרכז לבנון, ציידה אותם בנשק למכביר, הדריכה את אנשיה והפקידה עליהם „יועצים" ישראליים, כפי שגילו לימים אריאל שרון ורו"ח וועדת־כהן. אני משער שאיש מהם לא התחנך על בירכי זאב ז'בוטינסקי.

באותו זמן הזמין רבין את הסורים להיכנס ללבנון, כדי להשמיד את אש"ף. וגם רבין אינו נמנה עם תלמידיו המצטיינים של „ראש־בית־ר".

הפלישה ללבנון ב־1978 אמנם לא היתה פרי יוזמת המערך, אך הרמטכ"ל שלה, המתפאר בה עד היום, היה מנהיג מיפלגת־העבודה, מוטה גור. המערך תמך בה בכל לב.

ב־5 ביוני 1982 קרא המוסד העליון של מיפלגת־העבודה לצה"ל לפלוש ללבנון. האם רוח ז'בוטינסקי ריחפה בחדר וישרה „למות או לכבוש את הר הלבנון"?

מיפלגת־העבודה מתגאה עד היום בכך שתמכה במילחמת־הלבנון. היא רק טוענת שמנחם בגין הרחיק לכת. היה עליו לעצור ליד דאמור, תחת להתקדם עוד כ־15 קילומטרים לעבר בתמרון.

האם צודק הרכבי, הרי ההבדל בין ברל כצנלסון וזאב ז'בוטינסקי נמדד בקילומטרים — אותם 15 הק"מ.

תחת לדון עכשיו על נסיגה (סליחה, „התפרסות מחדש") לקו נחל האוולי או לקו נחל דאמור, אפשר להנהל ויכוח רעיוני־אידיאי על נסיגה ל־קו ז'בוטינסקי" או ל־קו בן־גוריון".

אבן, זה יהיה ויכוח רעיוני־אידיאי רב־משמעות!

■ ■ ■

ל טען מי שיטען כי לעומת הקונסנזוס הבן־גוריוני־ז'בוטינסקאי בלבנון, רובצת תהום אידיאית עמוקה בין מחנה ז'בוטינסקי ומחנה בן־גוריון בכל שאר התחומי האמנם?

אם פעורה תהום כזאת, היא חבוייה היטב־היטב. עין בלתי־מזויינת לא תגלה אותה.

להיפך: לאותה עין בלתי־מזויינת יהיה נדמה כי בכל השטחים, כלי אף יוצא אחד מן הכלל, ממשיך הליכוד במדיניות מיפלגת־העבודה.

„הדרך הנכונה" של יורם ארידור אינה אלא המשך דרכו של פינחס ספיר (מילבד תקופת־המיתון, שבה ניהל ספיר מדיניות ימנית.)

החממה הממלכתית לטיפוח מולטי־מיליונרים על־חשבון המדינה לא הוקמה על־ידי הליכוד. היא פרי הגאון הסוציאליסטי של מיפלגת־העבודה. מיעקב מרידור ועד ליהושע בן־ציון, מהתמנון של שאול אייזנברג ועד לעכביש של כלל — אלה הן יצירות־הפאר של מפא"י.

ההתנחלות בשטחים הכבושים? מיפלגת־העבודה היא שסיפחה את ביקעת־הירדן בשרשרת התנחלויות, ושהחלה לוחול בכינמת לעבר גב־ההר. יגאל אלון הוא שרץ ראשון לכרך את קו־הצרעות שהתמקם בחברון, אחרי שמייסדיו רימו את צה"ל. היה זה שימעון פרס שהקים את ההתנחלות הראשונה כלב השומרון — קדום.

כפייה דתית? מפא"י היא שהמציאה את „השותפות ההיסטורית", והיא שמכרה את המדינה פרוסה אחרי פרוסה: „מיהו יהודי" וחוק־שבת, מימון הישיבות וחוק־כשרות, שיתרור בחורי־הישיבה והבנות הדתיות.

אברהם שפירא לא שיקר כאשר קרא לעבר שימעון פרס בכנסת: „הרי הסכמת לתת לנו את כל מה שנתן לנו בגין, ויותר!"

קשרים עם מישטרים מאוסים בעולם? ממשלות המערך הן שקשרו את הקשרים עם הרודנים, שסיפקו את הנשק לרוצחי־עמיהם, שהדריכו את הבולשת הרצחנית של השאה וקשרו ברית־דמים עם הפאשיסטים ברדום־אפריקה.

בעיית העדות? בימי שלוט המערך נוצרה המורכה הממאירה של הקיפוח העדתי. הליכוד יתנק את כוחו מן המורכה הזאת, ולא שינה דבר.

חוקי־חירום? דו"ח קניג? „יהוד הגליל"? איקרית ובירעם? שיעבוד הערבים בישראל למימשל צבאי גלוי או מוסווה — כל אלה הם פאטנטים הרשומים על שם המערך.

זכויות האדם? דמוקרטיה בסיסית? הליכוד לא ביטל את החוקה, שנחקקה על־ידי המערך. המערך פשוט נמנע, בכל 29 שנות שילטונו במדינה, מלחוקק חוקה כזאת. היה לו נוח יותר להשאיר את המדינה בלי חוקה, שהיתה עלולה לכבול את שרירות השילטון ולהגביל את בעלי־השררה.

כל מה שיש במדינה — השיטה הפיאודלית של חלוקת העוגה הממלכתית בין המיפלגות, שוד קופת־המדינה לטובת העסקנים והפרו־טקציונים, השחיתות הכלכלית- שיטת „שמור־לי־זיאשמור־לך" ו„יד־מלוכלכת־דוחצת־יד־מלו־כלכת" — כל אלה הן המצאות המערך.

אז מה, בכלל־זאת, חידש הליכוד?

חושבני שתשובת־האמת היא: לא כלום. הוא אימץ לעצמו את כ ל השיטות של המערך, מיתן כמה מהן, החריף אחרות עד כדי טירוף, סיפק לכמה מהן סיסמות חדשות, הוסיף מידה מסויימת של קנאות שלוחת־דסן — אך בסך הכל לא השתנההשתנה הרבה.

האדריכל האמיתי של שילטון־הליכוד אינו זאב ז'בוטינסקי, אלא דויד בן־גוריון.

■ ■ ■

א ז מה כל זה נוגע לוולאדימיר־זאב מאודיסה, אבי התורה הרוויזיוניסטית? **מעט מאוד.**

ז'בוטינסקי מת בקיץ 1940. הוא השאיר אחריו הרבה כתבים. הוא היה איש מעניין ורב־צדדי. מי שחופר בכתביו הרבים, יכול למצואהבם תימוכין לכל דבר.

גם עם יקח שימעון פרס שניים מאנשיו, יילך עימם אל בעלת־אוב בעין־דור ויבקש להעלות את ז'בוטינסקי, לא ישיב לו על השאלות האקטואליות של מדינת־ישראל. אילו חי ז'בוטינסקי עימנו כיום — מי יודע אילו פיתרונות היה מציע ב־1983 לבעיות של 1983, בעולם של 1983?

רק דבר אחד בטוח: פיתרונותיו היו בוודאי שונים מאוד מאותם המוזהבים כיום עם שמו של מנחם בגין.

ולא במיקרה. שהרי היה זה זאב ז'בוטינסקי שהישווה את סיגנון־הנאום של מנחם בגין לחריקת דלת חלודה. ז'בוטינסקי לא סבל את בגין, ולא רק בשל הסיגנון. כל השקפת־עולמו של המנהיג אישׁ־אודסה היתה שונה לחלוטין מזו של התלמיד מברסט־ליטובסק. אילו ראה את העולם כמו בגין, אמר ז'בוטינסקי בנאום פומבי, הוא היה קופץ אל תוך מימי נהר הוויסטולה, לאבד עצמו לדעת.

ז'בוטינסקי הציע שאם יהיה במדינה ראש־ממשלה יהודי, צריך הנשיא להיות ערבי, ולהיפך. הוא הכיר בהחלט בקיומו של עם ערבי־פלסטיני נפרד, בעל ישות עצמית משלו.

ז'בוטינסקי היה איש אנטי־דתי לוחם. לא זה בילבד שהירשה בצוואתו לשרוף את גופתו, אלא שגם היה (כמו הרצל לפניו) חסיד תקיף של הפרדת הדת מן המדינה. עד כדי כך שכתב מאמר־השמצה על יהודי־המיזרח ותבע לשלול מהם כל השפעה במדינה, מפני שאינם מבינים את הצורך להפריד בין מדינה ודת. הוא שלל את תרבותם ומסורתם של יהודי־המיזרח כשם ששלל את תרבות הערבים ומסורתם, וביגלל אותן הסיבות.

הדבר לא הפריע לו, ברבות הימים, להתפשר עם הדתיים ולרכוש את ליבם בשיטות שהיו העתק נאמן של שיטות מפא"י — כשם שכל „ההסתדרות הציונית החדשה" לא היתה אלא העתק מדוייק של ההסתדרות הציונית „הישנה".

בלהט הוויכוח הציע פעם לשבור את ההסתדרות („יא, ברעכעז") — אך המישטר שהוצע על ידו לא היה רחוק מן המישטר שהוקם בפועל על־ידי בן־גוריון, שבו נועד להסתדרות בעיקר תפקיד של מישטרת־עבודה למניעת מאבקי־פועלים.

בסיפרו שימשון יש קטע שאפשר להסיק ממנו בהחלט שהיה תומך כיום בהקמת מדינה פלסטינית נפרדת. בדברו על היחסים בין הישראלים והפלישתים, אומר אחד הגיבורים שלא טוב לשני עמים לגור במדינה אחת. ההפרדה היא סוד השכנות הטובה.

וכן הלאה. מי שיטרח, ימצא בוודאי גם קטעים הנוגדים את הנקודות האלה. בכתבי ז'בוטינסקי, כמו בכתבי בן־גוריון, יש הכל מכל כל. הוא היה בעל מוח תוסס, יותר משורר מאשר הוגה־דיעות שיטתי, ובמשך ארבעים שנות כתיבה ופעולה דבק ברעיונות רבים. מעטים מאוד מהם רלוונטיים לתקופתנו.

גיבורו שימשון הציע לעם־ישראל בצוואתו להמליץ עליהם מלך, לצבור נשק — ולצחוק.

חרשתי שהוא עצמו היה צוחק מאוד אילו קרא את תזכירו של הפרופסור הטוב.

■ ■ ■

א פשר, כמובן, לברוח מן המציאות של 1983 אל המציאות של 1923. זה נוח. זה פותר הרבה בעיות פנימיות. זה פוטר את מיפלגת־העבודה מביקורת עצמית, מחשבון־נפש נוקב, מהצורך במהפכה נפשית ואירגונית.

אך חרשתי שזה לא יעזור. קשה מאוד להסתער קדימה כאשר הפנים מוסגות לאחור, והעבר מוסגה לעבר היריב.

בגין וז'בוטינסקי: דלת חלודה ונשיא ערבי

נופש משפחתי

טוס לאילת וכייף עד הסוף
במלון שאתה בוחר

תחילת הקיץ, הילדים יצאו לחופשה. צאו לנופש משפחתי באילת, עם ארקיע, ותהנו מכל ההטבות הנפלאות, ממחירים נוחים ומאפשרות לתשלומים באמצעות כרטיסי אשראי *
טיסה הלוך ושוב לאילת מתל-אביב או ירושלים (ומחיפה בתוספת מחיר) במטוסי DASH 7 מרווחים ונוחים, ארוחה לפי בחירה במלונות 3-4-5 כוכבים.
מחיר לדוגמא: למבוגר בחדר זוגי, ל-2 לילות 3 ימים במלון 4 כוכבים על בסיס לינה וארוחת-בוקר, החל מ- **7,920** שקל. לילדים עד גיל 12 הנחה.

מה תקבלו יותר בנופש אמצע השבוע:

- מכונית AVIS מסוג A ל-24 שעות. (לא כולל ק"מ וביטוח, מספר המכוניות מוגבל). בתוקף עד 14.7
- שיט על יאכטה כולל ארוחת-צהריים או מתנה אחרת — פרטים אצל הסוכנים.

בתי מלון לבחירתך

3 כוכבים — אמריקנה, בקעת הירח.
4 כוכבים — נפטון, מוריה אילת, קיסר, לרום, הסלע האדום, לגונה.
5 כוכבים — אביה סונסטה.

* למחיקי כרטיסי אשראי (ויזה ישראכרט או דיינרס) אפשרות לשלם ב-6 תשלומים צמודים לדולר ובתוספת 5% למחיר המבצע הנקוב בשקלים.

במטוסי ארקיע לאילת מופעלת "חנות מעופפת" במחירים מוזלים.

פרטים והזמנות בכל משרדי ארקיע: תל-אביב, טל: 03-413222.
חיפה, טל: 04-643371. ירושלים, טל: 02-225888.
נתניה, טל: 053-40734

arkia ארקיע

ישראל ממריאה עם ארקיע.

ורשבסקי פריליך

מנה, מנה, שקל ופרסין

בחברה המודרנית, הכסף משמש — בין השאר — כמודד לערכם של דברים, כפי שהוא נקבע על־ידי החברה.

הכסף עצמו הוא ערך פיקטיבי, המבוסס על הסכמה חברתית בילבד. זה אמור להיות ערך יציב כדי למדוד את ערכם המשתנה של הדברים, על הכסף להיות בלתי־משתנה.

משום כך, האינפלציה אינה רק תופעה כלכלית. היא משפיעה באופן המהותי ביותר גם על המיסגרת הרוחנית. אדם החי באינפלציה לומד ששום דבר אינו יציב, שהכל יחסי, ושהיחס משתנה בלי הרף. יתכן שזוהי התכונה העיקרית הדרושה מן האדם המודרני תכונה שהיתה בעבר נחלת הצעירים בילבד: הנכונות לשינוי מתמיד.

במצב של אינפלציה דוהרת, של 100% ויותר, חש האדם שהוא חי בסחרחורת ערכית. כשהערכים משתנים במהירות כה רבה ובסידרי־גודל כאלה, שום ערך אינו בר־קיימא. זה עלול להשפיע גם על היחס לאותם ערכים שאין להם מחיר ושאינם נקנים בכסף, כמו יושר, אהבה, נאמנות ותום־לב.

כאילו לא די בכך, הוסיפה המציאות הישראלית בילבול נוסף על כל הבילבולים: עניין השקל. אף שעברו כבר כמה שנים מאז ההפיכה הזאת של יגאל הורוביץ (שרצה כי שקל אחד יהיה שווה ל־100 לירות, ולא ל־10), לא התרגל הציבור למטבע החדש. שני הערכים השונים — השקל והלירה משמשים בערבוביה גמורה. מדי יום אתה מעורב בשיחות מסוג זה:

„בכמה זה עלה לך?"

„80 אלף."

„לירות או שקלים?"

או:

„הפרופסור ההוא מקבל איזה 50 אלף מהצד."

„5000 שקל?"

„השתגעת? חצי מליון לירות!"

אין זה גורם רק לבילבול לשוני ולטעויות מיספריות. ההשפעה היא, לדעתי, הרבה יותר עמוקה. כאשר אנשים מפקפקים אם דבר מסויים שווה שקל אחד או עשרה שקלים, אם שרות מסויים עולה 8000 לירות או 80 אלף לירות, מאבד הכסף את תפקידו כמודד של ערכים. אדם עלול לאבד כל חוש־מידה, ולחיות בעולם של דיס־אוריינטציה גמורה, של אובדן כל התמצאות.

„מדוע המדינה בכלל צריכה את כל השקלים והלירות האלה?" שאלה אותי צעירה תמימה. „מדוע לא נעבור פשוט לדולרים, וחלסט?"

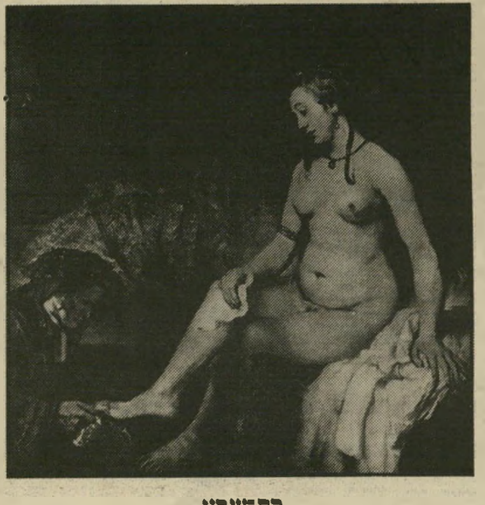
לך תסביר לה. (וגם לי.)

מלכת האמבטיה

הנה מחשבה שעלתה בליבי, בכותבי על בנימין־זאב בן מנחם. כמה טוב לו לבנין־מלך־ישראל שיש לו רק בן אחד, וגם הוא, לכל הדיעות, איש טוב ונחמד ונאמן.

שאם לא כן, היה גורלו עלול להיות כגורל קודמו, ראשון מלכי ישראל בירושלים, הרי הוא דויד.

בנים רבים היו לדויד, ונראה כי לאיש מהם לא היתה מחשבה בראש זולת אחת: כיצד להרוג את אחיו ולרשת את אביו, במותו או בחייו.

בת־שבע

קחו את הסיפור על הבן הבכור, אמנון.

כל אחד יודע אותו: אמנון התחזה כחולה, הזמין אליו את אחותו תמר, שילח מעליו את כל אנשיו, וכאשר הגישה לו את הלביבות אמר לה: „בואי שיכבי עימי, אחותי?" כאשר סירבה, הוא אנס אותה, ולאחר מכן גירש אותה מעליו בבושת־פנים.

אחרי מעשה־נבלה זה נקם אבשלום, הבן מס' 3, את נקימת אחותו. בשעת מישתה המזכיר את מיתהי הרנסאנס באיטליה, ציווה על נעריו להרוג את אמנון השתוי.

זהו סיפור מעולה מבחינה סיפרותית, אך הוא מעורר כמה שאלות. לא היו ערים למעשה אמנון בתמר. הערות היחידה היתה של תמר עצמה. וכל הפרשה באה לו לאבשלום כמתנה מן השמיים. בעזרתה חיסל את יורש־העצר, מתחרהו העיקרי, ואף זכה במחילה מידי אביו, המלך. וכי מי יכעס על אח הנוקם את ניקמת אחותו, שכבודה חולל?

לאבשלום עצמו אצה הדרך, והוא הכריז על מרד. אחרי שהתעלם מעצתו הטובה של אחיתופל ושעה לעצתו הרעה של חושי, הובס אבשלום בקרב, הסתבך בסובך עץ־האלה ונרצח בידי יואב, איש־המזימות. בכך העניק לדויד את ההזדמנות לחבר את

אחד הקצרים והיפים שבשירי כל העיתים: „בני אבשלום, בני, בני אבשלום,/ מי יתן מותי אני תחתיך, אבשלום בני, בני."

כך התפנה המקום למס' 4 ברשימת הבנים המכובדים, הוא אדוניהו. גם לו אצה הדרך, ועוד לפני שאביו נפח את נישמתו, עשה לו רכב ופרשים „וחמישים איש רצים לפניו". הוא לא לקח בחשבון את כישוריה המיוחדים של אשת־התככים, בת־שבע.

אחרי שהכל הסתיים כפי שהסתיים, מובן שאיש לא חקר מעולם את מעשיה של אשה זו. (אחרי שוועדת־החקירה תסיים את חקירת רצח ארלוזורוב, אולי תתפנה לחקור גם פרשה זו.)

העובדות הונצחו בספרים ובציורים לאין־ספור: „ויהי לעת ערב ויקם דויד מעל מישכבו ויתהלך על גג בית־המלך וירא אשה רוחצת מעל הגג, והאשה טובת־מראה מאוד."

איזה צירוף של מיקרים! המלך קם בערב, האשה טובלת באמבט על הגג ממול, ומכאן מתגלגלים הדברים.

האין זה מוזר? כיצד זה מתרחצת אשה כבודה, אשת־איש, על הגג הפתוח, הממוקם במיקרה מול מירפסתו של המלך?

חוקר חשדן היה מעלה את הסברה כי המעמד הזה בויים בקפידה רבה. איך הגיעה בת־שבע דווקא אל הגג המסויים הזה? כמה פעמים נאלצה להתרחץ שם במערומיה. עד שמשכה את עיני המלך? ושמא שיחדה מי מאנשי המלך, כדי שיוביל אותו למירפסת ברגע הנכון?

אחר־כך באה פרשת אוריה החיתי. גם היא חשודה.

אמנם, דויד לא היה צריך הדור. להיפך. הוא היה הרפתקן חסר־מעצורים, מודד במלך שהיטיב עימו, ראש־כנופיה של מרי־נפש, משרת האוייב הפלישתי שלחם בישראל. לפי מושגי ימינו היה קוויזלינג. אחרי מות שאול לא הסתפק בחיבור שיר יפהפה אחר („הצבי ישראל / על במותיך חלל / איך נפלו גיבורים...") אלא הפך באורח מיסתורי מלך־ישראל — וזה בשעה שהפלישתים שלטו בכל הארץ, משדות־פלשת ועד הר־הגילבוע, לפחות.

איכשהו אין פרשת אוריה החיתי מתאימה לדויד. אילו רצה דויד להרוג את הבעל הנבגר, היה עושה זאת בצורה פשוטה יותר, המזימה המתוחכמת של שליחת הבעל לחזית, כדי שייהרג שם, נראית לי — משום־מה — תואמת יותר את התככנות של האלמנה העליזה.

מילחמת־האחים הסתיימה אחרי מות דויד, והספר מתאר בפירוט רב איך נפלו הדברים. בת־שבע אירגנה קנוניה מסועפת בעזרת אנשי־החצר, שחששו מפני יורש־העצר, אדוניהו. הם הסיתו את המלך הזקן — ומן התיאור עולה שהיה כבר סנילי, בעל מוח רופף — זה נכנע ללחץ האשה והשרים. הוא הדיח את אדוניהו והמליך את שלמה.

הוא לא הספיק לראות את התוצאות: רצח אדוניהו בעיקבות מזימה, שגם ממנה נודף ריח חריף של בת־שבע. היא סיפרה לשלמה שאדוניהו ביקש ממנה את אבישג השונמית, מחממת־המיטה של דויד בימי־זיקנתו. הדבר הרגיז את שלמה, והוא ציווה להרוג את אדוניהו. גם לבקשה זו של אדוניהו מבת־שבע לא היו ערים.

כך הדחו ורצחו בזיקתן של כל נשות־המלך המכובדות, שהיו מן הסתם מבנות האצולה של הממלכה, תותר הבן של האשה המופקרת, מלכת האמבטיה.

מכיוון ששלמה התגלה כמלך חכם, שוחר־שלום ובונה־ממלכה, הרי היה לסיפור סוף טוב.

התיסמונת העצמינית

אינני אוהב מילים לועזיות, אך אינני קנאי לעניין זה. כשהמילה הלועזית משתלבת איכשהו בשפה העברית, אין עיני צרה בה. אך אינני סובל מילים לועזיות מסורבלות, הזרות לרוח השפה. מילה עברית עריפה עליה תמיד.

המילה „טלפון" אינה מפריעה לי, ובהחלט איני דוגל ב„שוד רחוק". אולם המילה „טלוויזיה" מפריעה לי מאוד. חמש הברות! אך מכיון שבמאמץ של עשרים שנה לא עלתה עדיין על דעתי מילה עברית מתאימה, אני מוותר לפי שעה.

לא יכולתי לסבול את המילה „אדמיניסטראטיווי" — שש הברות! — ושמחתי כשנמצאה לה חלופה עברית טובה — „מינהלי".

דומני שהגיע הזמן להחליף גם את המושג „הומוסכסואלי" — שוב שש הברות. בשפת־העם היא קוצרה, ובעלי נטייה מסויימת זו נקראים בלשון־הדיבור „הומואים". אך נאמר לי שכינוי זה מרגיז ומעליב אותם.

לאחרונה מרבים לכתוב על ציבור זה, בגלל המכה הנוראה שירדה עליו - הסינדרום ההומר־סכסואלי. זוהי המחלה הפוגעת במערכת החיסון־העצמי, ורוב קרבנותיה (אך לא כולם) הם הומוסכסואלים. אני תר אחרי מילה עברית מתאימה, שתתרגם את המושג כהלכה ושלא תהיה פוגעת.

המושג „הומר־סכסואלי" הוא צירוף מחר של שתי מילים השייכות לשתי שפות שונות. „הומוס" לקוחה מן היוונית, ופירושה „אותו הדבר". „סכסוס" לקוחה מן הלטינית, ופירושה מין. ההומר־סכסואל הוא גבר הנוטה לבני אותו המין, המין שלו עצמו, או אשה הנוטה לבנות מינה שלה עצמה.

התרגום המילולי יהיה „אותו־מיני", אך לדעתי עדיפה המילה „עצמיני" — אדם האוהב את בני המין שלו עצמו.

האם זה מתקבל?

ובעפולה עילית — 17—29

נמאס לי.

נמאס לי להמתין ולשמוע על מזג־האוויר בעפולה־עילית ובטבריה־התחתית ובקרני־שומרון „ח", כדי לזכות סוף־סוף בפרס ולשמוע מה יקרה מחר בבוקר בתל־אביב.

אני מוכן להמתין לירושלים, מתוך כבוד לעיר־הבירה. אבל השיעור האידיוטי בגיאוגראפיה, הנכפה מדי שעה על שני מיליון תושבי שפלת־החוף, יוצא לי מהאף.

מצריים גדולה מישראל פי אלפיים (!), אבל תחזית מזג־האוויר קצרה שם בחצי. יש הבדל עצום במזג־האוויר בין אלכסנדריה בצפון וגבול סודאן בדרום — מרחק כמו בין תל־אביב ובגדאד — אבל המצרים המיסכנים מסתפקים בציון מזג־האוויר בחצי־תריסר מקומות.

ישראל הענקית, המצמצה העולמית השלישית, אינה יכולה להסתפק בפחות מתריסר ציוני־מקום. וזאת בגלל ההבדל העצום שבמזג־האוויר בין הגולן הדרומי והגולן הצפוני, בין רמאללה

דויד המלך

וירושלים, שלא לדבר על ההבדל הכביר בין רמלה ורמת־גן.

אנחנו מטומטמים מכדי שנוסיף בעצמנו מעלה אחת או שתיים למזג־האוויר של תל־אביב, מכדי לחשב את מזג־האוויר הצפוי בלוח.

אלמלא היינו ציבור של ככשים, נתיים קולוניאליים שעדיין לא למדו אל־ף־בי־ת של אזרחות, היינו שמים קץ להטרדה יום־יומית (ושעה־שעתית) זו.

אבל אלמלא היינו כאלה, גם היינו מנהיגים מזמן את שעון־הקיץ, ומשנים עד כמה וכמה.

אנשים

■ ביקורו החטוף של **הנרי קיסינג'ר** בארץ הזכיר לשר־הפנים נשכחות. כאשר האורח היה שר־החוץ, הוזמן **בורג** לפגישת שרים איתו. באותה תקופה הפגינו אנשי גוש אמונים נגד קיסינג'ר. לפני מכוניתו של השר הישראלי נשכב מישהו ומנע ממנו להגיע לפגישה. הצעיר ששכב על הכביש היה **חנן סורת**, מראשי הגוש וכיום ח"כ התחיה.

■ כאשר השיב בורג להצעה לסדר של **שולמית אלוני** בענין פעילותם האלימה של חרדים בירושלים, היא הפריעה לו בקריאות־ביניים קצובות. כשסיים את דבריו הוא ניגש אליה ואמר: „שולה, מה את רוצה ממני? את לא יודעת שאותי הם שונאים יותר ממך?"

■ ברוין שהתנהל במליאת הכנסת על אישור מינויה של **שרה דורון** לתפקיד שר, פתח ח"כ מפ"ם **ויקטור שמטוב** את דבריו בגינוי הממשלה שעשתה עיסקה עם אגודת ישראל בענין בחירת השר ה־21. בפנותו לח"כים אמר. „ואפילו ח"כ אחד של האגודה איננו פה." חבריו לסיעה רמזו לו שהוא טועה. ח"כ אגודת ישראל, **שלמה לורינץ**, ישב לצידה של ח"כית המערך, **עדנה סולודור**, וניהל איתה באותו זמן שיחה ארוכה.

■ אחד מאורחי דורון ביציע היה חבר המיפלגה **מיכאל** („מיקי") **אלבין**. כאשר נשאלה דורון אם היא אינה רואה באלבין את שליחו של **שאול אייזנברג**, שהרי הוא עובד עבורו, ענתה: „לא רק שאיני מכירה את אייזנברג. ספק אם פעם בחייו הוא שמע עלי."

■ אחרי שקיבלה דורון את אישור הכנסת למינויה, נערכה הרמת כוסית לכבודה באולם ועדת החוקה. כשנכנס ראש־הממשלה, לקחה דורון את שני נכדיה, שהיו עימה, הביאה אותם **למנחם בגין** ואמרה לו: „אני מבקשת שתכיר את מנהיגי הליכוד בעתיד."

■ כאשר נשאל ח"כ העבודה **נפתלי בלומנטל** על המצב הכלכלי, הוא נעזר בדברים ש־אמר חברו לסיעה ברוין בכנסת. **עדי אמוראי** טען שאם ימשיך **יורם ארידור** לנהל את הכלכלה כפי שהוא מנהל אותה כיום, יאלץ **בגין** להוציא אפילו את (זאב) **ז'בוטינסקי** מה־מחזור.

■ יושב־ראש ועדת־החוקה של הכנסת, **אלי קולאס**, מהליברלים, התקנא בחבריו השרים. הוא נוסע במכונית וולבו מדגם 1983 וחלונות הרכב מכוסים בווילונות כהים.

■ במישכן הנשיא עוסקים בשיפוצים נרחבים, שהגיעו עד לישכת אשת־הנשיא. מסיבה זו נאלצו שתי מזכירותיה של **אורה הרצוג**, העובדות הוותיקות **ציונה וגריים**, לעבור לדירתה של המיליונרית **גיטה שרובר**, הנמצאת מול תיאטרון ירושלים, ולנהל את הלישכה משם.

■ האם יתחולל שינוי בגלי צה"ל? השדרנית **עדנה סאר**, שנואת נפשם של עובדי התחנה, נפגשה לשיחה של שעה וחצי עם תת־אלוף **עמוס ירדן**, ראש אכ"א החדש. בתום השיחה פלטה: „הוא לא הבין אותי."

■ הטלפון צילצל ליד מיטתו של ח"כ הליברלים **יהודה סרח**. השעה היתה 5 לפנות בוקר ומעברו השני של קו הטלפון נשמע קול נשי. „ויהיתי אותה מייד, „סיפר אחר־כך ח"כ הנתניתי, „היא היתה תלמידה שלי לפני 26 שנה במעברת חבצלת השרון." הצעירה, שבגלל הפרשי השעות בין ישראל וארצות־הברית העירה אותו כל־כך מוקדם, סיפרה לו שהיא מסיימת הקיץ לימודי רוקטור בפסיכולוגיה קלינית וביקשה את עזרתו במציאת עבודה. „היא קראה בעיתונים שאני חבר־כנסת, והיתה מופ־תעת כשהבטחתי לה שאמצא לה מקום עבודה אילו רק ידעה איפה?" סיפר פרח, כשבראשו עלתה המחשבה על מיפלגתו.

■ השופט **בנימין כהן**, שיצא השבוע לגימלאות, סירב להתראיין לעיתונות. הנשיא התורן של בית־המישפט המחוזי בתל־אביב נימק את דבריו בכך שעל דברים מעניינים אינו רוצה לדבר פן יעורר סערה בציבור, ועל דברים שאינם מעניינים לא ועל דברים שאינם מעניינים לא כדאי לדבר בכלל.

■ כאשר התפתחו חילופי דברים מעליבים בין התובעת במישפט רצח **רוני ניצן**, הפרקליטה **סנינה דבורין** ואחד הסנגורים, **משה מרוז**, התערב אב בית־הדין, השופט **יהושע גרוס**, וביקש להפסיק את פעולות הרשמקול. „למען כבודכם הפסקתי את ההקלטה, „אמר לשניים, שהשתתקו מייד.

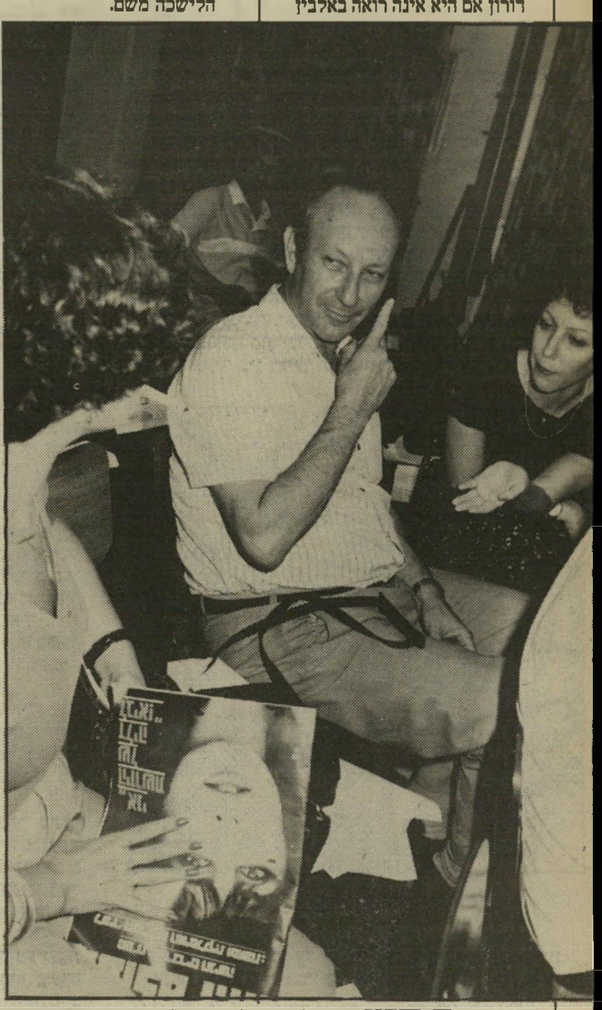
■ אשה מדאגת באה לאולם־המעצרים שבו ישבה השופטת **תמר יואלסון גיקובס**. השופטת זכרה כי שיחררה את בנה של אותה אשה יומיים לפני כן. אך האשה טענה כי למרות שחתמה על ערבות טרם שוחרר בנה, אין היא יודעת היכן הוא נמצא. השופטת קראה לשוטר הממונה על המעצרים ואמרו לו: „האם אני צריכה גם לשחרר אותם באופן פיסי? לא רק בצווים?"

■ בשיחה עם המראיין **איתן דנציג**, נשאל ח"כ העבודה, **יצחק רבין**, מה דעתו על מיסמך **יהרשפט הרכבי**, שהוגש ליו"ר המיפלגה. ענה רבין": „כל ההתבטאות על ז'בוטינסקאות מתאימה לפרד־פסור. אם נשאל צעירים מיהו ז'בוטינסקי הם יאמרו שזהו רחוב מקביל ל**ארלוזורוב** ושהם לא ייפגשו לעולם." כאשר נשאל אם יוכל **עזר ויצמן** לתרום לפוליטיקה הישראלית אם יקים

למי ישלח ח"כ יהודה פרח פסיכולוגית קטינית ומדוע סירב השופט בנימין כהן לדבר

מרדכי ורטהיימר נציב שירות בתי־הסוהר בא בלווית אשתו יונה ורטהיימר לקבלת־הפנים שערך האירגון העולמי של יוצאי צפון־אפריקה לאורחים ולנשיא המדינה. ורטהיימר ואשתו הסתובבו בין דוכני המזון העמוסים לעייפה ואחר־כך פרשו לנוח בכיסאות שהוכנו לאורחים. קבלת־הפנים נערכה ערב כינוס שורשים – מיפגש יהודי צפון־אפריקה שייערך בארץ.

חיים קופמן משאיל את גליון העולם הזה שהיה ברשותו בו. קופמן, סגן שר־האוצר, ישב כמעט בסוף אולמי העצמאות בבית ז'בוטינסקי, שם נערכה ישיבת המרכז ועיין בעיתונים יומיים ובשבועון העולם הזה שהביא עימו. סביבו ישבו נערות צעירות.

יעל רום מחלקת לבאי ישיבת מרכז חרות האחרונה כרוזים הקוראים ח"כ חרות יוסף רום, הזדיעה שהיא מקימה רשימה עצמאית מפני שהאיש החזק של סניף חרות בעירה, ח"כ מאיר כהן־אבידב, מתנגד בתוקף שהיא תרוץ מטעם הליכוד. רום הניחה את הכרזות על שולחן שלידו עמד הח"כ.

רשימת־מרכז, נזכר רבין בנסיוך הנפל של הפרופסור יגאל ידין. „שוב הם יקימו תנועת צופים לבני־60."

■ האסטרולוג הרצל לימשיץ גורס על־פי קריאה בכוכבים, שוייצמן ישוב בקרוב לפעילות פוליטית.

■ בתוכנית הסאטירה של גלי צה"ל, יתרש בראש, שאל המנחה שלמה ניצן, מדוע טרם נשלח האסטרונאוט היהודי הראשון לחלל. ענה מאיר שליו: „כי הבן שלו יעץ לו להישאר כאן." תשובה אחרת היתה: „כי סוף כל סוף יצאה האמת לאור ויצחק רבין אינו יהודי" לשאלה מהו מקור המינהג לצבוט בישבן ענה שליו: „ליברלים נהוג לצבוט חזק בישבן כדי לברוק אם אתה באמת מת." לשאלה איזה עבודות נגרות היה צוות המשיבים ויצמן אצל הרמטכ"ל לשעבר רפאל („רפול") איתן, ענה הצייר יאיר גרבוז: „הייתי מזמין אצלו 7861 כיסאות, כדי שיהיה עסוק ולא יהיה לו זמן להתעסק בדברים אחרים." ואילו שליו אמר: „לא הייתי מזמין כלום. מספיק לי ספסל לשני אנשים. אני לא צריך ספסל שיגיע עד כביש ביירות־המשק." לשאלה איזה תיק היה הצוות נותן לליברלים ענה דובר צה"ל לשעבר יצחק („איצ'ה") גרוזן: למועמדת שלהם הייתי נותן את תיק הספורט, כי הליברלים אומרים שהיא יכולה לקפוץ." תשובה אחרת: „לפי התנהגותם בזמן האחרון־תיק אוכל." ולשאלה איך יקראו האוטוביוגרפיה של בנימין „אב בגין, בנו של ראש־הממשלה, הציע גרבוז את השם אבא אבן. תשובה אחרת היתה: בנימין זאב בגין –תוצאה של רגע היסטורי.

■ דסנה אם, אשת יחסי־הציבור של התיאטרון לילדים ולנוער, חיפשה דרך מקורית להפתיע את בעלה ישיק לכבוד יום הולדתו ה־40. בליל־שבת האחרון לקחה אותו הבת שרון לטיול מחוץ לווילה שלהם ברמת־אפעל. בתוך שעה הוכנה תפאורה, תאורה ודוכני מזון. כשחזר ישיק הביתה קצת לפני השעה 9 בערב, הוא נדהם לראות מה הכינו עבורו. ישיק ואחיו דוקה, הנשוי לאילנה, הם מבעלי מיפעל הנקניקים והבשר אס. הוא ידוע כחובב אופרות ולמסיבה בא הזמר מרדכי בן שחר ששר לכבודו. הטבח היה חנינה סורלטונלו, יוצא לוב שבישל בעבר למלכים.

■ מנכ"ל רשות השידור לשעבר יצחק ליבני בטוח, שלמרות כל הרינונים לא תהיה רשת טלוויזיה שנייה או רשת טלוויזיה בכבלים. וכל זאת למה? בגלל השתייכותו של שר־החינוך־והתרבות למיפלגה הלא־נכונה. ליבני חישב ומצא ששר־האוצר היה מסכים לפריצת הדרך בתחום התיקשורתי אילו היה זבולון המר שר מטעם חרות.

■ מבעלי דפוס מלץ שבכרם התימנים בתל־אביב, החליטו לגוון את עיסוקם. הם היקצו חלק משטח בית־הדפוס למיסעדה שנפתחה לפני שבועיים. בר־כוכבא לוי, מבעלי הדפוס אמר: „הדפוס זה רק לשם הכבוד. המיסעדה למען הכסף." שם המיסעדה — המוכתר, נקבע על שמו של אבי המישפחה, מייסד דפוס מל"ן, שהיה במשך שנים רבות מוכתר כרם התימנים.

■ באי המסיבה שערך איי־בי נתן לכבוד הנכד של נוח ופולה מוזס, בנם של ג'ידי ועמירם ניר, אינם מפסיקים לדבר בשיבחה. שר־התיקשורת מרדכי ציפורי שר ביחד עם שימעון פרס שירי מולדת. כאשר הבחין ציפורי, ששר בחדווה רבה גם שירי פלמ"ח, שפרס מזייף אמר לו: „לפחות במה שנוגע למילים של שירים אתה יכול להקשיב לי."

■ פרס דיבר בשיבחו של המארח. „לא חשוב מה אייבי היה או יהיה. אנחנו בעדו ביגלל מה שהוא."

■ בהמשך סיפר פרס בדיחה: בארצות־הברית נשאלו אנשים מיהי האישיות ההיסטורית הח־שובה בעיניהם ביותר, למנחשים נכונה הובטח פרס גדול. יהודי הציע את ישוע הנוצרי. שאלו אותו: „איך יהודי אומר ישוע? זה לא מוזס? ענה היהודי: „מוזס לחוד ועסקים לחוד."

■ הקריקטוריסט הישראלי רענן לוריא, העובר כיום ביפאן, מספר שהוא חי בפחד. הסיבה — על־פי סטטיסטיקה נפגעת טוקיו בכל 60 שנה מרעידת אדמה קטלנית. הרעידה האחרונה היתה לשנת 1923. אך הוא מתנחם בכך שהקוריאנים, המתגוררים בבירת יפאן חוששים יותר ממנו. ברעידה האחרונה האמינו היפאנים שהקוריאנים אחראים לאסון וטבחו בהם.

■ שגריר ישראל בטוקיו, אמרון בן־יוחנן, נמצא כ־מצוקה. הוא עמוס בתלונות של בתי כלבו על מבקרים ישראלים. בבתי־הכלבו הגדולים נהוג שבאחת הקומות נמצאים דוכני טעימה. הישראלים אוכלים שם ארוחות שלמות, למגינת ליבם של העובדים במקום.

■ עורך־הדין אהרון־פא־סו, חבר הוועד המנהל של רשות השידור, איחר לישיבה האחרונה. כשנכנס הרעים בבירכת שלום. אמר לו יושב־ראש הוועד, הפרופסור ראובן ירון: „כש־מאחרים נכנסים בשקט." הגיב פאפו: „כן, אבל אני במצב־רוח טוב. מה יש אם יהיה פה קצת חוש הומור? התערב מנכ"ל הרשות יוסף („טומי") לשיד: „אילו הייתי במקומך לא הייתי מרוצה כל־כך מעצמי."

■ העיתונאי הוותיק נוח קליגר מוכר כשחקן כדורגל פעיל למרות גילו, 57. רק עתה הוא שב מצרפת, שם הופיע במדי נבחרת העיתונאים שזכתה בג־ביע העולם בכדורגל באולי־מפיארת העיתונאים, וקליגר שיחק כמגן ימני. מדי שבת הוא משחק במיגרש הכדורגל של בית־הספר אליאנס ברמת־אביב, בנבחרת כוכבי הבידור. הוא משחק גם במדי נבחרת העיתון שלו, ידיעות אחרונות, ועתה הוא מעוניין להשתתף בתחרויות במיסגרת הליגה למקומות עבודה.

■ השופט המחוזי אורי שטרוזמן ואשתו שרה חגגו בשבוע שעבר את בר־המיצווה של בנם עודד, ואת בתקס בת־המיצווה של בתם עדית. בני־הזוג, המתגוררים בתלמי־מגשה, הם הורים לחמישה ילדים והכינו מסיבה יוצאת־דופן למאות האורחים. שרה בישלה בעצמה את האוכל שכלל ממולאים, חמין ובשרים. כאשר שוטפת־הכלים לא הגיעה בזמן, מיהרה שרה לעזור בשטיפת הכלים. השופט הסימפטי היה טרוד בעניין אחר: אחד האורחים חסם בריכבו את הכניסה לבית. „של מי הפורד אנגליה?" „שאל שטרומן כשהוא מתרוצץ בין האורחים הרבים. כאשר הודו בני־המישפחה לאורחים לא שכח שטרוזמן להודות לאשתו שעמלה על הכנת המסיבה. הוא סיפר שהוא מצא אשת־חיל והוא מברך אותה על מעשיה. שרה אינה עובדת רק במיטבח. היא מטפלת בילדים מפגרים.

מיר אלוני זוכה לנשיקות בשתי לחייה משניים מזמרי הלהקה הדרום אמריקאית „לוס ברטו. במשך כל ההופעה לא הפסיקה הזמרת והשחקנית אלוני להתלהב ולמחוא לאורחים כפיים. פראגוויאוס". אלוני היתה אורחת הופעת המוזמנים שערכה הלהקה בבואה לארץ. אחרי ההופעה שנערכה בצהרי יום השישי בתל־אביב היא נושקה על־ידי פרנציסקו קברל (מימין) ולאו

בועז אפלבאום גורר את פחיות היין של מיסעדת פירושקי, שבה הוא עובד, אחרי סגירת הדלתות. אפלבאום, עוזרו הפרלמנטרי של יושב־ראש סגירת הדלתות. אפלבאום, עוזרו הפרלמנטרי של יושב־ראש מיפלגת העבודה, שימעון פרס עובד להנאתו ולפרנסתו כמה לילות בשבוע כאחראי מישמרת במיסעדה. אחרי חצות הוא זרק לפח־האשפה הגדול שבחצר את חביות היין הריקות. ראה אותו אחד האורחים, המכיר אותו, וקרא לעברו: „או, הנה אחרון הפועלים."

אמיר דרורי מפקד פיקוד צפון בא לטקס פתיחת תערוכת צה"ל, שהתקיימה בגני־התערוכה, בלווית בנו ואשתו. הטקס החל באיחור קל בגלל אי־התאמה בבואה של המכובדים, הרמטכ"ל, שר־הביטחון, הנשיא וראש־הממשלה. בין המוזמנים נראתה פנינה רוזנבלום, שבאה בלווית חנן אברמסון, חבר חרות ויועצו לענייני תקשורת של שר־הבינוי והשיכון דויד לוי.

בלונים

מאת דניאלה שמי

יו"ר ההסתדרות הציונית אריה דולצין

אנשים

שתי גירסות ל"מיהו יהודי" ומהי פשיטת רגל

■ מיגוון פוליטי רחב — מאליעזר גרנות המפ"מי ועד אורי דן, נאמנו של אריאל שרון — היה מיוצג בחגיגת יום־ההולדת של נספחת־הרבות האוסטרית, ברברה טאופר, שהגיעה במזל־טוב לגיל 40. ברברה הפופולרית, הדיפלו־מטית הוותיקה ביותר המכהנת עתה בארץ, ממשיכה בתפקידה למרות שהפטרון שלה, ברונו קרייסקי, פרש לגימלאות.

■ במהלך המסיבה גילתה ברברה כי זיווה להט, אשת ראש־העירייה, חגגה אף היא את יום־ההולדת שלה באותו היום. כשהכריזה על כך, מיהרה זיווה להכריז: "גם אני בת 40!" בו במקום נמצאו עוד אחרים, גברים ונשים, שהתעקשו לטעון שהגיעו זה עתה לגיל 40.

שושנה שיפמן אלמנתו של סגן שר־התחבורה דויד שיפמן ז"ל מימין מרימה כוסית יין לצד אחי בעלה מרדכי ואשתו תחיה (משמאל). אחותה התאומה של שושנה. השלושה באו לפתיחת מיסעדה בתל אביב. מרדכי שיפמן, שהיה לשעבר דובר אגד, הוא היום בעל מישרד ליחסי־ציבור.

■ להט עצמו אמנם נערר, אבל שני מתמודדים אחים — יצחק ארצי ואייבי — היו במקום וניהלו תעמולת־בחירות שקטה.

■ במסיבה נשמר שלום־הבית בתוך מיפלגת־העבודה. יצחק רבין ואשתו הלכו בדיוק לפני שהופיעו חיים בר־לב ואשתו.

פסוקי השבוע

● שגריר ישראל לשעבר בלונדון, שלמה ארגוב, שההתנקשות בחייו היתה העילה למילחמת הלבנון, במיכתב שכתב לעיתונאי הארץ יואל מרקוס: "אילו חסכו יוזמי המילחמה בלבנון את מימדי ההרפתקה שלהם, היו חוסכים חיי מאות מטובי הבנים."

● מהנ"ל: "במילחמת־הל־בנון חברו יחד גנרלים שניסו כוחם בניהול המילחמה ולא יכלו, מטיפים בשער שהציעו עצות טובות או עצות אחיתופל־אך הם לא הביאו את הישועה."

● הנ"ל: "במילחמת־הלבנון היתה מילחמה בלתי־מוצלחת ולא רק משום המחיר ששולם בערה. אשר לעם ישראל — הוא יצא מהמילחמה יותר חלוש ממה שהיה כשנכנס לתוכה."

● המחזאי יהושע סובול בחותם, על ניקוד אריק שרון בלבנון: "מה דחף אותו לשם? הצורך לשוב אל מקום הפשע?"

● מהנ"ל: "מישפט ישראלי: כי מ(יהושע) בן־ציון תצא תורה."

● הנ"ל: מיהו יהודי? מי שנולד לאם ליברלית ולאב אגו"י "או" יהודי הוא כל מי שמחלל שבת או מחלל מצבות של מחללי שבת."

● הנ"ל: "אל תאמר פשיטת־רגל. אמור פריסת־רגל מחדש."

● הרב מנחם הבהן: "אדם לארם מצודת זאב."

● ח"כ הליברלים סינחם גולדשטיין, על ענישת פלס־טינים: "אני בעד גירוש, סתימת בתים ומאסר חמור... העונשים האלה לא עובדים על יהודים."

● ח"כ העבודה רב בן־מאיר: "אם אבחר לראשות העיר־תל־אביב, קל יותר יהיה למועמד המערך להיבחר לראשות ה־ממשלה."

● העיתונאי עמוס קינן: "אילו היה שימעון פרס מנהיג המקבל החלטות מפני שכך הוא מאמין, לא היה לו שום סיכוי להיות ראש־ממשלה. מכיוון ש־איננו כזה, יש לו כל הסיכויים."

● שר־התיירות אברה[illegible] שריר, בפניה אל אנשי סיע[illegible] השר יצחק מודעי: "אני מושיט לעברם את שתי ידיי, ובכל הלב."

טיק-טק

מידע לאומי

מידע לאומי נותן לך תשובות

יש לך שאלה? טיק-טק ומידע לאומי פולט את התשובה. מיכשור משוכלל בעשרות סניפים עומד לרשות הלקוחות במתן מידע מהיר ומעודכן על חשבונותיהם. בלחיצת כפתור יכול לקוח לדעת את הרכב תיק ההשקעות שלו, את היתרה שלו במטבע ישראלי ובמטבע חוץ ומה לא בעצם... ובאמצעות מסוף ברנ"ע בבורסה לניירות ערך, המקשר בין הסניף שלך לנציגים של בנק לאומי בבורסה, ניתן לתת הוראות גם עד כמה דקות לפני תחילת המסחר.

פיפס-פיפס

- SWIFT
תקשורת בינלאומית

רוצה לסגור עיסקה עם אוסטרליה? תוך שניות ספורות אתה יכול לסגור עיסקה בינלאומית עם גורם שנמצא במרחק אלפי קילומטרים מישראל. SWIFT הוא שמה של מערכת תקשורת ממוחשבת הנמצאת בשימוש בנק לאומי. תוכל בעזרתה לבצע העברות מטבע חוץ מחו"ל ולחו"ל במהירות ובסודיות מוחלטת.

פיפס-פיפס

הכספומט חוסך לך זמן

למעלה מ־170 מכשירי כספומט בכל הארץ עובדים 24 שעות ביממה במטרה לחסוך לך זמן.
פיפס-פיפס... ויש לך כסף!
פיפס-פיפס... פיפס...
והשיק מופקד! פיפס-פיפס ויש לך יתרה. מאות אלפי לקוחות של בנק לאומי כבר מנצלים את השרות הזה.

ביפ-ביפ

המחשב של בנק לאומי עובד בשבילך גם בלילה.

בבנק לאומי תמצא את מרכז המחשבים האזרחי הגדול ביותר בישראל. מה הוא עושה בלילה אחד? הוא מעדכן כ־6 מליון חשבונות ומעביר כ־400 אלף שיקים (כן, בלילה אחד!) וכשאתה נכנס בבוקר לסניף ומקבל את היתרה המעודכנת שלך זהו סופו של התהליך. כי כל הפיפס-פיפס והטיק-טק נעשים במטרה אחת: לשרת אנשים.

וגם מחשבים לשרות אנשים

נעשים לשרות אנשים

בנק לאומי

רק אחרי שקנינו פלדלת הרשינו לעצמנו לקנות מערכת וידיאו

כבר הרבה זמן רצינו לקנות מערכת וידיאו טובה,
אבל לא העזנו. שמענו ש"הלהיט" אצל הפורצים בזמן האחרון זה מערכות וידיאו.
עם דלת עץ מיושנת כשלנו ועם מנעול פשוט, זו ממש פירצה
קוראת לגנב. לכן החלטנו קודם כל לקנות את דלת הבטחון הטובה
ביותר שיש בשוק. קנינו פלדלת. היא תגן עלינו, על כל היקר לנו בבית,
וגם על מערכת הוידיאו החדשה.

אני סומכת רק על פלדלת
מנדלוביץ עדנה

90% מהציבור סומכים על פלדלת

שנה אחרי שנה ברציפות זוכים מוצרי "רב בריח"
במשאלי דעת הקהל של "הקניה הטובה ביותר" ו"המוצר הנבחר".
ב-1983 94% מהנשאלים במשאל "הקניה הטובה ביותר"
ו-91.2% מהנשאלים במשאל "המוצר הנבחר"
בחרו בפלדלת של רב-בריח.
פלדלת של רב בריח בהשגחת מכון התקנים.

פְּלָדֶלֶת של רב בריח®
אתה בידיים טובות

לפרטים והזמנות, אנא פנה:
תל-אביב: 03-283166 (3 קוים)
חולון: 03-844145 (5 קוים)
רמת-גן: 03-722111 (3 קוים)
רחובות-אשדוד: 054-73111 (3 קוים)
צפת-ק. שמונה: 067-71450
נצרת-העמקים: 065-73267
חיפה: 04-237134 (3 קוים)
קריות: 04-725111 (3 קוים)
נתניה-חדרה: 053-34688
כ"ס-השרון: 052-443043 (2 קוים)
פתח-תקוה: 03-9230262, 03-9230263
ירושלים: 02-533261 (3 קוים)
אשקלון: 051-29358
באר-שבע: 057-76840, 057-79516
אילת: 059-73176

עכשיו חברת רב-בריח מייצרת 3 דגמי פלדלת כדי שיותר אנשים יוכלו להרשות לעצמם הגנה מירבית בלי להתפשר. ראה פרסומנו בדפי זהב עמ' 1

כבר בשבוע הראשון של מילחמת־לבנון פתח "העולם הזה" בביקורת נוקבת של כישלונותיה המדיניים והמוסריים. מאז נכתבו על כך אלפי מאמרים.

בסידרה זו נעשה נסיון לנתח את הכישלונות הצבאיים המיקצועיים של מילחמה זו, בלי קשר לוויכוח על מהותה המוסרית והמדינית.

הביקורת על המהלכים הצבאיים של מילחמת־הלבנון נערכה, עד כה, בעיקר בחוגים מיקצועיים – וגם שלא בפרהסיה, ולרוב גם לא בפורומים סגורים. אלא בשיחות פרטיות בלבד. בסידרה זו נעשה נסיון ראשון לנתח את המהלכים הצבאיים של המילחמה באופן שיטתי ואובייקטיבי, ולהשיב על השאלות הנוקבות: מדוע לא השיג צה"ל ניצחון מהיר וחותך במילחמה, למרות עליונותו הכבירה? מדוע איחר להגיע לבירות? מדוע לא הבים את הצבא הסורי?

הפקק של צידון

מאת
רוני שפיגל

הפלישה הישראלית ללבנון לא באה בהפתעה לכוחות אש"ף. החשש מפלישה כזאת כירסם בהם מאז תום מיבצע ליטאני, והפך לוודאות אחרי יולי 1981.

האיזור שבו התנהלו עיקר הקרבות נגד אש"ף הוא השטח שהיה ידוע כמיני־מדינה הפלסטינית בדרום־לבנון. זו השתרעה מנהר הליטאני בדרום עד האיזור שמצפון לנהר דמור, בעיקר באיזור החוף, ויש להוסיף לה את מובלעת צור מדרום לליטאני.

החלק המיזרחי של הגיזרה היה תפוס בדרומו, באיזור רמת־נבטיה שבין הליטאני לזהרני, על־ידי אש"ף, כאשר מצפון, באיזור ג'זין, פרוסים כוחות סוריים.

אחרי עשרת ימי ההתשה של יולי 1981 הגביר אש"ף את מאמץ־ההתבצרות שלו באיזור, אך לא יצר מערך־הגנה רציף, אלא בעיקר בונקרים לרכב ותחמושת, ומערך עמדות בנקודות השולטות על הצירים העיקריים. האיזור הוא שעמר תחת פיקודו של פת"ח מנה כ־6,500 לוחמים, שהיו מאורגנים במסגרות הבאות:

- 4 חטיבות חי"ר.
- אגד שריון.
- אגד חת"ם.

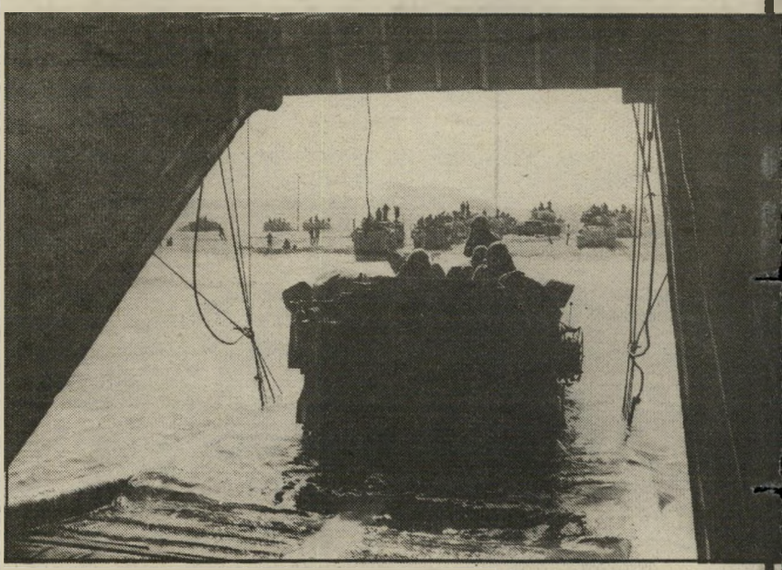
נוסף על כך עמד תחת פיקודו של פת"ח כוח של צש"ף (צבא־השיחרור הפלסטיני) שכלל את היחידות הבאות:

- חטיבת "עין ג'אלות".
- חטיבת "ברר".
- אגד שריון.

האירגון השני בגודלו — אל־צאעיקה — מנה כ־2,000 לוחמים, שאורגנו ב־3 גדודי חי"ר. יש לציין שמושגים כמו חטיבה או גדוד עשויים להיות מטעים בהקשר זה. בייחוד באירגונים הקטנים יותר. כך, למשל, מנו אירגוניהם של חבש וחוואתמה 4 גדודים כל אחד, אולם כל "גדוד" כזה מנה כ־100 לוחמים, דהיינו — סדר־גודל של פלוגה בערך. חטיבת "עין ג'אלות" היתה למעשה כוח בסד"ג של גדוד מוגבר. וחטיבת "ברר" היתה למעשה בעוצמה של גדוד.

הכוח העיקרי שנפרס בגיזרה המערבית היתה חטיבת ה"קסטל" של פת"ח שמנתה שישה גדודי חי"ר, גדוד ממוכן אחד ושלושה גדודי חת"ם. מפקד החטיבה היה מוקדם (סא"ל) חג'איסמאעיל, והיא נערכה כדלהלן:

באיזור נבטיה — רמת־ארנון גדוד "ג'רמק". צפונה לו, מצפון לזהרני ולאורכו, גדוד "ג'ואד אבו־אל־שער". באיזור צור, מדרום לליטאני, נערך גדוד "אבו יוסוף אל־נג'ר", בפיקודו של עזמי זכיר, וממיזרח לו, גם כן מדרום לליטאני, בתוך שטח יוניפי"ל, היה פרוס גדוד "הגיזרה התיכונה". באיזור שבין הליטאני לזהרני, לאורך החוף, נערך גדוד "בית אל־מוקדס", ומצפון לזהרני גדוד "אבו־חסן סלאמה". באיזור צידון היה פרוס הגדוד הממוכן של הפת"ח — גדוד "חללי ספטמבר" — בפיקודו של ראא'ד (רס"ן) כמאל אל־שייח'. הגדוד כלל שתי פלוגות טנקים, 4 פלוגות חי"ר, שתי כיתות מרגמות 120 מ"מ

הנחיתה מצפון לצידון
ראשונים נחתו אנשי הקומנדו

הררי ברובו, ומבותר על־ידי שלוחות של הר הלבנון, היורדות לעבר הים, ובמקומות מסויימים מגיעות אליו.

צירי־התנועה העיקרי בגיזרה — כביש החוף — נשלט על־ידי שלוחות אלה לכל אורכו, ועובר בתוך איזור העשיר בצימחיה צפופה, בעיקר מטעים. הציר עובר בערים גדולות ובמיספר גדול של כפרים ועיירות. את הגיזרה חוצים ממיזרח למערב מספר רב של מיכשולי־מים, שהגדולים בהם הם נהרות הליטאני, הזהראני, האוולי ונהר דמור.

סדר־הכוחות שעמד לרשות אש"ף בלבנון מנה כ־15,000 לוחמים, כ־100 טנקים מיושנים מתוצרת סובייטית (34־ד', 54־ד', 55־ד'), כ־250 נתחים, כ־100 מטל"רים רב קנים, כ־150 מ"מ"שים ושריוניות וכן אמצעי נ"ט ונ"מ. לכך יש להוסיף כ־30,000־25,000 אנשי מיליציות של אש"ף, תושבי מחנות־הפליטים.

כל הכוח הזה היה מפוזר בין האירגונים השונים, אשר הדומיננטי שבהם הוא פת"ח. הכוח

הזירה המערבית

1. כוח השריון של גבע וכוח החיר"ם חודרים ללבנון באיזור זרעית. 2. עד הערב של היום הראשון מגיע כוח גבע לאיזור עדלון. 3. כוח צנחנים נקלע למארב באיזור אל־בץ. 4. בשעות אחר־הצהריים של היום השני חובר כוח גבע עם הכוח שנחת מן הים. 5. 2 כוחות חי"ר לופתים את גדוד הגיזרה התיכונה. 6. כוח החיר"ם וכוח צנחני מילואים מתחילים לטהר את צור. 7. כוח נח"ל מתחיל לטהר את ראשיידייה. 8. כוח של צה"ל המנסה לחצות את גשר חרדלה ונכלם. 9. עוצבת קהלני חוצה את גשר עקיה. 10. כוח של גולני מטהר את רמת ארנון. 11. הבופור נכבש על־ידי לוחמי גולני. 12. כוח של צה"ל חוצה ע"ג גשר חרדלה בבוקר יום ב'. 13. נבטייה מכותרת ונכבשת במהלך היום. 14. בלילה שבין יום ב' ו־ג' חובר כוח מעוצבת קהלני עם כוח גבע. 15. ביום א' בערב נוחת כוח צנחנים מצפון לאוולי. 16. איזור סעדיאת נתפס ביום ב' בערב. 17. הפקק בצידון מעכב את התנועה צפונה. 18. לאורך כל השבוע מתנהלים קרבות במחנה עין־חילווה והוא נכבש סופית ב־15 ביוני. היערכות גדודי חטיבת קסטל: א. חללי ספטמבר. ב. חסן סלאמה. ג. ג'ואד אבו אל־שער. ד. בית אל־מוקדס. ה. ג'רמק. ו. הגיזרה התיכונה. ז. אבו יוסוף אל־נג'ר.

היום השני של המילחמה: כוחות צה"ל מגיעים לזהראני ממיזרח, מיתקני־הנפט בוערים
הנחתות העמיסו כלים בשפך הנהר

(המשך מעמוד 21)

ושלוש מחלקות נ"מ. כן נמצא בגיזרה חלק מאגד־השריון של פת"ח.

לכוחותיו של פת"ח נוספו כוחות שאר האירגונים, שהיו פרוסים בשטח, מהם ראוי לציין את אירגון אל־צאעיקה, שאחד מגדודיו היה בגיזרת נבטיה, ואחד בגיזרת החוף. חטיבה נוספת של פת"ח — חטיבת „ירמוך" — שמנתה כ־600 לוחמים, היתה ערוכה בגיזרת עיישיה־דיחאן, מדרום למערך הסורי בג'זין. הגיזרה שבין נהר האוואלי לנהר דמור היתה באחריותה של חטיבת „עין ג'אלות" של אש"ף.

אלי גבע עולה

תוכנית הישראלית התבססה על הפעלת שלוש אוגדות, כאשר אחת תוקפת מדרום לצפון בציר החוף ו„מטהרת" אותו; שניה חודרת לרמת־נבטיה ונעה צפון מערבה, לכיוון צידון; ושלישית מונחתת מן הים מצפון לצידון.

אחרי הירי של אש"ף לצפון הגליל, בתגובה על הפצצת ביירות, החל חיל־האוויר תוקף מטרות בגיזרת החוף לכל אורכה וברמת־נבטיה, במטרה לרכך את השטח לקראת הפלישה. בהפצצות, שהחלו ביום השישי, 4 ביוני ב־1720, ושנמשכו עד ליום הראשון, ה־6 ביוני שעה 1100, הותקפו חניוני טנקים, עמדות ארטילריה, מצבורי־ תחמושת, מיפקדות וכו'. לאחר תחילת הפעולה היבשתית פתח חיל־האוויר בתקיפות־סיוע לכוחות, לאורך צירי ההתקדמות. בשעה 1100 החלה הפעולה היבשתית.

בגיזרה המערבית נשלחה חטיבת שריון, בפיקודו של אל"מ אלי גבע, בציר זרעית־אסכנדליון לציר החוף, כאשר משימתו היא להתקדם צפונה עד צידון, תוך עקיפת נקודות־ התנגדות ומיבשולים, ולחבור עם העוצבה שהונחתה מן הים, באיזור צידון.

על כה נוסף, כח החי"רים (חיל־ רגלים מעולה), שנכנס אף הוא לגיזרת החוף, הוטל להשתלט על נקודות־ מפתח באיזור שמדרום לליטאני, ביניהן מחנות בורג־אל־שימאלי ואל־ בץ', וכן על גשר קוסמיה שעל הליטאני עצמו.

חטיבתו של גבע התקדמה במשך אחר־הצהריים, ובלילה הגיעה עד לאיזור עדלון. כח החי"רים, שנשאר באיזור צור, הסתבך בלחימה עם קבוצות של פלסטינים, אשר ירו במטולי ארי־פי־ג'י מתוך הפרדסים.

באיזור אל־ביץ' עלה גדוד צנחנים על מארב, ונסוג לאחר שנגרמו לו נפגעים. נגמ"ש המיקוד של הגדוד, שנסע לחלץ כוח אחר שעלה על מארב באיזור בורג־אל־שימאלי, נתקל במארב, והמג"ד יחד עם נהגו נפלו, כבל הנראה בשבי ונהרגו.

למחרת, יום ב', ה־7 ביוני, המשיכה חטיבת גבע בתנועתה צפונה, ובשעות אחר־הצהריים חברה עם הכוח שהונחת מן הים. בבוקר אותו יום הצטרפו לכח החי"רים כוחות נוספים, שהחלו ב„טיהור" הגיזרה. הללו כללו חטיבת־צנחנים במילואים (הידועה כ„חטיבה שלא גוייסה") ושני כוחות חי"ר.

כח החי"ר האחד החל „לטהר" את איזור בורג־אל־שימאלי ואת הצירים לכיוון מיזרח, שם חבר עם כח החי"ר השני, שחצה את הגבול באיזור בירנית ונע דרך בינת־ג'ביל לתיבנין, ומשם מערבה.

כתוצאה מתימרון זה נלכד גדוד הגיזרה התיכונה של פת"ח בתנועת מלקחיים משני עבריו.

בגיזרת גדוד „אבו־יוסוף אל־נג'ד" כיתר כח החי"ם וחטיבת צנחני המילואים את צור, והחלו ב„טיהור" בשעה 1500. ל„טיהור" קדמה קריאה לאזרחים להתרכז בחוף־הים ואחרי שעשו כן הופצצה העיר על־ידי מטוסים וארטילריה.

כוחות נוספים של צה"ל המשיכו לזרום לאיזור וכללו חטיבת שריון במילואים, שתפקידה קסמייה, וביום השלישי, ה־8 ביוני, החל הקרב ל„טיהור" צידון, קרב שנמשך שבוע.

כיבוש הבופור

גיזרה המרכזית תקף צה"ל את רמת נבטיה על־ידי כוח שעבר דרך איזור יוניפי"ל וחצה את הליטאני על גשר עקיה. באיזור גשר חרדלה, הנשלט מן הבופור, נבלם כוח אחר של צה"ל, שניסה לחצות, על־ידי ירי ומיקוש נ"ט, והועבר דרומה לחצייה דרך גשר עקיה.

הכוח שתקף את מערכי אש"ף בגיזרת רמת־נבטיה כלל את חטיבת השריון „ברק" וחטיבת „גולני", ולאחר שחצה את גשר עקיה היה לסייע לחי"ר ב„טיהור" איזור דרום־לבנון, וגדוד חי"ר של הנח"ל, שיועד לכבוש את מחנה־הפליטים ראשידיה. גדוד הנח"ל כיתר את המחנה והתחיל בטיהורו, תוך הסתייעות בטנקים ובארטילריה. אחרי קרב קשה מחציתו של המחנה, וה„טיהור" נמשך לתוך הלילה והיום שלמחרת. הקרב בראשידיה הסתבך כאשר נפצע המג"ד, ומפקד הנח"ל שנמצא במקום נאלץ לנהל אישית. סך כל אבדות הכוח ב„טיהור" ראשידיה היה 2 הרוגים ו־28 פצועים.

ביניתיים טהר האיזור שביו צור לגשר התפצל למשימותיו.

במהלך הלילה החל גדוד של גולני ב„טיהור" איזור רמת־ארנון שמצפון לבופור, כאשר הסיירת ופלוגת חיל־ ההנדסה עולות לבופור עצמו. חלקו הדרומי של הבופור נכבש על־ידי פלוגת ההנדסה, וחלקו הצפוני על־ידי הסיירת אחרי קרב קשה, שבו נפלו שישה לוחמים.

ביום שני בבוקר הסתיים „טיהור" רמת־ארנון וגדוד חי"ר חצה את גשר חרדלה, הצטרף לגדוד של גולני וביחד כיתרו את נבטיה, אשר נכבשה במהלך היום.

הקרב על צידון

עוצבה שהונחתה מן הים כללה כח צנחנים וכן יסודות של שריון ארטילריה ונ"מ. כיעד להנחתה נבחר איזור החוף שמצפון לגשר־האוולי. ראשונים נחתו אנשי הקומנדו הימי, ואחריהם הצנחנים. תפקידם היה להבטיח את ראש־הגשר ולתפוס נקודות־מפתח.

בחצות החל כוח־הנחיתה מנחית את הטנקים, הנגמ"שים והתותחים המתנייעים — נחיתה שעברה כימעט ללא תקלות. כוח הצנחנים תפס את גשרי האוולי ואת גיבעת הבקסטא, השולטת על השטח. התקפת־נגד על הגבעה שבוצעה על־ידי כוח של אש"ף נהדפה על־ידי הצנחנים.

במשך יום כ' הובאו כוחות נוספים ובשעת הצהריים ביצעו שלוש נחתות הנחתה נוספת תחת אש מרגמות.

לכוח זה חברו חטיבתו של אלי גבע, ומאוחר יותר גם יחידות של „גולני" ו„בקר". כך שלמעשה היה כוח זה בעורף האוייב כמה שעות בלבד.

עד יום שני בערב התקדמו הצנחנים צפונה, מבלי להיתקל בהתנגדות רבה, ותפסו כימעט ללא קרב את איזור סעדיאת, שבו אמורה היתה חטיבת „עין ג'אלות" להיערך להגנה על הנהר דמור. יחד עם זאת נמשכה הלחימה בצידון, אשר „טיהורה" החל ביום השלישי, וכן במחנה עין־חילווה.

הלחימה של אש"ף בצידון היתה רבה־משמעות, בשל השפעתה על מהלך ההתקדמות של צה"ל ביירות.

בעוד שבצור ובראשידיה לא הפריעה הלחימה לתנועה בציר החוף, הרי שבצידון עובר ציר זה במרכז העיר, וכדי להעביר בו כוחות היה צריך „לטהר" את העיר, או לפחות את הבניינים לאורך הציר, שהיו תפוסים על־ידי אנשי אש"ף. כתוצאה מכך נוצר „הפקק של צידון", שמנע תנועה משמעותית צפונה עד לסיום ה„טיהור".

היום הרביעי של המילחמה: כוחות בודדים עוברים בציר של צידון
לחבור עם העוצבה שהונחתה מן הים

הדבר גרם לכך שעיקר הרכב ודרגי האספקה של הכח שנחת מן הים היו תקועים מדרום לצידון, יחד עם כוחות אחרים, ובכך עוכבה ההתקדמות לעבר ביירות. פתרון חלקי לבעיה נמצא ביום ד', ה־9 ביוני, על־ידי נחתות של חיל־הים, אשר העמיסו כלים בשפך הזהראני מדרום לצידון, ופרקו אותם בשפך האוולי, מצפון לה.

בעין־חילווה נמשכה הלחימה עוד זמן רב לאחר מכן, כאשר כוחות שונים מנסים לפרוץ למחנה בלי הצלחה. במהלך הנסיונות הללו

הופצץ המחנה מן האוויר והופגז על־ידי הארטילריה.

הנסיון הסופי לכבוש את עין־חילוה ברצע ביום א', ה־13 ביוני, והקרב בו נמשך 36 שעות, עד ליום ג', ה־15 ביוני — 10 ימים אחרי תחילת המילחמה.

הנחיתה המיותרת

כאשר מנתחים את מהלכי המיבצע עד לנהר דמור, עולה השאלה הבלתי־נמנעת האם היה האיגוף האמפיבי, הנחיתה בשפך האוולי, הכרחי, והאם מילא את היעדים האופרטיביים אשר נועד למלא.

תפקידו של איגוף אמפיבי הוא הבאת כוחות לעורף האוייב, כדי לגרום למיטוטו.

כך, למשל, עשו האמריקאים ב־1950 באינצ'ון, במילחמת־קוריאה, כאשר כוח של שתי דיוויזיות הונחת על ציר האספקה העיקרי של הצפון־קוריאנים, שצרו על מיתחם פוסאן. מיבצע זה היה משולב בהתקפה יבשתית אמריקאית מתוך המיתחם לכיוון אינצ'ון וסיאול, ושילוב זה של מיתקפה חזיתית יחד עם איגוף ימי גרם להתמוטטות הצפון־קוריאנים.

שימוש רומה באיגוף אמפיבי עשו היפאנים בעת ההתקפה על מאלאיה במילחמת־העולם השניה. מיתקפתם היבשתית היתה משולבת בסידרה של נחיתות מן הים, באגפם של הבריטים, דבר שהביא להתמוטטות הכוחות הבריטיים במאלאיה ולנפילתה בידי היפאנים.

היום הרביעי: החלפת מנוע של טנק ליד נבאטיה
הכוח נבלם על־ידי מיקוש וירי

במילחמת לבנון, לעומת זאת, לא עמד מול צה"ל צבא סדיר בגיזרת החוף. עמד מולו כוח שהורכב מאירגונים שונים, שמידת התיאום ביניהם, ואף בתוכם, היתה לקויה. ובעיקר: לא עמד מול צה"ל מערך־הגנה סדיר ורציף.

כוחות צה"ל, שתקפו מן החזית, פוררו את אש"ף באיזור ככוח לוחם עד יום שני בערב, דהיינו, תוך 36 שעות, כאשר הפלסטינים מתבצרים בתוך כיסי התנגדות בודדים בתוך השטחים הבנויים, או מניחים מארבים ספורדיים לאורך הצירים.

יתרה מזאת, הכוח שנחת מן הים היה זמן קצר בילבד לבדו בעורף האוייב, ותוך פחות מ־24 שעות חברו אליו כוחות שריון וכוח חי"ר.

לעומת זאת לא מוטטה הנחיתה את ההתנגדות באיזור צידון, והלחימה שם נמשכה עוד כמה ימים אחר כך, על־ידי כוחות שבאו מן הגבול ולא מן הים.

עולה מכך שהנחיתה היתה למעשה מיותרת, שכן כוחות אש"ף באיזור לא היו צבא סדיר, שניתוק ציר האספקה שלו גורם לו להתמוטטות, מה עוד שפירורן של יחידות אש"ף נעשה במהירות על־ידי כוחות שבאו מן החזית, עוד לפני שהספיק הכוח הנוחת מן הים לצבור כוח.

לעומת זאת, נחיתתו בערפה של צידון לא גרמה להתמוטטות המערך הלוחם שם.

מטרה אחרת של האיגוף האמפיבי — ניצול גורם־ההפתעה להתקדמות מהירה — לא הושג אף הוא. אילו היה הכוח הנוחת באוולי יכול לזנק מיד לעבר ביירות, יתכן שהיו נחסכים זמן ואבידות, במידה שהיה מצליח לתפוס נקודות־מפתח לפני שכוחות אש"ף וסוריה היו מספיקים להיערך בהם.

אולם במציאות היה בוחה־הנחיתה תקוע באיזור צידון־דמור עד יום ד', ה־9 ביוני, ורק ביום ה', ב־10 ביוני, פתח בהתקדמות לעבר ביירות.

הדבר נובע מגורמים האופייניים לכוח נחיתה אמפיבי באופן כללי, ומן הנסיבות המיוחדות של הפעולה הנדונה.

חסרונו של כוח אמפיבי הוא בהיותו מרותק לאיזור ראש־הגשר בשל ניידותו הנמוכה. ניידות נמוכה זו נובעת מהיותו של הכוח תלוי באספקה מן הים, ומכך שכמות כלי הרכב, שמסוגל הציי להעביר לו, היא בדרך כלל קטנה מן הדרוש. לכן, בדרך כלל, עובר זמן עד שצובר כוח־הנחיתה די אמצעי ניידות, וכן דלק, תחמושת ואספקה, כדי שיוכל לפרוץ קדימה.

במיקרה שלפנינו לא יכול היה חיל־הים, בעל יחידת הנחיתה הקטנה, להביא בזמן את כל כלי־הרכב של הכוח, וגם את כל אספקתו. הפיתרון לכך היה שכלי־הרכב יגיעו בדרך היבשה, אולם "הפקק של צידון" לא איפשר להם לחבור עם הכוח המונחת, וכתוצאה מכך נגרמו עיכובים בתנועה אל ביירות.

אילו היה הכוח מסוגל לנוע אל ביירות כבר ביום ג' (ה־8 ביוני) יתכן שהיה מצליח לחבור אליה כבר ביום ה', ה־10 ביוני, או לכל המאוחר ביום ו', ה־11 ביוני.

במציאות נתנו העיכובים הללו, יחד עם הקרב על דמור, שהות לבוחות אש"ף ובוחות סוריים להתפרס בדרך לביירות, וכך הושלמה החדירה רק ביום השני, ה־14 ביוני.

(מיקרה של איגוף אמפיבי שנכשל היתה נחיתתם של האמריקאים באנציו שבאיטליה, ב־1944. באותה תקופה היו כוחות בעלות־הברית תקועים מול שרשרת־ביצורים הגרמנית שפקקה את חצי־האי האיטלקי, ושנקראה "קו גוסטב". האמריקאים הנחיתו כוחות באיזור אנציו, בעורפם של הגרמנים, אולם בשל הססנות, ורצון לייצב את הגנת ראש־הגשר ראשית, לא נעו הכוחות האמריקאיים לעבר רומא, שהיתה בלתי־מוגנת לחלוטין, והגרמנים הספיקו להעביר כוחות־עתודה שתחמו את האיזור ומנעו מהאמריקאים פריצה אל מחוץ לראש־הגשר).

הרחוב הראשי של צידון: דרך־המלך לביירות
היה צורך "לטהר" את העיר

עוצמה מיותרת

לגורמים המעכבים את התנועה לביירות יש להוסיף את העוצמה הגדולה שהופעלה בגיזרת החוף. המדובר באלפי כלי רכב ורק"ם, שנדחסו ככביש הצר והיו מהווים גורם המסרבל ומעכב את התנועה, גם לולא היתה התנגדות פעילה לאורך הציר.

מבחינה זו יצא שברה של עודף העוצמה שהופעלה בגיזרה — בהפסדה.

אין בדברים אלה לשלול מחשיבותו של האיגוף הימי. להיפך, קיומו של כוח אמפיבי הוא רב־חשיבות, וכאשר מפעילים אותו הפעלה נבונה ומושכלת הוא יכול להיות בעל משמעות, הן ברמה האופרטיבית והן ברמה האסטרטגית.

כך, למשל, במלחמת יום־הכיפורים גרמו תקיפות חיל־הים על החוף הסורי, יחד עם קיומה של יכולת אמפיבית, לריתוק כוחות סוריים לגיזרת־החוף, ואלה נגרעו מן החזית.

במיבצע "רביב" — הפשיטה המשוריינת של צה"ל על חוף מיפרץ־סואץ ב־1969, גרמו שישה טנקים ושלושה נגמ"שים מתוצרת סובייטית, שהובאו על־ידי שלוש נחתות, כשהם צבועים בצבעים מצריים, לאבדות ולנזק רב בגיזרת־הפעולה שלהם, ולזעזוע עמוק בצמרת הצבאית והמדינית של מצריים.

אין ספק שיש לחזק ולשפר את היכולת האמפיבית של צה"ל, אולם יש ללמד היטב את לקחי הפעלת הכוח האמפיבי במילחמה האחרונה, כדי שבעתיד יפעל ביעילות רבה יותר.

(הפרק הבא בסידרה: הקרב על ביירות.)

היום השני למילחמה: טנקים ופליטים ליד צור
גדוד הנח"ל כיתר את המחנה

מכתבים

ללא משוא־פנים

לערבים בישראל אין עיתון עצמאי.

העיתונות הערבית בישראל סובלת היום מפיגור חמור. בארץ קיימים היום רק שני עיתונים יומיים, בעלי רמה מיקצועית מאוד נחותה. שניהם ביטאונים אידיאולוגיים של שתי המיפלגות הגלחמות במלוא כוחן על קולו של הבוחר הערבי — המערך ורק"ח. בנוסף עליהם ניתן לקרוא כמה עיתונים ושבועונים היוצאים לאור בגדה המערבית ובמיזרח ירושלים, אך אלה מגיעים לידי הקורא הישראלי לעיתים רחוקות מאוד.

הפער בין תפוצת העיתונים העבריים והעיתונים הערביים ברחוב הערבי הולך וגדל, לרעת העיתונים בערבית. אין היום כמעט אפילו מישפחה אחת שאינה קונה עיתון עברי. למרות עובדות אלה, לא קם עד היום עיתון בערבית, שיענה על צורכי האוכלוסיה הערבית בישראל.

קוראי העיתונים הוותיקים מת־געגעים עדיין לשבועון העולם הזה בערבית (האד'א על־עלם), שהיה שבועון בעל רמה מיקצועית גבוהה, טיפל בחדשות ללא משוא פנים וקבע את עמדותיו באופן עצמאי, ללא השפעה חיצונית.

אודי אבן־עמאר, רמלה

● ● ●

הקברנים וספינת השעשועים

תחת לחסל את הפער והעוני, מוביל מנחם בגין את ישראל למישחק־דמים.

תומכי הליכוד, שהתאכזבו מדרכה של מיפלגת העבודה, נתנו אמון מלא

קורא פרסקי
ים סוער

במנחם בגין, קיוו שהוא יהיה הקברניט שינווט את ספינת־ישראל לעבר חוף־מיבטחים — חיסול הפער והעוני.

היום כולנו יודעים, שספינת־המשא שלנו הפכה לספינת־שעשועים, ה־משייטת בים סוער וגבה־גלים. היום ברור שנקלענו למישחק־דמים, ושה־אלימות הפכה לחלק מחיינו, כנורמה חברתית.

משה פרסקי, נתניה

● ● ●

ברוח טובה, משני צידי הבריקאדה

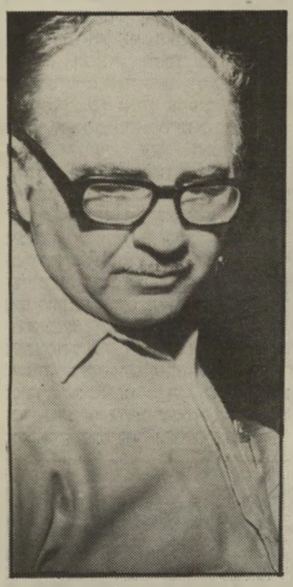
.לא התלוננתי על עזרן לפני לפיד," טוען דובר החס־תדרות.

בתגובה לקטע תחת הכותרת .אובייקטיביות נוסח עזרן," במדור שידור (העולם הזה 2391) הנני להודיע:

לא שיגרתי כל תלונות אל מנכ"ל רשות־השידור .על התבטאויות של חנן עזרן בעת שראיין את ראשי ההסתדרות."

עם זאת: לא תמיד אני מאושר מהכתבות של חנן עזרן. חובתי, כדובר, להעיר לו על כך בשיחה ישירה, כדי לתקן ולא לחזור על מישגים — על־פי הבנתי, כמובן. אגב: כך אני נוהג גם לגבי כתבי־העבודה בעיתונות הכתובה, לרבות דבר, שהוא ביטאון ההסתדרות.

לפרקים אני מתקשר עם מערכת מבט, כאשר איני יכול להשיג את חנן עזרן במהלך השידור, כדי

קורא סולר
יחסי חברות

להבהיר — או אפילו להכחיש — פרט זה או אחר בכתבה.

מכל מקום: מה שאני עושה ומעיר, הנני עושה ברוח טובה ומתוך יחסי־חברות כנים, גם כאשר חנן עזרן ואנוכי נמצאים, כביכול, משני צידי הבריקאדה.

שמואל סולר, תל־אביב

● ● ●

צדק לברנס

כל הכבוד לשופט העליון בדימוס חיים כהן.

אחרי שזוכה קצין המישטרה שאול מרקוס, טענו במישרדו של היועץ המישפטי לממשלה, כי נסתם הגולל על המאמץ להבטיח מישפט חוזר לעמוס ברנס.

לטענה זו לא היה שחר. אומנם בית־המישפט לא קבע מפורשות כי מרקוס שיקר וזייף את הראיות במישפטו של ברנס, אולם הזיכוי היה מחמת הספק בלבד.

אין כל סיבה שאותו ספק עצמו — שמא מרקוס בכל זאת עיוות את הראיות — לא יפעל גם לטובתו של ברנס. הפרטים שאספה יהודית קרפ, רק מחזקים הרגשה זו.

בכל הפרשה העגומה הזו בולטת לטובה דמותו של השופט העליון בדימוס, חיים כהן. הוא האיש שדחה את עירעורו של ברנס, אך כשהשתכנע כי העלימו מפניו ראיות, לא היסס לשנות את דעתו.

משה וזהלין, תל־אביב

● ● ●

נגד רוצחי סרטאווי

יהודים מברלין אבלים על מותו של לוחם השלום.

לאורי אבנרי, שלום רכז

קבוצה של כ־50 יהודים בברלין, התומכת בכוחות־השלום בישראל, פירסמה הצהרה לעתונות אחרי מותו של עיצאם סרטאווי. בהצהרה הדגישו חברי הקבוצה את צערם העמוק על הירצחו של לוחם־השלום הפלסטיני הדגול והאמיץ.

הקבוצה גם פירסמה הצהרה נגד אנטי־שמיות, הפליה לרעה של נתינים

(המשך בעמוד 26)

טיולים נהדרים
במסלולים המרתקים ביותר!

* אירופה: 8-30 יום.
* ארה"ב, קנדה ומכסיקו: 28-32 יום.
* המזרח הרחוק: 31 יום.
* דרום אמריקה: 23 יום.
* דרום אפריקה: 16 יום.

קול המפרסם

בטיולי אירופה טורס
משלמים פחות ומקבלים הרבה יותר!

חוברת עם פרטים והרשמה בכל משרדי הנסיעות!

אירופה טורס EUROPA TOURS
הטיול הטוב ביותר עם
52 שנות נסיון לשירותך!

הארגון, התכנון והביצוע ע"י אירופה טורס רח' בן יהודה 100 ת"א טל. 243224

השלם הזה
מ ח פ ש
עורך/עורכת
כיתוב
לעבודה במערכת
בעיקר בלילות
☆ ☆
נא להתקשר
לטלפון:
03־232262

מחירון דירות

מדריך מסווג למחירי דירות חדשות לפי ישובים. מציג בצורה השוואתית מחירי דירות של חברות בנייה בכל הארץ.

הופיע

ועומד למכירה בדוכני העיתונים.

חדש

הפצה: "גד", 03-337056.

הצטרף למרתון הפרסים

מר תוסס אומר:

מי שתוסס-תופס

קח סודהסטרים 201 הגדול,
שים סטרימלי תן גז והצטרף למרתון הפרסים הענק של סודהסטרים.
וידאו, טלויזיה צבעונית, טיסה ונופש בחו"ל,
מחשב ביתי, אופניים, כדורי רגל,
ומאות פרסים נוספים.
המרתון פתוח לכל הרוכש מכשיר
סודהסטרים או סטרימלי, בתחנות
סודהסטרים המורשות ברחבי הארץ.
פרטים בתחנות סודהסטרים,
בחנויות המשביר לצרכן
ובאריזת 6 בקבוקי סטרימלי.

סודהסטרים 201 הגדול

- מכשיר סודהסטרים מאפשר הכנת סודה בכל חוזק הרצוי לך לפי מספר הלחיצות
- היחידי עם הבקבוק הגדול (330 מ"ל) המתאים גם לבקבוק הקטן (220 מ"ל)
- היחידי עם 10 שנות אחריות
- 12 תחנות לשרות ובדיקה מיידיים בחנויות המשביר לצרכן וכל-בו שלום
- סטרימלי ב-9 טעמים מיוחדים להכנת משקאות תוססים

משקאות סודהסטרים הרבה יותר זולים מכל המשקאות האחרים ובמיוחד מבקבוקי הפלסטיק המשפחתיים, הכבדים לנשיאה ובלתי נוחים לאיחסון.

בדוק והשווה: הטבלה מדברת בעד עצמה.

מחירי סודה ומשקאות קלים

נבדק בשופרסל פ"ת בתאריך 27.6.83

סודה	מחיר לליטר
— סודה של סודהסטרים	**4.12 שקל**
סודה של שופס (1 ליטר)	25.95 שקל
סודה של טמפו (1 ליטר)	24.00 שקל

משקאות קלים	מחיר 1 ליטר משקה
סודהסטרים סודה+"סטרימלי"	**19.26 שקל**
קנקל 2 ליטר	33.20 שקל
קריסטל 2 ליטר	31.70 שקל
קוקה-קולה 1½ ליטר	38.00 שקל
קינלי 1½ ליטר	38.00 שקל

סודהסטרים® רעיון תוסס

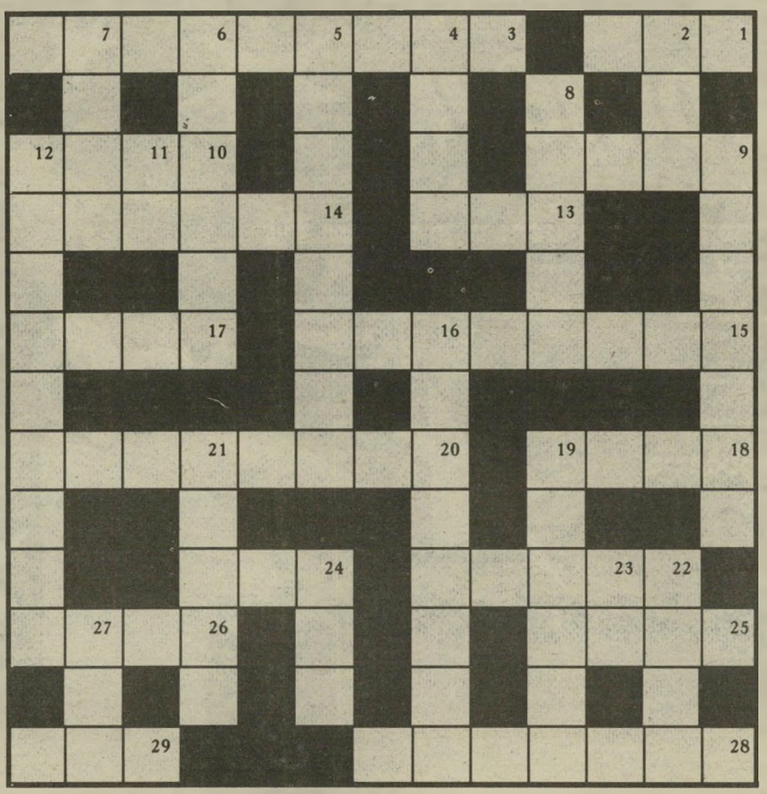
ההמצאה הטובה ביותר 1983

תחנות מורשות ברחבי הארץ: המשביר לצרכן ● כל בו שלום ● שופרסל ● קו-אופ — אגודה צרכנית דן השרון ● שקם

אילת: המשביר לצרכן, מעדניה דרומית, רח' אלמוג 2 ● **אשדוד:** המשביר לצרכן, מ.י.א. בע"מ, רח' הראשונים 116 ● **אשקלון:** המשביר לצרכן ● **אופקים:** אמישרגז אופקים ● **אום אל פחם:** סח אלנום ● **באר-שבע:** המשביר לצרכן, סטופ אש רח' רמב"ם 7, אודיל רח' הרצל 71 ● **בני-ברק:** ש.א.מ. ז'בוטינסקי 9 ● **גבעתיים:** סיוונית רח' ויצמן 25, שרותי חשמל אחים ראשון דרך השלום 105 ● **הרצליה:** כל בו שוחט רח' סוקולוב 34 ● **חדרה:** שחר המאור רח' הנשיא 36 ● **חולון:** רמי אהרוני רח' אילת 36 ● **חיפה:** המשביר לצרכן, סגל ובניו רח' החלוץ 61 ● **יבנה:** פיזנטי מרכז מסחרי 6 ● **יפו:** סלון גירון רח' יפת 103 ● **ירושלים:** המשביר לצרכן, סעתי יחזקאל רח' הרברט סמואל 2 ● **כפר-סבא:** יצחק כהן רח' ויצמן 134 ● **כרמיאל:** סטרול זיגו מרכז מסחרי ● **לוד:** חג'ג' חנוך רח' הרצל 49 ● **מגדל העמק:** בן חיים יוסף מרכז מסחרי 1 ● **נהריה:** יואל זילכה רח' ויצמן 62 ● **נצרת:** המשביר לצרכן, בני איברהים רח' יוסף 720 ● **נצרת-עילית:** כץ ארוין רח' הגפן 722 ● **נשר:** בן ארי משה רח' התשבי 22 ● **נתניה:** המשביר לצרכן, רדיו אקספרס רח' הרצל 39 ● **פתח-תקוה:** הרצוביץ אבשלום רח' איכילוב 1 ● **צפת:** גנון שמואל רח' ירושלים 70 ● **קרית שמונה:** המשביר לצרכן ● **קיראון:** אלקטרו און מרכז מסחרי ● **קרית-גת:** קורט אמיר מרכז מסחרי 23 ● **קרית ים:** סופר צמרת רח' ירושלים ● **ראשון לציון:** יורם כהן רח' רוטשילד 42 ● **רחובות:** לנסיד רח' הרצל 188 ● **רמלה:** קשרי יחזקאל רח' ז'בוטינסקי 15 ● **רמת-גן:** מעדניה יובל רח' הרואה 129 ● **רמת השרון:** רדיו עוז רח' סוקולוב 65 ● **רעננה:** בלוך אסתר רח' אחוזה 108 ● **שדרות:** לישע חנן רח' יוספטל 153 ● **תל-אביב:** המשביר לצרכן אלנבי, המשביר לצרכן דיזינגוף סנטר, כל-בו שלום, אברבנל סוכניות רח' בוגרשוב 23, בני אהרוני רח' הרצל 23, כביס קור רח' ההגנה 78 שכונת התקוה, כל בו כהן ובניו שד' הר ציון 26, שימחי ובניו רח' נחלת בנימין 94 ● **תל-מונד:** חקיה רח' קרן היסוד

משבצות 2393

מאת **נדיב אבידן**

מאוזן

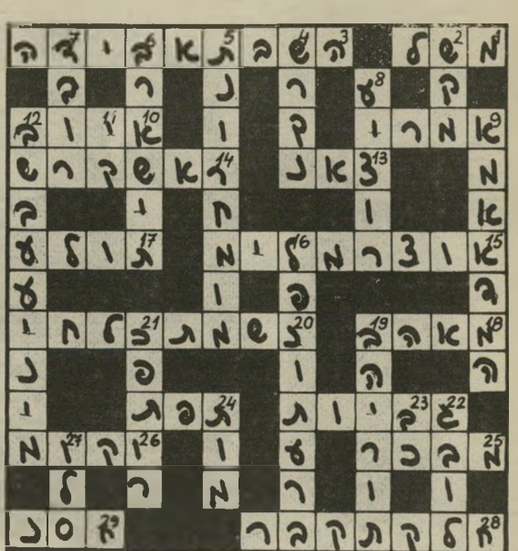
1. עוד אסיר לשעבר שמופיע בארץ (3)
3. בין כנוי לכנוי הוא נשבע שהם זבי חוטם (9)
9. זה לא בטוח שבמבט לאחור עברו עליו (4)
10. אחד במאי והאחרים מסתפקים בזה (4)
13. נימוק לשוני (3)
14. עורך מעיר על אדישותך (6)
15. זה טוב שבכיך חולף במהירות (4, 4)
17. הבריחה מהאי (4)
18. מחברת קסם במתח מסוים (4)
20. למה שגאון יאכל אותה דווקא בהונגריה? (מ) (3, 5)
22. מעיר אדם חסר אמצעים לפני שהוא מתחתן (5)
24. כנראה שיש לו קשיים להגיע במעלית לפנטהאוז (3)
25. מה ששייך לכולנו שייך גם לדוקטור (4)
26. ילדים, ילדים, הוא הרטיב! (4)
28. למרות שהוא שומר על שווי משקל, בעניני חשיבה הוא לא מי יודע מה (3, 4)
29. שלא נכשל בבית מרחץ (3)

מאונך

2. בשקט גמור הוא נשמע צעיר (3)
4. איך קוראים בצהל למפקדים המשתמשים באלימות? (4)
5. שיוו בנפשם שעון מסוים לפי בחירת העם (8)
6. מעלים שאלה: מי מאנשי קראפי מספקים תוצרת חקלאית? (6)
7. לא יחיה בשלום למרות שניהל שיחות שלום (4)
8. בטריק כזה אפשר להצטנן גם על שפת־הים (5)
9. אחד האחים כמו גב' דיין מתקשים לצאת מזה (7)
11. רכ במאדים (2)
12. מתחת לשברים יש עדיין בסיס לקואליציה (מ) (4, 5)
16. טיב הבושם קשור ביצור תנורים (4, 4)
19. בקיצור: זה בסדר גב' ויצמן למרות שזה לא נעים (6)
21. נוד טה כפעולת תגמול (5)
22. הם מקצרים גם בריבור (4)
23. הוא מתחתן בלי ענין וסופו שיבכה בלילות (2)
24. שר בין האריות (3)
27. למד שמתחת ל־50% של 26 מאונך זה חסר חשיבות (3)

בהשתתפות: גדי דגן

פתרון תשבצופן 2391

מכתבים

(המשך מעמוד 24)

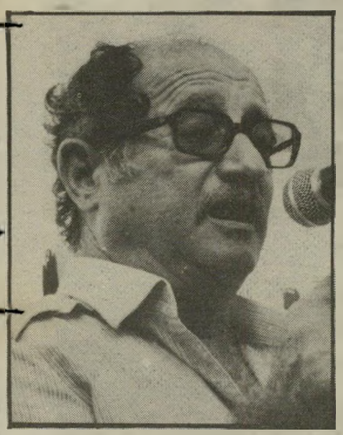
זרים ונגד העליה של הכוחות הנאו־נאציים בגרמניה המערבית.
עליזה פוס, ברלין

● ● ●

משורר הבלע

שכנים כועסים על חיים חפר.

ברצוני להתייחס לדיבורי־הבלע של משורר־החצר חיים חפר, על "פסטיבל־ההספד" של אבנרי לעיצאם סרטאווי. אם פנינו לשלום, עלינו להוכיח

משורר חפר
כישלון

שגם זיכרם של המתים יקר לנו (אף שהם עדיין מבין אוויבינו). מי יעשה זאת, אם לא ראשי מחנה־השלום?

המוזר הוא, שמכל העם לא נמצא מטיף־בשער, אלא רק כרמותו המפוקפקת של חיים חפר.

כשכנותו לשעבר של חפר בלוס־אנג'לס, נשאלתי לא־אחת על־ידי יהודים וישראלים רבים פה, מה מצא בו השר יגאל אלון, כאשר מינהו לקונסול תרבות פה. היום אין זה סוד שאותו מינוי היה כישלון מוחלט ומחפיר.
מזל צוברי
לוס־אנג'לס, קליפורניה

● ● ●

טלאי צהוב באילת

בעיתונות נמסר, כי תושבי אילת הערבים – אפילו אותם המתגוררים בה עשרות שנים, ביניהם פקידים בכירים בעיריה – אינם זוכים בתעודת־תושב. כדי לקבל תעודה כזו, עליהם לקבל את הסכמתו של מפקד העיר.

כלבים ללא בית, חתולים ללא שם

באגודת צער־בעלי־חיים מגישים עזרה לבעלי־חיים פצועים ומשוטטים, אבידות ומציאות, וטרינר, עיקורים ופנסיון.
ניתן גם להשיג כלבים וחתולים. המען לתיקשורת: דרך סלמה 30, יפו. טלפון: 03־827621.
צער־בעלי־חיים בישראל

מי שיגזור את כל הידיעות המתפרסמות בעיתונים על אילת, יגלה כי 80 אחוז מהן עוסקות בענייני־תיירות, ו־20 אחוז בענייני נזענות — רדיפות של תושבים ערבים, השפלתם, או התבטאויות מכוערות של פרנסי העיר.
למה הם צריכים את כל השערוריות האלה, אנשי עיריית אילת? אם הם רוצים להבחין באופן ברור בין יהודים לשאינם יהודים, אפשר לעשות זאת באופן שאיש לא יטען כי יש בו משום

(המשך בעמוד 32)

המכון הישראלי לספרות נשים קוסמטיקה ופדיקור

★ קורסים
ספרות נשים - קוסמטיקה - פדיקור מניקור
הוצאת שיער בחשמל לצמיתות (אפילציה)
★ סלון ומכון יופי
תסרוקות, תספורות, החלקות, סלסול, צביעות, פסים, טיפול פנים, איפור, הוצאת שיער לצמיתות (אפילציה) ובשעווה
★ הכנת כלות
* מחירים עממיים * שרות מעולה
דיאנה
1983
ת"א, דיזנגוף 190 (יהודית 4) 226066, 229388

בעיות ולבטים בחיי המין
מאת
ד"ר מרדכי זידמן
הוצאת רשפים

פתוח במוצ״ש

לרגל המבצע יהיו משרדינו
ב-ת״א, ראשל״צ, ופ״ת
פתוחים במוצ״ש החל מצאת השבת.

דירות בהנחות עד רק $10,000 בחוזה

נתניה

גני ניצה הפרויקט היוקרתי ביותר הנבנה היום בנתניה 2 חדרים

מחיר מבצע **$50,000** ~~$63,000~~

3 חדרים

מחיר מבצע **$69,000** ~~$85,000~~

4 חדרים

מחיר מבצע **$94,000** ~~$115,000~~

בני-ברק

ברח׳ השריונאים ע״י רח׳ השומר 4 חדרים

מחיר מבצע **$70,000** ~~$85,000~~

תל-אביב

ברח׳ ארלוזורוב 166 4 חדרים + גג + חדר, בבנין מפואר בן 10 דירות בלבד.

ברח׳ חתם סופר 9, בצפון הסולידי בבנין יוקרתי בן 8 דירות בלבד, 4 חדרים

מחיר מבצע **$120,000** ~~$145,000~~

פתח-תקוה

ברח׳ אנסקי פינת קפלן 3½ חדרים כולל מע״מ ופיתוח.

מחיר מבצע **$64,000** ~~$75,000~~

בכפר גנים ברח׳ בן-צבי 4 חדרים

מחיר מבצע **$64,000** ~~$75,000~~

4 חדרים + גג

מחיר מבצע **$78,000** ~~$95,000~~

חדש בכפר גנים ברח׳ פלדמן החלה ההרשמה: באחד האזורים המבוקשים והיפים בפ״ת 4 חדרים

מחיר מבצע **$72,000** ~~$82,000~~

רח׳ עין גנים — כרמלי 4½ חדרים

מחיר מבצע **$81,000** ~~$91,000~~

רמת-השרון

3 חדרים + גג + חדר

מחיר מבצע **$79,000** ~~$95,000~~

ראשון-לציון

בשכונת אברמוביץ 3 חדרים כולל מע״מ ופיתוח

מחיר מבצע **$45,000** ~~$59,000~~

בגבעת לוינסון רח׳ הירשפלד 4 חדרים כולל מע״מ ופיתוח

מחיר מבצע **$55,000** ~~$70,000~~

בגן הברושים 5 חדרים 2 מפלסים צמודים ל-7 דונמים גן ציבורי

מחיר מבצע **$75,000** ~~$85,500~~

קוטגיים בגני איתי, 5 חדרים 3 חצאי מפלסים

רק **$103,000**

המחירים אינם כוללים מע״מ

משרדנו בלונדון
Morley house 320 Regent st.
London W1R-5AB Tel.6361748

אברהם גינדי

תל-אביב	פתח-תקוה	רמת-השרון	ראשון-לציון	נתניה
ככר המדינה ה באייר 10	חיים עוזר 28	סוקולוב 84	הרצל 62 צמוד לתחנת הדלק סונול	הרצל 18

אברהם גינדי בונה דירות שאנשים אוהבים

מרים בניזיני

מזל החודש: סרטן

יחסם של בני המזלות השונים לילדים

מזל סרטן הוא המזל הרביעי בגלגל המזלות, ומתייחס למשפחה, לבית ובעיקר ליל־דים. כידוע, בני מזל סרטן אוהבים ילדים, אולי משום שכאן הם יכולים לטפל, להעניק ולתת מהחמימות הטיבעית שקיימת בהם. כיצד מתייחסים שאר המזלות לילדים?

סרטן

כאמור, אין כמותם אוהבי ילדים. קל להכיר מי משתייך למזל זה, לפי היחס שנוצר בינו ובין כל ילד שהוא. בני מזל סרטן שוא־פים שביתם יהיה מלא ילדים, כך הם יוכלו להוציא את הרגש האמהי הקיים בהם. לא חשוב אם הסרטן הוא גבר או אשה – רגש האמהות משותף לשניהם. ילדים של בני מזל סרטן סובלים לעיתים מעודף הגנתיות ומעודף טיפול ותשומת־לב, החסרון של הו־רים בני סרטן הוא הדאגנות והגבלת העצמ־אות של הילדים.

אריה

אריה הוא מזל הילדים, מאחר ולאריה – לב חם, הוא מאושר כאשר הוא יכול להעניק מחסותו ומחום ליבו לילד שללא ספק זקוק לעזרה ומקבל אותה ברצון. בני אריה נאים בילדיהם וכשהם נמצאים בחברתם לא תמיד ניתן להבחין מי הוא הילד ומי המבו־גר.

בתולה

בני מזל בתולה ידועים בכך שהם מעדי־פים ילד או שניים בביתם, ולא שבט של ילדים שאי־אפשר לשלוט בהם ובהתנהגו־תם. הורים בני בתולה מוכרים כדאגנים מאוד, הם רואים מראש את כל האסונות והתקלות שעלולים לקרות. לכן הם שומרים על ילדיהם ואינם מאמינים שהם מסוגלים לשפוט בעצמם מה טוב עבורם.

מאזניים

בני מאזניים אוהבים ילדים כפי שהם אוהבים את המבוגרים – הם לא חושבים שיש הבדל גדול. הם מתייחסים לאישיותו של הילד, ודורשים ממנו שיהיה הוגן כלפי הסביבה. וכפי שהם דורשים מהילדים, כך הם דורשים מעצמם – להיות הוגנים לילדי־הם.

עקרב

להיות ילד של בן מזל עקרב זה לא מהדב־רים הקלים בעולם. העקרב מטיבעו משתלט על זולתו, ילדיו חייבים להזדהות לא רק עם דעותיו, אפילו עם ריגשותיו.

לבלות עם ילדיהם בחיק־הטבע, כשכל טיול משמש גם כשיעור. להורים קשתים חשוב שילדיהם יעשירו את עצמם בידיעות, בכל נושא שהוא. הם

גבי

כפי שהוא דורש מעצמו, כך דורש הגדי מילדיו – הוא מקפיד ומדקדק שימלאו את דרישותיו. להיות בן שלהורה גדי זה לא קל. הגדי נותן כל מה שדרוש: מזון משובח, בג־דים טובים, מגורים בסביבה טובה, ותנאים שאין מה להתבייש בהם. אך בתמורה הוא דורש התייחסות רצינית, בנו חייב להשתתף בחוגים, אך זה אינו מספיק, הוא חייב להר־אות תוצאות, וכדאי שהן ישביעו רצון.

דלי

דלי מאוד מאוד אוהב ילדים, אולם הם נמצאים אצלו בגדר תחביב – כפי שהוא אוהב לעסוק בספורט וכפי שהוא נהנה מנסיעה למקום מעניין, כך הוא נהנה לבלות בחברת ילדיו, שאותם הוא רואה כחלק מהחברה המקיפה אותו. אולם ילדיו של בן דלי חייבים לדעת שאביהם נשלט גם הוא על־ידי כוכב שבתאי, ודורש שילדיו יגיעו להישגים; תשוב לו שיוכל להתגאות בהם. מצבי־רוחו המתחלפים מבלבלים את ילדיו לא פעם, אך כאשר הוא במצב־רוח טוב, הוא מפצה את ילדיו על כל המצבים האחרים, כך שאב כזה זוכה באהבת־אמת מילדיו.

שהם מסורים ודואגים, יחד עם זאת חשוב להם שילדיהם יפגינו הישגים בשטח אמנותי כלשהו, ובעניין זה הם מוכנים אפילו להיות נודניקים, והתוצאות מדברות בעד עצמן – ילדים כאלה מגיעים להישגים.

טלה

הורים במזל טלה, ככל הטליים האחרים, הם אימפולסיביים, חסרי־סבלנות וילדי־תיים. מכיוון שהם רואים קודם כל את עצמם ורק אחר כך את הילדים, ילדיהם מתרגלים להיות עצמאיים ולדאוג לעצמם. אולם אי־אפשר לומר שהם אינם נהנים לבלות בחברת ילדיהם, אלא שזה נעשה רק כשמתחשק להם. הילדים לומדים לדאוג לעצמם והם כמעט מחוסנים ומוכנים לכל קושי שעלול להיקרות על דרכם.

שור

בני מזל שור מתייחסים לילדים ברצינות ובכבדות. הם מוכנים לתת הכל, ועושים כל מאמץ שלילדים לא יחסר דבר, אולם הם דורשים מהילדים התנהגות נאותה ומיש־מעת. למרות שהם מוכרים כאנשים בעלי מזג מת, כלפי הילדים הם מסוגלים להיות מאוד נוקשים וחסרי־פשרות. על ילדים של בני שור אפשר לומר שהם מחונכים היטב ויודעים להתנהג. אך יתכן שילדים אלה היו מתחלפים עם ילדים שיש להם הורים יותר רכים ויותר נוחים.

תאומים

הם עצמם נחשבים לילדים של גלגל־המזלות, לכן ברור שחברת ילדים תהיה נעימה להם. הם הרי מסוגלים להתיידד עם כל אחד – אז למה לא עם ילדים? ועוד עם הילדים שלהם – בוודאי – אולם יש לדעת, שילדים קטנים שעדיין אינם בני־שיחה, אינם מעניינים את ההורים ששייכים למזל תאומים. רק מהרגע שהם למדו לדבר ולחבין את הנאמר, הם מתחילים לעניין את ההורים. אולם אז הם זוכים ביחס חם ובדאגה אמיתית. לעולם לא יהיה להם משעמם – עד שיגדלו הם יספיקו ללמוד ולשמוע כמעט על כל תחום שאנשים מתעניינים בו.

בני־בתולה הם הורים דאגנים ובני־קשת מעניקים חופש לילדיהם

קשת

אם מדובר על הענקת חופש – אפשר ליי־חס זאת לקשתים. הילדים שלהם בדרך כלל נהנים מעצמאות ומחירות. להורים יש כמה ערכים שמהם אי־אפשר להתעלם: לימודים, יחס הוגן לכל אדם באשר הוא אדם ויחס הוגן לבעלי־חיים. הורים קשתים מרבים

דגים

בני דגים, ככל מזלות המים, הם אנשי־הרגש. מכאן ברור שילדיהם זוכים במנה גדושה של רגשות חמימים. הצורה שבה יבחרו להם בני דגים להביע את אהבתם אינה נוחה לילדים, מכיוון שחדגים מקריבים את עצמם למען הילדים. אין ספק

השבוע יתחיל כשאתם עמוסי־עבודה והתחייבויות שלקחתם על עצמכם. נסו לחלק את העבודה עם מישהו אחר. אינכם חזקים במיוחד ונוטים לחלות. קרוב לוודאי שתמצאו את עצמכם על כורחכם נשארים בבית לפחות יום או יומיים, בגלל הרגשה לא טובה. בקרב ה־משפחה מורגשת מתי־חות בגלל הורים מבו־גרים, שמפצידים עליכם בתקופה זו. נסיעה שתכננתם לחוץ לארץ עלולה להידחות.

* * *

השבוע עליכם להיות זהירים מאוד בכל מילה שאתם מוציאים מפיכם. אנשים יפרשו או יעבירו את דבריכם בצורה לא נכונה. אתם עלולים להיפגע מכך, לכן בדקו היטב עם מי אתם משוחחים. בשטח הרומנטי אתם נוטים להיות יותר מדי אופ־טימיים, שימו לב: ה־יומיים הראשונים של השבוע יהיו כל־כך רו־מנטיים, שאתם עלולים להסתף ללא מחשבת, והאכזבה לא תאחר לבוא. בני הזוג יהיו מאוד ביקורתיים.

* * *

עניינים כספיים ידאיגו אתכם השבוע: שימו לב שלא ינסו להשפיע עליכם לנהוג נגד ההרגשה הפנימית. הפעם כדאי לכם לס־מך רק על עצמכם. הבעיות שעלולות להי־ווצר קשורות בהוצאות בלתי־צפויות, בגלל אי־זה קילקול בבית. התי־קון או הרכישה החדשה יגרמו לדיכדול התק־ציב. השטח הרומנטי עלול לאכזב, לכן אל תבנו מיגדלים באוויר ושימרו על קשרים שיטחיים. התייחסות עמוקה תביא קשיים.

קשיים בלתי־צפויים עלולים לאפיין את השבוע. בשטח־העבודה אתם עלולים להס־תכסך עם עובדים אח־רים או עם חבוס. כדאי לכם להתאפק ולא לע־נות על התגרויות. ב־שבוע הבא הקלפים יהיו שלכם, ואז תוכלו לבצע את תוכניותיכם. נסיעה קצרה עם בני־המישפחה תוסיף הנאה ותהיה מאוד מוצלחת. רווקים יוכלו לפגוש מכ־רים חדשים ולפתח קישרי ידידות מיוחדים במינם. בני מזל בתולה יתאימו במיוחד.

* * *

סכום כסף שציפיתם לו זמן ממושך עשוי סוף־סוף להגיע השבוע. בכלל, המצב הכספי ישתפר מאוד בחודש הקרוב. מצב־הרוח שלכם עדיין אינו טוב, אתם חשים עייפות וליאות, ומוד־אגים מכל מיני ענייי־נים שבדרך־כלל לא מטרידים אתכם. תוך שבוע־שבועיים שוב תהיו חזקים וההרגשה הקשה תחלוף. השטח הרומנטי בהחלט מבטיח, מצבי־הרוח המוזרים שלכם לא ברורים לבן־הזוג.

* * *

ידידים עלולים לאכזב אתכם השבוע, רצוי שלא תפנו אליהם בבקשת עזרה. מכיוון שהם ימצאו להם דרך להתחמק, ואתם לא תוכלו לעבור על כך לסדר היום. מבחינה כספית המצב מתחיל להיראות קצת יותר טוב, ובעוד שבוע־שבו־עיים כבר תוכלו לנ־שום לרווחה ולהרשות לעצמכם לתכנן תוכ־ניות חדשות. בשטח ה־רומנטי, תהיו מאוד מבוקשים ומאוד מוש־כים. ותרו על הביקורת ותוכלו ליהנות.

בעיות בתחום הקריירה צפויות השבוע. תצטרכו להיות מאוד זהירים בשיחותיכם עם הבוס, או עם עוב־דים אחרים. מישהו מתכנן לקלקל את שימכם הטוב. גלו עי־רנות ואל תפתחו לח־שוב על שינוי מקום־העבודה. עם קצת אומץ תוכלו למצוא לעצמכם עבודה יותר מעניינת, ויותר משת־למת. בעניינים רומנ־טיים עליכם לשמור על סודיות – אל תגלו דבר לאיש, ונסו לחדש קשר ישן.

* * *

נסיעה לחוץ לארץ שתיכננתם לתקופה זו, עלולה להיתקל בקשיים בלתי־צפויים. אל תכעסו, גישה שקטה תעזור לכם לצאת מ־הסבך ולמצוא פיתרון יותר טוב מהתוכנית המקורית. בעיות כס־פיות מטרידות אתכם, אולם כבר מהשבוע הבא מצבכם שוב יהיה יציב, אל דאגה. בתחי־לת שבוע הבא אתם עלולים להרגיש חול־שה ועייפות, לכן רצוי שתנוחו. בני מזל סרטן יבואו להתארח ויוסיפו הנאה.

* * *

בעיות בתחום המישפחתי מכבידות עלי־כם. הורים או קרובים מבוגרים באים בתביעות ובדרישות שונות, ואינכם יודעים איך לטפל בעניין. כדאי שתמתינו בשקט לחודש הבא, הדברים יסתדרו ללא עזרתכם. בשטח הקריירה צפויה הפתעה, לבעיה שהט־רידה אתכם לאחרונה יימצא פיתרון, ותוכלו להמשיך בתוכניות ש־תכננתם בשנה שעברה. השטח הרומנטי מאכזב – אל תצפו לקשרים חדשים.

בני הזוג עדיין מאוד מתוחים ומאשימים אתכם בכל מיני תאשמות בלתי־צודקות. רצוי לצאת לחופשה ולבלות מה שפחות ב־בית. במקום אחר ת־סיכוי טוב למצוא שוב שלווה. מיכתב או שיחת־טלפון מחוץ־לארץ יגרמו להפתעה. מישהו עומד לבקר אצלכם בקרוב, וזה עשוי להביא לשינוי מעניין בעתיד הקרוב. מבחינה בריאותית עליכם לשים לב לאיזור חבטן, שכן אתם מאוד רגישים.

* * *

השבוע תוכלו לשמוע על מקום עבודה חדש, בדרך מיקרית ומפתיעה, אך אם לא תגלו העזה – תפסידו. ומי כמוכם יודע שב־צורה שאתם עובדים כעת אי־אפשר להמ־שיך עוד זמן ממושך. עליכם לדאוג שהשינוי ייעשה כעת, מכיוון ש־מאוחר יותר לא תוכלו למצוא משהו שישביע את רצונכם. בתחילת השבוע הבא תוכלו לדון עם בני־הזוג על תוכניות הקשורות למגורים. בקרוב תוכלו לשפר מגוריכם.

* * *

התקופה קצת מבולבלת, השטח הרומנטי מלהיב, אך כל מה שקשור אליו אינו ברור. אתם מסיימים קשרים וחוזרים אליהם, ובינ־תיים מנסים ליצור קשרים חדשים לגמרי, ובקיצור – לא יודעים מה להחליט. קחו יוד מה ונסו למצוא אדם יותר מבוגר ויותר רציני. בשטח העבודה אינכם מצליחים לש־נות דבר – אל תתאמ־צו, זה יצליח יותר מאוחר. הספורטאים שביניכם יגיעו לתוצאות טובות השבוע.

לפני שאתה מפרסם מודעת לוח בעיתון - רצינו שתדע:

מבצע

מעתה - במחיר מודעה וחצי, יש לך פרסום בכל ששת העיתונים החשובים במדינה!

יש לך נכסים למכירה ★
רוצה למכור מגרש ★ אתה מחפש קונה למכוניתך או לדירתך הישנה?

אתה צריך פרסום בקנה מידה ארצי!

נצל את חבילת הפרסום של **דחף** ותקבל יותר!

סניפי **דחף** לשרותך:

ת"א מרכז: סמטת בית השואבה 8 טל' 611001
דיזנגוף: רח' דיזנגוף 118, טל' 239952 (24 שעות ביממה)
אלנבי: רח' אלנבי 123 (ככר המושבות), טל' 611806
בן יהודה: רח' בן יהודה 9, טל' 656120
ירושלים: רח' יפו 43 (ככר ציון) טל' 226335
חיפה: רח' הרצל 11, טל' 645333
ובכל סוכנויות דחף בארץ.

דחפון - שרות מודעות בטלפון:
ת"א 611001, 03,239952. חיפה 04-671106/7.
ירושלים 02-226335/6.

הבנק הבינלאומי הראשון.
רואים.

זה הבנק שפתוח
לנוחותך עד
7 בערב.
המפעיל טכנולוגיה
ממוחשבת ההופכת
עבורך את כל סניפי
הבנק לסניף
האישי שלך.
זה הבנק היוזם
עבור לקוחותיו
הטבות בתכניות
חסכון.
עבור גם אתה לבנק
שנותן לך יותר.

**אני עובר
לבינלאומי.
היום.**

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גיליון „העולם הזה", שראה־אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, התייחס בבמת־השער שלו להפיכת הקצינים בבגדאד, תחת הכותרת „נאצר כובש את עיראק". מדור התרבות של השבועון התריע נגד עלילותיהם של הקומיסארים לתרבות", שספלו ציור בתעוזת העשור ושמנעו השמעת שירים בראדיו („הסלע האדום"). בין הקומיסארים המזהירים בבתבה בולטים שימעון פרס, כיום מנהיג המערך, ועדי קלק, כיום ראש עיריית ירושלים. אחד האירועים המרגשים במיסגרת הגיונות העשור היה פסטיבל הריקודים באמפיתיאטרון של קיבוץ דליה, שקיבץ את שרידי הפולקלור הישראלי המרקד. הבתבה פורסמה תחת הכותרת „לרגליים, הידד"! מדור הקולנוע סיקר את הסרט בפירי אריות", המבוסס על רומאן של אירווין שאו.

בשער הגליון: גמאל עבד אל־נאצר.

„העולם הזה" 1085
תאריך: 16.7.1959

ארץ ישראל אחרת ★ „שחירדם בקאסטל ותתעורר ב„הדסה" ★ אופוזיציה ומילה

משטרה

פרקליטות נגד משטרה

בקומה השניה של בית־המישפט המחוזי בתל־אביב, באולמו של הנשיא התורן, השופט מרדכי קנת, מתנהל אחד המישפטים המוזרים ביותר בעשור הראשון לקיומה של המדינה. הנאשם: יוסף זינגר, מי שהיה ראש ענף פלילי במישטרת מחוז המרכז, וכיום — קצין מודח. התובע: ד"ר פליקס לנדה, סגן פרקליט המדינה. סניגור: עורך־הדין יעקוב הניגמן. ההאשמה נגד זינגר: מתן עדות־שקר במישפטו של קצין הבולשת לשעבר, זאב שטיינברג.

לבית־המישפט הגיע הנאשם במכונית פורד משטרתית, מיספר 81־361. הוא לא הובא כבול באזיקים או תחת מישמר, ככל נאשם אחר. נלווה אליו סגן מפקד מחוז המרכז, ס"מ ישראל מייבר. מייבר לא זז מזינגר, עזר לסניגורו בעבודתו והסיע את זינגר מבית־המישפט ואליו.

גם קצינים אחרים היו עסוקים במישפט זינגר. אחד מהם העתיק את המתרחש במישפט, לשירותם של קצינים אחרים במטה הארצי. כשהיה צורך בהבאת עד לשירותה של הסינגוריה, הועסקו ככך ניידות מחוז תל־אביב. כך קרה השבוע, כשזינגר רצה לברר אם יוכל להזמין את הנהג לשעבר יוסף עמרם, להעיד לטובתו.

נוהל המטה. למרות העובדה שקצינים אחדים במטה הארצי ובמחוז המרכז החליטו להתייצב נגד התביעה הכללית, העידו השבוע קציני וסמלי מישטרה אחרים כדי להוכיח את אשמתו של זינגר. אחד מהם, סמל הבולשת אניס קדיס, סיפר כיצד נחקר במישטרה שעות אחדות, אחרי ששטיינברג מסר כבר את עדותו. אחת ההאשמות נגד זינגר היתה כי הוא שיקר במתכוון, וסיפר על שייכותו של אניס קדיס לפרשת שטיינברג, עוד לפני ששטיינברג מסר לו על כך. עדותו של קדיס טפחה על פניו של זינגר.

בשבוע השני לניהול המישפט, העתיר להוכיח סופית כי טעה פעם נוספת מי שטעה בפרשת השחיתות בצמרת מישטרת־ישראל — השופטת מינה שמיר, או שר־המישטרה והמפקח הכללי יחזקאל סחר — ניסו זינגר והניגמן להוכיח, כי מיפקדת המטה הארצי של המישטרה אינה פועלת לפי תקנות המטה. הם עשו זאת, כדי להוכיח כי יתכן שזינגר ושליחיו נכנסו ויצאו במישרדי המטה, גם מבלי שירשמו ביומן המטה. „האם נכון הוא שאין ממלאים את ההוראות?" שאל עורך־הדין הניגמן את ע"מ ישראל קירש, מפקד מחנה המטה, שהופיע כעד התביעה. קירש ניצב במצב מביך: קצין מישטרה בכיר דורש ממנו לאשר כי הוא איננו ממלא את תפקידו. „לא ייתכן", השיב לבסוף קירש, כשהוא תוקע את מבטו הנבוך בחיוכו של זינגר.

הישיבה נסתיימה. זינגר ומייבר נכנסו למכונית המישטרה שהמתינה בחוץ. קציני המטה מיהרו למפקדיהם, כדי להמשיך ולהכין את ההגנה על זינגר המודח. סגן פרקליט המדינה שב למישרדו. זה היה המישפט הראשון בו היה עליו להופיע, כשליח הציבור, נגד הקצינים הבכירים של מטה המישטרה.

העם

מדליה בדליה

„חברי ועדת או"ם לענייני ארץ־ישראל תפסו את מקומותיהם"! הרעיש הרמקול בקול נרגש.

הס הושלך בין הגבעות, הרבבות קמו על רגליהם, ואז, לפתע, בקע הקול כאילו מן האדמה, הידהד מצוקי ההרים ועלה אל הירח החיוור: ההמונים שרו התיקווה.

כל אחד מן הנוכחים חש בליבו: רגע זה לא יחזור. מיטב הנוער העברי התקבץ על המידרון התלול. הם ידעו כי עברו את המיפתן לקראת תקופה הרת־גורל. אולי חשו רבים מהם כי יהיה זה מיפגשם האחרון — כי תוך חודשים מעטים יפלו 6,000 מבין הנוכחים בשדות הגליל והנגב, כדי להגיש לעמם את המדינה על מגש של כסף.

כואת היתה דליה 1947 — וכך נחרתה בלב האלפים שנותרו בחיים — מהם פצועי־קרב, מהם לוחמים שחזרו עייפים הביתה ופנו לעיסקיהם הפרטיים, מהם בני המשקים שמצאו את עצמם בגבולות השותתים מדם של מדינה חדשה.

ארץ־ישראל האחרת. השבוע שוב התקבצו שבע רבבות, בשני לילות שטופי־ירח, על המידרון של קיבוץ דליה. ושוב היתה זאת הפגנה גדולה: הפגנה של ארץ־ישראל האחרת.

בהמשך ערב אחד נעלמה אופנת־השק הצרפתית של רחוב דיזנגוף, נעלמו חליפות הסנובה של הצגות־הבכורה הזורות בהיכל־התרבות, נעלם המעמד הרם של נוסעי־הקאדילאקים על־חשבון הציבור. באורח מפליא כוסה ההר בעם אחר, הוכח כי יש בארץ רבבות של נוער המחפש את ארץ־ישראל, החש את קסם ההתייחדות עם ניצני התרבות המקורית.

איש מבין ההמונים האלה לא ענר את האותות ואת המדאליות אשר המדינה מחלקת אותם בשפע כה נדיב. הם נשאו על חזם מדאליה שאינה נראית לעין, אף שהבריקה למרחקים: המדאליה של הייחוד הארצישראלי, המושרש בקרקעה של ארץ־ישראל.

כאשר התקבצו השבוע עננים על האופק המדיני של המדינה, עם פרוץ המהפכה הצבאית בעיראק, מהפכה המאיימת להשלים את כיתורה של ישראל, היתה הרוח של דליה הגורם המעודד, היחיד בחשבון.

רדיו

ספינת השעשועים

הפלגתה האחרונה של התוכנית שלושה בסירה אחת (קול ישראל, יום ה' 21.30) הוכיחה כי הספנים יכולים להפליג בקלות רבה בימים הפתוחים והסוערים ביותר. הסירה שוב אינה כלי מתגרגר, כי אם ספינת־שעשועים של ממש.

במרכז התוכנית, שהוקלטה באולם תערוכת העשור, בבנייני האומה בירושלים, עמדה אופרה מדברת ומזמרת עברית, על הנושא העתיק: אדם וחווה.

„נחמיאס, נחמיאס עמי"! שיא התוכנית היא בשתי סדרות של שאלות לצוות. תחילה הוצגו כמה מיקצועות, אשר אנשי הצוות היו צריכים להשיב מה הן התכונות הנדרשות לבעליהם:

התכונות הדרושות למסקר המישטרה — דן בן־אמוץ: „נחמיאס, נחמיאס עמי"! שלום רוזנפלד: „נאמנות למדינה ולמישטרה"!

לתופס כלבים — בן־אמוץ: „תפיסה מהירה"!

למוהל — בן־אמוץ: „עין חדה"! רוזנפלד: „אחריות לכל מילה". גבריאל ציפרוני: „דייקנות. שיבוא בזמן כדי לא לעצבן את הקטן".

למחבר ספרות ילדים — שלום רוזנפלד: „חוסר כישרון כמו לסופר, אבל מנוקר".

למאגן תעריובות — רוזנפלד: „לשאוף לכיבוש ולהיות מוכן לשממה". בן־אמוץ: „תערוכה לא משחקת רול גדול".

מלך הקללות. חלקה השני של הסידרה היה שייך כולו לבן־אמוץ. שאר חברי הצוות, שנתבקשו להוסיף קללות עבריות חדשות למילון, נראו חיוורים לנוכח קללותיו של בן־אמוץ, שסווגו, לפי מיקצועות שונים:

לנהג: שיקח אותך טרפיק, נבלה קטנה שכמוך! שתרדם בקאסטל ותתעורר בהדסה. שיצא לך גריז מהאזניים.

לרופא־שיניים: שיעקרו לך את השיניים עם טרקטור. שיקדחו לך חור במקדחה חשמלית שמעבירה זרם. שיעשו לך סתימה באף ושיקדחו לך בשיניים עם קומפרסורים של מחלקת עבודות ציבוריות. שיכניסו לך את גשר־הירקון בין השיניים.

לעיתונאי: הלוואי שיקבעו פרס על שמך ו'ל.

הוא והיא

בפסטיבל המחולות ב־דליה. אחד מסידרת ה־תצלומים של צוות כתבי העולם הזה, שסיקר את הפסטיבל, שבו נראים צמד רקדנים הממשיכים לצפות בריקודי חבריהם אחרי שהופיעו על הבימה.

שתזכה להיות סופרו המדיני של לאשה. שישאלו אותך מה נשמע ולא תשמע. הלוואי ששימך יופיע בעיתון בצירוף המילה איננו. שלא תרווה נחת בעולם הזה, כתבלב שכמוך.

חבל רק שאנשי הצוות לא התבקשו להמציא ברכות לקול ישראל, אחרי שדווקא בעונת הקיץ גדושת התוכניות המשעממות. הופסקה שלושה בסירה אחת — התוכנית הפופולארית ביותר. אין ספק שאנשי הצוות יכלו להעלות כמה רעיונות מקוריים בשטח זה.

אנשים

● ח"כ חרות **שימשון יוניצ'מן**, על המשבר הממשלתי: „מילה אחת מאחדת את כל האופוזיציה — המילה"!

● שר־הפנים **ישראל בר־יהודה:** „היות שאינני דתי, הרי שברגע שאני אומר שמה שדיברתי זו האמת, מובן מאליו שזו אמת, כי אינני יכול להישבע על כך".

● הסופר **חיים הזז**, על הצהרותיו הספרותיות של ראש־הממשלה **דויד בן־גוריון:** „לא בכוח סיפוריו של טולסטוי והאפולוגיה של סוקראטס עלה הנוער לארץ־ישראל. אלא בכוח שירתו של ביאליק ובכוח הספרות העברית של הימים ההם".

מנהל הוצאת **עם עובד משה שרת**, על שר־החוץ הבריטי המנוח **ארנסט בווין:** „הוא נמנה עם המדינאים שקנו השכלתם מעיתונים".

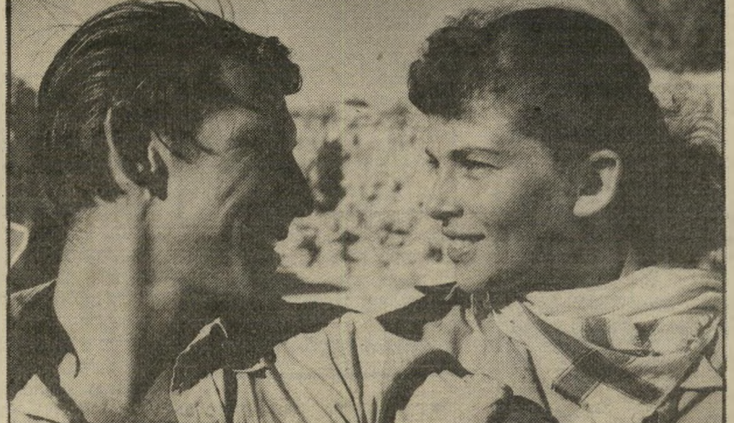
הווי

העונה המתה

ב**הדר־רמתיים**, אחרי שאנשי החברה קדישא המקומית יצאו לחופשה, תלה אלמוני מודעה בלוח המודעות הפנימי של המועצה: „לכבוד מלאך המוות. נא לדחות את ביקורך באיזור הדר־רמתיים עד להודעה חדשה. החברה־קדישא נמצאים בחופשה ואין אפשרות לסדר הלוויות."

פרי האדמה והעצים

ב**רמת־גן**, אחרי שהחברה לשיווק ירקות התאוננה על מחסור בבתי־קירור לאיחסון תפוחי־אדמה, החכירה לה העיריה את הפארק הלאומי כדי לאחסן בו את תפוחי־האדמה מתחת לעצים.

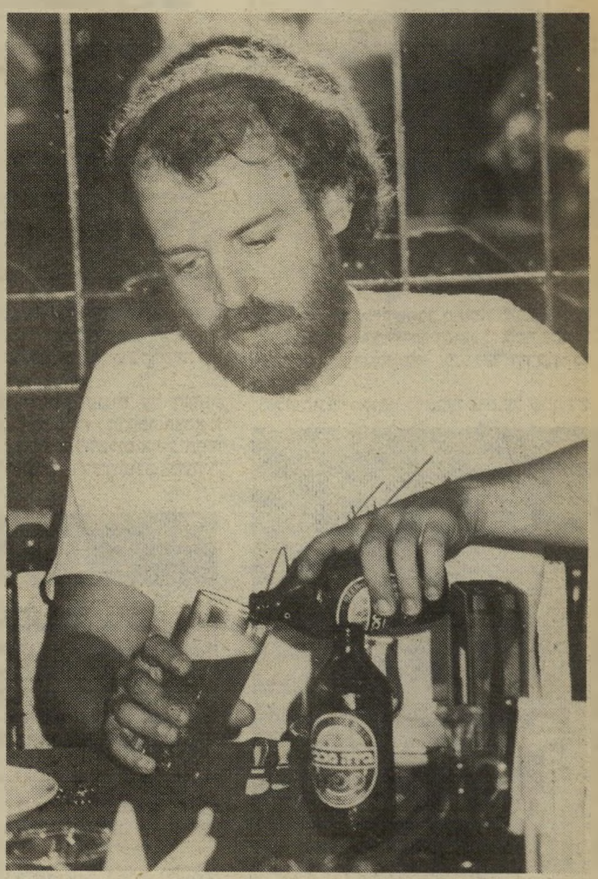

עמוד האש מעלה עשן תמונה ממהלך סרט עלילתי בשם עמוד האש מעלה עשן. **בתמונה נראית חזמרת השחקנית נחמה („אודרי הפבורן הישראלית") הנדל עם לארי מונטיין בסצינת חיזור.**

נוזל החיים של ג'ו קוקר

האנגלים אולי לא המציאו את הבירה, אבל בבריטניה הגדולה, שופעת הפאבים, נשפכת הבירה כמים.

כוכב הרוק ג'ו קוקר שהגיע לארץ לסיבוב הופעות הוא פרסומת חיה למשקה הזה. הוא אוהב לשתות אותו ואוהב גם לדבר עם כל מי שמוכן לשמוע.

מפעלי הבירה בישראל שמעו על אהדתו הגדולה של קוקר לבירה, ומרגע הגיעו לארץ מוצמדים לזמר 2 ארגזי „מכבי" – פק"ל יומי, שהוא מחסל בלי להניד עפעף בין הארוחות ובעיקר מאחורי הקלעים בהופעותיו.

איך יודעים שהוא אוהב את זה? קודם כל הוא אומר, חוץ מזה הוא ממשיך להצמד ל„מכבי" גם בארוחות שעורכים לכבודו בחוץ. בתמונה קוקר ו„מכבי" במסעדה הסינית.

מודעות בטלפון
לכל העתונים
בכרטיסי אשראי במחירי המערכת
DINERS CLUB INTERNATIONAL ISRAEL LTD.
ויזה
ישראכרט
שרות ת.ד. ללא תשלום - חניה חופשית במקום
פרסום אידיאל
אבן גבירול 110 ת"א, פתוח 7.30 - 20.00 רצוף
03-227117/8

איתן עמיחי
הדברת מזיקים
בע"מ
מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תוליעי עץ, חרקי ספרים ובגדים.
רמת-גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 790114-5-6 רש"מס'21 עסק 481/75
שמירה על בריאותך ורכושך

מכתבים

(המשך מעמוד 26)

הפליית הגויים: לחייב את כל יהודי אילת לשאת טלאי צהוב.
זיוה גורדון, תל־אביב

● ● ●

המנהיג והחקיין

שימעון פרס אימץ לעצמו פוזה ידועה של דוד בן־גוריון.

שמעון פרס לא הצליח להיות ראש־ממשלה, לא הצליח להביס את מנחם בגין. לפחות הוא הצליח מאוד לחקות את מנהיגו הנערץ בדבר לא כל־כך חשוב: בפוזה.

הרעיון בא בוודאי מאיזה מישרד ליחסי־ציבור, שעשה פלגיאט ליצירה מפורסמת של אוגוסט רודן, האדם החושב.
אברהם שבת, גבעתיים

● ● ●

כולם זכאים

על מוסד החנינה במדינת־ישראל.

מפעם לפעם אנו נדהמים מחדש לשמע מתן חנינה לפרטים ולגופים ציבוריים, אשר פושעים ועוברים עבירות „מסויימות" מאוד. לכל מיקרה ישנו ניתוח והצדקה ותלי־תלים של פירושים, אך בבואנו לחפש את המשותף — נמצא כחוט־השני את הלאומנות, הפנאטיות הדתית ואת עבריינות הצווארון־הלבן. והדוגמות לא חסרות:

● יהושע בן־ציון, מנכ"ל לשעבר של בנק ארץ־ישראל—בריטניה, נשפט, ניחון, ועולה כפורח, למרות שלא החזיר כספי־מעילתו.

● לרמן, פינטו, שדה, שהואשמו ברצח, הרג והתעללות בערבים בעת מלחמה ובעת־שלום, ניחונו על־ידי הרמטכ"ל.

● אוכלוסיה דתית עבריינית: הפורצים להר־הבית, אשר נעצרו ושוחררו בטרם מוצה הדין עימם, המיידים אבנים בכביש רמות (חסידי סאטמר, נטורי־קרתא) מחללי קברים, השורפים ומנתצים כנסיות וחנויות לצורכי־דת.

אחרים, המהווים את האנטי־תיזה לקודמיהם, נשפטים ונאשמים בכל חומרת־הדין. נראה שמתוך מגמת מסויימות נשחקות גם נורמות־המוסר במדינתנו.
דן יהב, תל־אביב

● ● ●

פולחן העצמות

היבשות

הקורא מבקש: הניחו סוף סוף למתים!

כשהשתחררתי, ב־1946, משירותי כחייל מתגרב בצבא הבריטי בבנגאזי, ביחידת „הישובים על הכלים" (חיל הציוד, אורדנאנס בלעז), כבר היה המסע, שניהלו חברי המתנדבים להעברת עצמות הנופלים בחו"ל לקבורה בארץ, בעיצומו. אנו, קבוצת משוחררים, פעלנו אז לסיכול המיבצע הבזבזני המיותר הזה. חיילים מכל האומות — ובהם יהודים — נקברים בבתי־קברות צבאיים שבאזורי החזית, וסמלי מגן דויד חקוקים ליד סמלי הצלב בבתי־עלמין צבאיים באירופה ששוחררה מידי צבאות „הציר" (הגרמני איטלקי) וגם בבית־הקברות הצבאי הבריטי שבהר הצופים בירושלים (שבו קבורים חללים יהודים מימי מלחמת העולם הראשונה). הלוחמים ומתים יחד נקברים יחד — טעננו. גם חז"ל אמרו: „במקום שהן נהרגים (הרוגי מלחמה) שם נקברים". הצלחנו במאמצנו.

עכשיו, בעקבות מחול השדים של האורתודוקסיה הפאנאטית מסביב לעצמות מתים, מתעוררים שוב ותיקי העסקנים של חיילי הבריגאדה והיחידות העבריות בצבא הבריטי ומבקשים לטלטל את עצמות הנופלים לארץ, וכמובן, ברוב עסק והמולה. אני קורא לחבריי: הניחו לחברינו הנופלים באשר הם שם. ימתקו להם רגבי עפרם בקבריהם, וינוחו בשלום על משכבם עם חבריהם לנשק, שנפלו עמם, ונאמר אמן.
ראובן סיוון, ירושלים

● ● ●

שם חדש

כיצד ניתן להנציח את זיכרו של הסופר הצ'כי?

ל־100 שנה להולדתו של קפקא ברצוני להציע להנציח שמו ולקרוא למדינה „קפקאנגה".

לדעתי שם זה מציאותי יותר מ„ישראל", שם שאינו משקף מציאות ימינו.
רלף הלינגר, תל־אביב

המוסר הנוצרי

של בגין

איה זקיפות הקומה של ראש־הממשלה?

„ראש־הממשלה במצב רוח קודר, ומקבל בצורה קשה את הידיעות על נפילת חיילינו בלבנון," נכתב בעיתונות.

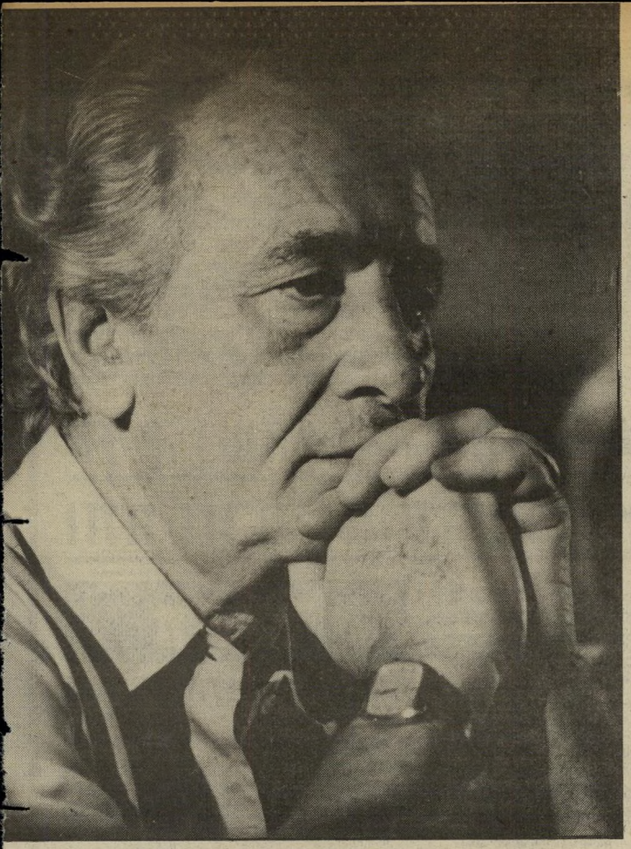
תמהני על ראש־הממשלה. לפני ימים ספורים הצהיר שר־החוץ מר יצחק שמיר, שהאו"פ מוציאה היא אשר אחראית להמשך ההרג של חיילינו בלבנון.

מר בגין לא הסתייג מהצהרה זו, ובכך הביע את הסכמתו לתוכנה. אם כן — מדוע נפלו פניו יקהיל קהילות — כמיטב המסורת המקובלת בידיו, וינגח את האופוזיציה על שגילגלה אותנו — תוך הונאה מתמדת, ואי־הקשבה למחאה ולביקורת — לבוץ בלבנון.

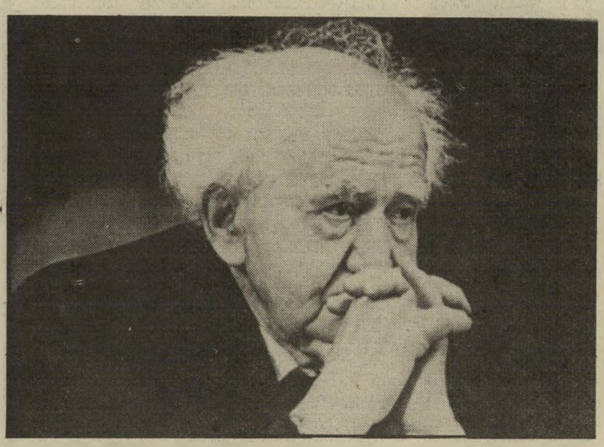
אני מופתע לגלות תכונות של המוסר הנוצרי הקרמון אצל מי שזקיפות־הקומה היא אחד מגידבכי ישותו.
נפתלי אור־נר, ירושלים

לידיעת הקוראים

קוראים השולחים מיכתביהם מתבקשים לנסח אותם בקצרה, לבתוב או־תם במכונת־כתיבה ברווח כפול ועל צידו האחד בלבד של הניר. עדיפות תינתן למצרפים תמונות למיכתביהם.

יו"ר פרס
האנשים החושבים –

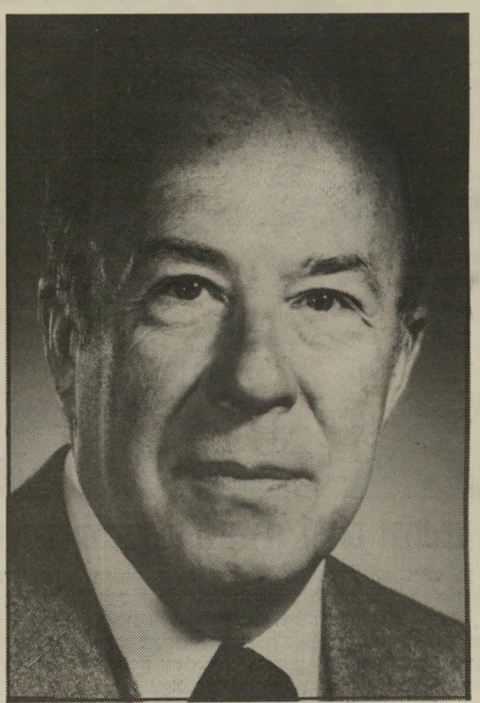
ראש־ממשלה בן־גוריון
– בעקבות אוגוסט רודן

פקיסתאן: זיא מזעיק את שולץ

אחד הנושאים המרכזיים שהועלו בשיחות איסלאמאבאד בין שר־החוץ האמריקאי, ג'ורג' שולץ, ונשיא פקיסתאן, זיא אל־חאק, היה האיום הישראלי להשמיד את הכור הגרעיני שלו, שהוקם בעזרת לוב. זיא הרגיש פעמים רבות באוזני אורחו שהוא מתייחס לאפשרות של התקפת סוכני המוסד על הכור הפקיסתאני ברצינות מוחלטת. הוא גם שקד ביסודיות הרגילה שלו על תידרוך אמצעי־התיקשורת הבינלאומיים בסוגיה הסבוכה הזאת, ואף הצביע במכוון על הנחתו, שההודים לא ישתפו פעולה עם ישראל בהרפתקה כזו.

העולם הזה היה כלי־התיקשורת הראשון בעולם שהעלה את ההשערה, שהתקפה כזו עלולה אמנם להתבצע, ודווקא בשיתוף פעולה עם הודו. מאז פירסום הפרשה בעולם קטן, גילו עיתונאים בריטיים ואמריקאיים עניין רב בנושא, וכמה מהם התקשרו עם העולם הזה כדי לקבל פרטים. הפירסום בגארדיאן ובאובזרוור, כחודשיים אחרי החשיפה בעולם קטן, יצר לחץ חזק על ראש ממשלת הודו, אינדירה גאנדי. מקורות הודיים אף מסרו לעולם קטן שנציגים ערביים בדלהי, בתוכם אנשי אש"ף, קיימו פגישה עם גאנדי, והזהירו אותה שגם העויינות ההיסטורית בין הודו ופקיסתאן לא תוכל להצדיק התקשרות כזו עם המוסד, שתיראה בעיני העולם הערבי ממש כהכרזת מילחמה טוטאלית. גאנדי מיהרה כמובן להכחיש את השמועות. חבר מערכת גארדיאן מסר לעולם קטן שגאנדי אף דרשה מאנשי המודיעין שלה להפסיק את הקשרים עם המוסד בעניין זה, מכיוון שהפסדו של הנוק המדיני יעלה על כל הישג צבאי שתוכל הודו לקצור.

לסחות מצצה אחת. זיא אל־חאק אינו מסתפק בהבטחות ההודיות לנער את חוצנם מכל מעשה תוקפנות נגד פקיסתאן. הוא נאלץ לבקש את עזרת ארצות־הברית, שמצאה את עצמה במצב די אמביוואלנטי. פקיסתאן היא בת־ברית של וושינגטון, המישענת המחוייבות המחודשת של אינדירה גאנדי כלפי העולם השלישי, בעיקבות ועידת המדינות הבלתי־מזדהות שנערכה בדלהי, כדי ללחוץ שוב על הודו להסתלק משיתוף פעולה עם ישראל במזימה. במקביל החלה פקיסתאן להזעיק מדינאים בכירים בוושינגטון, כדי ליצור שרוזה מיוחדת למניעת ההתקפה. יש להניח ששולץ הבטיח לזיא להזהיר את ישראל באורח חד־משמעי, לבל תתקוף את פקיסתאן. נשיא פקיסתאן הודיע מפורשות לאמריקאים, שכל התקפה על ארצו תתפרש כמעשה איבה נגד פקיסתאן בהיתר מארצות־הברית. זיא ינתק אז את יחסיו עם וושינגטון, וישלול ממנה את הבסיס האפקטיבי ביותר לפעולה יומיומית נגד ברית־המועצות. יש להניח ששולץ הבין את המסר, ואזהרתו לישראל היתה חריפה ביותר. יש לשער, או אולי לקוות, שבכך

שר־חוץ שולץ
יזהיר את ישראל

העיקרית שלה בדרום־מערב אסיה, ושיטחה מהווה בסיס חשוב ללחץ על הסובייטים באפגניסתאן. סוכנים אמריקאים, סיניים ומצריים משתפים פעולה עם צבא פקיסתאן בתוכנית־סיוע מאסיבית למורדים האפגאניים נגד האיש של מוסקווה בקאבול, באברק קארמל. מצד שני סבורים אנשי הסי־איי־אי שהכור הגרעיני הפקיסתאני מהווה סכנה נוראה לשלום העולם בכלל, ולאינטרסים האמריקאיים בפרט. העובדה שהכור הוקם בעזרתו הפעילה של שליט לוב, מועמר קדאפי, הנחשב בוושינגטון לאוייב קשה ומסוכן של ארצות־הברית, מחזקת תפיסה זו. הסי־איי־אי הדליף לפני כשנתיים לשירות השידור הבריטי, בי־בי־סי, את כל פירטי המגעים בין קדאפי ופקיסתאן, כולל העברת מליוני דולרים במזומן בשקי־דואר דיפלומטי מלוב לפקיסתאן, ואספקת אוראניום גולמי (עוגה צהובה) מניג'ר לזיא דרך טריפולי, בתוכנית היוקרתית של הבי־בי־סי, פנוראמה. נאמר במפורש שזיא הבטיח לקדאפי לפחות מצצה גרעינית אחת, מ־35 המצצות שיופקו בכור לקראת תחילת 1984. בתוכנית אף נחשפו מעשי רצח רבים באירופה, שיחסו למוסד הישראלי. הקורבנות היו מדענים ומתווכים למיניהם, שסייעו לפקיסתאן בבניית הכור.

המודיעין של פקיסתאן גוייס למניעת הפיגוע. לפני כשישה שבועות פורסמה במדור זה (שוב, באורח בילעדי בישראל) ידיעה מפקיסתאן, שהזהירה מפני התקפה ישראלית קרובה על הכור. המטרה היתה ברורה. זיא החליט לנצל את המומנטום של

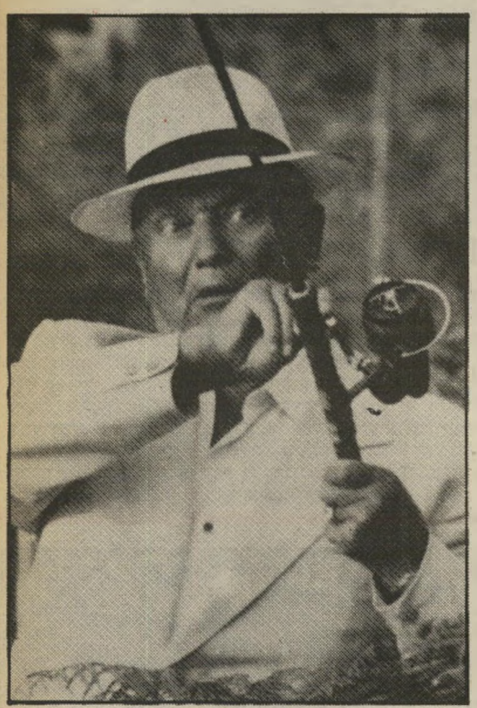

תרד מעל סדר היום הרפתקה, שהיתה עלולה לסבך את ישראל בשערוריה בינלאומית. שהשלכותיה יגרמו לעסק ביש המפורסם מ־1954 להיראות כמישחק ילדים.

יוגוסלביה: רכבת אווירית של דולרים

16 מדינות המערב, 610 בנקים מיסחריים מאירופה ומצפון־אמריקה, הבנק העולמי, קרן המטבע הבינלאומית — כל אלה גוייסו בשבועות האחרונים על־ידי ארצות־הברית כדי להציל מדינה קומוניסטית מפשיטת רגל מוחלטת.

גארדיאן מדווח על סיוע שהגיע לסכום עתק, 4 מיליארד דולר. וול סטריט ג'ורנאל מוסר השבוע שהסכום יגיע ל־7 מיליון, כולל עיסקה מסובכת של דחיית חובות. יוגוסלביה נאלצה לקבל על עצמה תנאים משפילים, כולל שיעבוד כל נכסיה בחו"ל, ואוניותיה העוגנות בנמלי־חוץ, כדי למנוע את התמוטטות תעשייתה. ראש־הממשלה הפרראלית, מילקה פלאנינץ', הודיעה ל־500 חברי הפרלמנט היוגוסלבי, שלארצה אין ברירה אלא לקבל את התנאים באורח מיידי ומוחלט. היא הודיעה שאם הצעתה לא תתקבל, היא תגיש את התפטרותה.

מנהיג טיטו
היוגוסלבים מתגעגעים

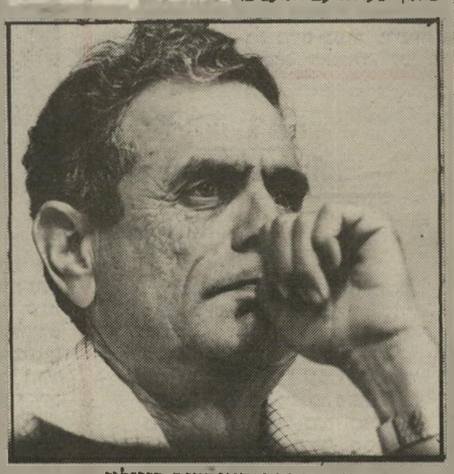
הדיון בפרלמנט נמשך שתי יממות, כולל ישיבות שנמשכו לאורך כל הלילה. הוא היה שזור בסערת רוחות, בהפסקות בלתי־מתוכננות, בהחלפת עלבונות ואפילו קללות בין חברי הפרלמנט לשרים הכלכליים. שש הרפובליקות ושתי הישויות האוטונומיות מרכיבות מדינה פדראלית אחת בת 22 מיליון תושבים, המכילה סרבים, קרואטים, מונטונגרים, סלובנים, מוסלמים, אלבנים, הונגארים, תורכים, סלובאקים, רומנים, בולגרים, רותינים, צ'כים, איטלקים, אוקראינים, גרמנים ויהודים. הנסיונות לשלב כלכלה קומוניסטית מתוכננת עם דמוקראטיזציה ניכרת במיפעלים ושיתוף פועלים בהנהלות, היה מעניין ואף קצר הצלחות חשובות, אך לא חילץ את יוגוסלביה ממצוקותיה, ומהשפעת המשבר הכלכלי העולמי. מאות אלפי יוגוסלבים, שנהנו מחופש התנועה הניתן לאזרחי ארץ זו, מצאו תעסוקה במדינות שונות במערב אירופה, בכללן הולנד, מערב־גרמניה ואף שוודיה. הם שולחים, אמנם, כמויות גדולות של מטבע־חוץ ליוגוסלביה, אבל הפער במאזן התשלומים נשאר בעינו, ותוכניות שאפתניות רבות של תיעוש ושל תיכנון איזורי נכשלו כליל.

נשק האיום. מילקה פלאנינץ' השתמשה בנאומה בפרלמנט בנשק המדיני. נוכח ההתנגדות הקשה מצד נציגים רבים, בעיקר קרואטים המתייחסים באיבה רבה לרוב הסרבי השולט, היא הזהירה שהתמוטטות כלכלית ביוגוסלביה עלולה לגרום להשתלטות סובייטית. משקיפים מערביים בבלגראד התלוצצו השבוע שהשינאה לברית־המועצות מהווה עדיין את המכנה המשותף העיקרי של כל מרכיבי הפדראציה היוגוסלבית. האיום הסובייטי הוא גם נשק מדיני חשוב במדיניות־החוץ היוגוסלבית. אין להעלות על הדעת שמעצמת־על כמו ארצות־הברית, הנשלטת על־ידי אנטי־קומוניסטים קיצוניים ביותר, תחלץ במידה כל־כך מאסיבית לעזרת מדינה „מארכסיסטית", אלא אם כן יהיה בכך צעד המכוון נגד ברית־המועצות.

כתבים אמריקאים מדווחים על מוראל ירוד ביותר ביוגוסלביה. יום השנה השלישי למותו של טיטו צויין בעשרות טקסים ממלכתיים, ותמונותיו של המנהיג המנוח מתנוססות בכל רחבי המדינה. בכך אין כל חריג מיוחד. אבל העובדה שהעם הפשוט לקח חלק בטקסי הזיכרון באורח ספונטאני, והפגין אבל וגעגועים אמיתיים לטיטו, ששלט ביוגוסלביה ביד ברזל במשך עשרות שנים, דיכא את האופוזיציה הפנימית והוציא אותה מתחום ההשפעה הסובייטית, עוררה עניין רב. הערגה לטיטו מבטאת, ללא ספק, את מצוקתה העכשווית של יוגוסלביה, הסובלת לא רק ממשבר כלכלי חמור, אלא גם מבעיית זהות חמורה לא פחות. העובדה שרק רכבת אווירית דולרית הצילה הפעם את ממשלתה של מילקה פלאנינץ' מצביעה על הסכנות החמורות האורבות לפדראציה המוזרה הזאת, שעדיין לא הפכה לאומה של ממש.

שאלה לירוחם משל

מבית כור נמסר השבוע לעולם קטן על עשרות ישראלים שגוייסו בעת האחרונה לעבודה בדרום־אפריקה. נשלחו גם מומחים ממיפעל השייך אף הוא לחברת העובדים. מינויו של דני רוזולין, סוציאליסט מצהיר, לתפקיד ראש חברת העובדים, לא שינה את המדיניות של שיתוף פעולה עם הגזענים.

יו"ר חברת־העובדים רוזולין
סוציאליסט מוצהר

מה נרעש מוכ"ל ההסתדרות, ירוחם משל, לעשות בעניין זה. בטרם יתחיל לחץ מאסיבי עליו ועל אירגונו מצד אידגוני עובדים ומיפלגות סוציאל־דמוקראטיות מכל רחבי אירופה?

אנשים בעולם

אלכסנדר סולז'ניצין: תה וסימפטיה

לראות את **אלכסנדר סולז'ניצין**, הסופר הסובייטי הגולה, כשהוא צוחק צחוק גדול ומאושר שכזה, זו תמונה נדירה לא רק למשוררים אלא גם לצלמים. כי סולז'ניצין ידוע בעגמימותו ובהלכי הרוח הקודרים שלו. ובכל זאת היתה לו היתרוממות רוח ותחושת שיחרור אמיתי כשהירצה לפני קהל מכופתר ומחוייט של תלמידי העילית האנגלית הקונסרבטיביים, שבאו בהמוניהם להאזין לו בקולג' איטון היוקסני. הסופר עצר בדרכו כדי להעניק אוטוגרפים לסטודנטים המעריצים, אחרי שנשא לפניהם נאום מרשים, העתק מדוייק של הנאום שנאם שבוע קודם לכן בגידהול שבלונדון. בין שאר התבטאויותיו החריפות והציוריות הכריז כי: "המאה ה־20 נסחפת למערבולת של אתאיזם ופולחן של הרס עצמי," והסטודנטים שבתמונה כניראה הסכימו איתו לחלוטין.

מארגרט תאצ'ר: מחנה־עבודה באמבטיה במיסגרת קידום היחסים

אמנם ישנו פיתגם האומר שהעבודה ממתיקה את החיים, אבל כל אחד יודע שהפיתגם הזה עבר זמנו בטל קרבנו. היום, כדי להשיג עבודה שיש בה תפוקה כלשהי, צריך ראשית כל להמתיק את חיי העובד. ואם כי בתולת הברזל, **מארגרט תאצ'ר**, נבחרה ברוב מוחלט, ישנם תמיד קולות המדברים בגנות מדיניות התעסוקה שלה, האינפלציה הדוהרת והאבטלה. לכן מצאה את עצמה הגברת תאצ'ר משוחחת עם גברים באמבטיה, במיפעל לעיבוד מתכות ביורקשייר. במיסגרת שיפור התנאים במקום העבודה זוכים הפועלים במיפעל זה לשחייה יומית בתוך מיני־בריכה, הדומה לאמבטיה. אחר כך היא הוזמנה לארוחה אינטימית של פיש אנד צ'יפס (דגים וטוגנים), באופן פרטי בהחלט: רק שבעים עיתונאים וצלמים ליוו אותה במסע זה של רצוי טוב. שצריך שגם ייראה

רוג'ר מור: בשרות הוד מלכותה

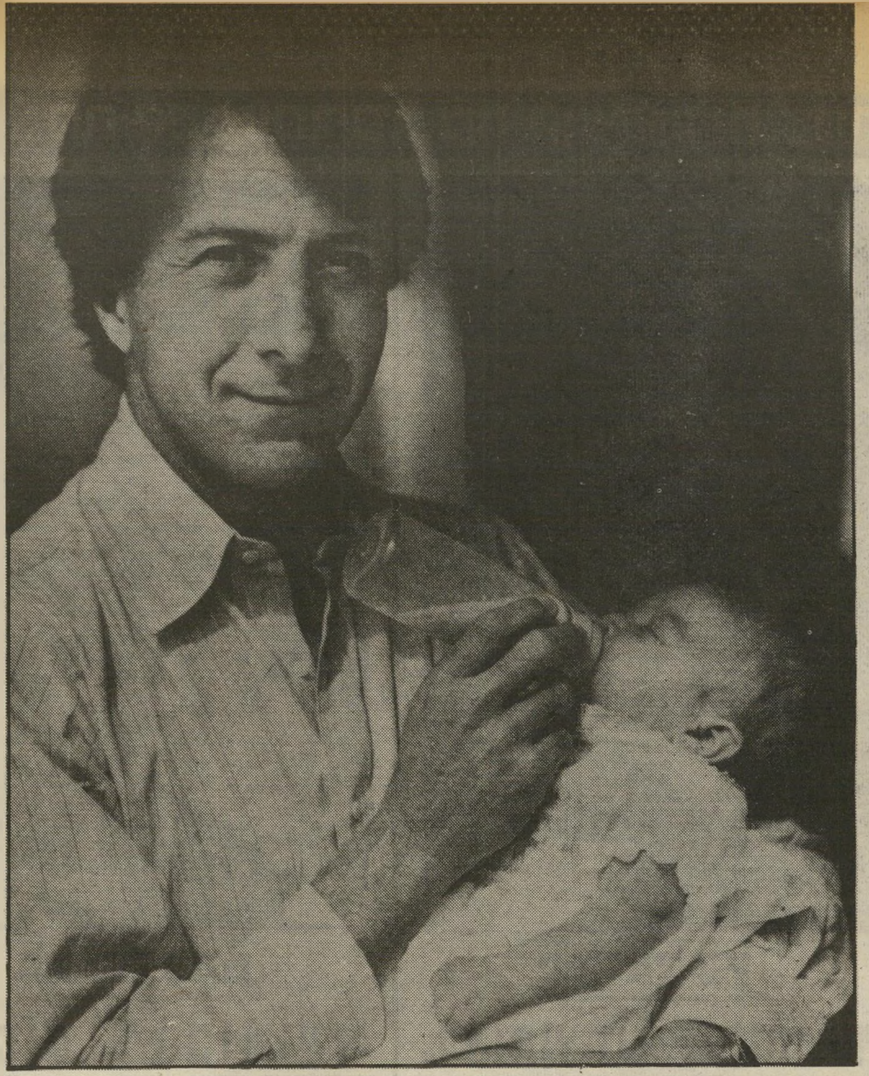
ברוב הדר וכחותם ממלכתי נחוגה בלונדון הפרמיירה החגיגית של **ג'יימס־רוג'ר־מור־בונד** אוקטופוסי. מאחר והיציר העליון 007 הוא נתין מורשה להרוג בשרות הוד־מלכותה, רק טבעי הוא שאת קבלת הפנים אחרי הצגת הגאלה ערכו הנסיך **צ'ארלס** והנסיכה **דיאנה**. (המלכה בעצמה מעדיפה לשמש שמר־טף לנכדיה הרבים ו/או לחזות בטלוויזיה, בעוד שהתפקידים הייצוגיים נופלים על ליידי די, המיטיבה להיצטלם מכל נסיכה אחרת באירופה). אבל רוג'ר מור העדיף להתרכז במלכה אחרת, מלכת הקאברט **לייזה מינלי**, שאין היום אירוע המכבד את עצמו שאינו דואג להתקשט בה.

באותה הזדמנות ידידותית גילה לה בונד שהוא גיבור מפוקפק מאד: "האמת היא שהכל עובר מסביבי ומעלי, ואני פשוט עובר דרך האירועים, כשאני מתאמץ לא למצמץ בעיני כשהכדורים חולפים מעלי, ומשתדל לא להיראות מפוחד עד מוות כל אימת שחלה התפוצצות כלשהי. ואם מישהו מעוניין רווקא לדעת מדוע אם כך הסכמתי לעשות בונד נוסף — זו היתה רק טובה אישית לקאבי ברוקולי." ומדוע לדעתו עמד על כך ברוקולי (המערכה ניטשה על בונד־מור מצד אחד ועל הפקה נוספת ומקבילה של בונד־קונרי, שתגיע בקרוב גם היא לישראל), והתעקש להשיג לאוקטופוסי את מור ולא אחרי ענה רוג'ר מור בלהיטות יותר מאשר בכנות: "הוא פשוט לא מצא מישהו יותר זול ממני."

ביאנקה ג'גר: הקריירה החדשה — דוקטור

האם זהו צו האופנה לעונה הבאה, או שמא דגם חדש של קאלווין קליין על הדוגמנית ונערת־הווהר **ביאנקה ג'גר**? לא. זה גם אינו בגד קולנועי מסירטו של **אנדי וורהול**, שבו הופיעה לאחרונה. ביאנקה פשוט זכתה בתואר דוקטור של כבוד בפקולטה למדעי־הרוח של קולג' סטונהיל באיסטון, מאסצ'וסטס. התואר הנכבד הוענק לה בשל עבודתה הסיעודית למען פליטי ניקראגוואה, מולדתה. נערת־הווהר לשעבר טוענת כי מאז פרידתה ממיק היא מחלקת את זמנה בין ניקראגוואה ובין בתה **ג'ייד**, שתי מטרות המקדשות בעיניה את כל האמצעים.

דאסטין הופמן: נאה דורש ונאה מקיים

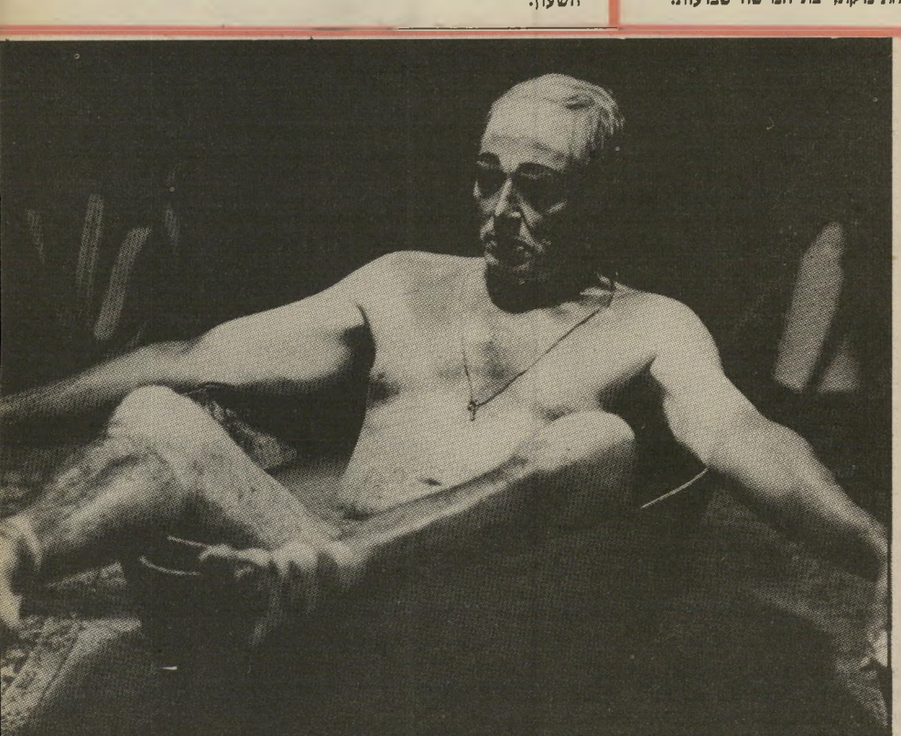
לא עבר זמן רב מאז מצא את עצמו **דאסטין הופמן** מאכיל תינוק על בימת הצילומים, והנה הוא עושה זאת במציאות. בסרט טוטסי, כשעיצב את דמותו של **מייקל דורסי**, שחקן מחוסר עבודה הנאלץ להתחפש לשחקנית בשם **דורותי מייקלס** כדי להשיג עבודה, שימש בין השאר כשמרטפית לבתה התינוקת של **ג'סיקה לאנג**. זו היתה סצינה בלתי נשכחת כשדאסטין נאלץ להאכיל את התינוקת והדייסה כולה נמרחה על כל הסביבה, רק לא בגרונה של הילדה. בעת שנערכו הצגות־הבכורה של טוטסי, נירא דאסטין הופמן כשהוא מגשים את מה שהתאמן בו בסרט: בהצגת־הבכורה בלונדון הוא נירא כשהוא מאכיל את בתו התינוקת, בת חמישה שבועות.

ליז טיילור: אשת השנה
עושה פרצופים לכל משמיציה

בבית־המלון המהודר וולדורף אסטוריה בניו־יורק נערכה נשפייה גדולה לכבוד גברת האוהבת מאוד נשפיות: מועדון הפראיירס של האמנים חגג את הענקת התואר "אשת השנה" **ליז טיילור**. לכבוד המאורע עשתה ליז דיאטה חדשה, תיסרוקת חדשה והשחיזה מחדש את לשונה. בעוד בן־לוויתה הקבוע (לפי שעה) **ויקטור גונזאלס לונה** ועוד אלף ומאה מוזמנים מיקירי ברודווי לוטשים אליה עיניים, קמה הגברת הסוררת ושאלה: "האם **ג'ון ריברס** נמצאת כאן?" ובעוד היא תרה בעיניה הסגולות אחרי המתחרה העיקרית שלה, המשיכה בנשימה אחת: "כי אם את כאן, אני מקווה שאת אוכלת לעצמך את הלב ממש ברגע זה." טיילור לא נראתה עליזה במיוחד וניראה היה כי משהו מטריד את מנוחתה. אולי העובדה שב־1958 היה זה בעלה השלישי, **מייק טוד**, שקיפח את חייו בתאונת־מטוס מייד אחרי סעודה רומה שבה קיבל את התואר "איש השנה." אולי חששה שמא יפרו את ההסכם שלא לספר בדיחות על נישואיה או על נטייתה הקבועה האחרת, ההשמנה.

בין כה וכה היו שם הרבה אנשים שהרגישו הרגשה אמביוואלנטית, ביניהם מבקר הניו יורק טיימס, שלא התלהב מהופעתה האחרונה בחיים פרטיים של **נואל קאוורד** (עם **ריצ'ארד ברטון**) ושורה ארוכה של אנשים יפים ומפורסמים, שכל אחד מהם היה מוכן להתחלף איתה: **זאקלין ביסט, אלכסנדר בודנוב, רוג'ר מור, דינה מריל, שריל טיגס, ג'ינה לולובריג'ידה** ויד ותיק אחד, שהגיש לה את התואר, **פראנק סינאטרה**. יחד עם התואר העניק לה פראנקי גם שעון פיאז'ה בשווי של 39 אלף דולר (משובץ ביהלומים) והגברת עשתה פרצוף מזלזל כמו לא הכירה את הייצור וכאילו החזירה לו את השעון.

אלברט פיני: ג'ינס עושה אמבטיה

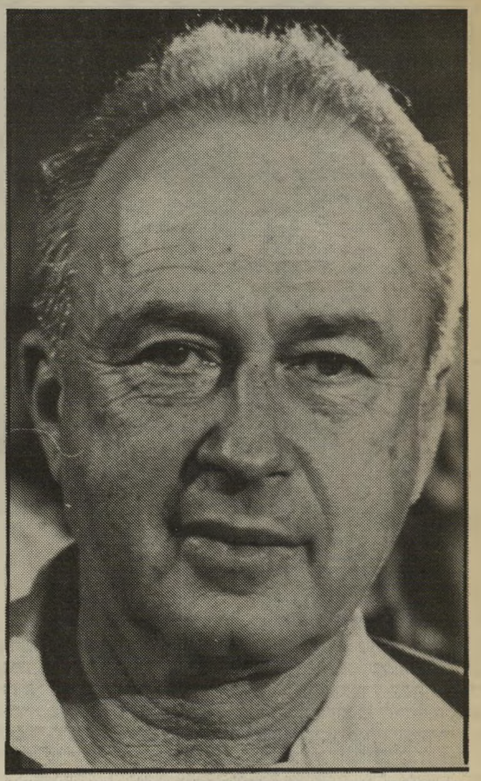
מאז עשה **אלברט פיני** את **טום ג'ונס** לקולנוע, עבר דיאטות שונות ומשונות לתפקידים שונים ומשונים, על הבר ועל הבימה. לאחרונה עבר תיגלחת והברקת קרחת למען תפקידו במחזמר המוסרט אנני של ג'ון יוסטון. עכשיו נאלץ המיסכן להשאיר את כל בגדיו ולעלות על הבר עירום וערייה, בעיבוד המוסרט של מחזה מאת רונאלד הארווד בשם המלביש, שהוא פרשת יחסים מוזרה בין שחקן מזדקן והמלביש הפרטי שלו. בסרט מגלם פיני תפקיד של שחקן ומנהל להקת־תיאטרון נודדת, בשנות ה־70 לחייו. פיני בן ה־47 מחליף גלימות כה רבות בהצגה, ועוטה על פניו איפור כה עבה, עד שיוכל לדרוש תוספת מיוחדת של מאמץ.

קיסרית הג'ינס האמריקאית **גלוריה ואנדרבילט** ערכה מסיבת־סיום ללימודיו של בנה, **קארטר ואנדרבילט קופר**, בקולג' פרינסטון הידוע. אחת מאורחות הכבוד היתה תלמידת הקולג' לשנה הבאה, **ברוק שילדס**. היא התנהגה בטאקט ולא לבשה למאורע את ביגדי המיתחרה לוואנדרבילט, **קאלווין קליין**.

ובכל זאת נמצאו שני צעירים שהעדיפו להשמיץ את שילדס ולא הרגישו כי השומרת האישית שלה, אמה **טרי**, מאזינה מאחורי גבם. אמר האחד לשני: שמעתי שלברוק יש איי־קיו בגובה של 45. הגברת שילדס הגדולה הגיבה: אם זה כך, אומר לברוק מה אמרתם עליה. ואמנם כך עשתה ●●●

במיסגרת מילחמת הסדרות דאלאס ודינאסטי מודלפת האינפורמציה הבאה: **סו אלן**, ניצולה של שריפה מיסתורית בסאות־פורק, מתאהבת עד האוזניים בגבר חדש בסידרה, **כריסטופר אטקינס**. החידוש העיקרי — אטקינס צעיר ב־20 שנה בריוק מהגברת לינרה גריי ●●●

"אני תמיד האחרון לדעת," היתה תגובתו של **לארי קינג**, בעלה של **בילי ג'ין קינג**, כשנשאל אם אכן בילי ג'ין בת ה־39 מתכוונת לאמץ ילד. הבעייה העיקרית היא שבילי, שאיבדה תינוק ב־1971 לטובת מיגרש הטניס, עוררה שערוריה נוספת בגלל הרומאן שלה עם **מארילין בארנט** — דבר המקשה על ניסיונות האימוץ שהיא עושה כבר במשך שש שנים. בהזדמנות זאת גילה הבעל שיש דרכים נוספות שבהן ינקטו אם לא יצליחו לקבל אימוץ רשמי, וצער ראשון הוא לקבל אפוטרופסות חוקית על דודניתו בת ה־14, **שיין** ●●● לרשימת האמהות ללא נישואין נוספה כוכבת חדשה, **סוזאן אנטון** בת ה־32, המנהלת רומן ממושך עם **דאדלי מור** (48). מור, הטוען כי נכווה כבר פעמיים בנישואין ולא יעשה זאת בשלישית, הכריז בתוכנית טלוויזיה "ילד ממניז זאת החלטה שלה" ●●● נסיך מונאקו, **אלברט**, נדהם כשמלצרית במיזנון של תחנת־שידור לונדונית הודיעה לו כי לא יוכל לאכול ארוחת־בוקר פשוט משום ששעת ההגשה נסתיימה. "אבל אני הנסיך אלברט" התרים לעומתה. "אתה הנסיך אלברט כמו שאני אנא האן," ענתה זו. שרון תקליטים שנכח בתקרית אישר את זהותו של הנסיך, ורק אחר־כך זכה אלברט לארוחת־בוקר ●●● בנה של **סופיה לורן**, **קארלו בן ה־14**, עושה יחסי־ציבור לבושם החדש שנושא את שם אמו, סופיה, בכך שהוא מחלק בקבוקים במתנה לחברותיו בבית־הספר. אבל כמי שמכיר את עולם העסקים, הוא אינו שוכח לצרף מיכתב אהבה קטן עם שמו ומיספר הטלפון לתוך הקופסה המהודרת. ●●● למי שאינו מאמין כי הכסף יענה את כל: **מארלון בראנדו** נקלע למבוכה רבתי כשגילה שארנקו אינו עמו, כשסיים את קניותיו בסופרמארקט של בברלי־הילס. למרות שההנהלה הכירה את הכוכב, נאלץ בראנדו לחכות במישרד יחד עם המיצרכים עד שתגיע סוכנת הבית שלו עם הכסף.

יצחק רבין:
„בובל'ה, בפוליטיקה אין שמחות!"

יש לי סימפטיה ליצחק רבין, וכשפגשתי אותו בשבוע שעבר בערב־ראיונות של מני פאר, הסימפטיה שלי גדלה. הבן־אדם בא לערב הראיונות מחזיק ביד כוסית של ויסקי, לבוש בג'ינס ובנעלי־התעמלות. הוא רק צריך עכשיו להכריז שהוא מעריץ של מיק ג'אגר, ואנחנו נתחיל לנהל בשבילו קמפיין בסיגנון של „רבין פור פרזידינט". תאמריקאים בטח יצביעו בעדו. בערב־הראיונות הזה הוא היה נינוח, משוחרר, ותאמינו או לא – דיבר במהירות־שיא של עשרים מילים בדקה, במקום העשר הרגילות שלו.

● מר רבין, מה דעתך על סגישת פרם ווייצמן?

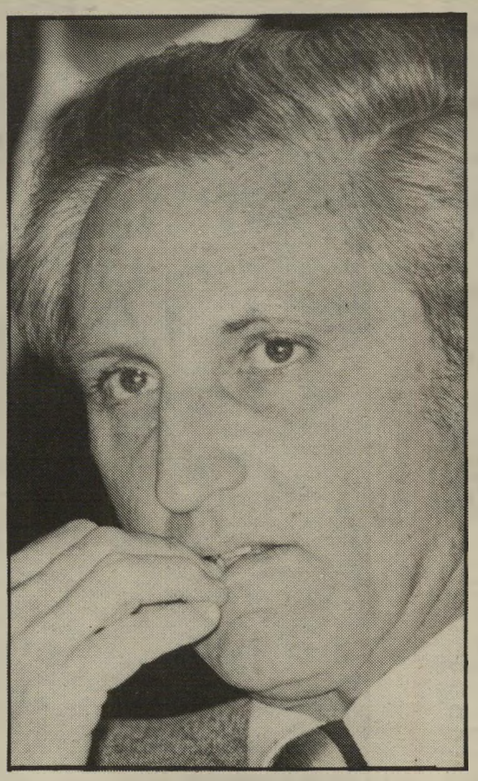
אין לי דיעה.

● ניסית לנתח את פשר המגישה הזו?

לא.

● תשמח אם וייצמן יחזור לחיים הפוליטיים?

בובל'ה, בפוליטיקה אין שמחות.

שלמה להט:
„מנסים לצבוע את העיר בשחור!"

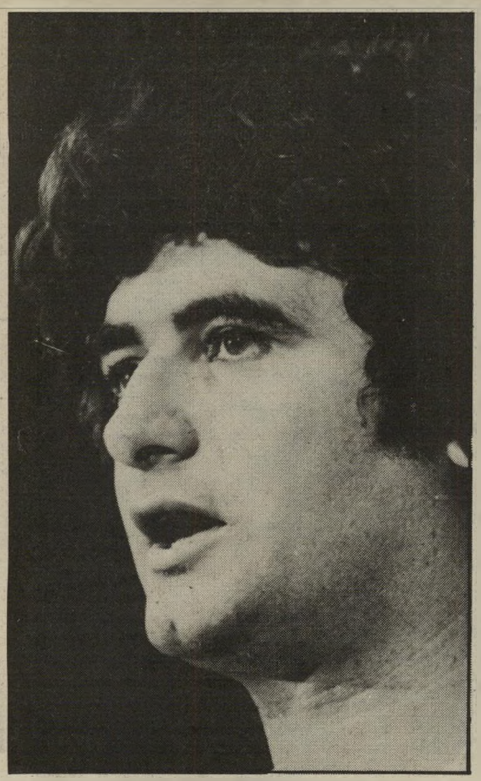
הבחירות המוניציפליות בשער, ועוד נכונו לנו ימים של חגיגות מילוליות ומחמאות הדדיות בין המתמודדים. בינתיים זוהי רק ההתחלה, ואפילו ראש עיריית תל־אביב המשלח בדרך־כלל את לשונו ללא רסן, שומר על פרופיל נמוך ונזהר, בינתיים, בדבריו. שאלתי את צ'יץ':

● מה דעתך על כך שאייבי נתן מצטרף למירוץ לראשות עיריית תל־אביב?

לכל אדם יש זכות לרוץ לראשות העיריה. זוהי מדינה דמוקרטית.

● יש לאייבי סיכויים לדעתך?

לי אין ויכוח עם איש מהמתמודדים. אני רק יודע שב־10 השנים האחרונות פיתחתי את העיר בתנופה רבה, ואני מאמין שמרבית תושבי העיר מעריכים זאת — למרות הנסיונות הטיבעיים של המתמודדים לצבוע את העיר בשחור.

ישראל כץ:
„לא נתנצח עם שלום עכשיו ולא נגרד למילחמת אחים!"

ישראל כץ לא כל־כך שיחק אותה לאחרונה. בבחירות לאגודת־הסטודנטים בירושלים הפסידה קסטל לא מעט מכוחה, ועירערה את מעמדה של האוניברסיטה העברית כאחת האוניברסיטות הימניות ביותר בעולם המערבי. גם בעולם הפוליטיקה, לשם נכנס לפני כמה חודשים, הוא לא עשה גדולות, ויש אומרים כי במצודת זאב מסתובבים כמה אנשים המאוכזבים מאוד ממי שנחשב לצעיר מצליח. אך מי שאירגן את הפגנת הקו־קלקס־קלאן, מי שכמעט ונזרק מהאוניברסיטה בגלל מעשים שלא ייעשו, מי שהושעה מלימודיו על־ידי רקטור האוניברסיטה בגלל מעשים מאוד לא סטודנטיאליים, אינו מוותר בקלות. הוא חוזר אל הזירה הפוליטית עם התנועה בשם „צעירים למען ישראל". אני דווקא ראיתי בין הצעירים האלה כמה קרחות. מי יודע, אולי מי שדואג כל־כך לערכיה האבודים של ארץ־ישראל מאבד את שערותיו בגיל צעיר מרוב דאגה. גיבור הערב שבו הוצגה התנועה היה כמובן הרמטכ"ל לכל עת, המכונה רפול, אך אני בחרתי לראיין דווקא את ישראל כץ, שהוא המעריץ מס' 1 של הנגר מתל־עדשים:

● מה אתם מקימים? תנועת נגד ל„שלום עכשיו"?

אני לא אכעס אם זה יתפרש כך. אבל אנחנו לא רואים את עצמנו כנלחמים נגד שלום עכשיו, אלא בעד עם ישראל כדי להחזיר אותו אל השורשים. אנחנו מתכוונים לשחזר, למשל, את טקס הכרזת המדינה. נחזור אל הבית בשדרות רוטשילד, שבו התרחש האירוע.

● אתם מתכוונים לחזור גם אל המקום שבו נזרק הרימון על אמיל גרינצוויג?

ההתייחסות שלנו אינה אקטואלית. אנחנו לא מתכוונים לא למחות ולא לצעוק, רק להזכיר לעם ישראל מהם המקורות שלו, מהם השורשים שלו.

● האין זה עוד תרגיל של צבירת כוח מצידך, אחרי שאיבדת את כוחך גם באגודת הסטודנטים וגם במצודת זאב?

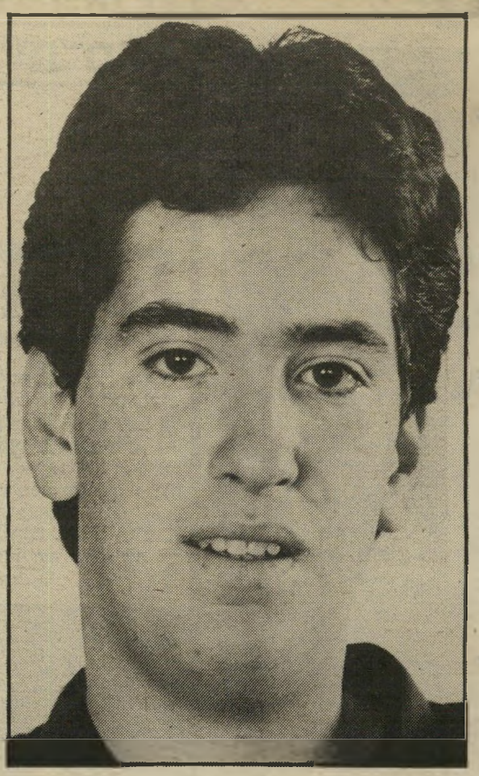
קודם־כל, לא איבדתי את כוחי באגודת הסטודנטים. ניצחתי שלוש פעמים בבחירות לאגודת הסטודנטים. במערכת־הבחירות האחרונה לא היתה לי כל מעורבות כי הרגשתי שמיציתי את כוחי ואין לי יותר מה לתרום.

● מה קרה לקאריירה שלך במצודת זאב? מדוע היא הופסקה?

היא לא הופסקה. אני הפסקתי אותה. לפני כמה חודשים קראו לי והציעו לי לעבוד בליכוד בריכוז הבחירות המוניציפליות. ניסיתי והגעתי למסקנה כי בדרך של עסקנות לא אצליח. הגעתי למסקנה שבעסקנות יש פחות מדי אמת ויותר מדי תככים.

● אתה באמת רוצה להגיד לי שלא הקמתם את הגוף הזה כמישקל נגד „שלום עכשיו"?

כמישקל נגד כן, אבל זה לא הגורם המכריע, כי אנחנו לא נתנצח ולא נגרור למילחמת אחים.

גדי בייליס:

„למרות ששלטתי בחומר נעשה לנו עוול!"

אני זוכרת איזה כאבי־בטן איומים ואיזה לילות חסרי שינה עברתי לפני בחינת־הבגרות. אני זוכרת את המתח הקשה, את הציפורניים האכולות ואת הכירסומים בעט. וכעת תראו מה עובר על השביעיסטים ועל השמיניסטים. לא מספיק שהם עוברים את כל הסבל כדי לעבור את הבחינות. שהן כרטיס הכניסה שלהם לאוניברסיטות ולבתי־הספר העל־תיכוניים, הם נאלצים להתמודד עם בחינות הגובלות בשערורייה. פניתי אל גדי בייליס, תלמיד שביעית מעירוני ד' בתל־אביב, תלמיד מצטיין במתימטיקה שעבר בשבוע שעבר את הבחינה השערורייתית.

● **גדי, מה הרגיז אתכם בבחינה הזו?**

החומר והשאלות היו עקומים. ממש סיבכו את השאלות כאילו במתכוון, ובנוסף לכך היו שאלות מתוך חומר שבכלל לא למדנו. בכלל, השנה היו בחינות במתכונת שונה מאשר בשנים הקודמות, לכן קיוינו שבגלל המתכונת השונה יורידו מהרמה, אבל להיפך — העלו.

● **מה הרמה שלך?**

אני לא דוגמה. אני מאמין שהוצאתי 10 בבחינה. הלך לי בסדר.

● **ולמרות ששלטת בחומר אתה טוען שהבחינות לא היו בסדר?**

בהחלט. לדעתי נעשה פה עוול לתלמידים. יש לי הרבה חברים שהם תלמידים טובים במתימטיקה, שלא הצליחו לדעתם בבחינה.

● **מה אתם מתכוננים לעשות בעניין?**

החתימו אצלנו בבית־הספר על עצומה נגד הבחינה. המורים אמרו לנו שהם מתכוונים להקים קול צעקה, ויתכן שיתנו להם הוראות להקל בבדיקת הבחינה.

● **אתם רוצים בחינה חוזרת?**

באופן אישי ואגואיסטי לחלוטין אני לא רוצה בחינה חוזרת. אבל רוב התלמידים רוצים, ואני אתמוך בהם, למרות שלי לגמרי ברור שעברתי את הבחינה.

● **היו בביות אחרי הבחינה?**

אוהו, ועוד איזה! אתן לך דוגמה: תלמידה אחת, טובה בדרך־כלל, נכנסה ללחץ והכניסה את כל הכיתה ללחץ. היא הציעה שנצא החוצה ולא נעשה את הבחינה. שקלנו אפשרות כזאת. המורים הציעו לנו, וביקשו שלא נצא. הם הבטיחו שיטפלו בעניין. התלמידה הזו פרצה בבכי, ואני מכיר כמה תלמידים ככלל לא רעים שהצטרפו אליה.

ענת פלג:

„רם עברון רצה לפגוע בבעלי באמצעותי!"

איך שהם ליקקו את האצבעות ברשות השידור בגלל הסיפור הזה! הטוב שבתסריטאים לא יכול היה לכתוב תסריט פיקנטי יותר: היה בתסריט ישראל פלג, חבר הוועד־המנהל של רשות השידור מטעם המערך, רם עברון, מנחה „זה הזמן" וענת פלג, תחקירנית של „זה הזמן", שהיא במיקרה גם אשתו של פלג. ומעשה שהיה כך היה: ישראל פלג, שהוא בנוסף להיותו חבר הוועד־המנהל גם מעין מקדם מכירות של המערך, ניסה להכניס לתוכנית את חבר־הכנסת מנחם הכהן. רם עברון, משיקולים שלו, השיב בלא. ישראל פלג, המכונה רוליק, תפס טרמפ על הטריק הידוע של עמיתיו אחובה מירון ואהרון פאפו, וצרח „מאפייה"! אלא שהמפגן לא היתה זו מאפיה שמאלנית, אלא מאפיה ימנית! רם עברון, כך טען פלג, מסרב לשתף בתוכניתו חבר־כנסת מהמערך. מכאן התחיל כדור השלג להתגלגל. עברון האשים את ענת פלג שהיא הדליפה בבית את מה שהוחלט בישיבות המערכת. ענת פלג הכחישה. הצעקות ההדדיות הגיעו לטונים גבוהים, ובשלב מסויים אף כינה מר עברון המכובד את התחקירנית שלו בתרגום חופשי „רחב בת רחב". אוהו, כאן כבר אי־אפשר היה לעצור את המהומה. ענת פלג מיהרה להגיש תלונה, התמנה בורר בשם ארי אבנר, שקבע כי על מר עברון להתנצל לפני הגברת פלג. לא נותר לי אלא לשאול את ענת פלג:

● **את מרוצה מהחלטת הבורר?**

אני מרוצה מההחלטה. אני רק מצטערת שרם עברון בחר להסיט את הוויכוח הענייני בנוגע לשיקול הדעת שלו לוויכוח אישי נגדי.

● **מדוע לדעתך הוא עשה את זה?**

זו היתה הסתה במזיד כדי לפגוע באמצעותי בבעלי.

● **למה שרם עברון ירצה לפגוע בבעלך?**

זו היתה דרך ההתגוננות שלו בפני הפנייה של בעלי לוועד־המנהל.

● **איך ידע בעלך שרם עברון מסרב לשתף את מנחם הכהן ב„זה הזמן"?**

צביקה שפירא, מנהל התוכניות, מסר לו.

● **את רוצה להגיד לי שכאשר יש לבעלך עניין להכניס מישהו לתוכנית את לא מנסה לעזור לו?**

לא.

● **את לא מדברת בבית על עבודה?**

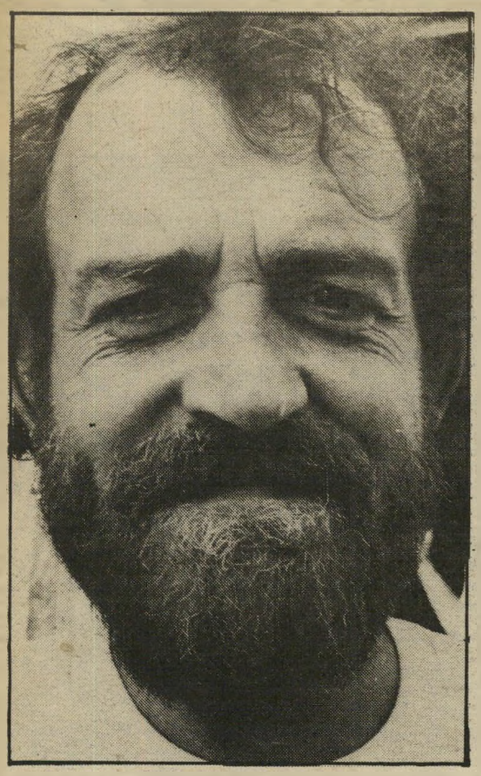
אני לא מדברת עם בעלי על מה שקורה במערכת זה הזמן. וגם אם הייתי מדברת, אין באפשרותי לשנות החלטות של המערכת.

● **את מעוניינת להמשיך לעבוד ב„זה הזמן"?**

כמי שלא הכניסה את העגלה לבוץ, אין ביכולתי לחלצה. אני מחכה להצעה של צבי שפירא ברוח המלצות הדו"ח.

● **אחרי מה שקרה ביניכם, את מסוגלת עדיין לעבוד עם רם עברון?**

קודם שיתנצל. אחר־כך נראה מה הלאה.

ג'ז קוקר:

„סיפרו לי שהקהל בישראל מצויין!"

אני גדלתי עם האיש הזה כמו שהילדים שלנו גדלים היום עם הבנק. אני השתוללתי ממנו בוודסטוק ושמעתי 24 שעות ביממה את „כלבים שוטים ואנגלים". בוודסטוק הוא כמעט ולא עמד על הרגליים. כשהוא שר „עם מעט עזרה מידידי", היה ברור לכולם שהוא זקוק לעזרה הזו באופן דחוף. אחר־כך הוא נעלם לכמה שנים, והנה הוא פה, ואני יושבת מולו במיסעדה, מביטה באיש שהיה אליל נעוריי וחושבת לעצמי שהוא הזדקן ואני הזדקנתי וכל החברים שלי הזדקנו, אבל למרות הכל אנחנו עדיין משוגעים על רוקנ'רול. ג'ו קוקר אינו דברן גדול. הוא מעדיף לשתות בירה, וכשהוא מדבר הוא עושה את זה בשקט־בשקט. גם העיתונאים הישראלים הם לא דברנים גדולים. הם מעדיפים את הספר־ריבס והאג־דולס המוגשים להם במיסעדה הסינית. תפסתי אומץ ואמרתי לקוקר:

● **הרבה משיריך השפיעו עלי ועל חבריי.**

זה מחמיא לי מאוד, אבל למה לך להגיד את זה בקול רם. את מסגירה את הגיל שלך.

● **בן כמה אתה?**

39.

● **ידעת שיש לך כל־כך הרבה מעריצים בישראל?**

לא, לא ידעתי על ישראל יותר מדי. התבקשתי להופיע כאן והסכמתי. זמן קצר לפני שהגעתי לכאן פגשתי את חברי תחזית מזג האוויר, והם סיפרו לי שיש כאן קהל מצויין.

● **מפליא אותך שאתה מפורסם בארץ שאינה מוכרת לך כלל?**

זה מפליא, זה מחמיא, ואני אוהב את זה.

● **ליאון ראסל השתתף איתך בתקליט „כלבים שוטים ואנגלים". בזמנו הוא היה אחד מעמודי התווך של הרוק'נ'רול ונעלם. אתה יודע מה איתו?**

לא, האמת היא שגם אני תהיתי מה קורה לו. הפעם האחרונה שבה ראיתי אותו היתה לפני חמש וחצי שנים. הוא עריין היה זרוק ועשה את המוסיקה הנהדרת שלו. אני לא יודע מה קרה איתו מאז.

● **אתה אוהב את השיר מתוך „קצין וג'נטלמן" שאתה שר?**

אני מאוד אוהב את השיר. מה שאני לא אוהב זה את כל הבלגן סביב השיר. אני שונא להופיע עם השיר הזה בתוכניות הטלוויזיה. זה נמאס עלי. אני מאוד אוהב את הזמרת ששרה איתי את השיר, אבל ממש סכלתי כשהייתי צריך להופיע עם השיר הזה בטקס חלוקת פרסי האוסקר. אני לא בנוי בשביל הבולשיט הזה.

● **מדוע אתה אוהב לבצע גירסות לשירים של אחרים?**

מכיוון שאני יודע שהשירים האלה הם שלאגר על בטוח.

נחשים התפתלו במיסעדה יפאנית וסרטנים זחלו בשייח'־מונס

מיצעד התלמידים

ולימדה את מיטב השחקנים והזמרים בארץ: הזמר **אריק לביא** שלא נכח באולם, הזמרת חווה אלברשטיין שלא היתה לה סיבה לא להיות נוכחת, **אורי זהר**, המסלסל קולו בתפילה, **עודד תאומי** שחגג באותו יום את יום נישואיו ושלח ללולה ברכה, **אורנה פורת** שהיתה עסוקה בהצגה נשות טרויה, **נחמה הנדל** הנמצאת בגלות, **ירדנה ארזי** שהיתה עסוקה בצפון, **חיים טופול** שעבר לענייני כינור על הגג והתגלית של לולה — **רבקה רז**, שגם היא לא באה למסיבה. אבל היו כישרונות צעירים ומבטיחים של המוסיקה הישראלית: **דורית ראובני**, שקצרה מחמאות רבות מלולה ומהקהל שנכח באולם.

באו גם **נורית גלרון** ו**עופרה חזה**, ששרה ללולה את השיר מה אומרות עיניך.

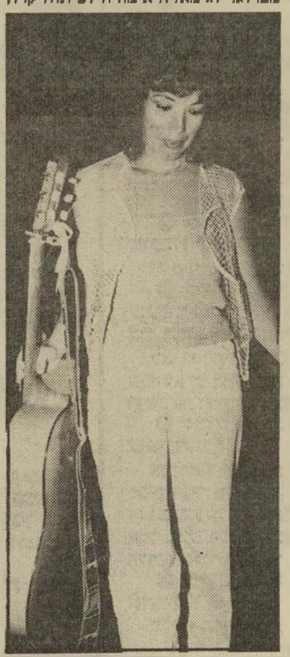
אנטנות **.היום היו לי אנטנות. כל היום חשבתי, על דורית ראובני, תמיד קורה לי שאני חושבת על מישהו ולבסוף אני פוגשת אותו," אמרה לולה שנצר במסיבת יום־ההולדת שלה, שם פגשה את תלמידה, והוסיפה: .אני בת 80, אך דעו לכם שיש לי עוד הרבה חומר."**

שיעור בזימרה **ריבקה מיכאלי ביקשה מלולה לחדגים שיעור בזימרה. לבימה הוזמנה עופרה חזה, שזימרה והדגימה לקהל כיצד מתנהל שיעור בזימרה, בביתה של לולה.**

מיקרה עין **ליאורה ריבלין וגדליה בסר באו לשמוח בשימחתה של לולה. ליאורה הגיעה ראשונה, ישבה והקשיבה. כשנכנס גדליה הוא הסתנוור מאורות הבמה. בתמונה מימין: דורית ראובני יורדת מהבימה אחרי שהיא הגישה ללולה שני שירים במתנה.**

קולות **.נורית גלרון מוציאה קולות שנמשכים יפה. היא תלמידה טובה." פסקה לולה.**

לאולם ולרגע חשבה שהיא באה למקום הלא נכון. סובבה את ראשה, ופתאום התחילו מחיאות הכפיים. **ריבקה מיכאלי** שהוזעקה כמנחה על־ידי, אנשי גלי צה"ל, שהקליטו את הערב. קראה לה ולולה הנרגשת סקרה בפעם השנייה את הנוכחים ואמרה: ראו, מעולם לא עשו לי יום־הולדת!" היא עלתה לבימה והכריזה: „יש לי עדיין חוש הומור, למרות שאני בת 80, ואני עדיין צעירה, שתדעו לכם!"

לולה עלתה לארץ בשנות החמישים מבולגריה. מאז היא מורה לפיתוח קול,

ר **סי קדישזון** התקשר באחד מימי השבוע אל **לולה שנצר**, וביקש ממנה לבוא למועדון־התיאטרון, לשמוע מוסיקה חדשה שהוא חיבר. נקבע יום ושעה, ולולה הגיעה למועדון־התיאטרון כפי שתוכנן. באולם לא חיכה לה רק רפי. היו שם כל התלמידים של לולה, שבאו לברך אותה ליום הולדתה ה־80. לולה נכנסה

ש מי היה

ישראלה שטיר פחדה
מנחש הבנקוקי, אבל
צווארה: "די, קחו את

הנחש הזה, תפסיקו לצלם," היא ביקשה. אחרי הצילום
סיפר בוריס לישראלה: "זה מסוג הנחשים החונקים, ולא
המקישים". ישראלה אחוזת הפחד יצאה בריצה החוצה.

יפאני משוויץ רוברט חם, למד בשוויץ אד־
ריכלות, אך בישראל הפך למנ־
הל מיסעדות. "אני מבין באוכל יפאני כמו כל האירופאים."

תרועות רגלים הדוגמניות פינ
פור ושולמית א
מיר, התיישבו על השולחנות בחוץ ועשו פוזו

סרטנים בשייח'־מוניק

ב ני מזל סרטן החליטו לחגוג את יום־הולדתם לא ליד הים, כמתבקש מסרטנים. כולם הגיעו בהמונים לפאב שייח'־מונס, הנמצא בפאתי רמת־אביב. בפאב, שזאת לו העונה השנייה, אירח את ההחוגגים לא בסרטנים אלא במאכלי בשר.

שיקה, אחד השותפים שעדין גר במקום, תפס מקום ליד הגריל ואמר: "יותר בטוח שאני מכין," ומי כמו האורחים הרבים שהיו שם יודע זאת. **אלכס** הצוללן לא הלך להביא סרטנים, אלא הסתובב בין האורחים, דאג שכולם יקבלו שתייה ואירח להם לחברה. **פלוגי** הכין את המשקאות כמו שצריך, לפי בקשות המוזמנים, ומדי פעם יצא לחצר להגיד שלום לחברים שבאו.

כמו לפני שנה, כשהתחיל החום יצאו שיקה, אלכס ופלוגי ותיכננו את המקום לקראת הקיץ. החצר הפכה לפאב שבו יושבים לצד הבוהמה התל־אביבית וספיחיה מפוני שארם, אך בניגוד לשנה שעברה הם לא מבכים את הים ואת החיים במידבר. הם כבר הפכו תל־אביבים.

לברך את אמא נעמה בת ה־14 ואיקה בת ה־5 ב
ליום הולדתה. זו היתה מסיבת הפתעה שערך לה בעלה. טובה ב
למסעדה בשייח' מונס עם חברים. ושם חיכתה לה הפתעה גדו

בן 48 הזמר שמוליק קראוס בא לשייח' מונס יחד עם חברתו
פטריסיה, כדי לחגוג את יום הולדתו וגם לו חיכתה הפתעה:
חברים רבים באו לשמוח איתו. בתמונה משמאל: מעצבת־האופנה ציונה
טוכטרמן (מימין) וברכת מיוחס, שהיא בעלת מישרד־נסיעות בתל־אביב.

לא בובה מעצבת האופנה אביבה פיבקו לבשה
דגם שהיא תיכננה בעצמה. אביבה
באה לפתיחה עם בעלה, האדריכל אייל פיבקו ומשכה
תשומת לב רבה של הנוכחים בפני הבובה הבלונדיים שלה.

י, חברתו לחיים של
דריכל יורם רסקין,
של המיסעדה היפנית
ם שותף במיסעדה.

הרעיון לפני ישראלה וחיה והן הסכימו שזה יהיה הסמל."

ורדים לא היו בערב הפתיחה, אבל הופעה חד־פעמית של מנהלת המיסעדה, **ברברה־ננסי דוקהם** בת ה־33 היתה גם היתה. היא ילידת אנגליה, שחיה מגיל 5 בארצות־הברית. היא משכה את כל תשומת הלב מהאוכל היפאני, כאשר פיתלה על גופה העירום למחצה נחשים, הכניסה אותם לפיה, ונישקה אותם: "את הנחשים אני סוחבת איתי בכל העולם,

היא סיפרה. "הבאתי איתי רק שלושה נחשים להופעה, ובבית השארתי עוד חמישה. הגדול הוא מבנקוק, הקטן הוא מישראל והוא בן תישעה חודשים. ואני דווקא פוחדת מהנחשים". ברברה אינה מסתפקת בנחשים. היא הראתה את הכוח גם במישחקי אש. את בליעת האש היא למדה בפאריס.

"את הנחשים הכרתי כבר מגיל 5. אבא הביא לי מתנה ליום־ההולדת," סיפרה ברברה, ובוריס השלים: "טוב, אז הטלוויזיה באמריקה לא עברה נורמסטופ, אז קנו להם נחשים." בין האורחים הרבים היו גם מועמד לראשות העיריה מטעם המערך **דב בין־מאיר** ואשתו **לילי**, וסגן ראש־העיריה **יצחק ארצי**. השניים ברקו ביסודיות את המקום, אולי כדאי לברוק באיזה חלק של המיסעדה רחבת־הידיים הם יוכלו לערוך אירועים מיפלגתיים. אחד האורחים העיר: "הליכוד למטה, והמערך למעלה."

אחרי ויכוחים מיפלגתיים והופעת נחשים ירדו כל המוזמנים לבאר שנמצא למטה. הפסנתר ניגן וזרם האורחים לא פסק. האחרונים לבוא היו השחקן **אורי לוי** שהגיע מהצגה, הציץ ואמר "נכון שלא ירגישו שהייתי, והסתלקתי מיידית" השחקנית **מרים גבריאלי**, שהגיעה מהצגה מחיפה, הסתכלה על ההמונים, וכשלא מצאה את חבריה, הלכה הביתה.

ארוחת בוקר של עשירים?

רק באגדות ובדיזנגוף סנטר

הארוחה כוללת שלוש ביצים בתוספת בצל, תפוחי־אדמה,
ביקון הם, נקניקיות - הכל מטוגן בצורה החביבה עליך. סלט
ירקות גדול, לחם או לחמניות או טוסט חמאה, ריבה ודבש,
עוגה ועוגיות, מיץ אשכוליות או תפוזים וקפה או תה - חופשי חופשי

הכל במחיר המצחיק של -.130 שקל.
אז מה אתה עושה כשאתה קם בבוקר?
קפוץ לדיזנגוף 110 לארוחת בוקר של עשירים
מגיע לך.
בין השעות 7:.00 ל־11:00 -
ארוחת־בקר של עשירים במחיר מגוחך
ב דיזנגוף 110.

ישראכרט אלא מה.

חיסכון קפוא

זהו מסוג הדברים שתמיד מעצבן אותי למה לא המצאתי אותם לבד. אבל כבר הסברתי שאם לבן־אדם יש חברים וחברות אינטליגנטיים, הוא יכול להפסיק לחשוב. רק להקשיב להם ולזכור.

לחברתי סוזי יש שתי תכונות נדירות. הראשונה שהיא אשתו של שף ידוע מאוד (ולפי דעתי היא סוחבת לו רעיונות) והשנייה — שהיא שווייצית, ואלה יודעים תמיד איפה ומה הכי זול ומתי ולמה וכל מה שקשור בזה.

היא הסבירה לי, שהירקות הקפואים הנמכרים בחנויות הם טעימים מאוד ויקרים מאוד, ולכן צריך לעשות אותם בבית לבד, כלומר לְמַנְפְרֶסט אותם במרי־דינו:

קונים ירקות שהם עכשיו ממש זולים, כמו כרוב, כרובית, קישואים, שעועית ירוקה, שעועית צהובה, גזר ואחרים, רוחצים אותם וחותכים בצורה הרצוייה. אחר־כך צריך לזרוק אותם (כל סוג לחוד) לתוך סיר עם מים רותחים ולבשל אותם חצי מהזמן הדרוש לבישולם בדרך־כלל. לכל הירקות שהוזכרו למעלה (חוץ מהגזר) זה משהו בין 7 ל־10 דקות. אחרי הבישול מסננים את הירקות מהמים, מקררים אותם קצת, ושמים בתוך שקית פלסטיק. הכמות הרצויה בכל שקית היא חצי קילו, כי זו מנה אחת למישפחה ממוצעת. את שקיות הפלסטיק סוגרים היטב ומקפיאים לכמה זמן שרוצים.

כדי לא לבלבל לכלם את המוח בדברים לא ברוקים, הקפאתי שעועית ירוקה ואחרי חמישה ימים בישלתי אותה כמו שמבשלים את הקפואים הקנויים. הצלחה גדולה מאוד, וכנראה גם חיסכון גדול בכסף.

פיקחים השווייצרים האלה. אני מתחילה לחשוב שאפילו בחורים של הגבינות שלהם יש איזו כוונה של חיסכון.

מצ'פקואה באהבה

יש איזה מקום קטן בארצות־הברית שקוראים לו צ'פקואה. חיפשתי אותו על המפה ולא מצאתי. כנראה זהו מקום קטן ולא מפורסם. יש אלפים כמוהו. מפוזרים על פני אמריקה הגדולה.

ומה לפי דעתכם עושות הנשים של צ'פקואה? אני אגיד לכם: הן קמות בבוקר, עושות איזה 40 פנקייקים לשני הילדים הבלונדיים שלהן ושולחות אותם לבית־הספר. אחר־כך הן שמות כמה רולים בשערות, לובשות איזה מיכנסי ברמודה בצבע ורוד בהיר ופונות לעבודות־הבית.

פונות לעבודות הבית — זאת אומרת שהן מתחברות לחשמל. הן תוקעות את החוט של שואב־האבק ואת החוט של מדית־הכלים ואת החוט של מכונת־הכביסה ומכונת־הייבוש ואת החוט של הבלנדר והמיקסר ובכלל. כשכל החוטים תקועים טוב בקיר והבית מתנקה מעצמו, הן מתיישבות לנוח ולאכול חתיכת פאי תפוחים.

מה כולן עושות אחרי הפאי תפוחים אני לא יודעת, אבל אני יודעת בבירור מה עושה לפחות גברת אחת מצ'פקואה. היא קוראת העולם הזה. אני יודעת את זה, כי היא כתבה לי מיכתב נחמד ואפילו שלחה לי מתכון לתחרות השימורים וסיפור קטן מהחיים:

אחת הארכיטקטיות היותר מפורסמות בניו־יורק תיכננה את מיטבחו של קלווין קליין, מתכנן־האופנה הידוע. המיטבח כלל את כל השיכלולים האחרונים שאפשר לתאר במיטבח אמריקאי. להפתעתו של קליין לא נכלל בתיכנון פותחן קופסאות חשמלי, שהוא כידוע מכשיר בעל חשיבות עליונה. כשביקש האדון קלווין להוסיף מייד את הפותחן, שאלה אותו הארכיטקטית בתמיהה — מי משתמש היום בפותחן לשימורים? קלווין המיסכן היסס רגע ועָנה בתוקף — ואיך את חושבת לפתוח את קופסות האוכל לחתולה?

זה הסיפור. ומוסר ההשכל, לפי דעתי, הוא שהאדון קלווין קליין הוא סנוב חסר אופי, שאינו עומד על דעתו וממציא בלופים כדי להיראות חשוב. פחס: בחיים אני לא אקנה אצלו בגד.

והנה סוף סוף המתכון שהגיע אלינו ישר מצ'פקואה, ואפילו רק בגלל זה כדאי לנסות אותו.

על תעודות ומתנות וחופש גדול

הנה הוא הגיע החופש הגדול. קבעתי לי כבר כמה פגישות עם פסיכולוגים, מגידי עתידות, רופאי־נפש ומנהלי בנקים, ואולי יהיו לי בשבוע הבא כמה עצות בשבילכם איך לא לצאת מהדעת, איך לא להיכנס לחובות גדולים ואיך להביט קדימה בתיקווה.

בינתיים והו רק השבוע הראשון, וכולנו עוד שומרים איכשהו על צלם אנוש ועל חיוך על השפתיים. עם כל הצרות המחכות לנו, ההורים, אסור לשכוח שלילדים סוף־סוף נגמרה שנת הלימודים, ואני עדיין זוכרת איזו שימחה גדולה היא זאת. כדי להתחיל טוב את שמונת השבועות רצופי הנידנודים, כדאי לחזור לכמה זמן לילדות ולחשוב מה עשינו אז, מה רצינו מההורים שלנו, למה קיווינו וגם, תסלחו לי שאני מזכירה לכם, אילו ציונים היו לנו.

אני עשיתי את זה. קודם כל הסתכלתי על התעודה שלי, ותיכף החלטתי שהבן שלי הוא ממש גאון ואין לי שום סיבה לבוא אליו בטענות — לפחות לא בעניין הזה. אחר־כך נזכרתי שנורא אהבתי לקבל מתנות עבור משהו טוב שעשיתי. וכך החלטתי שמגיעה לילד איזו מתנה — ובעצם לא חשוב איזו תעודה הוא הביא. עבור כל סוג של תעודה הילד שלנו קם כל יום ב־7 בבוקר והולך לבית־הספר, יושב על הכסא, מקשיב ומנסה ללמוד ואחר־כך בבית עוד עושה שעורים. זו שנת עבודה קשה לילד קטן, וממש מגיע לו איזה פרס, אפילו אם התעודה היתה לא כל־כך. אני מכירה את הנטיה של האמא היהודיה שחייבת שהילד שלה יצטיין בכל המיקצועות, ואם אפשר יהיה גם קצת מחונן. אבל לא תמיד זה מצליח. ואם זה לא מצליח, זה דווקא באשמתכם. הגנים האלה, זוכרים?

אני מקווה ששיכנעתי אתכם שצריך לעודד ילדים. אז כדי לא לטחון מים, הנה כמה רעיונות:

אם יש לכם ילד ממש מוצלח, שמגיע לו מתנה ב־1410 שקל, למשל, אפשר לקנות לו מצלמה שהיא גם מעכרת צילום. לילדים בדרך־כלל אין סבלנות עד שכל הסרט נגמר, ועד שאבא מוצא לו זמן לשלוח את התמונות לפיתוח, ועד שלאמא בא ללכת להוציא אותם מהחנות. את כל זה אפשר לחסוך אם קונים לילד/ילדה מצלמת פולרואיד חדישה שרק עכשיו הגיעה ארצה, המפתחת את התמונות של עצמה תוך 60 שניות. הקסטה, שהיא בת שמונה תמונות, עולה 252 שקל.

כלומר, אחרי קניית המצלמה עצמה, כל תמונה ציבעונית תעלה לכם 315 שקל. מתנה יפה מאוד לאלה שהביאו הביתה לפחות 3 טוב־מאודים.

עוד רעיון למתנה יפה, לילדים שיש להם לפחות טוב־מאוד בקריאה, הוא ספר מסידרת

אסטריקס. קומיקס לילדים פרי דמיונם ומיכחולם של זוג צרפתים מוכשרים, רנה גוסיני ואלבר אודרזו, שכתבו כבר יותר מ־20 סיפורי אסטריקס וכבשו להם מקום של כבוד גדול בליבם של אוהבי הומור טוב בין הילדים והמבוגרים בכל העולם.

עוד מתנה מוצלחת לילדים אינטליגנטיים בשבילם. דודו ואפי ועוזי ועופרה, גיבורי הסידרה, הם חברים מאוד קרובים של כל הילדים הקטנים בארץ וגם מספקים לנו, ההורים, הרבה שעות של שקט.

הסיבה, ילדים, שיש לשטוף את הפירות והירקות, / לפני שניגשים לאכול.

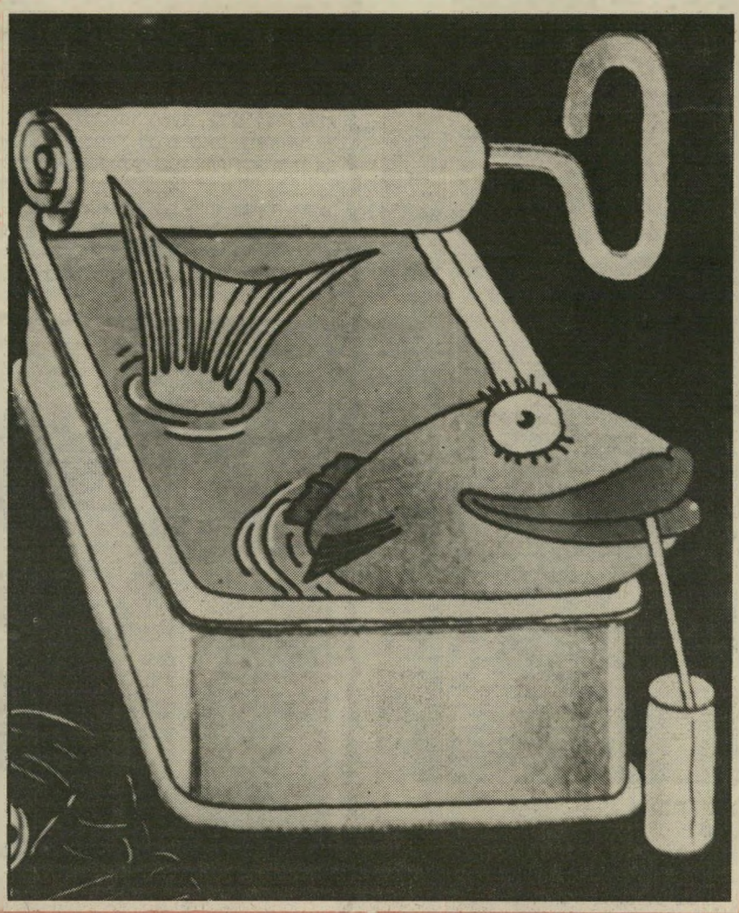
לא שכחתי שגם הקטנים־קטנים מקבלים תעודות ויש להם חופש גדול. הבן הקטן שלי נהיה היום בוגר גן חיה, וקיבל תעודה שעליה כתוב שהוא עובר לגן חובה. אין שום סיבה לקפח אותו בעניין המתנה. וכאמא ותיקה אני יודעת שהקטנים האלה הכי אוהבים את מה שהם כבר לפחות קצת מכירים. לכן התקליט והספר, או כל אחד לחוד, של תוכנית הטלוויזיה

הפופולארית פרפר נחמד הוא יופי של מתנה בשבילם. דודו ואפי ועוזי ועופרה, גיבורי הסידרה, הם חברים מאוד קרובים של כל הילדים הקטנים בארץ וגם מספקים לנו, ההורים, הרבה שעות של שקט.

ואם לכל אלה מגיעות מתנות, אז לנו ודאי וודאי שמגיע. תיקנו לכם מה שאתם רוצים. אני קונה לעצמי את התקליט החדש של הגבעתרון, לכל אדם יש שיר, מתוך תיקווה שפה־דום יהיו לי 40 דקות לעצמי ואז אשב ואקשיב לעטור מצחך זהב שחור ואהנה מהחיים שלי.

ולסיום. המורה של הבן שלי, המכירה כבר את הסאגה, איחלה לי חופש גדול סביר. גם אני לכם אותו הדבר.

המיצרכים: 3 כפות בצל קצוץ, 1 שן שום כתושה, חצי כוס שמנת מתוקה, 3 כפות קמח, חצי כוס יין לבן, כף רסק עגבניות, אורגנו, מלח, פילפל שחור, חצי כוס גבינה צהובה מגוררת, 4 חלמונים, 1 כוס טונה מפוררת (מקופסה), 6 חלבונים.

אופן ההכנה: להמיס חמאה בסיר, להוסיף את הבצל והשום עד שיהיה שקוף. להוסיף קמח ולערבב. לבשל 2 דקות בלי שזה יישרף. בסיר אחר לחמם יין ושמנת מתוקה, להוסיף לאט לאט את תמיסת הקמח, ולערבב עד שזה נהיה חלק וסמיך. להוסיף את רסק העגבניות והתבלינים ולבשל עוד דקה. להוריד מהאש.

להוסיף את הגבינה (חוץ משתי כפות), להוסיף את הטונה והחלמונים (אחד־אחד), לערבב היטב אחרי כל חלמון.

לחוד להקציף את החלבונים ולערבב בזהירות את הקצף לתוך בלילת הטונה. לשמן סיר סופלה, לשפוך לתוכו את כל התערובת, לפזר מעל את יתרת הגבינה. להכניס את הכל לתוך תנור מחומם בחום חזק ל־5 דקות. אחרי 5 דקות להוריד את החום לבינוני ולאפות כ־30 דקות.

הנה, זה מה שהיה לי לספר לכם על צ'פקואה ועל ניפלאותיה. תודה לך ורדה זינגר, היה נחמד לשמוע ממך. אם פעם תהיי בארץ בביקור מולדת, בואי נשתה קפה.

דירה משותפת

הרומן של **אילנה רובינא ואיציק קול**, שהדהים את אנשי הבוהמה, הוא רציני ולוהט ביותר. עובדה היא שהם עסוקים לאחרונה בחיפוש דירה שבה יגורו יחדיו בתל־אביב.

אילנה, כנראה, אינה מוכנה לוותר על חיי־הזוהר של תל־אביב. איציק קול הוא זממונה על הפקות בינלאומיות של סרטי קנון וחברת־גג (**גולן־גלובוס**). הוא יצטרף לעשות יום־יום את הדרך לירושלים ובחזרה, כדי לחזור הביתה. המישרדים החדשים של החברה ייפתחו בעטרות, ליד ירושלים.

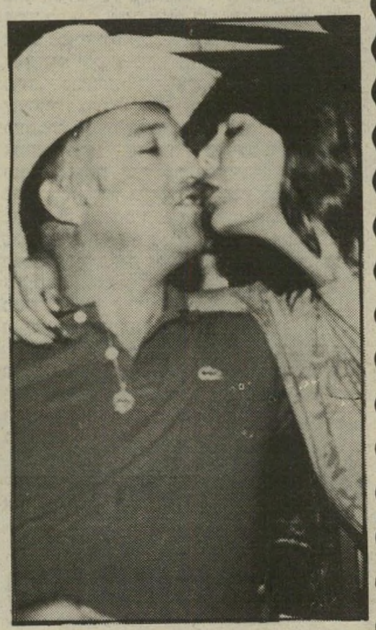

איציק קול ואילנה רובינא
חיפושים

מאופנה לאופנה נשארת באופנה

הרומן הלוהט ביותר בעולם־האופנה הוא הרומן בין הדוגמנית **יפה בסיר ואורי גרבנאוהר**.

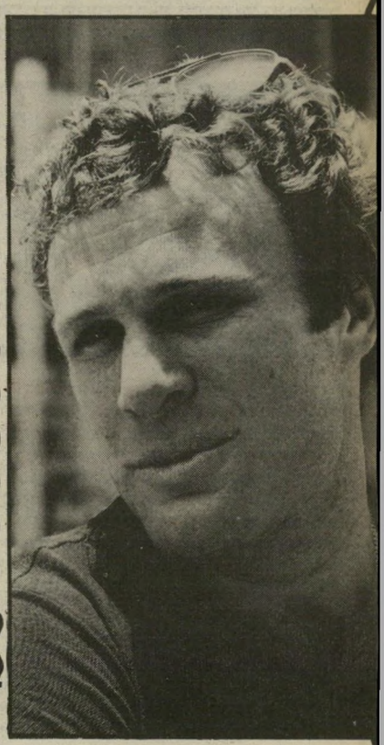
כידוע התגרשה לאחרונה יפה מבעלה, **אמנון מם**, שהוא יצרן־אופנה. היא ניהלה מאז כמה רומנים, ביניהם עם **דני קורן**, **אריק הלר** ו**ישוקי בן־פורת**. אבל לבסוף היא מצאה, כנראה, את מה שחיפשה. אורי גרבנאוהר התגרש רק לאחרונה מאשתו **יעל**, הוא בעל המשרד הגדול לעידוד מכירות ושיווק אופנה בארץ. הוא אדם חשוב מאוד בעולם־האופנה בשבוע האופנה, לאחרונה הוא הוריד קילוגרמים רבים ממישקלו כדי להיות באופנה. אני מקווה שזה יעזור לו לאורך זמן.

יפה בסיר ואורי גרבנאוהר
לוהט

מה יגיד אבא?

מאמן הכדורגל דויד שווייצר נחשב כ"סנדק" בביתו. על פיו ישק דבר. גם כשהוא מאמן קבוצה, יש חוקי־הקבוצה ויש חוקים שמכתיב שווייצר. לשווייצר יש שני ילדים, בן ובת. בתו הפכה

משה שניצר
בסתר

אותו לפני שנתיים לסבא, וממנה הוא רווה נחת. הציפיות הגדולות הם מהבן, **משה**. הוא הצדיק את צפיותיו. הוא נחשב ככדורגלן מצטיין במכבי תל־אביב. האבא גם דואג לו לחוזים מצויינים, שבהם הוא קובע מראש כמה בדיוק יקבל. עד לאחרונה אפשר היה לפגוש את הבן במקומות־בידור, והוא הופיע לא פעם מעל גבי טורי־הרכילות.

מזה כשנה אין פוגשים אותו כמעט במקומות אלה. הסיבה: רומן ממושך, שלבטח לא ישמח את ליבו של האב האוהב. הרומן הוא עם **ציפי רוזנדורן**, אלמנתו של גבי, שבגיל 26 כבר היתה גרושה מבעל אחד, אלמנה מבעל שני ואם לשני ילדים. לפני שלוש שנים קרס הבעל על מיגרש כדורגל בקורס־אימונים, ונפטר מהתקף־לב. הוא השאיר את ציפי עם שני ילדיהם. עד לאחרונה היתה גם היא פופולרית במקומות־הבילוי, עד שהחל הרומן. השאלה היא כמה זמן יצליחו השניים להסתיר את אהבתם מעיני האב.

ציפי רוזנדורן
גרושה

לשיר למענו

גילה אלמגור היא שחקנית מוכשרת, אבל סיפרה שחלומה הוא לשיר. בעלה, **יענקלה אלמגור**, שאותו היא מעריצה ואוהבת, מפיק הצגות כאלה בתיאטרון בית ליסין. במשך שנים הוא לא שילב אותה בתוכניות הבית.

רק בימים אלה נתבשרו שהכל התבהר במישפחת אלמגור. יענקלה, בעלה, גם יפיק אותה בהצגת־שירים ש־אותם כותבת למענה שכנתה, העיתונאית **הדה בושם**.

גילה אלמגור
בשבילו

קשה לו

אם תפגשו את השחקן **שלמה וישינסקי**, כשהוא קצת מבולבל, תאמינו לי יש לו סיבות לכך. כי וישינסקי לווה מ**התיאטרון הקאמרי** סכום של 24 אלף דולר, כדי שהוא יוכל להוסיף לדירתו חדר על הגג. הבעיה היא שלמרות שהתיאטרון הוא מוסד עירוני, העיריה אוסרת על שלמה לבנות. שלמה מתרוצץ בימים אלה בין מישרדי העיריה, ומחפש את הפקיד שהבטיח לו להרשות לו לבנות. שלמה, שבימים אלה ימלאו לו 40 שנה, יודע לבטח למה דרוש לו החדר הנוסף. הוא בטח ינסה להביא צאצא למישפחה החדשה, שהקים עם אשתו, הצעירה ממנו ב־18 שנה, הזמרת **אוסנת וישינסקי**.

בקצב הסילון

מפקד חיל־האוויר לשעבר, **מוטי הוד**, שהוא כיום אחד ממנהלי חברת קאל, עושה את זה בקצב הסילון, במשך שנה אחת הוא חיתן את שלושת ילדיו והפך לסבא.

לפני שנה נערכה בגן ביתו בצהלה חתונה ענקית ל**בת** ול**בן**. ב־20 ביולי תיערך חתונת הבן האחרון, **יובל**, שישא לאשה את **אריאלה**. עכשיו יכולים מוטי ואשתו **סניה** לנוח. הילדים מסודרים.

אוסנת וישלמה וישינסקי
חדר נוסף

רחל מרחלת על כל השולחנות

נחמה פורתא

יוסלה מירמוביץ
בכושר

יוסלה מירמוביץ, מאמנה של מכבי תל־אביב, מתחיל להתאושש ממותה הטראגי של אשתו, **רותי**.

יוסלה היה תמיד מבוקש על־ידי נשים. עוד כשהיה נשוי. אבל רק אחרי מות רותי הוא גילה עד כמה שהיתה חשובה לו. לפני שבועיים הוא הפך סבא בשלישית. בתו הקטנה, **מירית**, היא אדריכלית־גנים, שהפכה את ביתו בכפר־שמריהו לגן פורח.

יוסלה פתח לאחרונה את גן ביתו למסיבות. אבל גם בלי זה הוא מאוד פופולרי בין יפהפיות העיר, והן עולות אליו לרגל מגיל 20 עד 40. בעצם, למה לא? הוא נמצא בכושר, ומתאמן כל יום.

לעבור את הגבול

אביטל מוסינזון, תושב תל־אביב שעבר לירושלים, סיפר שדרושות לאדם שלוש שנים כדי להתקבל לחברות הסגורות בבירה. הירושלמים הם בררנים, ובהחלט אינם מקבלים כל אחד. המרחק ביו שתי הערים הוא רק 45 דקות, אבל האנשים שונים.

בימים אלה אפשר לפגוש את **סוניה דויד**, יפהפיה ירושלמית מאוד מבוקשת, מרכזת המועצה לביקורת סרטים בירושלים, כשהיא יושבת בצריף, בית־הקפה האהוב על הירושלמים כשהיא בדפרסיה. זה לא אופייני לה, כי היא בדרך־כלל עליזה מאוד. מסתבר שהיא ניסתה לעבור את הגבול בין שתי הערים, וניהלה רומן עם **ראובן גלברד** התל־אביבי. אחרי רומן של שנה היא חזרה שבורת־לב לירושלים, וחבריה מנחמים אותה: „את הרי יודעת שהם לא רציניים: אחד בפה ואחד בלבו."

סוניה דויד
בדפרסיה

האשה היא זאת שתסע

בעולם הכדורסל תהו רבים אם **ראלף קליין** יתגבר על המשבר בנישואיו, או שהנישואין ייהרסו. המיבחן היה הנסיעה העתידה של ראלף לגרמניה.

מסתבר שהוא חשב והחליט. לנסיעה עומדים להצטרף אליו **אשתו** רותי קליין ושני ילדיו.

אני בטוחה שהמרחק יעשה את שלו וש־**אורלי הוסמן** תצליח להתנחם במהרה בזרוֹעותיו של מישהו אחר.

בעזרת השרכנית

הכדורסלנים הם גברים מבוקשים מאוד בארץ. אבל כנראה לא כולם. עובדה, הנהלת קבוצת כדורסל פנתה לאחרונה לעזרתה של השדכנית **לאה ורדי** כדי שהיא תשדך מישהי **לשחקן** שנראה לאחרונה מדופרס. היה ברור להנהלת הקבוצה שהבחור עומד לחזור לארצות־הברית, ושרק רומן ואפילו חתונה, יכולים להבטיח את המשך הישארותו של הכדורסלן הזר בארץ. מובן שהבקשה הוגשה בלי שלכדורסלן יהיה מושג ולוא הקלוש ביותר למעשיה של הנהלתו.

בית מבוקש מאוד

אני מציעה שיכניסו לבית של השטראוסים בנהריה מרכזיה וטלפוניסטית. כי הטלפון אינו חדל לצלצל אם זו אחת המחפשת את האבא **מיקי שטראוס**, ואם אלה מחזרים המחפשים את אחת משתי הבנות היפהפיות.

בדרך כלל זה **דן להט**, בנו של צ'יץ', המחזר בלהיטות אחרי הבת **עופרה** (23), או מחזריה של הבת **איריס** (21), או המחזרות של הבן **עדי** (16). אך חוק־ברזל הוא במישפחה שכולם מתכנסים לארוחות היום השישי, מסביב לשולחן ונרות, כשהסבתא יושבת בראש השולחן. בכלל, מיקי טוען ש„הבנות שלי יודעות טוב מאוד מה שטוב בשבילי, ואני מקבל את האישור של הבנות למה שבאמת כדאי להתאמץ למענו."

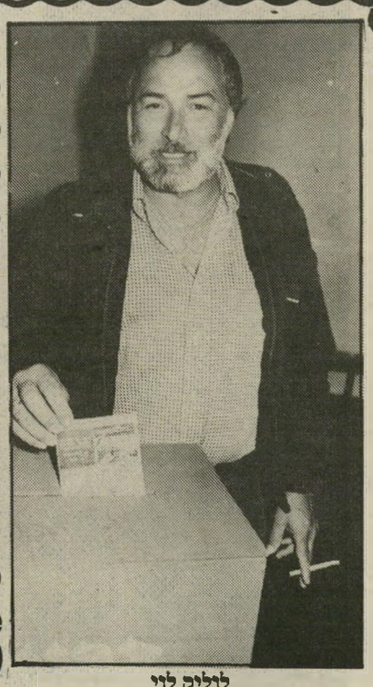
עופרה ומיקי שטראוס
הבנות מאשרות

סוחט שפופרות במספרה

הזמר **לוליק לוי** יושב מדי פעם ועוזר בעבודה במיספרה נווה־אביבים. הוא סוחט את שארית הצבע מהשפופרות, יושב לפעמים ליד הקופה, בקיצור — עוזר לידידתו **דליה לבית סבלסון** כשהיא נעדרת. אתם שואלים למה דליה „לבית"? כי יש ויכוח בין העובדים במיספרה אם לוליק יהיה בעלה הרביעי או החמישי.

דליה, בוגרת הסמינר לוינסקי, היא בלונדית רזה, ואם לשניים — ילד מהבעל הראשון וילד מהבעל השלישי. לוליק אף הוא גרוש בשנית מאשתו האמריקאית, אם שני ילדיו.

הזוג בהחלט נראה נראה טוב כשהוא נוסע במכוניתה של דליה. והרומן הוא רציני. עובדה: גם הודיו של לוליק זוכים לטיפול בשערותיהם במיספרה.

לוליק לוי
גם החזורים

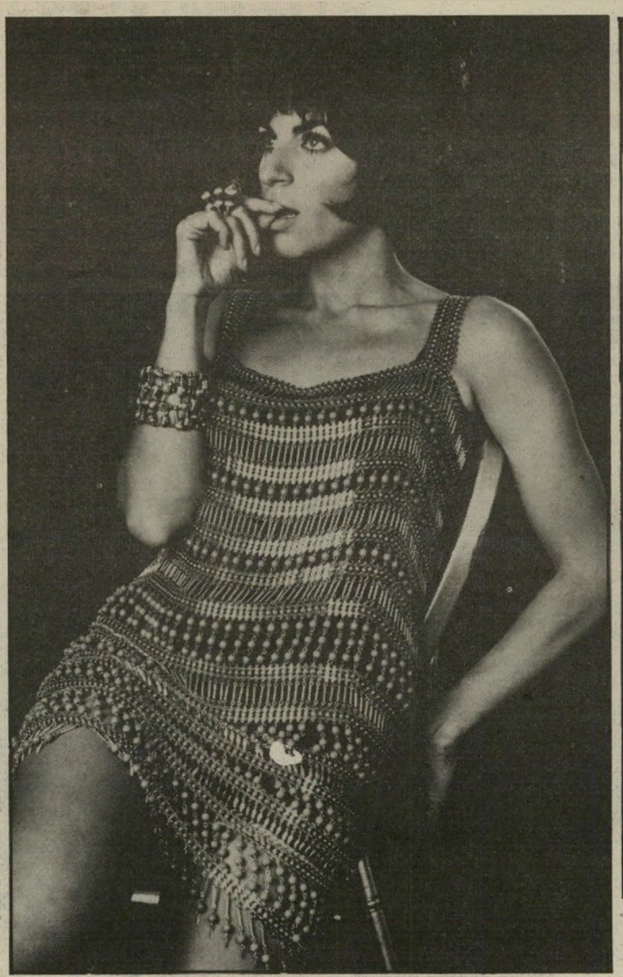

אהבה לבן 19 עד לפני שנה ניהלה הציירת־תכשיטאית רחל גרא רומן בן שלוש שנים עם זאב. חזרתו של זאב גם ביקרו את חזון בביתם ביפו. כיום נמצא זאב בארצות־הברית. למרות הפרידה, הם עומדים מידי פעם בקשר.

רחל אומרת שיש צעירים שאינם ששים להיראות בפרהסיה עם אשה מבוגרת. אבל אתה הם מוכנים לצאת. זאב הציע לרחל נישואין אבל היא הסבירה לו שגם סיפור טוב נגמר. כשהייתה אתו לא חיו לה גברים אחרים וכיום נשאר לה רק טעם טוב בפה.

לאהוב אותם צעירים!

הפסיכולוגים קוראים לזה: „אהבת ספסמבר ומאי". בווידוי חושפני מספרת רחל גרא מדוע היא אוהבת גברים צעירים ממנה ב־20 שנה ויותר

כיום ואז רחל אוהבת להופיע בבגדים תיאטרליים, בעיקר בשחור. מימין: כיום, בשמלה שחורה. משמאל: לפני יותר מ־10 שנים, בשימלת־תכשיט.

אני אוהבת צעירים. עבורי זאת אינה פרנסה אלא פילוסופיה. אני מתחרשת עם צעירים. זאת אינה המצאה שלי. נשים רבות יוצאות עם צעירים. כשאני פוגשת מישהו אני לא שואלת בן כמה הוא. אלה לא פגישות של אונס, אלא של כימיה ומשיכה. מאחר שאני אמן, אני אוהבת גם גופות יפים.

„אצלי המישחקים עם הצעירים חשובים לא פחות ממישחק האהבה. כנראה שבאיזשהו מקום נשארתי ילדה. אני מתייחסת לחיים בכבוד אבל לא לוקחת אותם ברצינות חשוב לי לרוץ לאורך החוף עם בן זוג, לטייל על חוף־הים ולשחק תופסת. חשוב לי לחיות את החיים, שהם בעצם כל־כך קשים בקלות.

מוקפת בגברים ובתולה

מאז באה התכשיטאית והציירת רחל גרא לארץ, לפני שבוע, היא נראית בכול אירוע

ההבדל כ־סו שנים

רחל גרא בחברתו של וורן וקלר, מחזאי אמריקאי שאיתו היא מיודדת מזה שנים. לדבריו היא אשה מרתקת ומיוחדת, והיא יותר סכסית מכפי שהיא נראית. וורן, העובד בעיקר לטלוויזיה, הוא בן 39, גיל מבוגר יחסית לצעירים הסובבים אותה. הוא הכיר את רחל בתערוכה לפני 10 שנים.

חברתי, כשברדך־כלל צועד לצידה בחור יפה תואר, היכול בקלות להיות בנה. לרחל אין ילדים. מי הם הנערים בני ה־20, המתחלפים בתדירות, והמשמשים בני־לוויה לרחל, שעברה כבר את יום־הולדתה ה־40?

לראיון עם העולם הזה באה רחל בלווית גבר יפה־תואר ומבוגר יחסית, בן 39, אך נראה צעיר מגילו. זהו וורן וקלר, מחזאי אמריקאי הכותב בעיקר לטלוויזיה. סיפר וורן: „את רחל הכרתי לפני עשר שנים, כשהגעתי עם ידיד לתערוכה שערכה. מאז זה רומן, ידידות, רומן — בכל פעם שאני פוגש בה אני יודע שיחסינו אחרים. אני גם לא יודע איך הם יימשכו.

„אני לא מבין מה מתרגשים בארץ מזה שהיא יוצאת עם צעירים. גם אמו של צ'רצ'יל נישאה לחבר של בנה. הסתובבתי הרבה בעולם ויש רק יחידות סגולה העושות בריוק את מה שבא להן. רחל אוהבת כל מי שהוא צעיר בנשמה. היא אשה מרתקת ומיוחדת. זה לא בגלל הגוף או הפנים. היא יותר סכסית מאשר יפה. זה מרתק גברים. אני מכיר אותה מכל מיני מקומות, ואף פעם לא ראיתי אותה עושה עיניים לגברים. היא לא צריכה את זה.

„אני מקווה שכשאהיה בן 60 עוד נמשיך לרוץ האחד אחרי השני".

בראיון חישפני סיפרה רחל גרא את סיפור חייה לשולמית יריב:

נולדתי כרחל שטיינברג. אבי בא מישיבה בפולין. הוא התחתן, ובאוניה בדרך לארץ הוא הוריד את הפיאות. הוריי היו צעירים חסרי מיקצוע. מאחר שהוריהם היו עשירים, הביאה אמי כנדוניה בין השאר מכונות להקמת בית־חרושת לאיטריות. במאורעות הלך הכול. עברנו לטיבעון

ועד גיל 13 גרתי עם הוריי ואחותי בחדר אחד. אבי הפך שוטר במישטרת היישובים. בקושי גמרנו את החורש.

הייתי ילדה טובה. עבדתי כדי לעזור בבית. עבדתי בניקיון בבתים, בלי בושה. את הכסף נתתי להורים. אני אדם חרוץ. אני לא זוכרת את עצמי מתפנקת.

תלמידה הייתי גרועה, וכשהייתי מביאה את התעודה היה אבא אומר: „ממך לא ייצא כלום, אולי תופרת או ספרית. בבית דיברו יידיש. אין לי טענות על ילדות קשה, למרות שהיה לי זוג נעלים אחד ושני בגדים: אחד לשבת ואחד ליום חול.

מכיוון שהייתי אשה קטנה כבר בגיל 13, בלטתי, וכשהגעתי לצבא יצא לי שם של מזדיינת עם כל המחנה. האמת היא שהייתי בתולה — מוקפת בגברים אבל לא היה לי אף אחד. בצבא היו לי שני רומנים אך למיטה זה לא הגיע, כי אמי, כמו כל האמהות באותה תקופה, דפקה לי את המוח שאני חייבת להיות בתולה לנישואין.

אחרי הצבא שיחקתי בתיאטרון. מישהו מהתיאטרון היה הראשון ששכבתי איתו. אני לא זוכרת אותו. היה זה מצידי מעשה שנעשה בהכרה מלאה. מאוחר יותר למדתי בבצלאל, וסיימתי את המכון לאמנות בסמינר אורנים.

ב־1959 הכרתי את אלי גרא, בעלי. הוא היה שחקן תיאטרון מחוסר עבודה. עם אלי היו לי הרבה דברים משותפים, שאי־אפשר לקחת אותם. הוא היה איש שיחה נפלא, ואפילו בבוקר היה לנו מה לומר. יש לנו אותן האהבות, וזה מה שקשר אותנו. היינו בראש אחד. הערצתי אותו, אבל אף פעם לא אהבתי אותו.

אני לא נוטרת איבה. תמיד החלקתי דברים, וכשהתגרשנו, אחרי 15 שנה, לא ידעו אנשים למה התגרשנו. בחיי הנישואין הייתי אני הדומיננטית. לזוג כגראה אסור לעבוד ביחד. הייתי מספיק חכמה להגיד בכל פעם כשהזכיר את שמי שאת העבודות עשה הוא. תמיד רחפת אותו קדימה.

אחרי חמש שנים הנישואין נראו לי אחרת. הוא לא שאל אף פעם מה אני עושה ולא ידע. גם אנ לא חקרתי לאן הוא הולך. חשדנות היא תופעו מכוערת. בשביל מה לחיות עם כיעור?

מנות קטנות ומרוכזות

תמיד הלבתי עם בני גילי, לא חיפשתי אף פעם אבא. אין לי תסביך כזה, אני לא מחפשת

(המשך בעמוד 46)

מישחקים בהולנד

רחל בחברתם של צעירים מהולנד. לרחל ידידים בכול העולם. היא טוענת שכל מה שנשאר לה לעשות כדי לבקר בעולם זה לנסוע מהאחד לשני. היא לא גרה במלונות. ידידיה גם מתגוררים בדירתה.

לאהוב אותם צעירים

(המשך מעמוד 45)

ברים צעירים. אך הכימיה ביננו
ועלת מצויין. הצעירים אינם פוחדים
מני. הם גם לא מחפשים לשנות אותי.
ני מבוגרת בגיל אבל ילדה בנשמה
בגוף. לצעירים אין ראש ככר.

אחרי עשר שנים עם הבעל, המין
בר לא היה חשוב. אז יוצאים עם
חרים, חוזרים ומתרחצים העיקר
שמור על כבודו של בן־הזוג.

אחרי הגט האיום ברחתי בכדי
היות בכול מקום ובשום מקום. לא
ידעתי מה לעשות עם עצמי. לא הייתי
קוקה למלונות. יש לי ידידים בכל
עולם. נסעתי אליהם. הם גם באו לגור
צלי. נסעתי לקולומביה, לפרו,
בראזיל, למכסיקו — לאן לאז. לכל
עולם חוץ מהמיזרח הרחוק.

אני אסתטית, אני אוהבת גוף צעיר.
ולי אני רוצה צעירים כי אני פוחדת
התקשר למישהו לזמן ארוך.

אני אשת אפריטיבים ואני אוהבת
וכל סיני ואינדונזי, כי אני אוהבת את
מנות הקטנות והמרוכזות. למנה
עיקרית לא הגעתי עדיין. עם צעירים
ין התחייבות. זה נגמר אתמול או
יום. הם לא כבדים, לא בגוף ולא
בשמה.

דבר צעיר אינו מזיק, אינו מקלקל
ת הקיבה. לכל גבר בן 40 פלוס יש
עיות. בעיות יש לי משלי, תודה לאל,
ה אני צריכה את שלהם?

לא היה לי מעולם גבר נשוי. לא
פני שזה לא מוסרי. זה פשוט לא נוח.
ש להם את השעות 4 עד 6. אז כל
נשואות יכולות לישון בשקט. יש לי
ם שאני אורגיסטית. אבל אני אוהבת
הבה בשניים. ואני לא משתתפת
אורגיות. אני לא מעשנת, לא שותה
לא משתמשת בסמים.

רחל גרא
דומיננטית

אוהבת לאהוב אהבה

ני עצמאית אבל לא מודרנית.
אני נורא חמה כשיש לי אהבה. אני
יותר מ־20 שנה. אבל הוא היה מבוגר בנשמתו יותר מהרבה גברים אחרים. הוא הביא פרחים, סחב סלים וגם פתח לפניי כל דלת. הוא הציע לי נישואין. הסברתי לו שגם סיפור טוב נגמר. כשהייתי איתו לא היו אחרים. זה נמשך

רחל עם וקלר
אוהבת לאהוב

שלוש שנים ונגמר יפה מאוד. איתו נשאר טעם טוב בפה.

יש צעירים שאינם ששים להיראות בפרסיה עם אשה מבוגרת, אבל אתי הם יוצאים. הם מוציאים אותי לא אני אותם. החברים הקרובים לי מקבלים אותי כמו שאני. גם הוריי הפסיקו להתרגש. אני לא מחפשת תגובות של אחרים. אני לא רואה אותם. עד היום איש לא העיר לי בפניי. אולי מאחורי גבי הם מדברים.

לפני זאב יצאתי עם ישראלי בשם צביקה, בן 24, ולפניו היה בחור צרפתי יצאנו חמישה חודשים והוא לא ידע לדבר אף מילה חוץ מצרפתית. אבל התחושות היו יותר חזקות מהשפה. גם זה נגמר, כי דברים יפים תמיד נגמרים. רק דברים בינוניים נשארים.

פליטה מיקרית

עם כול אהוביי יש לי יחסים טובים, חוץ מאשר עם בעלי. גברים טוענים שהם צריכים שלוש נשים, אני צריכה שלושה גברים, שיהיה בהם את מה שאני מחפשת בגבר אחד: אחד למיטה, אחד לבית ואחד לייצוג. אם יש מישהו שחושב שהוא שלושתם ביחד, שיתקשר.

למדתי שרומן שנגמר אין להחזירו. אי אפשר לבצע לו תיקון אמנותי. בחיים באופן טבעי נעלמים דברים. נשים מקנאות בדרך חיי, אבל כל אחד יכול לחיות כמוני, בלי לפגוע בסביבה.

בתחילת נישואיי הריתי כמה פעמים והפלתי. לא תיכננתי ילדים, אבל אם הם היו באים לעולם הם היו חיים איתי. אני רואה איך מורכב העולם. לאנשים מתוסכלים יש השפעה עצומה על המאושרים. אני מרגישה שאני חיה בעולם של מיגדל בבל. אני עוברת את החיים בשחייה. כשאני לא יודעת לשחות, להביא ילדים לעולם זו לא חובה, זו זכות. ילד צריך להיות מתוכנן. לדעתי יותר מ־80 אחוז מאוכלוסיית העולם נפלטה במיקרה.

אני יודעת שאת בעיות העולם אני לא אפתור. אבל כל דבר מתחיל מאחד. שום דבר לא מתחיל מאפס. אמי מזמן הפסיקה לשגע אותי להביא תינוק לעולם. אמרתי לה: מה את רוצה, בת אומללה עם ילדים או בת מאושרת בלי ילדים? כל אחד חושב שהוא המציא את הילדים. גם עכברוש מביא ילד לעולם. הרי הרבה אנשים הם תוצאה של פליטת זרע אומללה.

מעולם לא הרגשתי שאני יכולה להתמסר 100 אחוז לילד, ו־60 אחוז לדעתי זה לא מספיק. לדעתי החיות יותר טובות מאיתנו בגידול ילדים.

האמת היא, שעם השנים הדחקתי את העניין.

בגילגול הבא הייתי רוצה להיות רחל גרא בלי טעויות.

במדינה

משפט

אונס בגבעת הזיתים

אשה טוענת כי נאנסה, הנאשם טוען: "היא רודפת אחריי"

יוסף דווידאשווילי הוא גבר נאה, אשר התאלמן לפני זמן קצר. לפני שבועיים התלוננה שכנתו הנשואה (השם נאסר לפירסום) כי דווידאשווילי אנס אותה בדירתה ואף הכריח אותה למגע מיני אוראלי.

המתלוננת סיפרה במישטרה כי בשעות הבוקר הגיע הגבר לדירתה בתואנה כי הוא מחפש את מייבש השיער של אשתו המנוחה. היא אמרה כי החפץ אינו נמצא אצלה, אך הוא דחף אותה בכוח, נעל את דלת הדירה והכריח אותה להיכנס לחדר־השינה. לדבריה הוא הפשיט אותה בכוח, השכיב אותה על המיטה ואז בעל אותה בניגוד לרצונה. אחר־כך המשיך והכריח אותה לקחת בפיה את אבר מינו.

לפני שעזב את הדירה איים עליה כי כאשר בא לדון בעניין מסובך שלדעתו אף לא היה צריך להגיע לדיון מישפט כלל, או כדבריו: "אין לתביעה כל בסיס מוסרי."

סניף בנק דיסקונט בפתח־תיקווה תבע באמצעות עורך־דינו, עמי רוזנברג, שורת אנשים על חוב לבנק. שניים מהם היו בעבר בעלי עסק משותף לייצור דטרגנטים וכימיקליים. שהתפרק מסיבות שונות אחרי זמן קצר. השותף השלישי, מילו, הצטרף לעסק בשלב מאוחר, אחרי ששני הבעלים, נטע צפיר ומיכה סטניס־לבסקי, חיפשו סוכן לעסק.

מילו הובא לעורך־הדין רוזנברג, שהיה עורך־דינם של השניים ושערך עבורו חוזה שותפות. אחרי זמן קצר החליט מילו לצאת מהשותפות. רוזנברג, שכבר עסק ברישום החברה המוקמת של השלושה, ערך למילו הסכם ביטול לפירוק השותפות, שבעטיו כל החובות והזכויות של השותפות יחולו רק על סטניסלבסקי וצפיר.

עורך־דין כפול. כל זה אירע בתוך פחות מחודש, בין החודשים אפריל ומאי 1979. בעדויות בבית־המישפט הוברר שמנהל הבנק, משה

שופט דבורין
החלטה אמיצה

רפפורט, ידע על ביטול השותפות. כעבור חודשיים פנה הבנק לשותפים במיכתב החתום על־ידי עורך־דין, ותבע מהם לכסות את חובם בחשבון. על המיכתב היה חתום לא אחר מעורך־הדין רוזנברג, והוא הופנה גם למילו.

בינואר 1980 נערך הסכם בין רפפורט וסטניסלבסקי, וסטניסלבסקי שילם חובות רבים וביניהם את מחצית היתרה שהיתה רשומה בחשבון שלו ושל צפיר. הבנק פטר אותו מכל חבות שהיא לבנק.

כעבור חודש הוגשה תביעה נגד צפיר ומילו. היא הוגשה על־ידי רוזנברג, בהוראתו של רפפורט. הבנק לא תבע את סטניסלבסקי אך מילו, שקיבל לביתו את ההודעה על הגשת תביעה נגדו, מיהר לתבוע את סטניס־לבסקי, שהפך להיות צד במישפט.

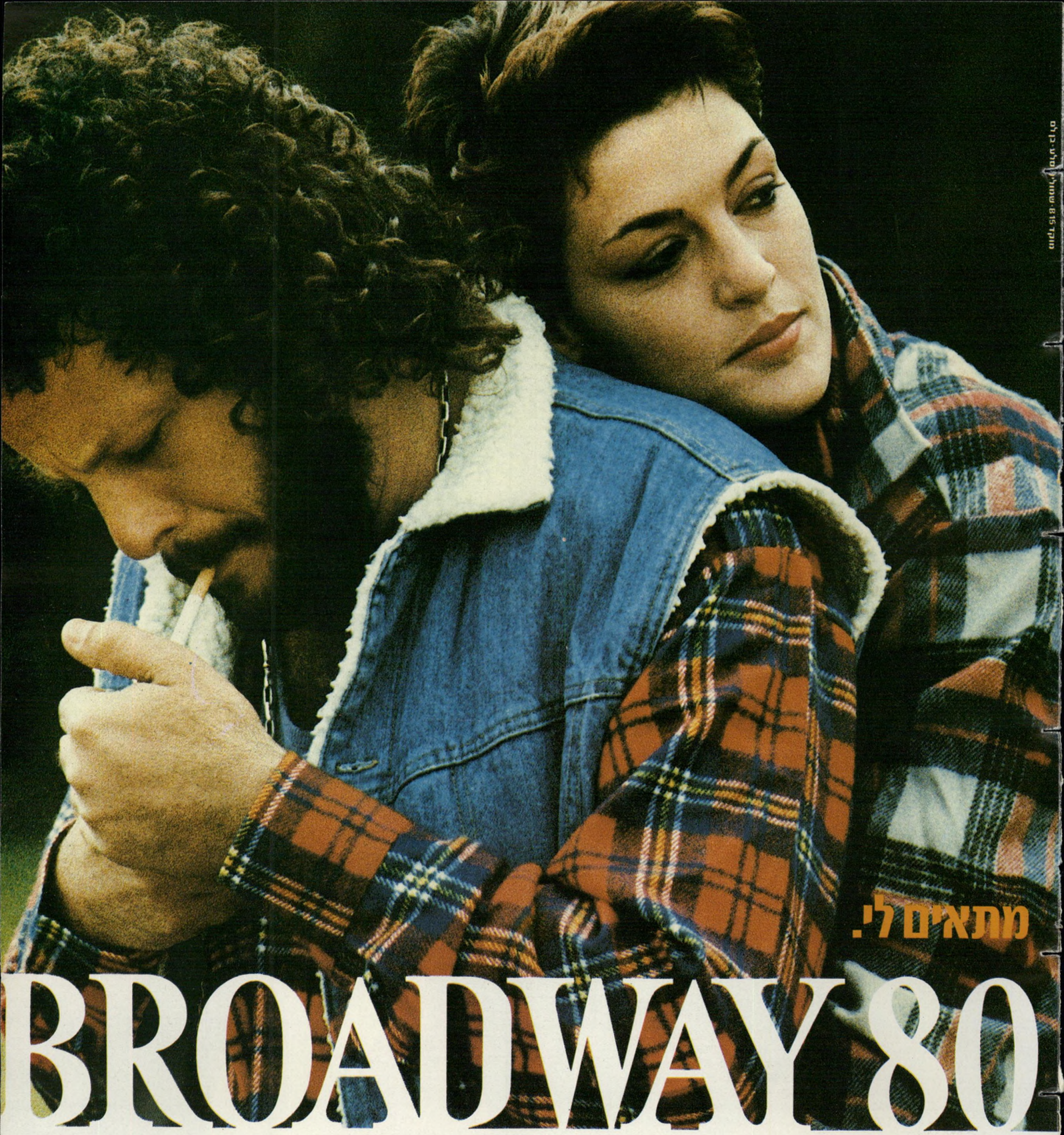
אמר השופט על רוזנברג: "אינני מתייחס כרגע לצד האתי במישור הטכ־ני של הופעת עורך־דין נגד אנשים שאותם ייצג ושמהם קיבל שכר־טירחה, אך לא יכולתי להבין ולא יכולתי להשלים עם התופעה המוזרה והמרגיזה של פרקליט, שערך הסכם לביטול שותפות וקיבל בתמורה על טירחתו, כדי שיגן על האינטרסים של הצד הפורש־מילו ולא הינחה אותו בדבר הצעדים שעליו לנקוט מייד עם חתימת הסכם הביטול, לא הכין מיסמך לבנק, לא הסביר שיש להפסיק כל

(המשך בעמוד 68)

מעורבותם של שני אדונים

השופט נזף בפרקליט שייצג בשלבים שונים את שני הצדדים במישפט.

לא בכל יום מתבל שופט את פסק־הדין בדברים חריפים נגד עורך־דין שהופיע במהלך מישפט שבו הוא ישב. שופט בית־מישפט השלום בפתח־תיקווה, שלמה טימן, לא חסך בדברים

מתאים לי.

BROADWAY 80

בבדיקה של Monde Selection, המרכז הבינלאומי לבדיקת איכויות בבריסל, זכתה BROADWAY 80 במדליית זהב לשנת 1982 על איכותה המעולה.

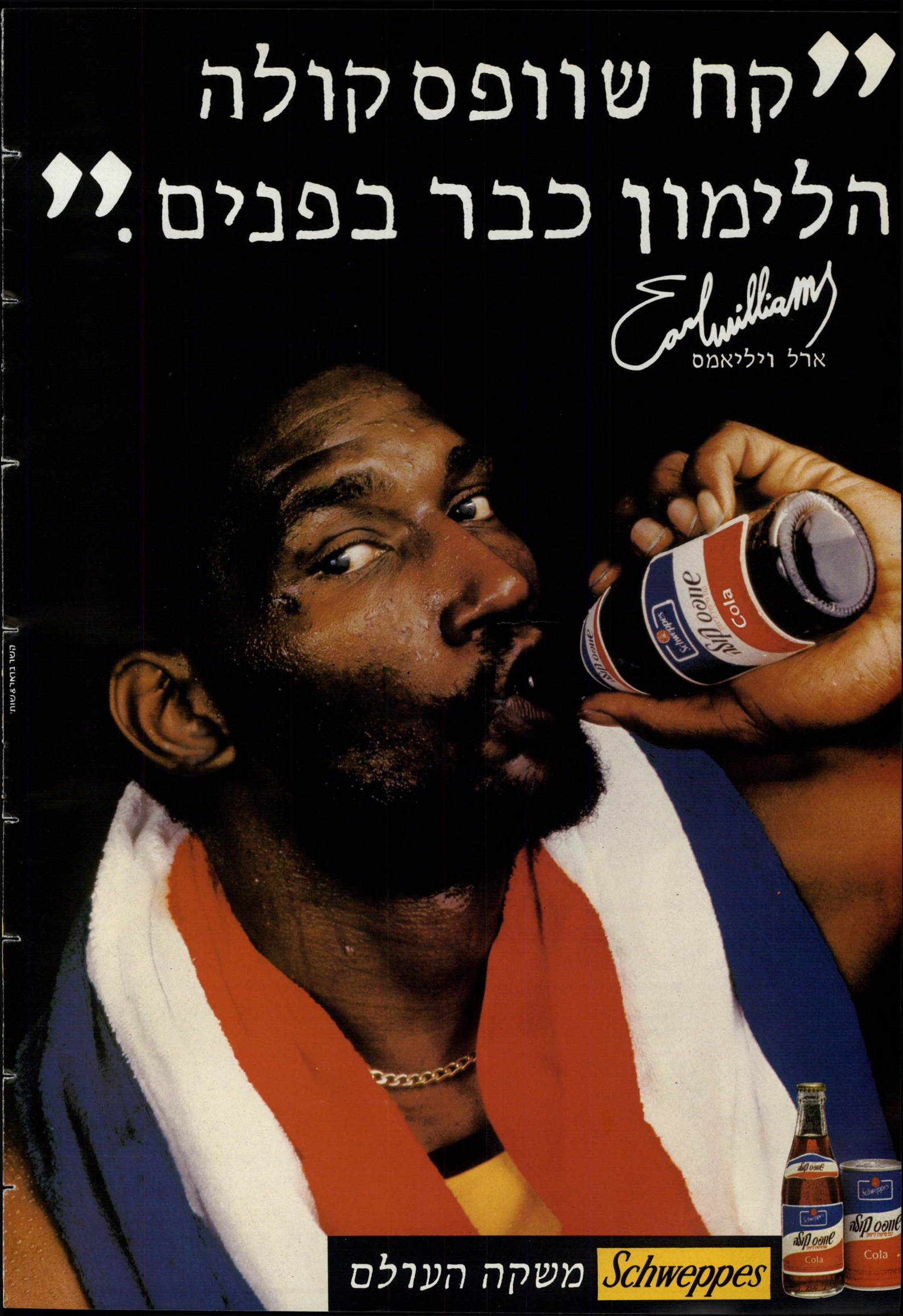
טעם אמריקאי. תערובת אמריקאית.

אזהרה: משרד הבריאות קובע כי העישון מזיק לבריאות

"קח שופס קולה
הלימון כבר בפנים."

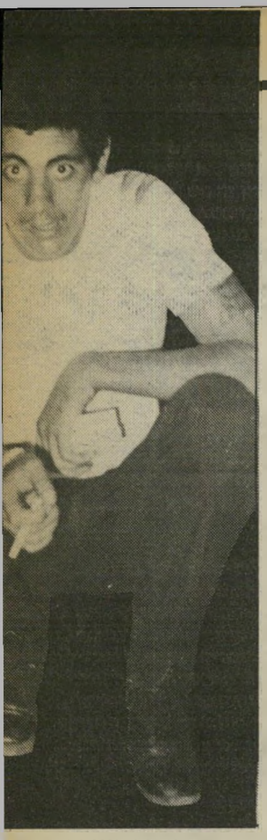
Earl Williams

ארל ויליאמס

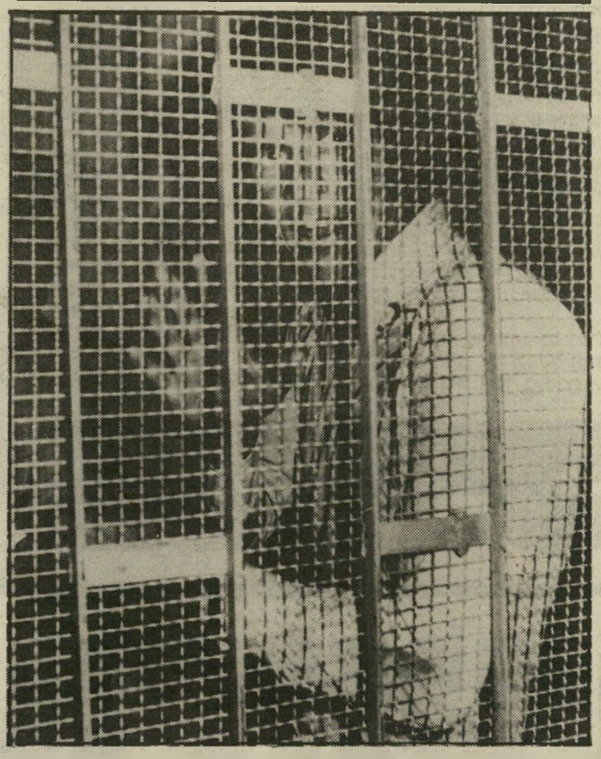

כבודו של עבריין

אסירי כלא רמלה ערכו ביניהם מגבית כדי לממן את עידעורו של האסיר, שסירב להלשין על חבריו

אסיר סוויסה
עקרונות בחיים

אסירי כלא רמלה הביעו את הערכתם לדויד סוויסה בדרך יוצאת דופן. הם אספו מחסכונותיהם הדלים סכום של 1,500 דולר ומסרו אותו לסוויסה לשם מימון עידעורו לבית־המישפט העליון.

בכך הם הביעו את דעתם כי סוויסה הוא גבר, אשר שמר על כבודו כעבריין ועשה את הדבר הנכון לעשותו. סוויסה נידון ל־14 שנות מאסר, על שחתך בכלא רמלה את פניו של אסיר אחר שהיה כלוא שם. הוא טען מייד כי לא הוא שעשה את המעשה, אך סירב בתוקף לגלות מיהו האשם האמיתי. על התנהגותו זו גמלו לו חבריו לכלא.

קטטות ודקירות בכלא אינן דברים נדירים. כאשר יושבים מאות אסירים בתנאים של לחץ נפשי וגופני, מתרבים הסיכסוכים ביניהם. במיקרה זה היה הנדקר אדם שצפוי היה כי יתנכלו לו בכלא. דויד אפרגן ישב בכלא רמלה בגלל עבירות צווארון לבן, מירמות ומשיכת צ'קים ללא כיסוי. הוא הוכנס לאגף הבידוד כי הנהלת הכלא רצתה להגן עליו מפני האסירים האחרים. אפרגן עשה את הפשע הגדול ביותר בעולם התחתון: הוא היה עו־מדינה.

אפרגן העיד נגד חבריו במישפט רצח בבאר־שבע, שהתפרסם בתולדות המישפט בישראל כתיק "הרצח בלי גופה". גופתו של הנרצח בתיק רצח זה לא נמצאה עד היום ובכל זאת הורשעו שני צעירים ונידונו למאסר־עולם. עדותו של אפרגן בתיק היתה חשובה מאוד. לכן, כאשר זמן קצר אחר־כך נגכנס הוא עצמו לכלא על עבירות של צווארון לבן, ידעו שילטונות הכלא כי יש לבודדו כדי לשמור עליו מהתנכלויות.

באגף הבידוד ברמלה, המכונה "איקסים", יושבים שני סוגים של עבריינים: אותם הנחשבים כמסוכנים ולכן מבודדים אותם לבל יפגעו באחרים, ואותם הצפויים להתנכלות. אסירים אלה מבודדים כדי לשמור על חייהם בכלא.

כמו חיית טרף

כך הגיעו סוויסה ואפרגן, שלא הכירו איש את רעהו, כלל, לאותו אגף בבית־הסוהר. סוויסה הוא עבריין מגיל 11. הגבר השחרחר, שעל זרועותיו כתובות קעקע, בילה כמעט את כל חייו בבתי־סוהר. הוא יליד בית־שאן, בילדותו נשלח למוסדות לעבריינים צעירים, מייד בבגרותו הסתבך ברצח שבוצע בחורי־מעצר. הוא לא היה היחידי בשותו החדר שבו נרצח עציר, אולם הוא סירב לספר למישטרה מאומה. הוא נצר את לשונו, הורשע בהריגה ונשלח ל־21 שנות מאסר.

סוויסה, שהוא כיום בן 32, כמעט ולא ידע בחייו חברה אחרת מזו העבריינית. הוא קלט את חוקיה ומינהגיה, ומעולם לא ידע שיש גם חברות אחרות שאינן מקבלות את הקוד של בית־הסוהר. לא נותרו לו הרבה תיקוות והרבה ציפיות מחייו. כדי לסיים את המאסר שהוטל עליו בגלל ההריגה יצטרך לשבת עוד 16 שנה, וכאשר ייצא יהיה אדם בגיל העמידה. אין לו מיקצוע, אין לו השכלה ואין לו חברים בחוץ.

כל חייו של סוויסה מתרכזים בבית־הכלא שבו הוא יושב זה שנים, ויישב עוד שנים ארוכות. הוא לא שיתף פעולה עם הסוהרים או עם המישטרה, ולכן נשלח לשבת "באיקסים". יום אחרי יום ישב הגבר הצעיר בתא בודד, צר ומחניק, בין תאים דומים אחרים הנמתחים לאורך מיסדרון אפל. מידי פעם היו מכניסים אסיר נוסף לתאו. אך לם את רוב הזמן בילה בבידודו מוחלט, כאשר שעה או שעתיים ביום הותר לו לטייל בחצר. "התנהגו אלי כמו אל חית־טרף", אמר בבית־המישפט.

ב־1980 קיבל סוויסה "פרס": הוא התמנה כמחלק האוכל בתאים. עבודה זו גיונה את חייו והוסיפה לו כמה שעות טיול מחוץ לכותלי תאו. הוא היה עובר עם עגלת־האוכל בין התאים, כשהוא מלווה שני סוהרים. הסוהרים היו פותחים דלת כל תא בנפרד, וסוויסה היה מגיש לאסירים את מזונם.

בוקר אחד בחודש יולי נאמר לו כי יותר לא יגיש הוא את האוכל. הוא יחזור להיות אסיר בתא בודד ואדם אחר יחלק את המזון במקומו. אולם האדם שאליו הועברה פריוילגיה זו לא רצה בה כלל. אפרגן, שישב באותו אגף כדי שישמרו על חייו, לא רצה כלל לצאת מתאו ולסכן את חייו בין התאים. אבל למרות רצונם של השניים נעשו החילופין.

בשעת הצהריים עבר אפרגן בין התאים מלווה בשני סוהרים. כאשר הגיעו לתאו של סוויסה ופתחו את הדלת קרו הדברים במהירות הבזק. איש לא ראה בדיוק כיצד ניפצע אפרגן, אולם כולם שמעו היטב את צעקותיו הנוראות ואת קריאותיו של סוויסה: "מלשין! מניאק!"

אפרגן שכב על ריצפת המיסדרון כאשר לחיו חצויה מקצה לקצה. מהאוזן ועד השפה היה פצע פעור, שהצריך 11 תפרים. דם שתת ממנו לאורך כל המסדרון. איש לא מצא את סכין־הגילוח והסוהרים העידו כי לא ראו את המיקרה בעיניהם. אולם חוץ מהקורבן, מסוויסה ומשני הסוהרים לא היה איש במיסדרון. ומכיוון שאיש לא חשד כי הסוהרים ביצעו את מעשה החיתוך, נתפס סוויסה מייד ונשלח לצינוק. הנפגע הגיש תלונה למבקר המדינה ולשילטונות הכלא, על שלמרות היותו נתון להגנה לא הצליחו לשמור עליו מפציעה, ולכן דרש חקירה ועונשים. הוא הצביע על סוויסה כעל התוקף. אולם גם הקורבן עצמו אמר שלסוויסה לא היה כל מניע לפגוע בו. "בוודאי מישהו הסית אותו ושלח אותו", הסביר אפרגן.

זמן מה אחר־כך חזר בו אפרגן מתלונתו, אך בעת המישפט העיד כי ראה עין בעין את סוויסה החותך אותו בסכין־גילוח. סוויסה הכחיש זאת בתוקף מהרגע הראשון ואמר: "אפילו אני יודע מי חתך, אני לא אגיד. זה עיקרון שלי". הוא שמר על עיקרון זה בקנאות במהלך כל המישפט. הוא היה בטוח שייצא זכאי, כי רק הקורבן העיד כי ראה אותו במו עיניו.

"ראיתי רק שחור"

ב מיכתב ששלח להעולם הזה אחרי הרשעתו, כתב סוויסה: "המישפט נמשך כמעט שלוש שנים. ואני תמיד הייתי מבקש ויכוי מאחר שאני חף־מפשע. אבל השופט התאכזר אלי ונתן לי תקדים שלא היה במדינה. בית־המישפט גרם לי עוול".

בבית־המישפט התנהג סוויסה בדרך היחידה שלמד בחייו: הוא היה קשוח ואדיש, ושמר על כבודו כעבריין. הוא לא גילה מי ביצע את העבירה שבה נאשם, אך רמז כי באותו יום לא היה לבדו בתא. אפשר היה להבין כי כאשר פתחו הסוהרים את הדלת רץ סוויסה החוצה, בעוד שאדם אחר, שהיה איתו בתא, דקר את מחלק המזון. אותו אדם נותר בתוך התא, וכך ראו הסוהרים רק את סוויסה במיסדרון אחרי הפציעה.

אילו מסר גירסה זו, היתה המישטרה יכולה לברוק אותה, ויתכן כי היה מתברר מיהו האסיר שהיה בתאו באותו יום, ואם אפשרית הגירסה האלטרנטיבית. אולם סוויסה שמר על הקוד של האסירים. הוא לא אמר דבר למישטרה שחקרה אותו, וגם בבית־המישפט ניסה להתגונן בשקרים שנתגלו מייד, והכריעו את ה לרעתו. הוא סיפר לשופט או אבן־ארי כי לא היה כלל בתאו ב המיקרה. לדבריו היה באותו בו בצינוק, ולכן לא יכול היה כלל לפצ את אפרגן. אולם התביעה הוכי בקלות שסוויסה הוכנס באותו לצינוק רק אחרי הפציעה, ולכן נמ דובר שקר.

השופט התרשם רע מאוד משק של סוויסה ומאישיותו התוקפנית ב המישפט. הוא קבע כי אינו מא לנאשם והרשיע אותו בגרימת חב בנסיבות חמורות. העונש המכסי על עבירה זו הוא 14 שנות מאסר, עו שמעולם לא ניתן במלואו.

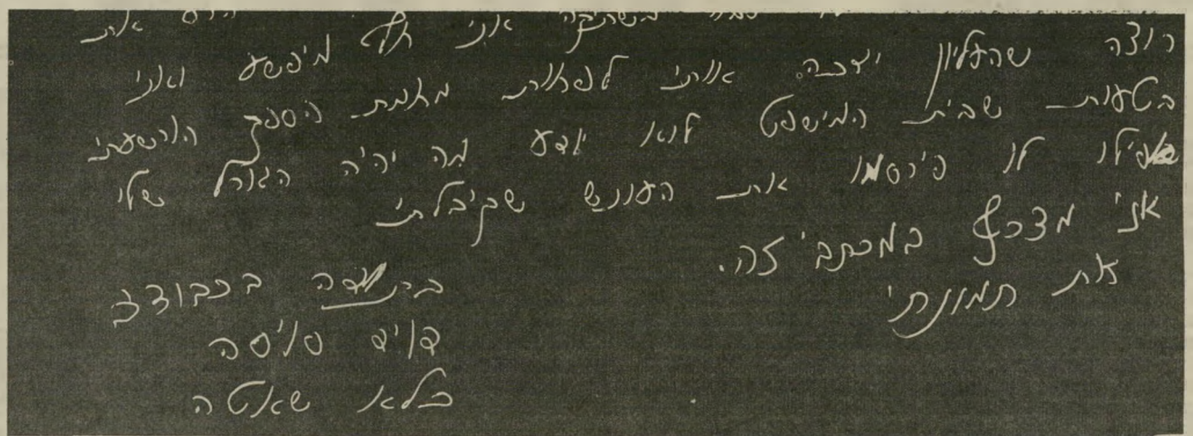
התובעת ביקשה מהשופט להחנ בעונש. היא הצביעה על כך שאם יי על סוויסה עונש מאסר שיחפוף השנים שעליו עוד לרצות, לא יו בכך כל אלמנט של הרתעה לאסיו אחרים. "כל מי שששפוט למא ממושך יחשוב שאין לו מה להפס והוא יכול לעבור בכלא כל עבי שירצה, כמעט בחסינות מוחלט אמרה התובעת.

הסניגור סיפר על עברו העצוב סוויסה, על ילדותו שעברה עליו כותלי מוסדות לעבריינים, על המא הממושך שהוא מרצה, ועל כך שכא ייצא מבית־הסוהר כבר תעבור מח חייו.

סוויסה אמר את המילה האחרו "אני מבקש שבית־המישפט יסת במאסר שאני כבר יושב. אתם נמצאים שם בפנים, אני נמצא וטיפוסים כאלה (עו־מדינה) איכפת להם להעליל, העיקר שיו אני שנים על שנים ראיתי רק שר היום המוח התפתח וחושבים אח חושבים על כל צעד ומתייחסים אחרת בכלא שאטה (לשם הועבר או המיקרה) מאשר ברמלה. מאסר נו רק יזיק".

השופט קיבל את טיעונה התובעת. הוא לא התרשם כלל מד של האסיר והחליט להטיל עליו מא לדוגמה. "הוא לא הביע חרטה מעשיו, והותיר על פניו של המתנ אות קין לכל ימי חייו. כדי שלא יחז כי אדם במאסר ממושך אינו י להפסיד מאומה, יש להטיל במיקרה את העונש המרבי", קבע השופט והט על סוויסה את כל 14 שנות המא שקבע החוק. "אולם כדי להרג ששערי־רחמים לעולם לא ננעלים, רק מחצית העונש תצטבר, ומחצי האחרת תהיה חופפת לעונש הקיים

אילנה אלון

קטע ממיכתבו של דויד סוויסה ל"העולם הזה"
"בית־המישפט התאכזר אלי..."

אלי רשף (מימין), בוגר הארווארד, מומחה את הנזק לחינוך הנגרם על־ידי צפייה בסדרות

סטריפטיז של סטראוטיפים

"זהו תשדיר שהוא כולו מלא בסטריאוטיפים: של ירקן, שהוא כמובן ספרדי, של לקוחה, שהיא כמובן אשכנזיה ועקרת־בית, הצריכה לדאוג לבעלה כי זה תפקידה בחיים, כי בעלה הולך לעבודה ומפרנס את המישפחה."

לאלי רשף דוגמות אין־ספור של סטריאוטיפים מתוך תוכניות טלוויזיה, הן ישראליות והן זרות. הוא מומחה לפיענוח סטריאוטיפים ויש לו הרבה ביקורת על מה שנעשה בשטח הזה. בהארווארד קיימת בבית־הספר לחינוך מחלקה מיוחדת, הקרויה "התפתחות אנושית". בראש המחלקה עומד פרופ' ג'רי לסר, המתמחה בפסיכולוגיה התפתחותית, והיה מעורב כיוצא פסיכולוגי בסידרת הטלוויזיה החינוכית הקרויה בארץ רחוב ההפתעות. פרופ' לסר הביא לצוות הייעוץ של התוכנית אנשים מהאוניברסיטה, וביניהם היה אלי רשף הישראלי. מחלקת הייעוץ לרחוב ההפתעות הקימה סדנות חינוכיות לילדים, ובמיסגרת סדנות אלה עלה נושא הסטריאוטיפים.

מספר אלי רשף: "הגענו למסקנה המשחקת אשה מטומטמת ודבילית עם הומור משפיל ואינטליגנציה של ילד בן 3. במיסגרת הקרנה זו רצינו לבחון את השפעת הסידרה על דמות האשה בעיני הילד. הקרנו את הסידרה זאת המאמא שלי, כדי לברוק את השפעת הסידרה שבה מכבכים שחקנים שחורים, על דמותם של הכושים בעיני הילדים. היקרנו להם סדרות נוספות, כדי לברוק כיצד משפיעים הגיבורים על התנהגותם החברתית.

"המסקנה שהגענו אליה היא שרברים שליליים המוצגים לעיני הילד עובדים עליו. דברים חיוביים לא עובדים. כשאתה מראה לילדים אלימות, הם קולטים מהר מאוד. כשאתה מראה להם סידרה שבה מנסים לחנך אותם למעשים טובים, כמו למשל לתרום כסף, זה עובד פחות טוב. כשאתה מראה לילד שני אנשים מרביצים זה לזה, אחרי חמש דקות הוא יחקה את ההתנהגות האלימה שעל המסך.

הטלוויזיה מקרינה גם סדרות חיוביות לילדים, כמו למשל הסידרה הפופולרית בית קטן בערבה, שבה כולם הם אנשים נחמדים ואדיבים ועושים בסופו של דבר מעשים טובים, כאשר גם הרעים מתחרטים על מעשיהם ומסיקים מסקנות חיוביות ממעשיהם הרעים. אלי רשף טוען כי הילדים אינם קונים את המעשים הטובים של הסידרה:

"הילדים שראיינו אמרו לנו במפורש כי מה שמתרחש בסידרה בית קטן בערבה הוא בלוף. הם הסבירו שהם יודעים שהחיים הם לא כמו בסידרה. קשה מאוד לעבור על ילדים. הם רואים בעיניים פקוחות כל זיוף קטן.

"בסדנות שהקמנו לחינוך ההורים שאלנו ילדים לאילו מסקנות על החיים הם הגיעו אחרי שראו את הסדרות השונות. על פי המסקנות והשיחות הגענו למיון מסויים, ואז שוחחנו עם ההורים. ביקשנו מהם לשוחח עם הילדים. הסתבר כי הילדים שנחקרו אחרי שההורים עברו קורס הושפעו פחות מהסדרות בטלוויזיה, מאשר ילדים שהוריהם לא שוחחו איתם על הסטריאוטיפים.

"מישרד־החינוך האמריקאי וועדי־ההורים, שהם מוסד מאוד חזק בארצות־הברית — כולל הקבוצה הנודעת של הורים נגד אלימות בטלוויזיה, שכוחה הולך ומתעצם — החליטו להכניס את הסדנות לחינוך ההורים לתוכנית הלימודים בבתי־הספר האמריקאים, והתיקווה היא שההורים יצליחו לנטרל את הילדים מהשפעה שלילית של הטלוויזיה."

בעיות מוסריות של ישראל '83

ב ישראל עדיין לא התארגן ועד של הורים נגד אלימות בטלוויזיה, ועדיין לא נוצר הצורך לחנך את ההורים כדי שיחנכו את ילדיהם וינטרלו אותם מבניית סטריאוטיפים ומהשפעה שלילית מצפיה בתוכניות טלוויזיה. לארץ מגיעות תוכניות טלוויזיה "גבוליות", כמו למשל שלושה בדירה אחת. זוהי אמנם תוכנית המשודרת בשעת לילה מאוחרת, אך ילדים רבים נשארים ערים כדי לצפות בה. בעלי מכשירי הווידיאו מבקשים מהוריהם להקליט עבורם את הסידרה.

שלושה בדירה אחת היא כביכול תוכנית תמימה, שבה אפילו לגור במשותף עם בחור, הגר בחדר נפרד, הוא בבחינת מעשה שיש להסתירו מעין הציבור ומעינו של בעל־הבית. זוהי כמובן סיטואציה מיושנת למדי בעולם המערבי, אך אלי רשף טוען כי שלושה בדירה אחת היא דוגמה מצויינת לבניית סטריאוטיפים:

"בסידרה הזו צוחקים על ההומור

"מישל עזרא ספרא ובניו"
סטראוטיפים חיוביים של עדות המיזרח

"קרובים, קרובים"
סטראוטיפים של מיזוג עדות

"אלברט פירות, השלאגר של תשדירי־השירות בטלוויזיה, הוא דוגמה מצויינת לסטריאוטיפ הפוגם בחינוך של ילדים ומבוגרים כאחד," אומר אלי רשף, בוגר אוניברסיטת הארווארד ודוקטורנט בנושא של השפעת אמצעי־התיקשורת על ילדים. "מה אתה רואה באלברט פירות? אתה רואה מוכר פירות שיש לו מבטא מיזרחי והוא התקדם בחיים כי קודם היתה לו באסטה בשוק וכעת יש לו חנות. הלקוחה שלו היא כמובן אשכנזייה. איך יודעים? היא בלונדית. הבלונדית, ששמה הגברת ברכה, אינה קונה פירות בשביל עצמה. היא קונה אותם בשביל בעלה, הנמצא בעבודה.

שאת הטלוויזיה המיסחרית אי־אפשר לשנות, ולכן יש לחנך את ההורים, כדי שישפיעו על הילדים שלא יושפעו מהטלוויזיה.

"ראיינו עשרות ילדים, שאלנו אותם מה הם חושבים על מה שהם רואים בטלוויזיה. הקרנו סדרות כמו חנה לוסי, שבה מכבכת לוסיל בול,

להשפעת הטלוויזיה על ילדים, מנתח פופולריות המטפחות ערכים כוזבים

סכסואלים. אם אני הייתי הומר סכסואל, הייתי נעלב מאוד. הבלונדית בסידרה היא כמובן מטומטמת, ומה שיש לה זה זוג ציצים והיא משחקת על זה כל הזמן. הבחורה השנייה היא אמנם לא כל־כך מטומטמת, אבל בגלל זה היא לא כל־כך יפה, כי לא יתכן שהיא תהיה גם חכמה וגם יפה. וכמה שהיא מוצלחת וחכמה, הגבר תמיד מחלץ אותה ממצבים קשים, כי היא לא מסוגלת להחלץ לבד. ולמה בעל־הבית מגיע למסקנה שהבחור בסידרה הוא הומו? כי הוא לומד בישול, ומי יכול ללמוד בישול אם לא הומו?

„כל הסטריאוטיפים בסידרה הזו הם מיושנים, אבל הסידרה עצמה היא חדשה, והיא מאוד פופולרית גם בארצות־הברית וגם בישראל."

ומה בקשר לסדרות הישראליות? הטלוויזיה הלימודית נוהגת לשדר מידי יום תוכניות לתלמידים. אחת מהן נקראת אנו השופטים, שתפקידה לעורר דילמות מוסריות אצל הילדים. אחרי שהילדים צופים בדילמה המשודרת על האקרן, הם מקיימים דיון בכיתה.

מספר אלי רשף: „לאחרונה צפיתי בדילמה מהסוג הזה: בחורה מערדות־המיזרח, שהיא קצת בצרות, זוכה בסימפטיה ובחיזורים מזקן המדבר יידיש. שני גברים מפחידים מערדות־המיזרח באים אל הזקן, מאשימים אותו שהוא מתעסק עם אחותם, ומאיימים שאם לא יתן להם כסף, יהרגו אותו.

„לצעירה נמאס מהאחים האלימים שלה ומהמחזר האשכנזי והיא בורחת, ואז היא פוגשת שני צעירים בלונדיים ואתלטיים. הולמדים באוניברסיטה. הפריכה הספרדייה גרה בביקתה עלובה ומוזנחת, ואילו שני האשכנזים הבלונדיים גרים בדירה עם פוסטרים ומערכת סטריאופונית. היא אמנם לא שלהם אלא של חבר שנסע לחו"ל, אבל זה סטריאוטיפ.

„אלה שלומדים באוניברסיטה הם בלונדיים ואשכנזים, האחים של הבחורה הם פרענקים ואלימים, הבחורה גרה בשכונת־עוני עלובה. הסטודנטים בצפון תל־אביב. וכעת מוצגת הדילמה לפני הילדים: האם האשכנזים צריכים לעזור או לא לעזור לבחורה? האשכנזי הראשון, שעושה דוקטורט באוניברסיטה, אומר שצריך לעזור לה. האשכנזי השני, שיהיה עם תום לימוריו עורך־דין, אומר: לא צריך להתערב.

„מי שיש לו דילמה מוסרית, זה כמובן לאשכנזים. הם מתלבטים אם זה הוגן או לא הוגן לעזור ולהתערב בעניין. לפרענקים אין שום דילמה. הם רעים לאורך כל הדרך. אחר־כך האשכנזי מוצא לבחורה עבודה. איזו עבודה? במיספרה כמובן, אבל היא לא מחזיקה מעמד, כי אין לה הרגלי עבודה וזמן, ואז הוא מסדר לה עבודה חדשה במלצרות. זה מה שמתאים לה. ואז באים האחים שלה לקחת אותה, והם הולכים מכות עם האשכנזים. כשה־מאבק הוא בין האשכנזים הטובים, הרוצים לתת צ'אנס לבחורה, ובין הפרענקים הרעים והפרימיטיביים שרק רוצים לנצל את אחותם, האשכנזים כמובן מנצחים בקרב. וזוהי הדילמה המוסרית שמציגים במדינת ישראל 1983 לפני תלמידים. זו לא איזו טעות קטנה. זו תוכנית שלמה, המתוכננת על־ידי מחנכים ופסי־כולוגים, ושמטרתה להעלות את רמת המודעות של הנוער לבעיות מוסריות."

מיס אלי, סו־אלן וכל השאר

דוגמה אחרת שמביא אלי רשף היא של הסידרה הפופולרית דאלאס: „הנשים והגברים בדאלאס הם סטריאוטיפים אחד־אחד. בדאלאס, עיר שבה יש עשרות אנשי־עסקים שחורים, ושבה מתרחשת העלילה, לא הראו אפילו פעם אחת כושי. האדם היחידי בסדרה שהוא לא לבן היא מריה, העוזרת של מישפחת יואינג, וגם היא לא ממש כושית אלא מדרום־אמריקה. זוהי סידרה המציגה תרבות של לבנים בלבד.

„בסידרה הזו כל הנשים תלויות בגברים. אין שם אף לא אשה אחת העומדת בזכות עצמה. אפילו דונה, כשהיא כותבת ספר ונעדרת לצורך עבודתה מהבית, הורסת את חיי הנשואין שלה. היא לא יכולה להיות גם אשתו של ריי וגם קארייריסטית. זה לא הולך ביחד. אשת קאריירה היא לא אשת איש. אפילו מיס אלי, שהיא כביכול דמות דומיננטית וסמכותית, לא שווה פרוטה בלי ג'וק. כשהוא מת, היא לא מסוגלת לקחת על עצמה אחריות ולקבל החלטה. כשמת בעלה נגמרים חייה. ופאמלה — הדבר היחיד שהיא רוצה זה ילד, והעבודה היא רק תחליף לזה שאין לה ילד.

„סראלן נורא סובלת בלי גבר. היא לא יכולה לתפקד, והיא תלוייה לחלוטין ברמי־המזונות שמשלם לה ג'יי־אר. היא אפילו לא מעלה בדעתה לצאת לעבודה. כל חייה מנווטים וסובבים סביב הגברים. כשהיא לבד היא שונאת את עצמה, ובסופו של עניין נופלת בחזרה לזרועותיו של ג'יי־אר.

„כל יתר הנשים בסידרה הן או זונות או ילדות טובות, החיות בצילו של בעלן. לוסי, למשל, למה היא הלכה לאוניברסיטה? כדי למצוא בעל. ברגע שהתחתנה הפסיקה ללמוד. היא הגשימה חלום. היא מצאה בעל דוקטור. כשהם נפרדים, היא מחליטה לעשות משהו בחיים, ולמרות שהיא בוגרת אוניברסיטה היא בוחרת במשהו שרק נשים מסוגלות לבחור בו: היא נעשית דוגמנית. ואז ישר היא מתעסקת עם הצלם, כי איך הוא יכול לצלם אותה בלי להתעסק איתה?"

גם תוכניות־הרדיו מלאות בסטרי־אוטיפים. באחת מתוכניות הרדיו ששמע אלי רשף, רואיין טבח. השאלה שהפנה אליו המראיין היתה: מי מבשל אצלכם בבית, אתה או אשתך? והטבח השיב: ביצים וסלט זה השטח של אשתי. אני מבשל ארוחות מיוחדות. כלומר, גם כאשר מדובר בשטח מובן מאליו של אשה, היא טובה רק בשביל ביצים וסלט, ואילו המומחה האמיתי הוא הגבר. או. למשל, מודעות פירסום לחומרי ניקוי, המראות אשה מטומטמת השואלת שאלות, ומי שמסביר לה, למרות שניקיון זה שטח שהיא אמורה להבין, הוא גבר כמובן.

חייבת להיות גבר!

תנועה האמריקאית לשי־חרור האשה נוהגת לחוד את החידה הבאה: אב ובנו נסעו במכוניתם. בדרך אירעה להם תאונת־דרכים. האב נהרג במקום, הבן נפצע קשה. כאשר הובהל לחדר־הניתוח, נשמעה לפתע קריאה נרגשת מפי ראש־המחלקה הכירוגית: „לא אוכל לנתח אותו! הוא בניי" והחידה היא: מי זה ראש־המחלקה הכירוגית? הרי האב נהרג בתאונה.

רוב התשובות המתקבלות על חידה זו הן מהסוג של: האב שנהרג בתאונה היה אביו החורג של הבן, או להיפך, ראש־המחלקה הכירוגית נשוי לאמו של הבן. ויש תשובות כמו: ראש המחלקה הכירוגית הוא סנדקו של הבן. והתשובה הפשוטה היא, ראש־המחלקה היא אמו של הבן הפצוע.

יש דוגמות רבות מספור לבניית סטריאוטיפים בספרות לילדים. ספר מיוחד לילדים על נהיגה, מראה אם ובנה נוסעים במכונית ומתחת לציור כתוב: דני עזור לאמא לנהוג במכונית בדיוק כמו אבא."

גבר המצליח להגיע לכוח ולעוצמה חייב להיות חזק. אשה החיה בצל בעלה, האם שהקריבה את חייה למען ילדיה — אלה הן הנשים האידיאליות. אשה שצבע שיערה הוא בלונדי חייבת להיות מטומטמת, וזה המוכר לנו את הטוטו באצטדיון. „חיים תדליק את האורות בבקשה". חייב להיות ספרדי — כי כדורגל וטוטו הולכים עם ספרדים.

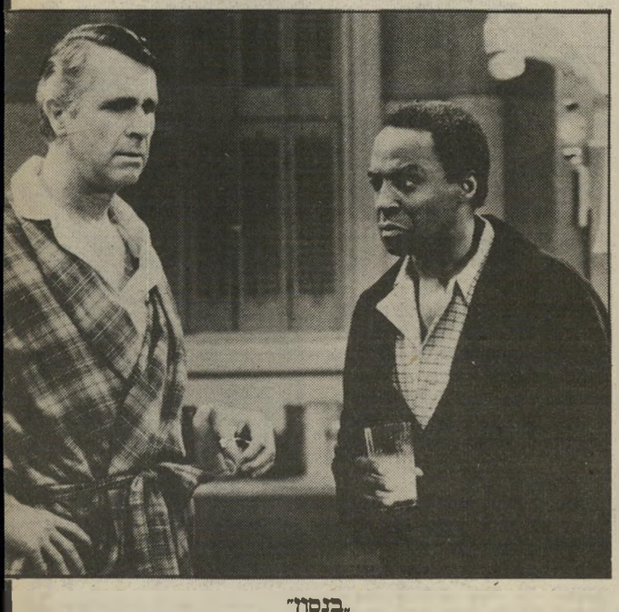
שרית ישי ■

„דאלאס"
סטראוטיפים של נשים אבודות

„ארצי באנקר"
סטראוטיפים גזעניים

„בנסון"
סטראוטיפ של כושי מצליח

„בועות"
סטראוטיפים של אווילות והומו־סכסואליזם

פאייטים אופנתיים

גם מתוצרת עצמית

פאייטים הם תמיד חגיגיים ואופנתיים. ההוכחה לכך הוא בגד־הים הפאייטי בעיצובו של גידעון אוברזון, שחציו פאייטים כסופים וחציו כד לייקרה. נכון שלחוף־הים התל־אביבי המלוכלך לא הולכים איתו — אבל בקוקטייל מסביב לבריכה אפשר להתהדר בו.

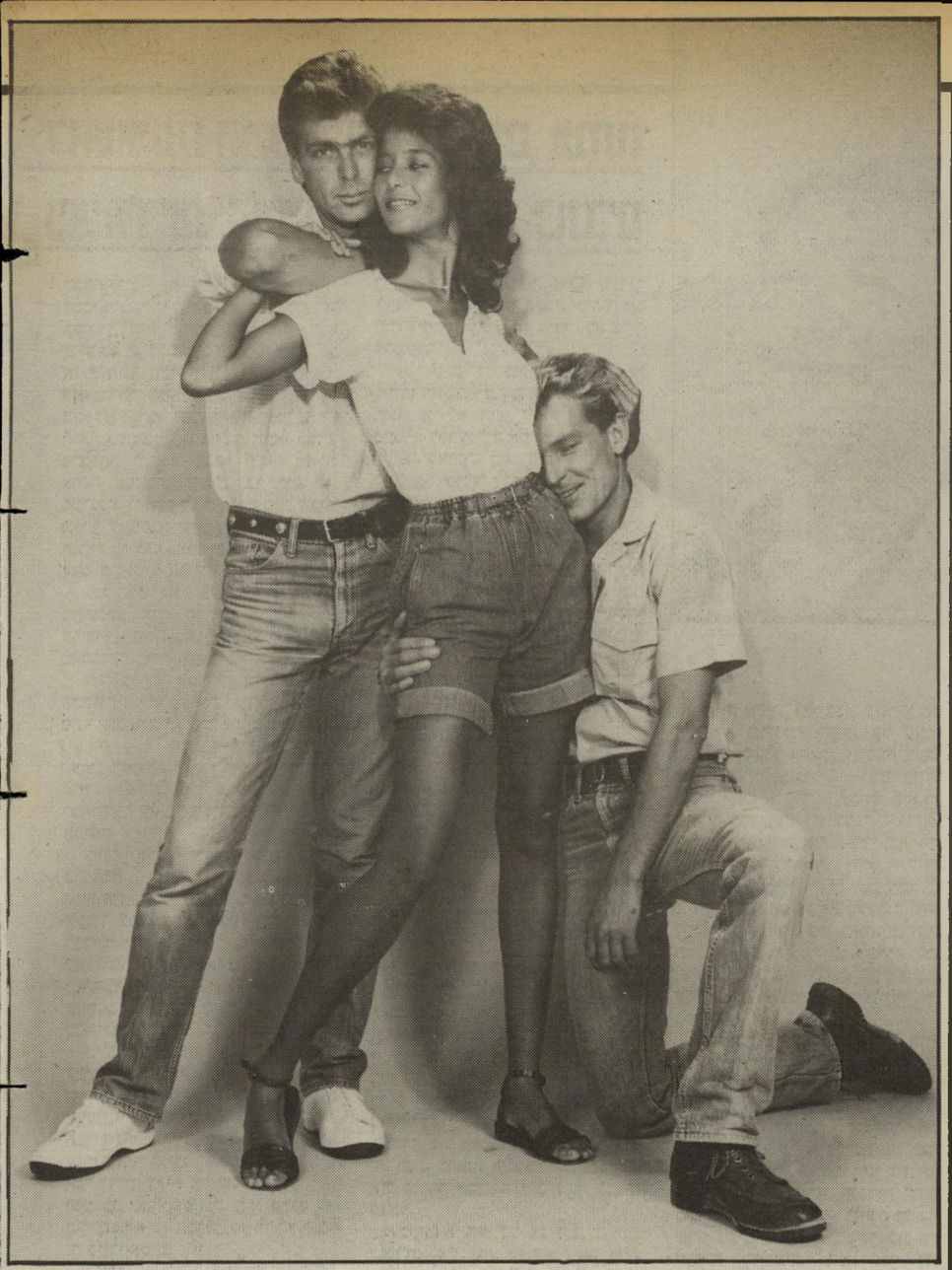
כדי לשוות לו מראה יותר סולידי, ניתן לכרוך מסביב למותניים חצאית שחורה וארוכה מבד דקיק ומתנפנף. בעלות ההעזה יכולות אף לצאת איתו בערב לאירוע מפוצץ, ולהיראות שונות ומיוחדות, כאשר את החלק התחתון של גופן תפאר חצאית שחורה צרה או מיכנסי סאטן בגיזרה מחמיאה. אם כבר מוציאים כסף על בגדים, כדאי לדעת ששימושיו רבים.

גם המעצבת דורין פרנקפורט ידועה באהבתה לבדים מיוחדים, ולכן עיצבה לקיץ זה שימלת ערב מקורית,

עשוייה פאייטים בוהקים, הרקומים על בד שחור שקוף. גיזרת השימלה היא „קלוש", והיא מחמיאה לכל סוגי הגיזרה — בעיקר בתוספת חגורה רחבה הנכרכת כמה פעמים מסביב למותן. כששיערך אסוף ועגיל יהלומים (יכול להיות גם לא אמיתי) נוזל מאוזנר, תבלטי בשטה.

מי שמאוד רוצה להיות באופנה אך כיסה אינו מאפשר לה ללכת למיטב מעצבי־האופנה ולרכוש במחירים לא נמוכים את מוצריהם, תוכל לקנות בחנות סידקית פיסת בד מגוממת (עשויה גומי), שהיא אלסטית וגמישה ועליה רקומים פאייטים. את הבד הזה ניתן למצוא בשלל גוונים. תופרים את שתי אימרות הבד או במכונה או ביד בהתאם למידה. מכווצים מעט בחלק הקדמי, באזור אמצע החזה. בליווי סיכה מעניינת תראי אופנתית ומושכת בחולצת סטרפלס מעשה ידיך, שהיא גם יפה וגם חסכנית.

לבנים ובת תערובת

הם ג'דאד פוקס וגיוון פון־דבאק הבלונדיים, דרום־אפריקאים ממוצא הולנדי, שנאסר עליהם על פי החוק להתחבר עם שחורים או עם בני תערובת. למרות זאת הם הפרו את החוק בדרום־אפריקה כאשר התיידדו עם באב.

לפני שבועיים הזדעזעה הארץ כולה כאשר הקרינה הטלוויזיה הישראלית את הסרט אוהבים בעיר, שבו תוארה אהבה בין בת־תערובת דרום־אפריקאית ואורח גרמני לבן. הסרט הסתיים במאסר משפיל, בעוון הפרת חוק הגזע של המישטר הפאשיסטי בדרום־אפריקה. אחת הצופות בסרט הזה היתה צעירה דרום־אפריקאית, שיכלה להזדהות עם הנושא.

„בישראל אני בן־אדם"

היא נראית ממש כמו תימניה יפהפיה. עיניים שחורות גדולות, שפתיים מלאות, שיער שחור גלי וגוף דקיק ועדין. אבל היא דרום־אפריקאית, „ציבעונית" כפי שמכנים אותה שם. סבה ממוצא אירי ואמה פיליפינית. היא ילידת קייפ־טאון ושמה באב שימשון. עם פניה היפים, 179 סנטימטרים ו־47 קילוגרם היא אינה יכולה שלא להיות דוגמנית.

באב הגיעה לארץ לפני שנה, בעיקבות ארוסה היהודי, דרום־אפריקאי, יון פון־אמנדס, שבא להשתקע בישראל ולחיות בקירבת מישפחתו העניפה.

כיצד מסתדרים חייהם של גבר לבן ונערה לא לבנה בדרום־אפריקה? „הם לא מסתדרים," עונה באב בגילוי לב. „זה בניגוד לחוק. אנחנו חברים כבר שלוש שנים, אבל אסור שידעו, כי אחרת על פי החוק כל אחד מאיתנו יישב חצי שנה בכלא.

בדרום אפריקה אני A NON PERSON. אין לי זכות הצבעה,

המשולש האסור

דרום־אפריקאית „ציבעונית" באה עם שלושה ידידים לבנים שהקשר ביניהם אסור

קשה לי להתקבל לעבודה, יש הברלים ניכרים במשכורת וברגות הקידום, כי שם הצבע הלבן שולט. פה, בישראל, אני מרגישה כמו בן־אדם. אף אחד אינו מתייחס אלי או שופט אותי לפי צבעי. טוב לי כאן ואני מרגישה שלווה טוטא־לית. האנשים פה מאוד חביבים ופתו־חים, ובכלל כולם בטוחים שאני ישרא־לית ממוצא מיזרחי. זה אולי יישמע מאוד מוזר, אבל כאן אני מרגישה כמו בבית. אני חשה שמקומי פה וכאן אשאר.

חברים טובים

באב מתגוררת עם חברה בדירה בצפון תל־אביב. היא רשומה אצל לאה לזר הדרום־אפריקאית מסוכנות גרבו, ומשתתפת בצילומים ובתצוגות־אופנה. בזמנה הפנוי היא עוזרת לידידה בניהול מיסעדה שבבעלותו.

באחד הבקרים, לפני כחודש, נשמ־עה רפיקה על דלת ביתה של באב. היא קמה לפתוח את הדלת, וזכתה להפתעת חייה: שני ידידיה הטובים מדרום־אפריקה, ג'ראר פוקס וגיוון פון־דבאק באו לבקרה. השניים, בלונדים בעלי עיניים תכולות הם חברים טובים של באב.

„הכרנו כאשר היינו רשומים באותה סוכנות־דוגמנים ביוהנסבורג. ג'ראר וגיוון לא רק נראים כמו שחקני־קולנוע. הם באמת שחקני טלוויזיה, תיאטרון ודוגמני מסלול וצילום.

„גיוון פון־דאבק הוא אפילו שחקן מפורסם, המשתתף בכל סדרות הטל־וויזיה היוקרתיות. באחד הערבים ישב־נו במיסעדה סינית בתל־אביב. פתאום ניגשה אלינו ילדה בת 10 בערך, פנתה לגיוון וביקשה לקבל ממנו אוטוגרף. שלושתנו מאוד התרגשנו שפתאום כאן, בארץ, מישהו מכיר אותו."

ג'ראר וגיוון יצאו את דרום־אפריקה בינואר 83'. „לקחנו תרמיל על הגב, את תיק־הצילומים שלנו ויצאנו לדרך עם 4000 ראנד לכל אחד, כי זה הסכום שמותר להוציא מדרום־אפריקה. שהינו בלונדון במשך שלושה חודשים, אחר־כך היינו שלושה חודשים ביוון. שם קראנו את הספר אקסודוס והחלטנו לבוא לישראל. זכרנו שבאב נמצאת פה וכך מצאנו את עצמנו בביתה. היום כולנו גרים יחד בדירה."

ג'ראר וגיוון למדו ארבע שנים בבית־ספר לדרמה, והיו שמחים לוא התאפשר להם להופיע בארץ בתיאט־רון אנגלי. הם כבר ביררו ומצאו שדר־ברי אנגלית מארגנים כאן ערבי קריאת מחזות באנגלית, והם מתעתדים להש־תתף בהם. גם לאה לזר כבר קושרת קשרים עבורם, והם הצטלמו עבור חוברת־הסריגה של פולגת.

מה אומרים הוריהם על בניהם הלבנים המעזים להתחבר עם צעירה

באב הפכה אמנם לדוגמנית מצליחה בדרום־אפריקה, אבל היא בכל זאת אינה לבנה והרגישה באפלייה, בין השאר בשכר, באפשרויות הקידום ובמעמד. „פה בארץ אני מרגישה כאדם חופשי. אף אחד לא מתייחס אלי על פי צבע עורי." באב כבר מצאה בארץ עבודה כדוגמנית.

לא לבנה? משיב ג'ראר: „כל מישפחתי, ובפרט הוריי, הם אנשים דתיים וימניים. אני הייתי הראשון ששבר את המוסכמות, כבר בזה שלמדתי דרמה ואמנות. עזבתי את קייפ־טאון ועברתי ליוהנסבורג, שם פגשתי אנשים מצבעים ומגזעים שונים, וגיליתי שהם בני־אדם לכל דבר. אני דוגל בשוויון. יש היום ארבעה מיליון לבנים ו־20 מיליון שחורים. אני לא פוחד משינוי."

ומוסיף גיוון: „מה שהייתי רוצה לראות זאת לא מהפכה רדיקלית, אלא יותר דמוקרטיה, הזדמנויות שוות לכולם, ללא הבדל צבע ודת. לדוגמה, בתחרות דוגמנית השנה בדרום־אפריקה היתה באב דוגמנית, שלמרות ציבעה הצליחה להרוויח 350 ראנד, כ־300 דולר לשעה. „חסכתי הרבה כסף," היא אומרת, „ביזבזתי קצת וגם השארתי לאמי סכום כסף שיספיק לה לשנה."

ומה אמרה אמא כשבתה היחידה נסעה? „היא הבינה אותי ואמרה לי: תצליחי ילדתי, והיי מאושרת." נזכרת באב כשדמעות בעיניה.

אפריקה לא משתתפות דוגמניות שחורות או ציבעוניות, ואם יש אחת או שתיים כאלה ברשימה, זה רק כדי שלא יגידו שאין שוויון. אך בכל מיקרה אסור להן לזכות במקום הראשון. באב השתתפה לפני שנתיים בתחרות

מקום שלישי בתחרות דוגמנית השנה בדרום־אפריקה. בדרך־כלל אין מצרפים לא־לבנים לתחרות. לפני שנתיים חל שינוי־מה, ובאב השתתפה אך לא אפשרו לה לזכות במקום הראשון. למרות שהיתה ראוייה לו. היום היא אומרת: אני נשארת בישראל.

שכואת. היה ברור מעל לכל ספק שמגיע לה מקום ראשון, אך היא קיבלה מקום שלישי."

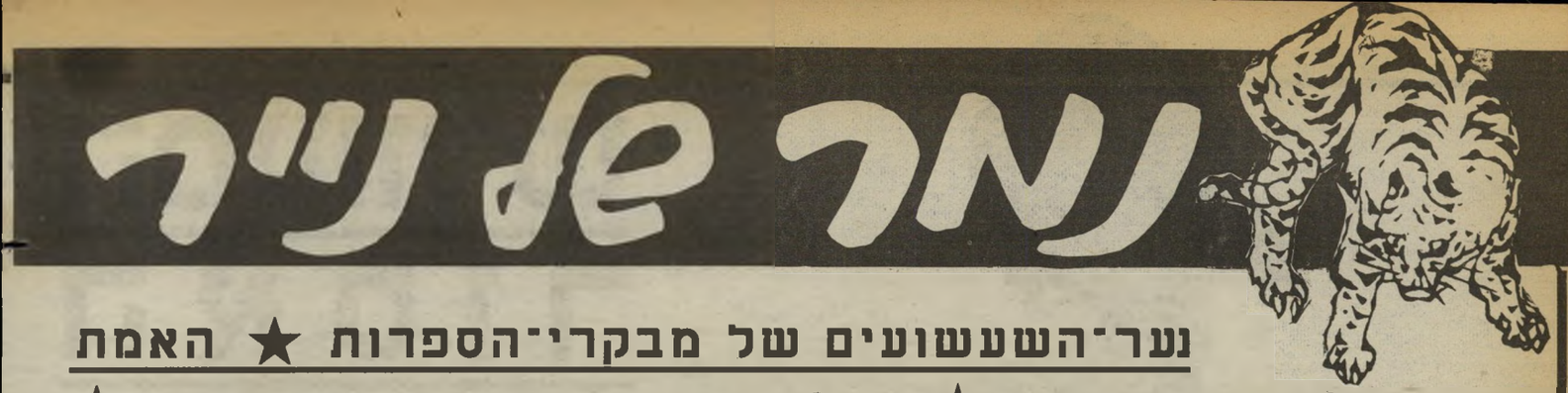
באב היא בת יחידה להוריה הגרושים. האם עובדת בבית־חרושת לדפוס, האב בהדפסת ליטוגרפיות.

מי רוצה בשביל הכיף?

להצטלם ללא תשלום למדור האופנה חלון ראווה

כל אשר עליך להיות הוא צעירה, פוטוגנית וחטובה ובגובה מינימלי של 172 סנטימטרים.

נא התקשרי למערכת העולם הזה.

נער־השעשועים של מבקרי־הספרות ★ האמת

המרה על ייבוש הביצות ★ תמלוגי־השבת של זלדה מישקינסקי ★

כנענות נוסח התנועה הקיבוצית ★ תולדות המחתרת

מקור

זליגת מילים

בסופרמרקט התופעות יוצאות־הדופן של הסיפורת הישראלית דרך באחרונה כוכב־שביט חדש, פרי הילולת מבקרים, שגורלו כשאר כוכבי־השביט שדרכו בעולם הסיפורת הישראלית, אשר איש אינו זוכר אותם כיום.

כוונתי להילולת־המילים של פרופ' **דן מירון**, פרופ' **מנחם פרי** (ובהסתייגויות) פרופ' **גרשון שקד**, לספר־ביכוריו של ירושלמי צעיר בשם **דויד גרוסמן**, תחת הכותרת רץ*. קובץ סיפורים, שלמרות הילולת־המילים של הפרופסורים, לא זכה כלל לאמונם הבסיסי של קהל הקוראים.

גרוסמן, מנחה־דרכים בתוכניות שוליות, קיבץ בספרו סידרת סיפורים, המציגים גלריה סינתטית של גיבורים חד־מימדיים, דרך רץ למרחקים ארוכים; עריק אמריקאי באוסטריה; מרצה אקדמי במשבר השנה השביעית לנישואיהם, ושאר דמויות דהויות, המהוות כרטיס־ביקור ראשוני של עולם שגרוסמן שואף לתארו וניכשל.

רץ נקרא כזיווג אומלל של כתיבת **יעקב שבתאי, יצחק בן־נר**, נוסח זרם־התודעה הצרפתי וסיפורות עקרות־הבית האמריקאיות — כאשר התוצאה היא מונגולואיד ספרותי, שהפרופסורים הנכבדים נפלו ברשתו, או שהעדיפו להללו, תחת להלל את יצירותיהם האמיתיות והלא סינתטיות של סופרי הדור החדש והצעיר, שכוכבם דורך באחרונה בשמי הסיפורת העברית (**יעקב ביצ'ו, מישקה בן־דויד, יצחק בן־מרדכי** ואחרים).

כבר הסיפור הראשון, שהוא סיפור הכותרת של רץ, הוא בבחינת גירסה עברית מפוזרת ובלתי מתוכחמת לסיפורו הנודע של הסופר הבריטי **אלן סיליטו** בדידותו של הרץ למרחקים ארוכים (שנקרא בארץ בגירסתו הקולנועית בשם בדידות נעורים).

גרוסמן, הכותב בנושה הגילגול המאה של **עמוס עוז**, פותח את סיפורו ב־**כבר מחצית הקילומטר מאחוריך...**" וממשיך ל־**צריכת הגחלת האדמדמה שבמעיך...**" המספר/הרץ, הכרוך אחר סינור אמו, דואג להזכיר זאת לקוראיו במבטחי צרורות מילוליים, חסרי עיצורים, בזליגת מילים בלתי חדלה. את בית־הספר לעבריינים של אלן סיליטו בהרץ למרחקים ארוכים ממיר גרוסמן ב־**המרדין על גביע הרמטכ"ל...**"

גרוסמן מוליך את הרץ שלו במילים בלתי־אפשריות, כמו: **ההבלחים**; **התזזיים**; **בלולות**; **יפחות**; **לאוושש**, ושאר מילים, שאותן הוא דולה באורח לא־טבעי מתוך מילונים.

את שיברי הגיגיו, רצונותיו, שאיפותיו ודיברי־ההבל שלו מושך גרוסמן במישפטים ארוכים ובלתי־חדלים, בכתיב לא־אחיד, כאשר במיסגרת מאמצי החיפוש שלו במילונים אחר מילים נדירות, הוא מדלג על מילים כאנרגטי ומסתפק בלועזיות המתהדרת. רץ ושאר הסיפורים הרצים אחריו, חושפים לפחות אמת אחת — את אמיתו של המחבר, על לכידתו במבוך של בעיות נרקיסטיות וחוסר־ביטחון, שפסיכולוג מיומן למחצה, עשוי להפיק מתוכן אנאליזה משכנעת, אנאליזה — שהיא רחוקה מלהיות יצירת ספרות הראוייה לדפוס.

ערימות הדימויים הבנאליים ומיצבורי המילים בולטים בחד־מימדותם, ובאי־בגרות ההבעה של גרוסמן, הגובלת לעיתים קרובות בילדותיות, ברמה של חיבורים מעטו של תלמיד לא מחונן. תכונה בולטת שאותה נטל גרוסמן מסופר אחר המקובל על מבקרים, יורם קניוק, היא תכונת המישפטים המתארכים, בעלי ההתחלה וחסרי הסוף. אותו סוג הגיגים של אלופי (מיל'), היודעים לפתוח מילחמה, ואינם מסוגלים לסיימה.

הענקתי לרץ את כל האשראי שניתן להעניק. התחלתי לקרוא בו לפחות שלוש פעמים, ורק בפעם השלישית הצלחתי לסיים את קריאת הספר (וגם זה לסירוגין, במשך קרוב לשלושה חודשים).

הסיפור השני בקובץ גובל באינפנטיליות, בסמיכות לכותרתו חמורים. סיפור זה הוא נסיון לשחות במימיו של הסופר־מחזאי **פטר הנדקא**, כאשר לצורך זה העתיק גרוסמן את נופי סיפורו למכותרתו של הנדקא, אוסטריה, מבלי שנופים אלה יועילו, ולא אף במעט, לכישרונו הספרותי. זה סיפורו של עריק אמריקאי, החי באוסטריה עם אהובתו האוסטרית. גרוסמן נכשל כאן לחלוטין בנסיון לשרטט דמות של ממש, כאשר הוא ממשיך ומשפריץ לעיני הקורא מתוזים של מילים, הזולגים מעטו בלא כל בלימה או בקרה, וגם לא כישרון. את ה־בתוליות" של סיפורו הראשון הוא ממשיך לסיפור השני, כאשר הגיבור, שנראה כהמשך לזה מרץ, מצליח להצמיח אברי־מין. כדי להוליך את הקורא לנוף הנוכרי, שוכח גרוסמן את מילונו ומעמיס על הנייר ביטויים כמו: **שולחן הטואליטה...**" וכאשר עליו למהר במדרגות, הוא אינו נירפא מה־**חשתי במדרגות**".

בחמורים מזכיר גרוסמן את המלך מבגדי המלך החדשים, והוא מתגלה בעירומו כסופר משעמם, שסיפורו אינו סיפור של ממש, אלא מישמש מלאכותי של מילים בסיטואציה מלאכותית לא פחות, בציפוי של בשורה, כאילו מדובר כאן בסיפורת ניסויית.

בסיפור יאני על החר, כבר עולה היומרה הסיפרותית לגרוסמן לראש, ומשם היא זורמת ליד המפעילה אל מכשיר הכתיבה, והמכתימה את הנייר. סיפור זה, שכיסויו הוא עלילה המתרחשת על פיסגת אחד מהרי המורדיעין של צה"ל בסיני, כמה ימים קודם לנסיגה, הופך אצל גרוסמן לאופרת סבון אכספרימנטאלית, שבאמצעותה הוא חותר להפוך לאיש העולם הגדול. גם בסיפור זה אין גרוסמן מתגבר על יצר המילונאות שלו: **בהידום־צימצום עצמי...**" עם דילוגים ל־**הסיומת הקאטואית**". את הרפרטואר המילוני שלו הוא עוטף כאן במעט פוליטיקה, של"י (במהדורת יפי־הנפש), לוחם־חופש דרום־אמריקאי (שניבצר מהמחבר לחדור ולהתמודד בפרובלמטיקה שלו), אשה, אהבה, וכל שאר המרכיבים ה־טכניים" של סיפורת, שגרוסמן מביאם לתמיסה מילולית במינון בלתי־נכון וחסר־כישרון.

בסיפור זה מתעלה הבילבול של עולמו הספרותי של גרוסמן לשיאים, העשויים למלא ספר־לימוד בנושא כיצד לא לכתוב סיפורת. גם בסיפור השלישי הופך השיעמום למרכיב העיקרי של התיכתובת הגרוסמנית, שיעמום המתמשך בשורות ריקניות, בלתי אמינות, כמו: **מרק דניאל נסטור היה דוקטור לספרות רוסית**

תמלילן־נהר גרוסמן
ואחרי שיסיים להעתיק המילון?

באוניברסיטה של בואנוס־איירס... בן להורים אמידים הוא. מהגרים מצביה. עיוור מלידה בעין אחת. עורך כבוד של בטאון הפקלטה למדעי־הרוח...". גרוסמן החסיר כאן, בהתאם לשיעורי הכתיבה היוצרת, שעל פיהם תפר את סיפורו את ה־עכבר הימני, במידרון העליון בלטה שומת חן חומה, בשיער חזוחו בלטו אניצי שיער שיבה...**"**

בסיפור ימים זוגיים מנסה גרוסמן להתמודד עם האקדמי הישראלי המצוי (**רוחשים על פני מישטח המרציפן של מיטתנו. תמר בוכה...**"). הגבר־המספר, ממשיך בזימזום המילולי הבלתי־חדל של דברי־הבל בלתי אמינים מבחינה ספרותית, וחד־מימדיים עד להחריד. ואם ישנה התרחשות כלשהי, הרי שגרוסמן עוטפה במילים, מילים ומילים — המנפחות את ראשו של הקורא, ומטמטמות אותו.

כאן הופך סיפורו של גרוסמן מיעקוב שבתאי + עמוס עוז + יצחק בן־נר לעניים לאברהם ב' יהושע לקבצנים (**גורי גשם התרוצצו בכרסי ענניים... פלצור־מילים דמיוני שנלבדתי בו, שסחט תמציות של כאב מכל גופי...**") ושאר הימהומים, שהיה מי שמצא אותם לראויים להתפרסם על גבי נייר לבן, כרוך עם עטיפה, ועליה ציור של **דייוויד הוקני**.

הסיפור האחרון, מיכאל צידון, מייקל, הוא השיא בכוחו של המבקר לשאת ולסבול. זהו סיפור מבולבל, שטות, לא אמין, המספר על

---

* דויד גרוסמן – רץ; הוצאת סימן־קריאה + הקיבוץ המאוחד; 224 עמודים (כריכה רכה).

החוויה הישראלית

מיתוס ייבוש הביצות איננו

אחד המאפיינים של ישראל בראשית שנות השמונים, הוא העיסוק בניפוץ מיתוסים, שהדורות הקודמים הכבידו על שכם דור ההווה.

בחוברת האחרונה של קתדרה לתולדות ארץ־ישראל וייישובה*, מנפצים **יורם ברנגל** ו**שמואל שמאי** את מיתוס ייבוש ביצות עמק יזרעאל, תחת הכותרת ביצות עמק־יזרעאל – אגדה ומציאות. כבר בפתיחה כותבים מחברי המאמר: **מיתוס זה מנהל עלידי מערכת־החינוך הישראלית במשך שנים רבות...**"

מחברי המחקר ממשיכים בתיאוריו של **שמואל דיין**, משנת 1921, דרך שירו של **שלום שפירא (שר שלום)** און בן פלא (**... ועומדים עד צוואר במי גבא תוף...**"), וכלה בתיאורים מתוך סיפרי־לימוד תקניים, במרינת ישראל של היום (**אך משנתרב הישוב והעם הגלה מארצו, שמם העמק ואדמתו הפוריה נהפכה לאדמת ביצות...**").

לעומת בוראי המיתוס מביאים המחברים, את תיאורו של **מרק טווין**, משנת 1867 (מתוך מסע התענוגות לארץ הקודש): **הנוף הנשקף... הוא בימעט יפה. מתחת השתרע עמק יזרעאל המישורי והרחב, משובץ שדות... מנוקד בשלוליות בבנים לבנים צמודי בתים...**" תיאור דומה מופיע במפת זיקוטן (1799), מפה שהותקנה עבור צבאו של **נפוליון**. במפה זו מופיעים השדות שבעמק כמעובדים.

תיאור אחר של העמק בעיני דור המייסדים, מביא א' **בן־ברק** (סבו של **מאיר שליו**): **נגשנו על שפת הביצה בערבי זקן החדיש בצמד שוורים, הירתומים למחרשה ערבית... ראינו שהוא חורש באדמה שכולה מרשקה...**" ועוד תיאורים, המעידים על המיתוס הכוזב של ייבוש ביצות עמק יזרעאל.

ביצות נהלל
בגיץ לשר־החינוך

ראייה נוספת בניפוץ המיתוס מסתמכת על מפות ייבוש הביצות של חדרה, בית־שאן ועמק זבולון, שאותן הביא מייסד הקק"ל **יוסף וייץ** בתיאוריו על ייבוש הביצות, אך לא צירף לרשימתו את מפות קק"ל על ניצות עמק יזרעאל.

פרק מרתק במחקרם של ברנגל ושמאי הוא הפרק גורמים שהשפיעו על יצירת מיתוס הביצות בעמק והפצתו, והם מציינים בפרק זה: **לשם הגברת דימוי העשייה החידוש ההתיישבות בארץ היתה נטייה בקרב הציונות להציג את ארץ־ישראל (לצרכים פנימיים וחיצוניים) בארץ ריקה. ארץ פנייה המזמנה להתיישבות לאומית ומצפה לביניה שיגאלו אותה משממותיה...**". המחברים ממשיכים ומוסיפים: **אנשי העליה השנייה והשלישית אימצו סמלים אלה של ביצות, קדחת ומוות... מתיישבי העמק וחציבור היהודי בארץ ניזונו מסיפורים אלה שהגבירו את רושם המאבק בביצות עמק־יזרעאל...**"

בסיכום למחקר כותבים ברנגל ושמאי: **עם זאת עלינו לסבם כי שאלת 'ביצות עמק־יזרעאל' אינה רק שאלה בעלת אמת ארכיאולוגית, לא פחות או לא פחות מהאמת ההיסטורית של ביצות אלה.**"

כל שאני מצפה עכשיו, הוא לבג"ץ מטעמו של הורה לילדים הלומדים בבית־ספר ממלכתי, שיעתור, ויתבע משרד־החינוך־והתרבות למחוק את המיתוס הזה מספרי־הלימוד של הילדים.

---

* קתדרה – עורכים: יעקב שביט, יורם צפריר, ישראל ברטל; הוצאת יד יצחק בן־צבי; 182 עמודים (כריכה רכה).

עיתונאי בריטי, המגיע ארצה והופך לעיתונאי ישראלי, נושא ישראלית (העיתונאי האנגלי אינו יהודי, כך שקיים גם עניין הלשון והבנתה). את העיתונאי הזה מציג גרוסמן כמעין **עמוס קינן** צולף, מכה וזועק. אידיוטי לחלוטין. לפחות היה גרוסמן מכניס אותו למערכת הג'רוסלם פוסט.

איני יכול שלא להביא כאן מדבריה של מבקרת בשם **מירה קניסז**, שכתבה על סיפרו של גרוסמן את הדברים הבאים: **"בריבד התימאטי מקבלת... אותה תפיסה קיומית־דטרמיניסטית, שעליה עמדתי, צבין ששורשיו סוציולוגיים. אותה חגו של מעגליות חסרת־מוצא קבועה בציר של זיכרונות־ילדות שאין מהם מנוס..."** ושאר הבלי־ביקורת, המאפיינים את הביקורת לסיפרו של גרוסמן. ביקורת, שאינה מסוגלת להסביר במילים פשוטות אם מדובר בספר טוב, או גרוע.

לדעתי רץ הוא ספר גרוע ביותר, ואני מסתקרן לקראת סיפרו הבא של גרוסמן, בתהייה אם יסיים בו את כל המילים שבמילון. אך באילו מילים ישתמש לאחר שיסיים את המילון?

כתבי־עת

עלי־שיח

יוצא־דופן בין כתבי־העת לספרות בישראל הוא כתב־העת עלי־שיח, הרואה אור על־ידי החוגים לספרות של ברית התנועה הקיבוצית ותנועת המושבים. חלק מהרשימות המתפרסמות בעלי שיח הן הרצאות ושיחות הנערכות בימי־עיון לספרות בתנועה הקיבוצית ובתנועת המושבים.

הגיליון האחרון של עלי שיח*, בעריכת **משה ידעיה, אברהם אדרת, אברהם ארנון** ו**זיסקינד כרמל**, מתמקד בנושא בחינת היצירה הספרותית מזוויות הראייה של זיקתה להיסטוריה, תוך התמקדות בהיסטוריה היהודית. כבר בפתיחה מובא סיפורו של **שלום עליכם** לאטקעס (לביבות) של תנוכה בתרגומו של **אריה אהרוני. הלל ברזל**, בוחן תחת הכותרת שירה והיסטוריה את פרעות

משורר כנעני רטוש
פואטיקה ופוליטיקה

קישינייב 1903 ותיאורן בידי **ח"נ ביאליק** (בעיר ההריגה) וההיסטוריון **שימעון דובנוב**. בסקירתו של ברזל, שנערכה לפני החוגים לספרות באביב תשמ"ב, טרם עלה נושא צברה ושאתילא ושאר מוראות הטבח בביירות. אך כאן המקום לשוב ולהזכיר,

* עלי שיח, 18־17; עורך משה ידעיה; הוצאת ברית התנועה הקיבוצית ותנועת המושבים; 320 עמודים; (כריכה רכה).

שמילותיו של ביאליק (**ומעשה בתינוק שנמצא בצד אמו המדוקרה / כשהוא ישן ובפיו פיטמת שדה הקרה...**") טובות גם להיום, ומוכיחות את עוצמתה של השירה, כאשר היא מותנעת בכאב של אמת.

רדודה מעט היא הרצאתה של **יעל רנן** ההיסטוריה כסיוט קומי ב"יוליסס" של ג'יימס ג'ויס, המוליכה את הקורא לרשימה מרתקת של **יאיר מזור** סמולנסקין ודיקנס: מקרא משווה ב"תהועה בדרכי החיים" וב"אוליבר טוויסט", רשימה המזכירה את אותו שלב בסוף ימי ספרות ההשכלה, שבו הלכה הסיפורת העברית בעקבות היצירה הספרותית בעולם, וחיקתה בין השאר את הסיפור הטריאלי (סידרתי) נוסח **צ'ארלס דיקנס** הרשימה שבה ומחזירה את צער אי־הכללת התועה בדרכי החיים של **פריץ סמולנסקין**, בתוכניות־הלימודים של עידן **זבולון המר**.

רשימה מרתקת על ימי הראשית של הסיפורת הארצישראלית היא רשימתה של **יפה ברלוביץ**, תחת הכותרת מודל "היהודי־החדש" בספרות העלייה הראשונה. רשימה הפורשת מעט מעולמם של מחברים כ**זאב יעבץ, חמדה בן־יהודה, יהושע ברזילי־אייזנשטדט** ואחרים. **נילי סדן לובנשטיין**, בוחנת את אחד הרומאנים הנהדרים של ספרות אותו דור, את עצבון מאת **א' ראובני** (אחיו של הנשיא **יצחק בן־צבי**). רומאן, שהוא רב ביקורת לציונות.

פרופ' **נורית גוברין** מניאה ברשימתה מיכה יוסף ברדיצ'בסקי וארץ־ישראל תיאור תשתית יוצאת־דופן של יחסים, חיובים ושליליים, של **ברדיצ'בסקי** לארץ־ישראל, תוך הצגת ברדיצ'בסקי כאחד ממבקריה יוצאי־הדופן של הציונות.

בעלי שיח מצוי אלמנט כנעני של ראיית תולדות הסיפורת העברית. ראשון מאמרים אלה, הוא מאמרו של **אברהם אדרת** משבר הזיקה למקורות אצל ברדיצ'בסקי, טשרניחובסקי, שניאור, תוך תיאור אותה פריצה בניסיון להחיות עולמם של העברים הקדמונים.

מתוך הגניזה מפרסם **יוחנן ארנון** שבעה מיכתבים של **אחד־העם** (שלא פורסמו) אל **זלמן־דויד לבונטין**, תחת הכותרת כיצד נחלץ אחד־העם להגנת חבר בצרה. תחת הכותרת בין "המאור שבחלום" למציאות היום־יום מתייחסת **חיה שחם** לתיאור הקונפליקט ביצירתו הסיפורית־הארצישראלית של **שלמה צמח**. מפתיע קצת דילוגה של שחם על הליגלוג של **יוסף־חיים ברנר** לכתיבה הארצישראלית של **שלמה צמח**, ברשימתו הזיאור הארצישראלי ואביזריהו.

לא ראוי במיוחד להיות במחיצת קודמיו — **ביאליק, ג'וים, סמולנסקין, דיקנס, טשרניחובסקי ואחד־העם** — הוא **צבי לוז**, שסיפורו שלישים וריבעים מוצג כאן ברשימתה של **שרה הלפרין** שיברונו של אידיאל. לעומת לוז, מפתיע סיפורו של **אלישע פורת**, צלקת גאווה, בלשונו הנקייה; והמינוריות שבו, המצליחה להציג לפני הקורא סיפור פשוט אך קריא. **מלכה פוני**, ברשימתה אובדן וגאולה ביצירות דויד שחר ויצחק בן־נר, היא בבחינת ניסיון אקדמי עקר לעיין הדדי באחרי הגשם של **בן־נר** וסוכן הוד מלכותו של **שחר** — כאשר בזיווג שני סופרים וספרים כאלה יש משום נסיון לזווג מים בשמן, ולא ברור מה חטא בן־נר, שניחוהו במחיצה אחת עם שחר.

מלכה פוגל, ברשימתה "נקודת תצפית" בביקורת הספרות, עורכת עיתון־מדגים במיכאל שלי של **עמוס עוז**, בניסיון לפענח את נוכחותו של המספר בטקסט. ניתוח רב־עניין הוא ניתוחו של **דויד צימרמן** על "היה העקוב למישור" – לש"י עגנון. כזה גם ניתוחו המרתק של **זאב לוי** על סרן קירקגור ומרטין בובר על טוב ורע ועל החטא הקדמון.

פרק כנעני נוסף, שלא נימנה עד כה עם אחד מפרקי־התרבות של התנועה הקיבוצית, מצוי ברשימתו של **יעקב בהט** עיונים במילונו הפיוטי של יונתן רטוש. רשימה נקייה, שבה מצליח בהט להציג, ולו אף במעט, את גדולתו השירית של רטוש, משורר שבשורתו היתה חלק משירתו. גם **ידידיה יצחקי**, ברשימתו הגורם האידיאולוגי בשירת יונתן רטוש, בוחן את ההרמוניה שבין הכנענות נוסח רטוש למקורותיה התרבותיים.

גבריאלה אביגור־רותם מניאה את שירו של **נתן זך** יופייה אינו ידוע, שאליו היא מצרפת דיון וניתוח לשיר. נושא רב עניין הוא רשימתה של **חווה יפעור** אימרים וטקסט

מי מריבה

בן־עזר מתקנא ★ שנת אלפיים בבית הר־אבן ★ היטלר + קישון ★ היח"צנים של פיינגרש

●● תחת הכותרת מנחם־מנדל נוסח ישראל הביא הסופר הפתח־תיקוואי **אהוד בן־עזר** בהארץ (24.6) ביקורת קטלנית וקנאית על סיפרו של **יוסל בירשטיין** המוטבים, רומאן שהוא גרוטסקה מעולה על החיים בישראל. לאורך טור וחצי נכשל בן־עזר בניסיונו להוכיח את כישלונותיו של בירשטיין. שכתיבתו מייצגת יותר מאשר פן אחד של הסיפורת הישראלית (למרות שהוא כותב ביידיש), והסיומת: **"זה לא מצחיק. זה עצוב. זה לא משעשע אלא מביך"** של בן־עזר, דומה כמתייחסת לתיסכולי בן־עזר כמחבר. ולא לסיפרו של בירשטיין, שבן־עזר לא יצליח להגיע לדמתו לאיכותו גם בעוד שלושים ספרים. יחד עם זאת, חיצי בן־עזר לא הוטפו כלל ליוסל בירשטיין, אלא למתרגמו, עורך סימן קריאה, פרופ' **מנחם פרי**.

●● הסופרת־משוררת **שלמית הר־אבן זאלוף** (שם אמיתי) **הר־אבן**, הינם בעל ואשה כדת וכדין. דרכיהם של הזוג הר־אבן הצטלבו באחרונה בנושא של עתידנות. שולמית הר־אבן פירסמה סידרת מאמרים תחת הכותרת האם תהיה ספרות בשנות האלפיים? (ידיעות אחרונות), בעוד שאלוף הר־אבן פירסם רשימה על פני עמוד שלם בהארץ תחת הכותרת אהותה של ישראל במאה ה־21. כל שנותר לי לאחל לבני הזוג הר־אבן, לזכות ולהגיע לשנות האלפיים.

סופרת הר־אבן
ספרות בשנת אלפיים: זאהות המאה ה־21

●● מודעה שפורסמה בעיתונות העברית לפני כמה שבועות, מטעם סוכנות ההפצה ברונפמן. עסקה באחד מגיליונות השבועון בשפה הגרמנית שטרן, והציגה את שני הנושאים המרכזיים של אותה חוברת: **"בולל יוזמני היטלר, שיחה עם אפריים קישון."**

●● תארו לכם: ספר חדש של **עמוס עוז** יוצא־לשוק, ועם צאתו לשוק מתפרסמות בעיתונות מודעות מטעם סוכנויות־הפירסום של עמוס עוז. תארו לכם ספר של הצייר **יגאל תומרקין**, הרואה־אור ווזכה למודעות שכאלה. הצייר **עודד פיינגרש** אינו עמוס עוז וגם לא יגאל תומרקין, אבל עם פירסום סיפרו יופי של ארץ, זכה למודעות־ברכה מטעם ורשבסקי פרילין – פירסומאים ופירסום מי־טל. מסתבר שהספרות העברית צעדה עור צעד אחד קדימה. מעניין לאן מוליכה הדרך הזאת.

●● ירוע. שעבור כל שיר המושמע ברדיו זוכה מחבר התמליל לתמלוגים המשולמים לו על־ידי רשות השידור באמצעות אקו"ם (לרוב, באיחור של שנתיים ובלא הצמדה למדד יוקר־המחיה והאינפלציה). באחרונה ראה אור, תקליט חדש של הזמרת **חווה אלברשטיין**, ובו שירים של מחברת החרוזים ממאה־שערים, חובשת השביס **זלדה מישקינסקי**. שירים אלה מושמעים ברדיו גם בשבתות. מעניין לדעת מה תעשה החרזנית ממאה־שערים בתמלוגים שתקבל על שיריה המושמעים בשבתות — האם תוותר עליהם? או שתשקיע אותם בשוק המניות שבנק המיזרחי משקיע בו מכספיו?

תיעוד

אצ"ל

חוברת צנועה ומעוטרת בדגל־הלאום, תחת הכותרת הארגון הצבאי הלאומי (אצ"ל) מאת **סמח גני***, מביאה את סיפור אחת משלוש ספרותי בספרי שירה לילדים, רשימה שבה מובאים שירי ילדים של **ח"נ ביאליק, נורית זרחי, אורי אורלב** ואחרים, בליווי האיורים המעודדים את המחשת אותם שירים.

מיקבץ הרשימות על סיפרו של **נתן שחם** עצם אל עצמו אינו מוצדק. ספר זה רחוק מהתייחסות ספרותית ממשית, כי מדובר בהרפתקה סולו'ניצינית ששחם נכשל בה, כפי שנכשל בהרפתקות קודמות שלו בספרות.

בסוף החוברת מצוייה עוד אחת מאותן ביבליוגרפיות מאלפות של **יוסף ירושלמי**, והפעם על יצירותיו של הסופר היהודי־סובייטי **יצחק באבל**, שראו אור בעברית ביבליוגרפיה מעולה ומרתקת.

עלי־שיח הוא כתב־עת מומלץ ביותר לעיון, בעיקר חוברת 17־18, המצליחה להציג מעט משורשי התרבות שלנו, על היבטיה ההיסטוריים השונים. פרט מצער, לאורך כל עמודי החוברת, הוא תלות־היתר באנשי הספרות של אוניברסיטת בר־אילן, המקפידים להיראות בחוברת כנותני טון — טון שאינו מוסיף דבר. אם היו עורכי עלי שיח נחלצים ממלכודת זו, אין ספק שכתב־עת זה היה פורץ קדימה, והופך לנותן טון של ממש בתרבות, בספרות ובהבנה בארץ.

* פסח גני – האירגון הצבאי הלאומי (אצ"ל); הוצאת מכון ז'בוטינסקי; 76 עמודים (כריכה רכה).

המחתרות העיקריות בימי המנדט הבריטי.

החוברת סוקרת את תולדות אצ"ל, פעולותיו ורשימה כרונולוגית של מיבצעי מחתרת זו. בין מפקדי אצ"ל מועלים מתהום הנשייה **משה רזניבר**ג (1938), **דיבר ביטקר** (1937) ו**אברהם תהומי** (1931־7) שהיו מפקדי האירגון הצבאי הלאומי.

בניגוד לפירסומי אצ"ל של שנות החמישים, חוברת זו משוחררת מהפאתוס ההיסטורי המאפיין את כיתבי המחתרת הזו, ומביאה כרונולוגיה ותיאורים היסטוריים כהווייתם. תחת הכותרות הבאות: ייסוד האירגון; הפילוג הראשון; פעולות ראשונות נגד השילטון המאנדטורי; הפילוג השני והקמת לח"י; הפוגה במאבק נגד השילטון הבריטי 1940־1942; הכרזת המרד נגד השילטון הבריטי בארץ־ישראל; "הסיזון"; תנועת המרי העברי; משפטים, בתי־סוהר. עולי הגרדום. אופי המאבק של האצ"ל; מטה אצ"ל לגולה; האצ"ל במילחמת העצמאות; פרשת דיר־יאסין; פרשת האוניה "אלטלנה".

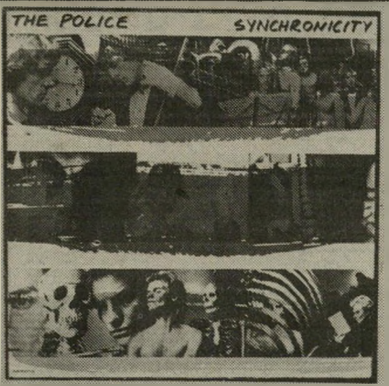
גירסת אצ"ל לפרשת דיר־יאסין אינה משכנעת, וגם לא המישפט: **"בפריקות שנעשו בבתים הכבושים התברר שיחד עם החיילים הערבים, הארץ־ישראלים והעיראקים, נהרגו גם אזרחים, נשים וילדים שנשארו בבתים המבוצרים."** כך גם בתיאור פרשת האוניה "אלטלנה". הטיעון הרשמי של אצ"ל אינו משכנע, ובצימצומו מתעלם מחלק של הפרובלמטיקה של הפעלת התותח הקדוש בידי הפלמ"ח, לפי הוראת **דויד בן־גוריון**.

הפרק המרתק ביותר של החוברת הוא כשלושים עמודי ניספחים, ובהם תעודות, כרוזים, הודעות של אצ"ל, המזכירים שמעבר ל"פאשלות" של מחתרת זו — ביניהן פיצוץ שוק ערבי אזרחי, דיר־יאסין ואלטלנה — היה האירגון הצבאי הלאומי, אחד מעמודי־היסוד שעליהם קמה המדינה. בחוברת מצוי גם חומר תיעודי, המציג בקליות את תולדות אצ"ל, לדורות שלא ידעוהו, לטוב ולרע.

מאת בן עמר

תקליטים

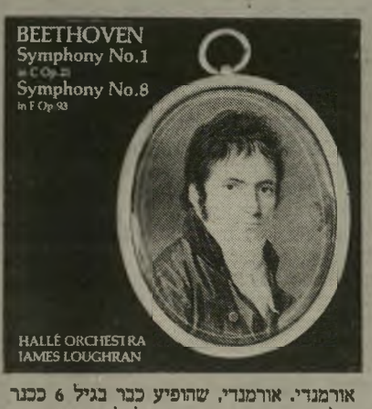
יצירתיות ממציאה

כאשר התפעלתי באוזני ידידי, המתופף המוכשר רני מקוב, על התיפוף של סטיוארט קופלנד באלבום זה, העמיד דברים על דיוקם: „זה לא רק שהוא מתופף טוב. הוא בעצם המציא את סיגנון התיפוף הזה. ברור שהוא יהיה הטוב ביותר בו, היום." התיפוף המצוין הזה מצטרף לשירת ולנגינת באס של סטינג והגיטרות של אנדי סאמרס, לבניית תקליט מיקצועי ומהנה.

שמונה משירי האלבום הולחנו ונכתבו בידי סטינג, ובולטים ביניהם הולך בעיקבותיך (המוזיכר לטובה את הזדעה בבקבוק), סינכרוניזציה 2 ,תא בסחרה והלהיט כל נשימה שאת לוקחת השיר אמא. שכתב ומבצע סאמרס. מושפע מאוד מראשים מדברים, אך שומר על יחוד. המתופף המוכשר מתקשה יותר בהלחנה. ומיס גראדנקו שלו אינו משיאי אלבום מוצלח זה.

צידוק להשקעה

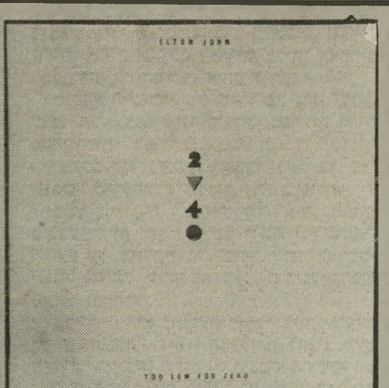
בטהובן — סימפוניות מיספר 8,1 ובטהובן — סימפוניות מיספר 4,2; תיזמורת האלה בניצוח ג'יימס לוגראן.

בטהובן — סימפוניה מיספר 3, „הרוויקה": תיזמורת פילדלפיה בניצוח יוג'ין אורמנדי; איסטרוניקס.

שני התקליטים הראשונים מגיעים מחברת התקליטים החדשה־יחסית ASV. החברה האנגלית מקליטה אמנים מקומיים רבים, וזה הצידוק היחידי להטבעת זוג תקליטים אלה: האיכות אינה מלבבת וכל רגיסטר הבאס נשמע עמוק ודבוק מדי. יחדיו האינטרפרטציה של המנצח, לצד טכניקות ההקלטה הקיימות היום, אינן מותירות סיבות רבות להתעניין בניצועים אלה.

לעומתם מביאה ארס־איי הקלטה דיגיטלית של השלישית היפהפיה, תחת שרביט האמן יוג'ין אורמנדי. אורמנדי, שהופיע כבר בגיל 6 ככנר סולו, והעובר עם תיזמורת פילדלפיה מאז 1936 (הוא בן 84 כיום), מביא ביצוע מזהיר של הסימפוניה. ההקלטה הטובה מאוד משלימה את ההנאה.

הוא לא כבד, הוא אחי

אלטון ג'ון — „נמוך מדי בשביל אפס" פונוקול.

במוסיקת הפופ תופס אלטון ג'ון מקום לצד קרול קינג, ג'ו קוקר ואחרים כמלחין, זמר ונגן, אשר רבים משיריו ליוו נסיעות לילה במכונית חזרה מהחברה. לילות לימוד לבחינות בגרות ומסיבות נוסטלגיה של סוף שנות השיבעים. בעשור האחרון, כל תקליט שלו, פרט לשניים־שלושה שירים מוצלחים (פעם כל רצועה בתקליט של ג'ון היתה טובה), נוגס עמוק באשראי המוחזק לו אצל המאזינים.

בתקליט זה מבצע אלטון ג'ון פשע בוזיר־אנפין: בהרכב נגנים ותמלילן זהים לאלה אשר ליוו אותו בשנות הצלחתו, הוא מציע עשרה שירים חדשים. אשר רובם הם חיקוי ישיר של להיטים קודמים. עוד חץ אחד, לדוגמה, נשמע כמעט כמו הלילה הנפלא של תחילת שנות השיבעים. אפילו התיזמור זהה. רק אספן קנאי של הקלטות אלטון ג'ון ישקיע כסף באכזבה זו.

להישאר בחיים

להקת „באלט שפאנדאו" — „אמת", סי־בי־אס

להקת „גן־עדן 17" — „פער השפע" (THE LUXURY GAP; הד ארצי.

בשני תקליטים אנגליים אלה ההפקה מיקצועית ונקייה. בשניהם יש מעט מדי תוכן המצדיק רכישתם. פרט לטכניקי הקלטה מתלמדים. עטיפת אמת יפה וכמוה חלק מתמלילי השירים, הרכב הנשפנים, קרנות פניקס, המלווים את אדמה רוח ואש, מפגין נגינה מיקצועית מאוד במפתח לעולם שבפער השפע, אך מוצגת פה „אמת" מסוג אחר: ג'ו קוקר סיפר לאחרונה בראיון, כי „בעולם המוסיקה, אם אינך מוציא תקליט כמשך שנה או שנתיים, אתה נחשב כלא קיים. איש אינו זוכר אותך." לצד הפקה מיקצועית, שרבים מסוגלים לה כיום, זו נראית הסיבה היחידה להקלטות אלה.

המדור מציין תקליטים חדישים צפויים, לפי הדירוג הבא: תו אחד – רע; שני תווים – חמיש; שלושה תווים – בסדר; ארבעה תווים – טוב; חמישה תווים – מצויין.

מוסיקה

פרוצליל

יופי ומוסיקה –

האחיות למאבק

בהופעותיו של הגיטריסט ג'ון מקלפלין, בסיורו האחרון בארצות־הברית, זומנה הפתעה בחלקו הראשון של המופע: על הבימה ניצבו שני פסנתרי־כנף, ואליהם ניגשו קטיה ומאריאל לאבק לביצוע יצירות דוגמת קונצ'רטו בפה מאת גרשווין וריקודים הונגריים מאת ברהמס. ההפתעה גדלה עוד יותר כאשר זיהה הקהל בחלקו השני של הערב, את אחת האחיות מאחורי הקלידים האלקטרוניים המשוכללים של להקת מקלפלין.

ב־1970 זכו האחיות לאבק בהצלחה — באולמי הקונצרטים במולדתם, צרפת, והקליטו את אלבומן הראשון, Visions De LAMEN מאת מסיאן. לאחרונה הקליטו שלושה תקליטים מצליחים מאוד, אשר זכו בביקורות מצויינות באירופה: רפסודיה בכחול וקונצ'רטו בפה מאת גרשווין; אוסף עיבודי שירי גרשווין לזמרת סופראן (ברברה הנדריקס) ושני פסנתרים; וביצוע מיוחד של ריקודים הונגריים מאת ברהמס. ב־1979 הופיעו קטיה ומאריאל לראשונה בארצות־הברית, בנגינה מרשימה של קונצ'רטו לשני פסנתרים מאת לוצ'יאנו בריו, עם התיזמורת הפילהרמונית של לוס־אנג'לס.

חדש שהרא ישן. בפני האחיות עמדה בעיה: איך להציג את היופי והעניין שהן מגלות בחומר הקלאסי לאחני מאזינים צעירים בני גילן. אלה מתעניינים בדרך־כלל יותר בג'אז או רוק מאשר באותה מוסיקה קסומה. פיתרון לבעיה הופיע בדמותו של הסכספוניסט הצרפתי פרנסואה ד'אנו. באמצע שנות ה־70' הציע להן ד'אנו לנסות נגינת ג'אז. מאריאל, הצעירה בשנתיים מקטיה, העדיפה להיצמד לתווים מודפסים, ואילו אחותה ניסתה כיוון חדש זה. קטיה הצטרפה להרכב בראשות ד'אנו בשם פאנדמוניום. הקלטות ג'אז של ההרכב הגיעו בראשית 1981 לגיטריסט ג'ון מקלפלין, והוא הציע לקטיה לאבק להצטרף אליו להקלטת אלבומו "BELO HORIZONTE". בכך הצטרפה למעשה גם ללהקת סיורי ההופעות שלו, שבה היא מנגנת בפסנתר ובסינתסייזר דיגיטלי ממוחשב בשם סינקלאוויר (SYN-CLAVIER). קטיה ממשיכה את עבודתה עם מקלפלין וניתן לשמוע אותה גם בתקליטו האחרון, מוסיקה מדוברת כאן.

מספרות קטיה ומאריאל:

קטיה: במשך לימודנו לא שמענו ג'אז כלל. אמנו, שהיתה תלמידת מרגריט לונג, ואשר לימדה אותנו, מגלה ג'אז רק עכשיו. מה שנהדר בה הוא כי היא כל־כך פתוחה: כשעזבנו את קונסרבטוריון פאריס והתחלנו מנגנות יצירות מלחינים מודרניים דוגמת בריו וברנשטיין, היא לא הכירה אותם בכלל; אך היא הקשיבה, וזה מצא חן בעיניה. היום היא מנגנת מעט סקוט ג'ופלין ומוסיקה בת זמננו.

מאריאל: למעשה, אם בעבר נהגה ללמד שופן, היום מנגנים תלמידיה מהמיקרוקוסמוס של ברטוק וקובץ יצירות שצ'ק קוריאה כתב לילדים (שירי ילדים, הוצאת מוסיקת האחים וורנר). צ'ק בא לביתנו, הביא לה את החוברת וניגן לה אותם. היא מאוד התרשמה.

● מה היחס, קטיה, בין סוגי הנגינה בחם את עוסקת?

זה מתחלק שווה בשווה. הסיור האחרון, עם מאריאל וג'ון מקלפלין, היה מאוד מעייף. לא רק בגלל המוסיקה, אלא גם בגלל כל הטירחה שבעבודה עם כלים אלקטרוניים. המחשב־סינתסייזר סינקלאוויר משוכלל מאוד. הוא עדיין לא ידוע באירופה, יש אולי חמישה או שישה כאלה כאן. אבל אתה יודע, אפילו לאוסקר פיטרסון יש אותו. אתה מאמין? פגשתי אותו בשדה־התעופה והוא אמר לי: „את מנגנת בסינקלאוויר? גם אני."

● איך הגעת למכשיר?

התחלנו להתעניין בו כי ג'ון היה זקוק למחשב, אשר יוכל להדפיס תווי מוסיקה עבורו. לא ידענו שהוא יוכיח את עצמו ככלי מוסיקלי כה טוב. עם הזמן אפילו שכחנו מאפשרויות ההדפסה שלו. עכשיו קיבל ג'ון הזמנה מהתיזמורת הפילהרמונית של לוס־אנג'לס, לכתיבת קונצ'רטו לגיטרה עבורם, אז הוא ישתמש במכשיר הנהדר הזה.

● מה היתה תגובת קהל הג'אז להופעת צמד פסנתרניות?

מאריאל: זה היה נהדר. בכמה מקומות לא יכולנו להמשיך לפרק השני של הקונצ'רטו בפה של גרשווין, בגלל מחיאות הכפיים האדירות. עשינו דבר דומה הקיץ בצרפת, ונראה כי אנשים רבים שהיו בקונצרטי ג'אז אלה הלכו אחר־כך לקנות את הקלטות ריקודי ברהמס שלנו, כי ניגנו כמה מהם כהדרנים.

קטיה: קהל ג'אז השתולל אחרי פטרושקה של סטרווינסקי. קהל קלאסי, גם אם משהו מאוד מוצא חן בעיניו, לא יצא מגדרו. אנשים רבים היו מעריפים כי ניצמד למוצרט ולשוברט. זה מוזר, אך כשהתחלנו מנגנות מוסיקה בת זמננו, כשעברנו עם בריו, פייר בולז וגיורגי ליגטי, אנשים פנו אלינו ואמרו „אתן משוגעות לנגן מוסיקה כזו! תעברו את הצליל היפה שהיה לכן בנגינת מוצרט."

● מה על לימודיכן בקונסרבטוריון פאריס?

לא למדנו שם רבר. דרך אחרת לומר זאת היא כי למדנו יותר על שוברט משלוש שעות במחיצת אלפרד ברנדל, מאשר בכל השנתיים (67־1968) שהיינו בקונסרבטוריון.

● מישהי מכן עוסקת בנגינת סולו?

קטיה: אני כמעט ולא, מעט קטעי סולו של לוצ'יאנו בריו, דוגמת סקוונצה 4 וקונצ'רטו שלו בשם נקודות על הסיבוב למצוא, לפסנתר ותזמורת.

מאריאל: אני מנגנת מוסיקה קאמרית עם כנר, צ'ילו וקיצרינט. זה חשוב לי מאוד, כי אני זקוקה לצליל כלים אחרים מפסנתר.

● מה תן היצירות שאותן תנגנו ותקליטו בעתיד הקרוב?

אנו עושות את פטרושקה וקונצ'רטו לשני פסנתרים של סטרווינסקי, לצד כמה מיצירות ראוול וברטוק. את יצירות מוצרט ושוברט לשני פסנתרים אנו מעריפות לדחות למועד מאוחר יותר, אולי בעוד חמש או שש שנים.

אחיות פסנתרניות
קטיה ומריאל לאבק

תן לי פלירט לשיניים

תן לי פעם אחת בבוקר ואחרי כל ארוחה ותן לי
עוד פעם בערב — לפני השינה:
פלירט נותנת הרגשה נפלאה.
פלירט משחת השיניים בעלת פעולה משולשת:
M (מיאציד MYACIDE) לחסוי הפה למניעת דלקות,
F (פלואור FLUOR) למניעת עששת,
C (סידן CALCIUM) לחיזוק זגוגית השן.
פלירט בניחוח נהדר, מלווה אותך שעות רבות.
נעים להיות עם מי שיש לו פלירט כי פלירט —
משחת שיניים צחקת...

עץ הזית

אני רוצה פלירט

פרסום 36

גדעון אוברזון · שנות ה־80

Gideon Oberson ©

פליציה לנגר, הפרקליטה הקומוניסטית שרכשה שם עולמי בהגנה על נאשמים ערביים, מספרת על חבלי־הקליטה שלה בארץ, על ההתמודדות עם העוינות של הרחוב הישראלי ואומרת שלמרות הכל:

„אין לי מקום אחר תחת השמש!"

ראיינה שרית ישי

„לא עליתי לישראל מטעמים אידיאולוגיים, ולא כציונית, אלא מטעמים של איחוד משפחות"

„המיפלגה הקומוניסטית נתנה לי את הכוח להתערות בארץ. בגלל המיפלגה התחלתי לאהוב את הארץ"

„אני כל־כך מדגישה את הישראליות שלי, שאני מחלבטת אם ללבוש בחו"ל שמלות ערביות המחמיאות לי"

„הבן שלי סבל מכך שאני אמא שלו. המיעוט התנכר לו, אך מבחינה חברתית לא היו לו בעיות"

„התפקיד שלי עזר לישראל יותר מאשר לפלסטינים. לבסוף, התפקיד שאני עושה יהווה גשר לשלום"

„אימצתי את סמי איסמאעיל שהגבתי עליו כשהואשם בהשתייכות לאירגון שרץ. כיום אני אם לשני בנים"

בני־אדם הם רק בני־אדם הם רק בני־אדם. אתה הולך לפגוש אדם שאתה מתעב אותו מראש, שהגישה שלו לחיים אינה מוצאת חן בעיניך, שאתה בטוח כמעט במאת האחוזים שהוא אחוז תזזית של הרס עצמי ולוקה בתסביך עמוק של ביטול עצמו לפני הזולת, אתה מוצא שהוא מתגורר – בניגוד למה שחשבת – בלב שכונה תל־אביבית זעיר־בורגנית, בבית רב־קומות שאת חצר המדרגות שלו מקשטות תמונות קיטש של נופים רחוקים. אתה מתארח בסלון הבורגני שלו, גובלנים על הקירות, שטיחי כרמל על הריצפה, כוננית ספרים, ספה כורסות ושולחן־אוכל בצד. אתה שותה אצלו קפה עלית ומיץ תפוזים, ומשהו קורה לך. מתאום אתה מגלה בפעם המי־יודע־כמה שבני־אדם הם רק בני־אדם הם רק בני־אדם.

כזו היתה פגישתי עם עורכת־הדין פליציה לנגר. כשבאתי אליה, חשבתי שאפגוש בייצור יוצא־דופן מאוד. אשה פנאטית, בעלת תודעה קומוניסטית עמוקה, שאינה מותירה מקום למחשבות אחרות. אשה שהפכה את מילחמתה למען הפלסטינים בשטחים הכבושים לכמעט אובססיה. לא שאיני סבורה כי חשוב שיהיה מי שייצג את ערביי הגדה, אלא שהעובדה שפליציה לנגר, ישראלית ויהודייה, עוסקת אך ורק בענייניהם, נראתה בעיני לא טבעית. אולי אפילו לא נורמלית.

בבית הסמוך לביתה של פליציה לנגר מתגוררת גאולה כהן. כשבאתי לראיין אותה חשתי אותה תחושה. חשבתי שאני הולכת לראיין סטריאוטיפ. וגם אצל כהן, כמו אצל לנגר, בסלון הפרטי על כוס קפה ומיץ תפוזים, נוכחתי לדעת כי מאחורי התדמית יש אשה.

האשה פליציה לנגר מפתיעה מאוד. יש בה איזושהי רכות מתפנקת של פולניה מבית טוב. כשאתה משוחח איתה, אתה מגלה שהיא באמת ובתמים מאמינה שהיא עוסקת בשליחות. ציפיתי למצוא אשה המבטלת את הישראליות שלה, המתכחשת ליהדות, אחת שתבקש דרכון פלסטיני ברגע שתקום מדינה לעם הפלסטיני. גיליתי אשה המתעקשת על הישראליות ועל היהדות שלה, אשה שרגשותיה דומים לרגשות של נשים אחרות בישראל: חשש ממילחמה

(המשך מעמוד 59)

פחד נוראי כשהבן נמצא בצבא, בעיות של יוקר מחייה.

אך פליציה לנגר בכל זאת יוצאת דופן. אולי אפשר להסביר את זה בכך שעד היום היא אינה ישראלית. בעצם היא עדיין פולניה בנישמתה. אולי אפשר להסביר את זה בכך שהיא למרות הכל לא מפה. היא, למשל, אומרת לי שלא התגעגעה מעולם לירושלים, כפי שהתגעגעו הוריי, שגדלו ברובע היהודי – .

היא אומרת שהיא לא עלתה לישראל מטעמים ציוניים אידיאולוגיים, וזה אולי מסביר הכל. היא היתה זקוקה להשתייכות למיפלגה הקומוניסטית, שהזכירה לה את פולין, ורוסיה, שם גדלה בתקופת המילחמה, כדי להיאחז כאן, כדי להישאר כאן. היא מעולם לא הסכימה עם המישטר ועם אורח החיים המערבי של מדינת ישראל. היא היתה מעדיפה מישטר קומוניסטי־סוציאליסטי.

בכל זאת היא שונה. בעלה, משה לנגר, הוא קומוניסט אדוק. הוא עוסק כיום בייצוא למיזרח אירופה, חי מחצית השנה בבולגריה. בנה מיכאל, ששרת כבעלה בצה"ל, נשוי לנערה בולגריה, בת של ידידים מסופיה. הוא למד בימוי תיאטרון במיזרח גרמניה, ושוהה שם כרגע. יחד עם זאת, הוא ויתר על זכויות תושב־חוץ שלו, כדי שבנו, דניאל, יוולד בישראל, והוא מתכוננן לשוב לכאן בעוד שנה.

פרקליטה לנגר בבית־המישפט עם סמי איסמאעיל
.למדתי מישפטים עם אריק שרון. הוא היה מעתיק בבחינות!"

היא שונה. היא אמצה לבן את סמי איסמאעיל, שהורשע בהשתייכות לאירגון עוין, נשפט ל־15 חודשי מאסר וגורש מהארץ. היא הגנה עליו במישפט, יצרה איתו קשרים עמוקים וכעת, כשהוא כותב לה מיכתבים ממקום מושבו שבדטרויט, הוא כותב .אמא יקרה" בעברית, וחותם .סמי איסמאעיל לנגר."

פליציה לנגר סובלת מבידוד חברתי, ונתקלת בעוינות מדי יום ביומו. אך העוינות באה בדרך־כלל מצידם של אנשים זרים. כשהינו בדירתה נכנסה אחת השכנות לקפה, והן קבעו לנסוע עם הבעלים לים. השכנה, סיפרה לי פליציה לנגר, מחזיקה בדיעות ימניות, אך כשמכירים אותנו, מתייחסים אלינו כאל בני־אדם, היא אומרת.

> **הערבים יזדעזעו שקודם כל ולפני הכל אני ישראלית ויהודיה"**

אולי אפשר להסביר את פליציה לנגר כאשר מביאים בחשבון שאין לה כמעט בני־משפחה בארץ. היא עצמה יתומה מאב. אמה המנוחה התנגדה לדיעותיה ולדרך שבה בחרה עד יומה האחרון. בעלה איבד את כל משפחתו בשואה.

פליציה לנגר הפכה, בזכות עבודתה עם הערבים בשטחים, לאישיות ידועה מאוד בעולם הערבי ובעולם המערבי כאחד. היא עשתה לעצמה שם כלוחמת למען המדוכאים. כשהיא מגיעה לבירות אירופה פורשים לפניה שטיחים אדומים. כאן, בארץ, היא נאלצת לשמור על טלפון חסוי ואינה יוצאת מפתח ביתה ללא שומר־ראש. היא שילמה מחיר יקר עבור השבועה שנשבעה בלטרון, להגן על זכויות האדם. היא עדיין משלמת – בצורה של ניכור ובדידות.

■ ■ ■

● האם הלקוחות שלך הם רק ערבים?

עכשיו כן, והעבודה הזו היא פול־טיים ג'וב. אפשר לומר בשקט שאני עובדת 17 שעות ביממה.

● מדוע אינך לוקחת גם לקוחות יהודיים?

לא נותר זמן. לפעמים אני מתבקשת לקחת על עצמי תיקים — לא חסר עוול במדינת ישראל — אבל העבודה עם ערביי השטחים גוזלת כל־כך הרבה מזמני, כך שלא נשאר לי מקום בשביל אחרים.

● את עובדת לבד?

כרגע עובד איתי עורך־דין נוסף.

● ערבי?

כן, גוואד בילוס מכפר יסיף.

● והמזכירה?

ערבייה ישראלית מנצרת. טוב, זה מתבקש שהיא תהיה ערבייה. זה מתחייב בגלל סוג העבודה.

● ניסית להעסיק אי־פעם עובדים ישראליים־יהודים?

לא פנו אלי במיוחד, למרות שהמישרד שלי הוא במערב ירושלים. מבחינה אידיאולוגית אני מסרבת לפתוח מישרד במיזרח ירושלים. אני סבורה כי סיפוח ירושלים המיזרחית אינו שיא החוקיות.

● עורכי־דין ישראליים־יהודיים ני־סו אי־פעם לעזור לך בתיקים שלך?

לא כל־כך. בזמן המערכה על החזרת ראשי הערים פנו אלי ממישרדו של אמנון זיכרוני. בבעיית הדרוזים ברמת־הגולן פנה אלי עורך־הדין אביגדור פלדמן.

● גברת לנגר, נחזור ברשותך להתחלה, איפה נולדת?

בפולין, ואני בת 52. עליתי ארצה בגיל 19.

● עברת את השואה?

לא, בתקופת המילחמה הייתי בברית־המועצות. אבל בעלי, משה, שאני קוראת לו מיצ'ו עבר חמישה מחנות־ריכוז. הגעתי ארצה, אשה נשואה, ועברנו לגור ברמת־החייל. מיצ'ו ואני התחתנו בוורוצלאב ב־1949. הכרנו בפנימיה. הוא הגיע לשם ממחנות־הריכוז ואיבר את כל משפחתו בשואה. הוא עבר את טריזינשטט ובוכנוואלד. לפני כמה שנים נסענו עם הבן לטריזינשטט כדי להראות לו את המחנה שאביו שהה בו.

● כשהגעת לישראל התעירית בחברה המקומית? אהבת את אורח החיים?

הגענו בשנות החמישים, וחיינו בתנאים קשים. אני עצמי עברתי משבר קשה מאוד. הגעתי לכאן הישר מבחינות הבגרות בגימנסיה. ההבדלים היו עצומים. בפולין הייתי מעורה מאוד, מרוצה מאוד. פה הכל היה חדש ושונה כל־כך.

● אם היית מרוצה בפולין, מדוע עלית ארצה?

לא מטעמים אידיאולוגיים, לא מפני שהייתי ציונית. אבי מת בתחילת המילחמה ואמא התחתנה פעם שנייה. לבעלה היה בן בארץ והיא עלתה עם בעלה לישראל. עלינו מטעמים של איחוד מישפחות.

● אלמלא איחוד המישפחות, היית ממשיכה לחיות בפולין עד עצם היום הזה?

לא יודעת. הרבה מאוד יהודים עזבו אחר־כך את פולין ועלו לישראל. יתכן שבמשך הזמן גם אני הייתי עולה, אבל אז, בשנות החמישים, אם זה היה תלוי בי לא הייתי עולה.

● מה היה הדבר הקשה ביותר בישראל עבורך?

ההבדל העצום במישטרים.

● לטובת פולין?

כן, בהחלט לטובת פולין.

● מה בכל זאת החזיק אותך פה?

הצטרפתי למיפלגה הקומוניסטית. זה נתן לי את הכוח להשאר בארץ הזו. התעריתי והתחלתי לאהוב את הארץ רק בגלל המיפלגה. זה לא היה מהיום למחר. היתה לי הרגשת זרות במשך הרבה זמן. לקח לי הרבה זמן להחליט זהו זה.

● התודעה הקומוניסטית שלך היא תולדה של חינוך?

אני ממישפחה אולי לא אריסטוקרטית — זו מילה מפוצצת מדי — אבל ממישפחה מבוססת ולא שמאלית. אבא היה בן למישפחת עשירים, דוקטור למישפטים ולכלכלה, אינטלקטואל ציוני, ואמא עד ליומה האחרון לא הסכימה עם השקפותיו.היא התגוררה פה איתנו.

● בגלל זה המזוזות?

בגלל אמא שלי. אני לא מסוגלת להוריד אותן. אבל אני עצמי חילונית לגמרי. התודעה הקומוניסטית התחילה אצלי בתקופת המילחמה. יש לי נטייה להיות עם החלש. אני מזדהה עם סבל. אני תמיד עם הקבוצה המפסידה. תמיד נמשכתי לחלשים, וזה מוצא ביטוי גם בעבודתי.

● את מזדהה גם עם יהודי ברית־המועצות?

אני לא יכולה להגיד שאני מזדהה עם קבוצה אתנית זו או אחרת. אני מרגישה הזדהות עם סובלים, ואני לא בטוחה שיהודי ברית־המועצות סובלים.

● מדוע לא?

זה עניין שבעוברה. אילו היו משכנעים אותי שהם סובלים, הייתי מאמינה. אבל לא שוכנעתי.

● מי לא שכנע אותך?

הם עצמם. המערכה סביבם היא בעיניי מערכה שמישהו פה היה מעוניין ללבות ולארגן אותה, ובעיניי המערכה סביבם היא פונקציה של הסתה נגד ברית־המועצות. יכול להיות שיש פרט זה או אחר הסובל, אבל היהודים כקבוצה אתנית לא.

● היית מגנה על אסיר ציון?

מה זה אסיר ציון? ראיתי פה אנשים המכונים אסירי ציון, שישבו בכלא על ספסרות וספקולציה ופה בארץ הם התחזו לאסירי ציון.

● ומה עם אידה נודל ואנטולי שצ'רנסקי? עליהם היית מגנה?

שצ'רנסקי נדון על ריגול. אפשר לקבל או לא

> **במילחמת ששת־הימים היתה לי חחושה כבדה של אסון. לא החרגשתי מכיבוש ירושלים. לא החגעגעתי אליה. מרחוק באתי**

לקבל את החוקים בברית־המועצות. אם את לא מקבלת את החוקה ואת מפרה אותה, את צריכה להביא בחשבון שתענשי. לשצ'רנסקי היה מישפט פתוח. זה ידוע שהוא יצר קשרים עם הסי־איי־איי.

בעיית יהודי ברית־המועצות תמיד מצטיירת אצלי כהסחת דעת של המצביאים בישראל מהדברים הקורים פה אצלנו. אני לא יכולה לבדוק את מה שקורה בברית־המועצות, אבל אם אני מדברת על חברון, אני יכולה לראות את הדברים אישית במו עיניי. כשאני מדברת על חברון תמיד יש מישהו הגורר את השיחה למקומות מרוחקים, שקשה מאוד לבדוק את ההאשמות נגדם בצורה עובדתית. לחברון אנחנו יכולות שתינו לנסוע. אני מאוד נזהרת מלקבוע דברים על פי מידע לא מדוייק.

אני מאמינה שמישטר סוציאליסטי כמו זה שקיים בברית־המועצות הוא מישטר צודק ואינו מישטר דיכוי. את התקופה המכרעת בחיי, בין הגילים 9 ו־15, חייתי שם.

● מה היית מרוצה בפולין, מדוע עלית ארצה?

לא מטעמים אידיאולוגיים, לא מפני שהייתי ציונית. אבי מת בתחילת המילחמה ואמא התחתנה פעם שנייה. לבעלה היה בן בארץ והיא עלתה עם בעלה לישראל. עלינו מטעמים של איחוד מישפחות.

● אלמלא איחוד המישפחות, היית ממשיכה לחיות בפולין עד עצם היום הזה?

לא יודעת. הרבה מאוד יהודים עזבו אחר־כך את פולין ועלו לישראל. יתכן שבמשך הזמן גם אני הייתי עולה, אבל אז, בשנות החמישים, אם זה היה תלוי בי לא הייתי עולה.

● מה היה הדבר הקשה ביותר בישראל עבורך?

ההבדל העצום במישטרים.

● לטובת פולין?

כן, בהחלט לטובת פולין.

● מה בכל זאת החזיק אותך פה?

הצטרפתי למיפלגה הקומוניסטית. זה נתן לי את הכוח להשאר בארץ הזו. התעריתי והתחלתי לאהוב את הארץ רק בגלל המיפלגה. זה לא היה מהיום למחר. היתה לי הרגשת זרות במשך הרבה זמן. לקח לי הרבה זמן להחליט זהו זה.

● התודעה הקומוניסטית שלך היא תולדה של חינוך?

אני ממישפחה אולי לא אריסטוקרטית — זו מילה מפוצצת מדי — אבל ממישפחה מבוססת ולא שמאלית. אבא היה בן למישפחת עשירים, דוקטור למישפטים ולכלכלה, אינטלקטואל ציוני, ואמא עד ליומה האחרון לא הסכימה עם השקפותיו.היא התגוררה פה איתנו.

● בגלל זה המזוזות?

בגלל אמא שלי. אני לא מסוגלת להוריד אותן. אבל אני עצמי חילונית לגמרי. התודעה הקומוניסטית התחילה אצלי בתקופת המילחמה. יש לי נטייה להיות עם החלש. אני מזדהה עם סבל. אני תמיד עם הקבוצה המפסידה. תמיד נמשכתי לחלשים, וזה מוצא ביטוי גם בעבודתי.

● את מזדהה גם עם יהודי ברית־המועצות?

אני לא יכולה להגיד שאני מזדהה עם קבוצה אתנית זו או אחרת. אני מרגישה הזדהות עם סובלים, ואני לא בטוחה שיהודי ברית־המועצות סובלים.

● מדוע לא?

זה עניין שבעוברה. אילו היו משכנעים אותי שהם סובלים, הייתי מאמינה. אבל לא שוכנעתי.

● מי לא שכנע אותך?

הם עצמם. המערכה סביבם היא בעיניי מערכה שמישהו פה היה מעוניין ללבות ולארגן אותה, ובעיניי המערכה סביבם היא פונקציה של הסתה נגד ברית־המועצות. יכול להיות שיש פרט זה או אחר הסובל, אבל היהודים כקבוצה אתנית לא.

● היית מגנה על אסיר ציון?

מה זה אסיר ציון? ראיתי פה אנשים המכונים אסירי ציון, שישבו בכלא על ספסרות וספקולציה ופה בארץ הם התחזו לאסירי ציון.

● ומה עם אידה נודל ואנטולי שצ'רנסקי? עליהם היית מגנה?

שצ'רנסקי נדון על ריגול. אפשר לקבל או לא

> **במילחמת ששת־הימים היתה לי חחושה כבדה של אסון. לא החרגשתי מכיבוש ירושלים. לא החגעגעתי אליה. מרחוק באתי**

לקבל את החוקים בברית־המועצות. אם את לא מקבלת את החוקה ואת מפרה אותה, את צריכה להביא בחשבון שתענשי. לשצ'רנסקי היה מישפט פתוח. זה ידוע שהוא יצר קשרים עם הסי־איי־איי.

בעיית יהודי ברית־המועצות תמיד מצטיירת אצלי כהסחת דעת של המצביאים בישראל מהדברים הקורים פה אצלנו. אני לא יכולה לבדוק את מה שקורה בברית־המועצות, אבל אם אני מדברת על חברון, אני יכולה לראות את הדברים אישית במו עיניי. כשאני מדברת על חברון תמיד יש מישהו הגורר את השיחה למקומות מרוחקים, שקשה מאוד לבדוק את ההאשמות נגדם בצורה עובדתית. לחברון אנחנו יכולות שתינו לנסוע. אני מאוד נזהרת מלקבוע דברים על פי מידע לא מדוייק.

אני מאמינה שמישטר סוציאליסטי כמו זה שקיים בברית־המועצות הוא מישטר צודק ואינו מישטר דיכוי. את התקופה המכרעת בחיי, בין הגילים 9 ו־15, חייתי שם.

**● אם

הם לא שילמו לי. אחר־כך היו מפגינים ערביים מטייבה, נשים שתבעו מזונות. ומה שאהבתי במיוחד היה להגן על עבריינים צעירים. הבעיה שלהם כאבה לי מאוד, ואלמלא האסון ז' של 1967, הייתי עוסקת בהגנה על נוער עברייני.

● ביצד קרה שהסכת לעורכת־הדין של ערביי השטחים?

ב־'67 פרצה המילחמה. מלכתחילה חשבתי שהיא תהיה אסון, וכשראיתי את ההתלהבות האופורית, שפתאום כובשים את עזה ושרים הימנונים, חשתי תחושה כבדה של אסון. פתאום אנשים התחילו לשיר על שארם אל־שייח' חזרנו אליך שנית, כשבעצם לאף ישראלי השם שארם אל־שייח' לא אמר שום דבר. כשהם הרסו את שלושת הכפרים בלטרון זה היה נורא. בעלי חזר מהמילחמה ומצא אותי במצב מאוד קשה.

● כשכבשו את ירושלים אחזה התרגשות כמעט בכל יהודי בארץ הזו, גם בבאלה שדיעותיהם שמאליות מאוד. איך הרגשת את?

מבחינה אמוציונאלית כיבוש העיר לא עשה לי שום דבר. הרגשתי שכובשים עוד עיר, כמו שכובשים כל מקום אחר. לא היה לי רגש ואהבה לירושלים. לא הכרתי את העיר המיוחסת. לא הייתי שם אף פעם, לא התגעגעתי אל העיר הזאת.

> **אני חושבת על הנכד שלי. מה יהיה כשהוא יהיה בן 18? אני לא רוצה שהוא ימות במילחמה!**

● יכולת להבין את אלה שגדלו שם וחזרו אל העיר שנית? את אלה שהכותל היה מאוד משמעותי עבורם?

אני יכולה להבין, ואני בהחלט מודעת לכך שמישהו יכול להרגיש כלפי ירושלים רגשות עמוקים, ואני לא אבוא אליו בטענות. אבל לי לא היתה נוסטלגיה, לא הכרתי את ירושלים. מרחוק באתי. בשבילי ששת־הימים היתה מילחמת כיבוש הרת אסון. היו לי כלים אידיאולוגיים לראות יותר רחוק מאחרים. ידעתי שהמצב יחריף. ידעתי שנכון שחלק מהעם התגעגע לירושלים, אך ישנו הצד השני, שיש לו אותם רגשות וההתנגשות של הרגשות היא אקוטית. הבנתי זה יביא לאסון. התחושה הזו של אסון היתה אצלי מאוד עמוקה. לא יכולתי לראות את יומני מילחמה או סרטים. קשה היה לי לראות את חיילים המצרים בשבי. היתה לי הרגשה שאנחנו הולכים לקראת אסון. כשרצו ליישר את קלקלייה, ושלושת הכפרים שהם יישרו בלטרון, המחיש לי שיש לנו, כמו שאמר אשכול, „גרוניה יפה אבל הכלה...״ידעתי שהכלה, דהיינו תושבי השטחים, תהיה בצרות. ואז היה לי רגע של אמת: או לקטר ולהישאר במישרד ברחוב רוטשילד ולכתוב, או שפשוט לעשות משהו: אם אפשר לקבוע מתי אדם מחליט על יעודו, אני יכולה להגיד שזה קרה לי בלטרון. הלכתי לראות במו עיניי מה שהם עשו לכפרים, והחלטתי: כאן אני צריכה להישבע.

● להישבע למה?

לעשות הכל למען זכויות האדם, בתור יהודיה וישראלית, בתור אשתו של ניצול שואה. הוא אמנם לא מרבה לדבר על כך, אבל אני מרגישה וחשה וזה מטיל עלי אחריות. ואז פתחתי מישרד בירושלים. חשבתי לשנה־שנתיים. לא ידעתי שזה יימשך 16 שנים. בעלי אומר שיש לי אינטואיציה נפלאה. במקרה זה האינטואיציה לא עבדה. הבן שלי גדל והיה בין 13 ו־14 ו־16 והלך לצבא. תמיד האמנתי שיבוא קץ לכיבוש ואני עדיין מאמינה. בעלי אומר שאני אופטימית ללא תקנה.

● איך קרה שהערבים נתנו בך אמון? את גם אשה, גם יהודיה, וגם לא דיברת ערבית.

הלקוח הראשון שלי היה קאדי מוסלמי. הוא בא כדי שאייצג את בנו שהיה עצור בחברון. חשתי אהבה ורצון לעזור, והוא כנראה הרגיש בכך.

● הרגשת אהדה או שידעת שהבחור חף מפשע?

הרגשתי שאני רוצה לכפר במשהו.

● האם באהדה הבלתי־מתפשרת שלך לפלסטינים בשטחים אינך מאבדת את הישראליות שלך?

הישראליות שלי יותר חדה שם מאשר פה. אני הרבה יותר ישראלית שם מאשר פה. אני מרגישה אחריות למה שקורה. אני לא רוצה שינקו אותי מהאחריות. אני שייכת לעם הזה, המעולל את העוולה, והאחריות מוטלת גם עלי. אני לא מתחפשת לפלסטינית. אני לא שייכת לשום אירגון פלסטיני. אני יהודיה וישראלית וכזו אני גם בעיני הפלסטינים בשטחים. לפעמים אני חשה בושה. הם מרגישים שאני באמת רוצה לעזור להם.

● כמה לקוחות ייצגת במשך השנים?

אלפים.

● וזה נכון שלעיתים אינך גובה תשלום עבור שרותייך?

אני מוכרחה לגבות, אך אני מתחשבת בנזקקים.

● אתם חברי רק״ח. האם נכון שחברי רק״ח מעבירים למיפלגה את משכורתם ומקבלים מהמיפלגה משכורת בהתאם לצורכיהם?

מי סיפר לך את הדבר הזה? אנחנו משלמים מיסי־חבר, משתתפים במגביות וזה הכל. אני עורכת־דין, במיקצוע חופשי. אני לא גובה סכומי ענק. אם בא בן־אדם שיש לו בעייה קיומית אני מתחשבת.

● את חיה את בעייתם של הפלסטינים בשטחים, את מייצגת אותם בבתי־המשפט הצבאיים. את מאמינה שהם צודקים, שנעשה להם עוול, ואת מתעקשת שאת ישראלית ויהודיה. האם כל זה לא גרם לך באיזשהו מקום לשנוא את עצמך?

לא. במשך השנים חלה איזו פתיחות לגבי הנעשה בשטחים, ואני מרגישה שיש לי התרומה הצנועה לי. ברזרבי גרמתי להתפכחות מסויימת. מה שנחשב בשנות ה־'60 וה־'70 לשקרים וגוזמות, הפך לאמת מקובלת. לכן אני מרגישה שהפסקתי להיות מבודדת, אפילו בעבודתי.

● ומבחינה חברתית, החברה הישראלית מקבלת אותך?

בוודאי שמאוד מכאיב שחלקים מהחברה הישראלית אינם מקבלים אותי. את המחיר הזה אני משלמת. היחס אלי הוא פונקציה של היחס לבעיה הפלסטינית. ישנם אנשים שלגבי דידם כל אדם המעז להגן על ערבים יותר גרוע מערבים. המון אנשים וידידים, אולי ידידים במרכאות, פנו לי עורף ומבחינה חברתית אני חיה בבידוד מסויים, שהוא בהחלט לא נעים. אבל עם השנים התחילו אנשים להבין שאני מקימה גשר אל הערבים, כישראלית ויהודיה המייצגת את הצד האחר של ישראל. אני אומרת במשך שנים שמדינה פלסטינית צריכה לקום לצידה של מדינת ישראל, ולא במקומה.

● למרות מה שאת אומרת, הגנת על נאשמים במעשי חבלה.

כאשר ישנה פגיעה מכוונת באזרחים חפים מפשע, אני לא אגן. אבל לא כל מעשה חבלה הוא בבחינת פגיעה בחפים מפשע.

● לו היית צריכה להגן על קוזו אוקמוטו, היית מגינה?

לא על אוקמוטו ולא על אלה מכביש־החוף וממעלות. היו מיקרים שסירבתי, ובמפורש. לפלסטינים יש זכות להתנגד לכיבוש. גם הצורה האלימה היא לגיטימית למאבק. אך איני מגינה על מי שפוגע במתכוון באזרחים. במשך כל השנים הקו הזה מנחה אותי.

● איך מתייחסים אליך השכנים?

בצורה יוצאת מהכלל. כשמכירים בני־אדם מקרוב, מתייחסים אליהם אחרת. כאשר את מכירה את האוייב שלך, קשה לך לירות בו. מי שמכיר אותנו מתייחס אלינו אחרת.

● גם בשיש לך מישפט מסורבם, לא מעירים לך שום דבר במעלית?

יש שמתעניינים, באים לשאול. הם לא עויינים. בירושלים זה סיפור אחר. בירושלים אני לא יכולה לשים שלט על הדלת. אני חשה את העויינות בפגישה מיקרית בחדר־המדרגות. אף תיבת דואר לא החזיקה שם מעמד יותר מיום. אני שם כבר עשר שנים, וכאשר שואלים את אחד השכנים איפה המישרד של פליציה לנגר הוא אומר שאין פליציה לנגר בבניין.

פליציה לנגר ובעלה משה
„בעלי ובני שירתו בצה״ל, אך סירבו לשרת בשטחים״

● איזה סוג של איזמים מפעילים עלייך?

מיכתבים, טלפונים, הטרדות.

● את הולכת עם שומר־ראש?

כן.

● שכור?

כן.

● ערבי?

לא. אני אף פעם לא יוצאת בערב לבד. אני גם לא מסתובבת בירושלים ובשטחים בלי שומר־ראש. היו איומים של חיילים בבנייני מימשל ופעם, כשגרנו ברחוב עוזיאל, הותקפנו על־ידי קבוצה שניקראה „טרור נגד טרור״.

> **אני סובלת מעוינות ומניכור, אבל זה המחיר שאני צריכה לשלם על הדרך שבה בחרתי**

● את פוחדת?

לא, אני לא פוחדת אבל אני נזהרת. האיומים הקשים ביותר באו אחרי קטיעת רגלי ראשי הערים. קיבלתי זר פרחים ענק, עם ברכות עד מאה ועשרים, עם רגליים על הריצפה.

● בשהילד היה קטן לא חששת לו?

היו כמובן איומים שיחטפו אותו, אבל האמנתי שלא יקרה לו שום דבר.

● מה עושה בנך, מיכאל?

הוא בימאי תיאטרון.

● הוא חי בארץ?

(המשך בעמוד 72)

מיכאל לנגר (למעלה במרכז) עם כלתו והוריו בסוסיתה
„מאיימים על חיי. אני לא יוצאת מהבית בלי שומר־ראש״

תוכניות מועדפות
בטלוויזיה הישראלית

יום רביעי
13.7

● **סרט ישראלי: טוביה וישבע בנותיו** (5.30 — **מדבר עבריית**). חלק ראשון של הסרט המבוסס על סיפורו של שלום עליכם. מככבים: שמואל רודנסקי, אילי גורליצקי ואחרים.

● **בידור: עד להיט** (8.03 — **מזמר לועזית**). בין הפיזמונים אמיתי בביצוע ספאנדאו בלט, איש משפחה בביצוע דאריל הול וג'ון אוטס, ולכן קוראים לזה בלוז בביצוע אלטון ג'ון.

● **נוסטלגיה: זוהי הוליווד** (8.30 — **מדבר אנגלית**). סידרה על תולדות הקולנוע ההוליוודי. שם הפרק אימה בסרטים, ובו יובאו קטעים מתוך סרטיו של אלפרד היצ'קוק, ומתוך סרט של מל ברוקס.

● **קומדיה קולנועית: פרודנס והגלולה** (10.05 — **מדבר אנגלית**). קומדיה בריטית על מישפחה אצילית, שהכל מדברים בה על המוסר, אך איש אינו מקפיד עליו. סיפור העלילה נפתח כאשר זוג הורים מזועזע לשמע הידיעה שבתם משתמשת בגלולות נגד הריון, בעוד למבוגרים יש רומנים משלהם, שגם בהם יש צורך בשימוש בגלולות. שרשרת של תקלות בהספקת הגלולות מביאה את הכל למצבים מביכים מאוד. השחקן דיוויד ניבן מגלם את תפקיד הלורד נשוא הפנים, ולצידו בתפקיד רעייתו, השחקנית דבורה קאר. ג'ודי גיסון מגלמת את הצעירה. הסרט הופק בשנת 1968.

יום חמישי
14.7

● **סרט ישראלי: טוביה וישבע בנותיו (ב)** (5.30 — **מדבר עבריית**). חלק שני.

● **מדע פופולארי: גופו של עניין** (9.30 — **מדבר אנגלית**). פרק עשירי בסידרה, תחת הכותרת איזון עדין, שבו מתאר ג'ונתן מילר את גוף האדם כמערכת מורכבת של מנגנון בקרה, שמטרתו לשמור על מצב רצוי של כל האברים.

● **מותחן: האנשים של סמיילי** (10.20 — **מדבר אנגלית**). פרק שישי ואחרון של הסידרה המבוססת על סיפרו של מחבר המותחנים ג'ון לה־קארה, ובעיבודו. בפרק זה חושף סמיילי את זהותה של הנערה בשווייץ, ומגיע לסוף מאבקו עם קארלה. הוא משגר לו מיכתב, שבו הוא כותב כי עמיתיו של קארלה יהרגו אותו, אם יידעו כי גנב, שיקר ורימה למען בתו הבלתי־חוקית. סמיילי מוסיף במיכתבו, כי אם יערוך

ניבן וקאר: פרודנס והגלולה
יום רביעי, שעה 10.05

מקליין: צ'אריטי המתוקה
יום שישי, שעה 9.15

קארלה למערב, יוכה לרמת חיים מתקבלת על הדעת עם כתו, שיתכן שאפילו תבריא.

● **סידרה קומית: שלושה בדירה אחת** (11.10 — **מדבר אנגלית**). הפרק המתנה. קריסי מצפה למתנה ביום הולדתה.

יום שישי
15.7

● **סרט קולנוע: צ'ריטי המתוקה** (9.15 — **מדבר ומזמר אנגלית**). מחזמר המבוסס על סירטו של פליני לילות קבירייה. הסיפור הועבר לביצוע בימתי, בתוספת של מוסיקה ומחול, שהפכו אותו ללהיט בברודוויי. ההצלחה הבימתית הביאה את הסיפור שוב לקולנוע, בהפקה הוליוודית. גיבורת הסרט היא יצאנית בעלת לב זהב. המאמינה באהבת אמת, שבה תזכה ביום מהימים. הסרט משובץ בפיזמונים ובקטעי מחול, כשבמרכזו, בתפקיד צ'ריטי המתוקה, הכוכבת שירלי מקליין. עימה מופיעים ריקרדו מונטבלאן, כוב מקמארטין וצ'־טה ריוורה. בימאי הסרט הוא בוב פוסה, מי שביים אחר־כך את לני ואת כל הבאז חאז. הופק ב־1969.

שבת
16.7

● **סידרה נוסטאלגית: ימים מאושרים** (8.30 — **מדבר אנגלית**). הפרק שלושה במירפסת אחת ממשיך בסיפור הזוי הנוער בארצות־הברית בשנות החמישים. בפרק זה ריצ'י, פוטסי וראלף מחפשים בגות לבילוי חופשת הפסחא.

● **מותחן: לצאת מזה חי** (10.30 — **מדבר אנגלית**). דראמת־מתח בהפקת שידרת השידור הקנדי. דראמה המספרת על בנם המשותק של זוג הנתון בהליכי גירושין, והנחטף בידי אביו. משלא הועיל טיפול המישטרה בעניין, מפעילה האם שיטות משלה, ובתוך כך את שידותיו של חייל שכיר וחסר־רחמים — הכל ובלבד שבנה יושב לה. השחקנית הקנדית הלן שריבר (הזכורה מהסידרה ג'סיקה נובאק) מגלמת את תפקיד האם.

● **קומדיה: ויין ושוסטר** (11.40 — **מדבר ומזמר אנגלית**). סידרה של בריחות ופארודיות. הפעם הפרק עולם האחבה המופלא.

יום ראשון
17.7

● **בידור: עד פום** (8.03 — **מזמר באנגלית**). אורחת התוכנית, היא להקת חקליק.

● **סידרה: דאלאס** (9.30 — **מדבר אנגלית**). הפרק סחיטה, שבמהלכו נירצח ג'ק פארל, מפקד בית־החולים (הארי מורגן), והאחות המקפידה על הנוהלים (לורטה סוויפט).

יעקב חזן: חיים שבאלה
יום שלישי, שעה 9.30

יום ראשון 17.7

● **קומדיה תיעודית:** (9.10 — **ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית**). סידרה הסוקרת את תולדות בידת הקולנע העולמי מאז שנות העשרים המוקדמות עד היום, שילוב קטעים מתוך אלפי סרטי העלילה שהופקו באולפניה ב־60 השנים האחרונות. בתוכנית משולבים ראיונות עם אנשי תעשיית הקולנוע והכוכבים ששרדו מימיה הראשונים של הוליווד.

יום שני 18.7

● **קומדיה בלשית: ברני מילר** (8.30 — **ערוץ 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית**). פרקים חדשים של הסידרה, בכיכובו של האל לינדן המגלם בלש ממישטרת ניו־יורק, הנתקל במיסגרת עבודתו בטיפוסים שונים ומוזרים ובסיטואציות קומיות.

● **סידרה קומית־רומנטית: סמיתת האהבה** (10.15 — **ערוץ 6 — 50 דקות מדבר אנגלית**). פרקים חדשים בסידרת הטלוויזיה הפר פולרית, עם גווין מקלאוד (קפטן סטובינג) לורן טיוס (ג'ולי) ויתר חברי הצוות.

יום שלישי 19.7

● **סידרה קומית: מצטער** (8.30 — **ערוץ — 25 דקות — מדבר אנגלית**). גיבורי הסידרה הקומית החדשה הזו — אמא שתלטנית בת 60 ובנה הרווק בן ה־40, הפוחד ממנה פחד־מוות, ואינו עושה דבר מבלי לקבל את רשותה, גם כשהמדובר בחיזור אחר בחורות. בהשתתפות: רוני קורבט, ברברה לוס, ויליאם מור ורוי הולדר.

● **מתח וריגול: הצבא המודי** (9.10 — **ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית**). סידרת מתח על פעילותה של המחתרת הצרפתית בעת הכיבוש הנאצי בצרפת בהשתתפות ברנרד הפטון, ז'אן פרנסיס, אנג'לה ריצ'רדס וסטפן יארדלי.

יום רביעי 13.7

● **סידרה מדעית: המוח האנושי** (9.10 — **ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית**). סידרה בריטית על מיסתרי המוח ומערכת העצבים בגוף האדם.

● **סידרה עלילתית: דרך הפלמינגו** (10.15 — **ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית**). בעיקבות הצלחת דאלאס החליטה חברת לורימר, שהפיקה סידרה זאת, להפיק סידרה במתכונת דומה. דרך הפלמינגו מתרחשת בעיירה דרומית בשם טרודו, וגם בה מליונרים קשוחי־לב ורוחשי מזימות, אהבות, בגידות, ואינטריגות ומה לא. עם קווין מקארתי, ברברה רש, מורגן פירצ'יילד, הווארד דאף ומארק הרמון.

יום חמישי 14.7

● **סידרה עלילתית: נוטס לנדינג** (9.10 — **ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית**). סידרה עלילתית חדשה, על מערכת יחסים המתפתחת בין ידידים וקרובי מישפחה בפרבר שקט במרינת קליפורניה. הסידרה מופקת על־ידי חברת לורימר האמריקאית, בהשתתפות: דון, מוריי, מישל לי, טד שקלפורד וג'ואן וודוארד.

יום שישי 15.7

● **לילדים בהזמנה: סופאי** (10.40) — **שני הערוצים — 25 דקות — מדבר אנגלית**). סרטים מצויירים בכיכובם של פופאי, בלוטו ואוליב.

● **סרט קולנוע: סרט עלילתי צרפתי** (5.30 — **ערוץ 6 — מדבר צרפתית**).

יום שבת 16.7

● **סידרה קומית: מ*א*ש** (8.30 — **ערוץ 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית**). סידרה המתארת חוי חיים של בית־חולים צבאי במילחמת קוריאה, המטפל בפצועים המפונים בקו החזית. גיבורי הסידרה הם המנתח „הוקי", האוהב לספר בדיחות־זוועה על הפצועים (אלן אלדה). הרופא המגלה יחס אנושי כלפי החולים (מייק

תוכניות מומלצות בטלוויזיה הירדנית

יום רביעי 13.7.83

● **סידרה מדעית: המוח האנושי** (9.10 — **ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית**). סידרה בריטית על מיסתרי המוח ומערכת העצבים בגוף האדם.

● **סידרה עלילתית: דרך הפלמינגו** (10.15 — **ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית**). בעיקבות הצלחת דאלאס החליטה חברת לורימר, שהפיקה סידרה זאת, להפיק סידרה במתכונת דומה. דרך הפלמינגו מתרחשת בעיירה דרומית בשם טרודו, וגם בה מליונרים קשוחי־לב ורוחשי מזימות, אהבות, בגידות, ואינטריגות ומה לא. עם קווין מקארתי, ברברה רש, מורגן פירצ'יילד, הווארד דאף ומארק הרמון.

יום חמישי 14.7.83

● **סידרה עלילתית: נוטס לנדינג** (9.10 — **ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית**). סידרה עלילתית חדשה, על מערכת יחסים המתפתחת בין ידידים וקרובי מישפחה בפרבר שקט במרינת קליפורניה. הסידרה מופקת על־ידי חברת לורימר האמריקאית, בהשתתפות: דון, מוריי, מישל לי, טד שקלפורד וג'ואן וודוארד.

יום שישי 15.7.83

● **לילדים בהזמנה: סופאי** (10.40) — **שני הערוצים — 25 דקות — מדבר אנגלית**). סרטים מצויירים בכיכובם של פופאי, בלוטו ואוליב.

● **סרט קולנוע: סרט עלילתי צרפתי** (5.30 — **ערוץ 6 — מדבר צרפתית**).

יום שבת 16.7.83

● **סידרה קומית: מ*א*ש** (8.30 — **ערוץ 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית**). סידרה המתארת חוי חיים של בית־חולים צבאי במילחמת קוריאה, המטפל בפצועים המפונים בקו החזית. גיבורי הסידרה הם המנתח „הוקי", האוהב לספר בדיחות־זוועה על הפצועים (אלן אלדה). הרופא המגלה יחס אנושי כלפי החולים (מייק

יום ראשון 17.7.83

● **קומדיה תיעודית:** (9.10 — **ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית**). סידרה הסוקרת את תולדות בידת הקולנע העולמי מאז שנות העשרים המוקדמות עד היום, שילוב קטעים מתוך אלפי סרטי העלילה שהופקו באולפניה ב־60 השנים האחרונות. בתוכנית משולבים ראיונות עם אנשי תעשיית הקולנוע והכוכבים ששרדו מימיה הראשונים של הוליווד.

יום שני 18.7.83

● **קומדיה בלשית: ברני מילר** (8.30 — **ערוץ 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית**). פרקים חדשים של הסידרה, בכיכובו של האל לינדן המגלם בלש ממישטרת ניו־יורק, הנתקל במיסגרת עבודתו בטיפוסים שונים ומוזרים ובסיטואציות קומיות.

● **סידרה קומית־רומנטית: סמיתת האהבה** (10.15 — **ערוץ 6 — 50 דקות מדבר אנגלית**). פרקים חדשים בסידרת הטלוויזיה הפר פולרית, עם גווין מקלאוד (קפטן סטובינג) לורן טיוס (ג'ולי) ויתר חברי הצוות.

יום שלישי 19.7.83

● **סידרה קומית: מצטער** (8.30 — **ערוץ — 25 דקות — מדבר אנגלית**). גיבורי הסידרה הקומית החדשה הזו — אמא שתלטנית בת 60 ובנה הרווק בן ה־40, הפוחד ממנה פחד־מוות, ואינו עושה דבר מבלי לקבל את רשותה, גם כשהמדובר בחיזור אחר בחורות. בהשתתפות: רוני קורבט, ברברה לוס, ויליאם מור ורוי הולדר.

● **מתח וריגול: הצבא המודי** (9.10 — **ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית**). סידרת מתח על פעילותה של המחתרת הצרפתית בעת הכיבוש הנאצי בצרפת בהשתתפות ברנרד הפטון, ז'אן פרנסיס, אנג'לה ריצ'רדס וסטפן יארדלי.

יום שני
ערב ט' באב
18.7

● **דיון: שיחה בבית השורף** (9.30 — **מדבר עבריית**). דיון בהנחייתו של העדתולוג ד"ר יהודה ניני, על יסודות משיחיים בחשיבה הציונית. מפיק: דויד מיכאלים.

● **מוסיקה: ליאונרד ברנשטיין** (10.40). סימפוניה מס' 1, ירמיהו מאת ליאונרד ברנשטיין.

יום שלישי
19.7

● **סידרה קומית: רודה** (8.05 — **מדבר אנגלית**). הפרק העזרה של ארל ממשיך בסיפור עולמה של גרושה ניו־יורקית ובני מישפחתה.

● **נוסטאלגיה: חיים שבאלה עם יעקב חזן (ב)** (9.30 — **מדבר עבריית**). חלק ב' של תוכנית הנוסטאלגיה עם עוזרו של מנהיג מפ"ם לשעבר, יעקב חזן.

● **מותחן: לא יאומן כי יסופר** (11.00 — **מדבר אנגלית**). הפרק נעורים מ־ווינה מביא את אחד מאחרוני הסרטים בסידרה מעולה זו, המשלבת את האבסורד והמ־ציאות.

מעברו של ג'וק יואינג — שבכותנתה לפרסם באחד מפרקי סיפרה.

● **סרט טלוויזיה: חברה מסוכנת** (10.20 — **מדבר אנגלית**). סיפור חייו של אדם שבילה שנים רבות בבתי־כלא, והחלטתו לצאת ממעגל הפשע. במקביל לסיפורו מובא סיפור על חברו, שאינו מצליח לצאת מעולם הפשע. בסרט מככב בו בריג'ס לצידו של קרלוס בראון.

שידור

צל"ג

הפחדנות המשתוללת

● להשבוע – יומן אירועים, ובמיוחד לכתבים **גיל סדן ורמי גוברניק**, על הכתבה שהתיימרה לסקר את רצח תלמיד־הישיבה אהרון גרוס, הפוגרום שערכו המתנחלים בחברון והרחת ממלא־מקום ראש־העיר. היתה זאת כתבה חד־צדדית להחריד, שהעלימה לחלוטין את קולות־המחאה של מחנה־השלום, על גווניו השונים, ועוררה את הרושם כאילו הוויכוח היחידי בישראל הוא בין משה ארנס, איש הימין הקיצוני־הקיצוני, ובין המתנחלים, בעלי הנטיות הפאשיסטיות הברורות. כתבה זו היתה עדות נוספת לפחדנות ולחד־צדדיות שהשתלטה על מערכת־הסיקור של הטלוויזיה, שעליה היתה פעם גאוות המדינה.

רדידות בפעולה

● לסירטה של כתבת שמונה וחצי, **שולי אשל** מרם נווף — תל־אביב עם יורם קניוק", שהוקרן במיסגרת התוכנית שמונה וחצי פלוס. סרט זה לא היה סרט. אלא כתבה מורחבת, שבה כיכב העיתונאי והסופר **יורם קניוק**, בדיקציה מאנפפת, תוך הצגת תל־אביב באופן רדוד. חלק ניכר מסיפורי קניוק על תל־אביב נדמה כאילו לקחו מסיפרו של **שלמה שבא** על תל־אביב, הו עיר הו אם, ומוטב היה להציג במסך את בעל הדרבר, שבא, שייספר את כל אותם סיפורים על תל־אביב. הקטעים שמקורם אינו בשבא הן גירסות מעוותות ומרוסקות של תיאורי תל־אביב בידי **עמוס קינן, אלישע גת** והעולם הזה. גם העדר מוסיקה ישראלית בכתבה. ושימוש בפעולים מוסיקאליים, כאילו מדובר בעיר כמו אוטאהה או מנצ'סטר, פגמו במטרות של הכתבה המורחבת. לעומת זאת אפשר לשבח חלק מן הצילומים של **שלמה לוי**.

כמו תוכי

● לעורך מוקד, **יעקב אחימאיר**, על ראיונו את השרה **שרה דורון** למוחרת מינוייה למישרת שרה. אחימאיר לא הצליח לחשוף לעיני הציבור את עולמה ודמותה של דורון (בניגוד להעולם הזה, שהצליח לחשוף את רב־המימדיות של דורון בראיון אישי מקיף). לנוכח אשלותיו של אחימאיר, חזרה דורון כמו תוכי על דברים שאמרה חמש שעות קודם לכן בתוכנית הרדיו מסיבת עיתונאים בעריכת **יצחק גולן**. אין זו פעם ראשונה שמסיבת עיתונאים גוננת שאלות ותשובות ממוקד.

"סגר" ו"נעוצר"

מילה חדשה נשמעה בשבועות האחרונים על גלי האתר ומירקע הטלוויזיה: המילה "סגר". המתייחסת לפעילויות צה"ל בשטחים הכבושים.

המילה, שהצטרפה למילים אחרות, נוסחה "יהודה ושומרון", "כוחות עוינים", "מחבלים", "טירדורים" ושאר חידושים.

רובר צה"ל, תת־אלוף **יעקב אבן**, הבהיר, שלא הוא "המחדש הלשוני", אך מתברר שבהנחיות שניתנו לטלוויזיה ולקול ישראל, מתייחס "סגר" למצב שבו מוטל מצור על עיר או עיירה בשטחים הכבושים, כאשר נמנע מהתושבים לצאת ולהיכנס בגבולותיה. "סגר" שונה מ"עוצר", שבו נאסר על התושבים לצאת מפתח בתיהם בכלל.

שערוריית פלג

נזיפתו של האומבודסמן של רשות־השידור, **ארי אבנר, גרם עברון**, על התייחסותו של מגיש זה הזמן אל **ענת פלג** (רעייתו של חבר־הוועד המנהל **ישראל פלג**), נחשבת בעיני רבים מוותיקי עובדי הטלוויזיה כשערוריה חסרת־תקדים.

לטענתם של עובדים אלה, נודף מהפרשה ריח חזק של פרוטקציוניזם, כאשר אשת חבר הוועד המנהל מציעה, בתוקף עבודתה כנערת־תחקיר, מועמדים לזה הזמן מתוך המיפלגה שבעלה משמש גם כדוברה. אותם עובדים מזכירים שגם אשת קודמו של פלג בוועד־המנהל, הכתבה **דניאל בלוך**, עבדה בטלוויזיה (למרות כישוריה הקודמים כמורה להתעמלות), אלא שבין בני הזוג בלוך, לא היה קשר פוליטי דוגמת בני הזוג פלג.

אותם עובדים מביעים אף פליאה על כך שדווקא נציג האופוזיציה בוועד־המנהל הוא זה האחראי לניסיון של פוליטיזציה, ערב־פת־דאשים וחשבונות אישיים בטלוויזיה.

"מהפיכת קרפין"

בעוד שבועיים עשוי להיחרץ גורלו של עורך־מבט הזמני, **מיכאל קרפין** — לתום התפקיד, למיכרז או להארכת מינויו הזמני.

בינתיים לא השתנו עמדות הוועד־המנהל בדבר אי־רצונו לראות את קרפין כמומלץ הוועד־המנהל לתפקיד. אנשי המערך והליכוד אחידים בדעתם על אי־כשירותו למילוי התפקיד, שבו נכשל בעבר כמועמד במיכרז. אל אנשי המערך והליכוד, המתנגדים למינויו של קרפין, עשוי להצטרף המישנה־ליו"ר **מיכה יגן**, בשל סידרת הכתבות שעסקה בקיטוב הדתי בירושלים.

התנגדות נוספת ועיקבית למינויו של קרפין למישרת העורך הקבוע באה מצד כתבי־החדשות, שהחלו באחרונה להכין "תיק קרפין". בתיק זה מרכזים הכתבים את העבר־החדשותי של קרפין בקול ישראל, כאשר היה בן־טיפוחיו של מנהל מחלקת־ענייני־היום, **עמוס גורדין**, ושימש כעוזרו. בתקופה זו נוצר נתק בין קרפין ובין כתבי הכתבים, עליהם נמנו **שלום ביתל, יגאל רום, גבי גזית** ואחרים, שסירבו לקבל על עצמם את מרותו של קרפין, בטענה שהפעיל במחלקה שיטות בלתי־קולגיאליות, בלשון של המעטה.

כתוצאה מאותם חיכוכים, שהביאו לשיתוקה המוחלט של מחלקת־ענייני־היום ברדיו, ושהגיעו כימעט עד להשבתת המחלקה " שוגר קרפין, למרות התנגדותו של מנכ"ל הרשות לשעבר, **יצחק ליבני**, ככתב רשות־השידור לגרמניה. בשובו התקבל על־ידי **חיים יבין** ככתב זוטר בטלוויזיה.

בימים אלה מהלכת שמועה עקשנית בקרב כתבי החדשות בטלוויזיה, שאם יזכה קרפין במיכרז, יש בכוונתו, למוחרת היום, לערוך שינויים מדהימים במערכת מבט, תוך סילוק כמה מהכתבים הוותיקים לדסקים של במבט שני, השבוע – יומן אירועים, החזרת כימעט חצות לפיקוח של מבט, תוך הזזת **דן רביב**לתפקיד שולי. השלב השני במהפיכה יהיה איוש תפקידי הכתבים בידי כתבי מחלקת־הספורט, שיהיו חייבים לקרפין את קידומם בתפקידי המפתח של מבט וכמה כתבים צעירים מגלי צה"ל.

על המהפיכה שמכין קרפין, אם יזכה במיכרז, אמר אחד מכתבי מבט: "כל הכתבים, ההולכים כשבכיסם הבטחות של קרפין, יכולים לצלם את ההבטחות הללו, היות והן חסרות כל ערך."

פורום לוויות (ב)

פורום החדשות, הראשון מאז שובו של מנכ"ל רשות־השידור, **יוסף לפיד**, מיזגוסלביה (שם ליקט תומר עבור בית התפוצות), התמקד שוב בנושא הלוויות חללי צה"ל שנפלו בלבנון.

בפורום הציגו מנהל הטלוויזיה, **טוביה סער**, ומנהל חטיבת־החדשות, את רשמיהם מפגישה שערכו עם קבוצת הורים שכולים, בעניין זה.

אחרי הצגת העמדות הדגיש לפיד באוזני המשתתפים שהכלל היחידי המנחה את הטלוויזיה הוא: "כאשר מישפחת חלל מבקשת שהטלוויזיה או הרדיו לא ישתתפו ולא יסקרו את הלוויה, יש לכבד את רצונה."

מילכוד שפירא

כאשר הגיש מנהל חטיבת התוכניות של הטלוויזיה, **צבי** ("צביקה") **שפירא**, את התיכנון החדש שלו לוועד־המנהל, עיינו חברי הוועד־המנהל בתיכנון ושלחו את שפירא "להכין שיעורים": יצא מהכלל רק ח"כ **מאיר שיטרית**, ששפירא העניק לו בעבר פיתחון פה קבוע בתוכנית בין 2 ל־4 בגלי צה"ל).

כאשר הביא שפירא את התיכנון בפעם השניה לוועד־המנהל, אישר זה בדוחק את התיכנון ככשיר למסירה לאישור מליאת רשות־השידור, כנרגש בחוק.

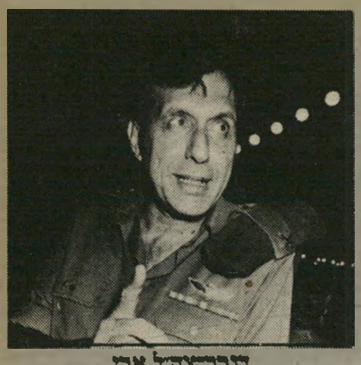
אישור "תיכנון שפירא" בידי הוועד־המנהל מעיד על המילכוד שבו מצוי שפירא, שטרם תמה תקופת־הניסיון שלו בתפקיד מנהל חטיבת־התוכניות. חברי הוועד־המנהל, **ישראל פלג** ו**אהרון מאזו**, אינם מסתירים את מורת־רוחם מכושרו של שפירא למלא את תפקיד מנהל חטיבת־התוכניות, והם עשויים להמליץ למנכ"ל לפיד, עם תום תקופת הניסיון, שלא לאשר את מינויו.

חבר הוועד־המנהל פלג
לא כמו דניאל בלוך

מאחורי הקלעים

הקרב על הדיווח מלבנון

רובר־צה"ל אבן
גבולות פתוחים ללבנון

רוח סערה עברה בימים האחרונים על חטיבת־החדשות של הטלוויזיה. היא נגעה למיכלול היחסים שבין רובר צה"ל, תת־אלוף **יעקב אבן**, ובין כתבי החדשות. לסערה זו שתי גירסות:

● אנשי חטיבת־החדשות טוענים כי רובר צה"ל אסר על הכתבים **אורי גולדשטיין** ו**מנחם** ("מוקי") **הדר**, לחצות את גבול הצפון ללבנון. נוסף על כך, טוענים אנשי־החדשות, רובר צה"ל "מטרטר" את הכתב־הצבאי, **דן סממה**, ועומס מיכשולים על דרכו ללבנון.

כתוצאה ממצב זה החליטו אנשי החדשות לפעול לשינוי המצב. עורך מבט, **מיכאל קרפין**, החליט בלחץ עובדיו, לפעול פעולה יוצאת־דופן ולהתראיין במדור שיחת היום של **עקיבא אלדר** בהארץ על האופן שבו בולם רובר צה"ל את עבודתם הסדירה של כתבי־הטלוויזיה בלבנון. אלא שברגע האחרון נסוג קרפין מתוכנית זו, בטענה שפירסום מסוג זה ישבש פגישה העומדת להיערך בקרוב בין צמרת הטלוויזיה ובין שר־הביטחון, **משה ארנס**.

● גירסה שונה לחלוטין מביא רובר צה"ל, תת־אלוף יעקוב אבן: "רק באחרונה ערך מנחם הדר כתבה על גדוד־המילואים האורגני שלו, ובמקביל ערך גם גולדשטיין כתבה וביקש הרשאה לעוד כתבה. הוא קיבל את ההרשאה, ומנע מלצלם אותה. בשלושת החודשים האחרונים נפתרתי לכל בקשה של הטלוויזיה לצלם בלבנון, למעט מיבצע מסויים.במהלכו קוצר ביקור הכתבים בלבנון. ונהפוך הוא, מאז ראשית חודש אפריל זימנו כתבים לסיקור אירועים צבאיים שונים, בינהם תרגיל של גולני וסיור־מסוקים של הרמטכ"ל ושר־הביטחון. באשר ל"טירטור" סממה, נכון שמסיבות בטיחות לא אישרנו כתבה על חילופי־יחידות בקו, בשל הסיכון הביטחוני שבדבר. וגם אירוע זה היה חד־פעמי. באחרונה פתוחים גבולות לבנון לכל סיקור עיתונאי, במיסגרת הנהלים הרגילים של רובר צה"ל, ולראייה: דיווחיו היומיומיים של כתב הטלוויזיה בצפון, **מרטי עזרן**."

פסקול

מורל רביב

בגלי צה"ל טרם שבו לשכון השלום והשלווה. סגנית־מפקד־התתנה, **עדנה פאר**, ממשיכה לעורר מהומות בקרב העובדים בתחנה, שבעבר היתה תחנת־השידור מס' 1. אחרי שעורכת תאוניברסיטה המשודרת של גל"צ, **תרצה יבל**, פרשה מתפקידה, עומדים עוד כמה מבכירי התחנה לפרוש מתפקידם, וחלקם אף לנטוש את התחנה ●● ב־17 ביולי יתרחש ה"המהפך" במהדורת כימעט חצות, עם ועדי־העובדים והעיתונאים בטלוויזיה יאפשרו זאת. באותו יום יתחיל **דן רביב** בהגשת "מודל רביב" של כימעט חצות, במתכונתו האישית. בינתיים יצא רביב לחופשה בת שבוע ימים מהמסך, כדי להתכונן לשינוי המהדורה. אחד מעורכי כימעט חצות, **עוזי בירמן**, הבהיר, בניגוד למה שהתפרסם במדור זה בשבוע שעבר, כי מאבקם של עורכי כימעט חצות, אינו על תוספת שעות עבודה, אלא על קיומה של מהדורת־חדשות תקינה. ושבכוונת מנהל חטיבת־החדשות, **יאיר שטרן** לחסלה באמצעות מהדורתו של דן רביב ●● פנים חדשות בחטיבת־החדשות: כתב־הספורט **אורי לוי**, המצטרף למאגר כתבי מבט ●● שתי הערות: (א) — בדיקה חוזרת שנעשתה בעניין דברים שפורסמו במדור זה (העולם הזה 2390), המתייחסים לעמדותיו של ראש הדסק לענייני־רווחה, **חנן עזרן**, כאילו הוא איש תנועת־התחיה המעוניין בהריסת ההסתדרות והמערך — התברר כלא־אמיתיים. כך גם הקו שהכינו לכבודו עובדי אל־על בנמל־התעופה לוד, במהלך השבתת אל־על. מסתבר, שקו זה הותקן עבור ראש־הממשלה, **מנחם בגין**, ולא עבור עזרן. דברים אלה מתבהרים גם מתוך מיכתב ששיגר להעולם הזה דובר־ההסתדרות. ברברים שפורסמו נפל העולם הזה קורבן למילחמת־כתבים בטלוויזיה, ועם עזרן הסליחה. (ב) — מנהל חטיבת התוכניות **צבי** ("צביקה") **שפירא**, מבקש להבהיר כי **ירון לונדון וורד ברמן** לא נפגשו עם יועץ שר־החינוך־והתרבות, כדי לתאם מדיניות ברבר תוכניתם המיועדת להיות משודרת בחגים, ומנכ"ל הרשות, **יוסף לפיד**, לא התייחס בצורה כלשהי לתוכנית האמורה. הערת העולם הזה: למרות הערתו של שפירא. פנו לונדון וברמן ליועץ־השר. ●● ואם להמשיך באותה נימה: לפני שבועיים, בניתוח ריווחיו של **חנן עזרן** על שביתת־הרופאים, נאמר כי הביא אל המצלמה את מזכיר אירגון ההנדסאים, שתקע סכין בגב הרופאים. כפי שכל הצופים יורעים, זאת היתה טעות־פרוס: לא מזכיר ההנדסאים שפך את המילים האלה, אלא מזכיר המהנדסים.

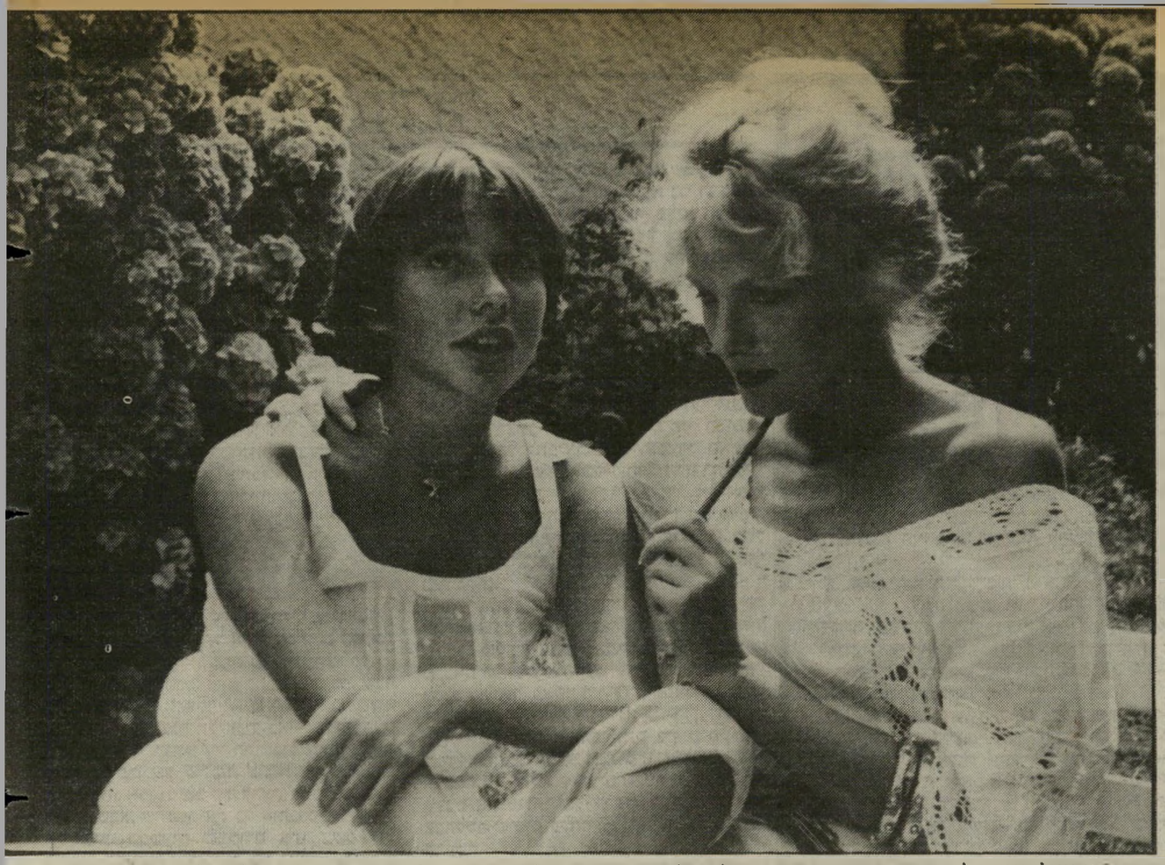
קולנוע

סרטים

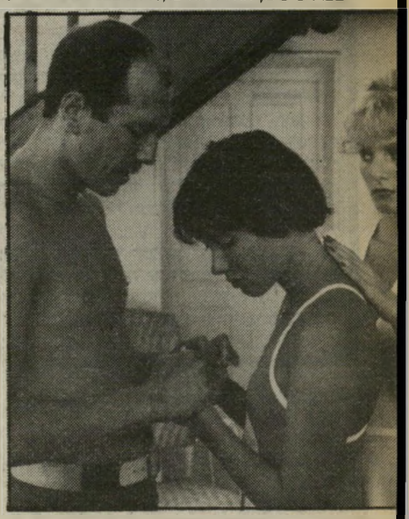
על אהבה ומוסר

בתוך ים האיוולת של סרטי הקיץ שהציפו את בתי ישראל, סרטים שנועדו לקהל צופים עד גיל 5 או מעל 105, מהווה סירטו החדש של אריק רוהמר, פאולין על החוף, חריג מבורך. לא זו בלבד שהוא מדבר על בני אדם, בשר ודם, ולא על מכונות, אלא שגיבוריו הם יצורים המסוגלים לחשוב בעיתותיהם הפנויות, ואפילו לעצב את המחשבות שלהם במילים בנות יותר מהברה אחת, המצטרפות יחד למישפטים שאין בהם אפילו ניבול פה אחד לעידוד האישיות, ואינם מלווים בשום אפקטים קוליים המופקים על־ידי אברים אחרים של גוף האדם, ולאו דווקא הפה.

אולי זה נשמע כאילו סירטו של רוהמר עוסק בפולשים מן החלל החיצון, ולא בבני כדור הארץ,

אריאל דומבאל בתפקיד מאריון ואמנדה לאנגלה בתפקיד פאולין בסרטו של אריק רוהמר „פאולין על החוף"
בהמתנה לאהבה בוערת

מאריון, פאולין והנרי (פיודור אטקין)
לנצל את החופש

אשר, אם לשפוט לפי הסרטים שהם מעדיפים, שכחו מזמן הרגלים מגונים אלה של נימוס ותרבות. אף על פי כן, אין זה כך. ולו רק משום שגיבורי רוהמר, ככל ילודי אשה, מוטרדים על־ידי אותן בעיות המוכרות לכל: מין, אהבה, ומה פירושם של מושגים אלה. מאחר שמדובר באנשים צעירים, החיים בחברת שפע מערבית, הבעיות הכלכליות לוחצות פחות, והבעיות הביטחוניות שייכות לעמודים האחוריים של העיתון היומי, שבו בין כה וכה לא מעיינים, כי זה משעמם.

מנסים להבין. אולם, שלא כנהוג על מסך הכסף, כאשר אוחזת התשוקה בדמויות האלה, אין הן קורעות מייד את בגדיהן בסערת יצרים נוראה, או מתנפלות באבר שלוף על הטרף הקרוב, אלא מנסים, תוך כדי המעשה, גם להבין מה קורה להן, ואפילו למצוא צידוק מוסרי והגיוני למעשיהן.

אז איזה מין סרט הוא פאולין על החוף, שזכה בפרס הבימוי ובפרס מבקרי־הקולנוע בפסטיבל האחרון בברלין? לפי הסממנים החיצוניים, זהו בהחלט סרט־קיץ, כי הוא הרי מתרחש בעיירת־נופש, לקראת סוף עונת החופשות, כאשר ההמונים חזרו כבר לשיגרת עבודתם ורק עצמאיים בעלי מיסגרת חיים פחות נוקשה נותרו עדיין על החוף, להנות מימי השמש האחרונים לפני עונת הגשמים.

שתי הדמויות המרכזיות בסרט הן פאולין עצמה, נערה בת 16, וקרובת מישפחה המבוגרת ממנה בכעשר שנים, בלונדית יפהפיה וחטובה להפליא בשם מאריון, הנמצאת בהליכי גירושין. השתיים באות לבלות יחד כמה ימים בווילה המישפחתית שליד החוף, בנורמאנדי. זהו בית קטן, טובל בים של פרחים וירק, בגיוון ניפלא של צבעים המצולמים בחדות ווהרת על־ידי נסטור אלמנדרוס, מגדולי הצלמים היום בעולם, ואחד מנאמני רוהמר מאז ימים ימימה (אלמדרוס צילם לאחרונה את בחירתה של סופי).

המבוגרים הצבועים. כבר בפתיחת הסרט קובע רוהמר את הכיוון שאליו הוא מתכונן לפנות. מאריון ופאולין אוכלות ארוחת־בוקר בגן הווילה, ומתוך השיחה ביניהן כבר מצטייר פער הדורות בהתייחסות לרגשות, למין ולהערכת בני אדם.

השתיים יורדות אל שפת־הים ושם הן פוגשות את שני הגברים אשר משלימים את הרביעיה המרכזית בסרט. אחד מהם, פייר, שהיה בעבר מחזרה של מאריון ולא ראה אותה במשך חמש שנים, השני, הנרי, אתנולוג, קצת יותר מבוגר (אי־שם באמצע שנות השלושים), גרוש, מתגורר בצד השני של העולם, נודד ממקום למקום בהתאם לצורכי עבודתו, ובא לבלות חופשות בצרפת רק כדי לראות את בתו הקטנה, המתגוררת יחד עם אמה.

פייר מאוהב במאריון, מאריון מתאהבת בהנרי, הנרי מאוהב בחירותו ומבוהל מפני כל סכנה של התחייבות רגשית ופאולין מגששת בצעדים זהירים, בתוך עולם זה של מבוגרים הנראים לה צבועים, בלתי מובנים ומתחסדים, וטובלת רגליה בפרשת אהבים קצרה וצנועה עם נער בן גילה סילבן, שאותו היא פוגשת על החוף.

את שלושת המבוגרים מאפיינת תכונה רומה. שלושתם רואים ומפרשים את העולם מנקודת המבט האנוכית והפרטית מאוד שלהם. לגבי שלושתם העולם מתחיל בהם, והוא פונקציה של קיומם, ומשום כך הם מנסים לכפות את צורת המחשבה שלהם, את הרגשות שלהם ואת ההגיון שלהם, על כל הסובבים אותם. עוד יותר מזה, הם אפילו משלים את עצמם כי הסובבים אכן חושבים, מתנהגים ומרגישים כמוהם, כי הרי לא יתכן אחרת, והם נדהמים כאשר הדברים אינם מתקיימים כך הלכה ולמעשה.

להבה גדולה. מאריון, לדוגמה, חיה בתוך מושגים רומנטיים מוחלטים של אהבה, מושגים שנסיונה הכושל האחד בנישואין לא שינו כלל. „אני במצב של המתנה", היא מסבירה. „המתנה לאותו דבר בלתי מוגדר ובלתי צפוי מראש, שהוא האהבה". כל מה שחשה עד עכשיו, היא טוענת, לא היה אלא רגש של נאמנות, מכובר כלשעצמו, אבל „אהבה זה משהו שבוער בלהבה הגדולה, ואני רוצה להישרף מאהבה." אשר לאותו המושג שהוא יקר כל־כך לכל בני תקופתנו, החופש, „לא זה מה שמעניין אותי", היא מוסיפה. אם הגיעה לידי גט מבעלה הראשון, זה לא מפני שרצתה בחירות, אלא מפני שהיתה קשורה לאדם שלא הצית בה אש.

ובאותה התמימות האנוכית הכנה, המלווה אותה לכל אורך הסרט, היא מציינת: „אני בוודאי הצתתי להבה כזאת באחרים, אבל היו אלה גברים שלא מצאו חן בעיני. אולי היו אף שהתאבדו למעני אבל אם עשו זאת, לא ידעתי על כך כלל."

פייר, לעומת זאת, אחד מאותם הגברים שבהם הציתה מאריון את אש האהבה, אינו חושב באותה הצורה. „כאשר האהבה בוערת כלהבה בהתחלה, חייה קצרים מאוד," הוא טוען. ומה יהיה אחר־כך? הוא, פייר, דוגל באהבה עמוקה, אמיתית, לאורך זמן. והוא אינו יכול להבין כיצד מאריון אינה יודעת להעריך תכונות אלה אצלו.

מישחק הבגידה. הנרי המבוגר יותר, אולי אף המנוסה והציני יותר, שומע את השניים ומציע אפשרות שלישית. למאריון הוא אומר: „כל עוד את חופשיה, נצלי את ההזדמנות. אל תרשי שיגזלו ממך את החופש היקר הזה." ואילו לפייר הוא מסביר: „אתה חי בעתיד, בתיקווה לעתיד שאינו ברור. האהבה מתרחשת בזמן הווה." ומתוך הערות אלה אפשר להבין מה גישתו לאהבה של מאריון ועד כמה הוא מוכן להתחייב באהבה זו.

אפשר להמשיך ולצטט מן הדיאלוגים המבריקים של הסרט הזה, הכתובים כולם בשפה פשוטה ומובנת, ובעלי השלכות לכל תחומי החיים, אולם כבר מן הנאמר עד כאן אפשר להבין כי רוהמר מוביל למעשה את מישחקי האהבה, הבגידה, התיקווה והאכזבה של חופשת קיץ ביד אמן, כדי להראות כיצד אנשים בתים סביב עצמם פילוסופיית חיים, ומנסים לתרץ את ההתנהגות הנבזית ביותר שלהם בים של נימוקים. הנרי מסביר שמאריון יפה מדי, מושלמת מדי, לכן היא מושכת אותו אבל אינה מגרה אותו. כל זאת, כדי להעניק לבגידתו בה מימד פסיכולוגי. כפי שהוא מנסה, באחת הסצינות האחרונות בסרט, להתקרב לפאולין הישנה, כשהוא מנשק את כף רגלה ועולה בהדרגה למעלה, וכאשר היא מתעוררת ודוחה אותו בכוח, הוא מתגונן ואומר שכל רצונו היה להעיר אותה מן השינה בעדינות.

קצת למעלה מזה. כל זה יכול להתייחס להרפתקת קיץ קלילה, או להיות קומדיה מוסרית מן הסוג של מחוות מאריבו; אפשר לקרוא בו משמעויות מרחיקות לכת יותר, נוסח החינוך הסנטימנטלי של פלובר, ומי שינסה לתאר לעצמו כיצד חושבים הוריהם של הגיבורים בסרט הזה, דור בני החמישים או השישים, לאו דווקא על אהבה, אלא על פוליטיקה או כלכלה, ימצא זהות מפליאה בתהליך עצמו. כי טבע האדם הוא להתחיל בעצמו, לראות את מרכז העולם בטבור בטנו, ולהתחיל בניתוח מצב העולם מנקודת מוצא זו. הקשיבו פעם לוויכוחים הפוליטיים, לא רק בצרפת, אלא גם בישראל, ותראו עד כמה מיבנה ההגיון של גיבורי רוהמר מתאים למציאות.

הוא השקיע את הנשמה
ובעלי „גורדון" זרקו אותו לכלבים

ראובן קאצוביץ הוא בחור צעיר ותמים. יליד ארגנטינה, האוהב קולנוע. על התכונות האלה — הגיל, התמימות והאהבה — צריך לשלם קנס, כאשר רוצים לחדור בישראל לג'ונגל הנקרא עולם הסרטים.

ברוב אהבתו לקולנוע, שכר קאצוביץ את אחד המוסדות הנכשלים ביותר בתל־אביב, קולנוע גורדון, שבעליו החבירותו מיד ליד, ואשר שימש ברוב המיקרים פח־זבל שבו הציגו את כל מה שלא ניתן היה להציג בבתי־קולנוע אחרים. הוא החליט לשנות את אופיו מן הקצה אל הקצה. הוא שיפץ את המכונות, ריפד את המושבים, צבע וניקה את האולם ואת הכניסה. ונתן לקולנוע, כפעם הראשונה מאז נפתח, חזות אנושית של ממש. חשוב מזה, הוא התחיל לבחור סרטים, שהכל סברו כי אין להם סיכוי מפני שהם טובים מדי — והרי הקהל הישראלי אינו ראוי לסרטים טובים. קאצוביץ, בעקשנות ובהתמדה ראויים לשבח, הצליח להוכיח אחרת. אחרי קאנגמושה, פאדרה פאדרונה, אנגי ורה, ג'ורג'יה, סערה ר'דודסקאדן, הצליח „גורדון" להפוך לקולנוע־יוקרה, שעצם הצגת סרט בו, היא כבר הוכחה לאיכותו.

הגיוך מיסתרי? כדי להגיע למצב הזה השקיע קאצוביץ כמה מליונים טובים, ועמל שלא ניתן למדוד אותו כלל בכסף. לכשראה ברכה בעמל זה, קיבל סטירת לחי שהזכירה לו היכן הוא נמצא, שלא יהיו לו, חס וחלילה, טעויות. בעלי הקולנוע, שאינם יודעים כחסידי אומות העולם, והכרת תורה אינה נמנית עם תכונותיהם הבולטות, קטפו בשלווה מוחלטת את פירות מאמציו, והדריעו לו, אחר כבוד, שאינם מתכוונים לחדש עימו את החוזה. מרועז מפני שמצאו לקוח אשר מוכן לשלם להם הרבה יותר.

קאצוביץ אמנם צעיר ותמים, אך הוא יכול היה להבין את ההגיון הכלכלי שבדבר. מה שהוא יכול היה להבין פחות, זו העובדה שאיש לא טרח כלל לבקש גם ממנו הצעה. אולי, אם אכן היה ניצב לפני הברירה, היה מוכן גם הוא לשלם סכום שווה לזה של מתחריו.

זה, כמובן, הגיוני כשמדובר במיסחר הוגן. אבל מה זה חשוב? בעלי גורדון מרוצים מאוד מן העיסקה, ואם החוכרים החדשים לא יצליחו במלאכתם, ואם הקולנוע יתדרדר וישוב למצבו הקודם, מה איכפת להם. לבעלים? את השכר החודשי הם יקבלו בכל מיקרה, ואם העסקים לא יילכו, והדיירים החדשים ייכשלו, יש תמיד סיכוי שיימצא קאצוביץ אחר. שיבוא וישקיע את נשמתו כדי להוציא אותו מאשפתות. כמה טוב שיש בעולם צעירים, תמימים ואוהבי קולנוע, אחרת איך היו יהודים מכובדים מוצאים פרנסה בקלות?

מעלתו הגדולה של רוהמר בסרט זה (אבל גם בסרטיו האחרים), בכך שאינו מחמיר מבט, אינו מרים אצבע מטיפה ואינו מקריך פנים תוך כדי טיפול בנושאים אלה. הוא היה ונשאר איש מוסר, משכיל ונבון, אבל עם זאת הוא אמן היודע שכדי ליצור מגע עם הצופה, עליו להראות לו בראש ובראשונה דמויות שהן לא רק אמינות, אלא בעלות יותר ממימד אחד. לכן, בכל הסרט הזה, כל אחד מן המשתתפים, גם כאשר הם עושים דברים המנוגדים למוסר — של רוהמר או של הצופה — גם כאשר הם מנסים להסוות במסך של מילים את חטאיהם, הוא בעצם צעיר חביב ונעים הליכות. מן הסוג שלקל מאוד לבלות בחברתו, להתבדח עימו, מן הסוג שכל אחד היה מסכים להימנות בין חבריו. וגם אם אפשר להסכים עם פאולין, אשר בסוף הסרט מצהירה שאינה מבינה את הזקנים (כוונתה לכל מי שעבר את גיל 20), כי אלה אינם מתנהגים אף פעם בכנות, אין מסתייגים מהם עד הסוף, מפני שכל אחד יכול למצוא בהם, בלי הרבה מאמץ, משהו מעצמו. „שכנעני את עצמך שאת צודקת ואני אשכנע את עצמי שאני צודקת, וכך נהיה שתינו מרוצות" בעצה זאת לפאולין, מפיה של מאריון, מסיים רוהמר את הסרט. ומה עושים בני האדם בכל ימות השנה, אם לא משכנעים את עצמם שהם צודקים וכל שאר העולם טועה?

שחקנים

שטיח ארום

לריצ'רד סראיור, השחקן השחור היקר והמצליח ביותר היום באמריקה, כבר קם מתחרה. שמו **ארי מרפי**, ובארץ אפשר היה לראות אותו בתפקיד הבכורה שלו בקולנוע, כסרסור בעל לשון חלקלקה וחליפות צעקניות, המלגלג על **ניק נולט** בסרט ארבעים ושמונה שעות.

פאסקל גרגורי בתפקיד פייר ואריאל דומבאל (מאריון)
אהבה לטווח ארוך

מרפי, שהתגלה בתוכנית הטלוויזיה ההומוריסטית מוצאי שבת בשידור חי, מצטרף לסידרה ארוכה של כוכבים אשר. ביניהם **צ'וי צ'יים, ג'ון בלושי** המנוח, **דן איקרויד, סטיב מארטין** והקומיקאית **גילדה ראדנר**. אלא שהאופקים הנפתחים עתה לפני מרפי מבטיחים לו במהירות מסחררת עתיד עוד יותר פורח מאשר לכל אלה שהוזכרו כאן. ויש לכך סיבה, כי חברת פאראמונט אכן קיבלה ב מהירות הוכחות לא רק לכישרון שלו, אלא גם לכוח המשיכה הקופתי הטמון בכישרון זה.

אחרי ארבעים ושמונה שעות הופיע מרפי בסרט בשם החלפת מקומות — קומדיה מטורפת לחלוטין שבה הוא נכנס לנעלי חברו לשעבר לתכנית, ג'ון בלושי, לצד חבר אחר מן הטלוויזיה, דן איקרויד. הבימאי הוא **ג'ון לאנדיס**, מי שביים את בלושי ואיקרויד בשתי הצלחותיהם הגדולות, צעירים, פרועים ושובבים ומאוחר יותר האחים בלוז. רק יצא הסרט למסכים והוא כבר מיגר כל תחרות והפך ללהיט הקומי של הקיץ בארצות־הברית, וחברת פאראמונט, היודעת לזהות מיכרה זהב המונח בחצר האחורית שלה, מייד פרשה את השטיח האדום לפני אדי מרפי.

אי אפשר להפסיד. השטיח האדום הוא בצורה של חוזה לחמישה סרטים, אשר מבטיח לשחקן מראש הכנסה של 15 מיליון דולר. בנוסף לכך יזכה מרפי למימון מן החברה. כדי שיפיק בעצמו, ויפתח רעיונות הנראים ראויים בעיניו להסרטה. וכל זה קורה לבחור שזה עתה מלאו לו 22 שנה!

מי שמעוניין בעקומת הרווחים של מרפי, שעלתה אל על בקריירה הקצרה שלו, בבקשה: ב־ארבעים ושמונה שעות היה שכרו 200 אלף דולר, עבור החלפת מקומות הוא קיבל כבר מיליון שלם, ועתה, עוד לפני שידוע בכלל מה יהיה סירטו הבא, כבר קבעו את שכרו.

בינתיים מתכונן מרפי לצאת לסיבוב הופעות ברחבי ארצות־הברית, להופיע בתפקיד אורח בעשר תוכניות נוספות של מוצאי שבת בשידור חי, וחברת פאראמונט מעסיקה צוותי תסריטאים המכינים את סרטיו הבאים: אחר מהם הוא מעשיית ריגול שצריך לצלמה עוד הקיץ ואחרים, שבהם יופיע לצד כוכבים להוטים אחרים של התקופה, כמו ריצ'רד פראיור ו**דאדלי מור**.

מעניין שבימים הטובים, כאשר אולפני־הסרטים היו השליטים האמיתיים בהוליווד, חוזה כזה היה קושר את השחקן בידיים וברגליים, והיה הופך אותו לעבד נרצע של מנהלי האולפן, עד סוף כל הימים. היום זה שונה. מרפי התחייב אמנם לבצע את הפרוייקטים שהוא מפתח בפאראמונט, אבל, אומרים סוכניו, אם יהיה פרוייקט מפתה מאוד שבבעלות חברה אחרת, וירצו דווקא את מרפי כדי שיופיע שם, תצטרך חברת פאראמונט לגלות הבנה למצב. „אם אכן זה יהיה צו ההגיון", כפי שאומר ההסכם.

מה הפלא שסוכניו של מרפי הודיעו כי חתמו על החוזה משום שלדעתם „זה חוזה שאי־אפשר להפסיד ממנו בשום צורה שהיא"?

אמנדה לאנגלה בתפקיד פאולין וסימון דה־לה־ברוס בתפקיד סילבן
לא מבינים את הזקנים

תדריך

חובה לראות:

תל־אביב — דיינר, דודאסקדן, קרמר נגד קרמר, מנהטן, טוטסי, יול.
ירושלים — טוטסי.
חיפה — טוטסי.

תל־אביב

★★★ **דיינר** (ארצות־הברית, חן 5): המעבר מן הילדות לבגרות בעיניו של הבימאי בארי לוינסון, באמצעות חמישה צעירים מוכשרים, בגילומם של סטיב גוטנברג, דניאל שטרן, מיקי דוארק, קווין בייקון וטימותי דאלי.

★★★★ **דודאסקדן** (גורדון, יפאן): הבימאי הדגול אקירה קוראסאווה באחד הסרטים שעשה בתקופת שפל בחייו, לפני 13 שנים. לכן קשה לומר בוודאות אם זהו סרט פסימי או אופטימי, אבל יש בו אהבת אדם ללא גבול והכרת תודה למי שנברא בצלם האדם, אף שכל גיבורים הם אומללים ונרדפים.

★★★ **קרמר נגד קרמר** (ארצות־הברית, דקל): סרט עטור בחמישה אוסקרים, ששם תחת זכוכית מגדלת יחסים בין אשה ובעלה בתקופת גירושין, וכיצד אב מתאמץ למלא את מקום שני ההורים ביחד.

★★★★ **מנהטן** (ארצות־הברית, לימור): מי שלא ראה סרט זה ואוהב את וודי אלן, כראי לו להשלים חור בהשכלה ולראות את הסרט אפילו בפעם השנייה. זוהי מחווה של אינטלקטואל יהודי ניויורקי למרכז האינטלקטואלים היהודים בניו־יורק, והחלק התוסס ביותר שלה. דיאלוגים מצויינים וצילומים מרהיבים.

★★★ **יול** (מוסיאון תל־אביב, תורכיה): חיים קשוחים ופיגור אחרי הקידמה בעולם כולו, מבחינה מוסרית וחברתית, באזורי ההרים שרגל תייר לא דורכת בהם, דרך עיניו של מורה שהוגלה למקום ומוצא עצמו מוקסם מעוצמתם של בני האדם המתמודדים בטבע מדי יום ביומו. סירטו של הבימאי הגולה אילמאז גוני.

ירושלים

★★★ **טוטסי** (חבירה, ארצות־הברית, מוצג גם באורה בחיפה): קומדיית מוסר אמריקאית של הבימאי סידני לומט, על שחקן מבוטל המוצא עבודה רק כשהוא מחופש לאשה ובכך הופך גם לאדם טוב יותר. מישחק מעולה של דסטין הופמן, ג'סיקה לאנג והבימאי בעצמו.

כישלון עצוב של איש מוכשר

סיפור עצוב על איש מצחיק (לב 1, איטליה, תל־אביב) – **חדבר המרגיז ביותר בסרט זה, הוא שהוא נוגע בכל הנקודות הכואבות ביותר של החברה המערבית בימינו, ואינו אומר בעצם מאומה על שום דבר.**

גיבור הסרט הוא בעל מיפעל לייצור גבינה בסביבות פארמה (אזור מולדתו של הבימאי ברטולוצ'י), הרואה במו עיניו כיצד אלמונים חוטפים את בנו. הסרט כולו מתאר את ההתמוטטה הקשה מנשוא של האב ושל האם, לידיעות על חבן, כאשר מיכתבים מיסתוריים מופיעים בבית מבלי שנשלחו בדואר, שניים מחבריו של חבן, העובדים במיפעל, זורעים אוסף של רמזים בעלי משמעות כפולה, והמישטרה חוקרת את חטרשה בהפגנה של חידלון מוחלט.

ברטולוצ'י מנסה באמצעות הסיפור הזה לדון לא רק במכת הטירור שפשטה באיטליה, אלא גם בעימותים של מעמדות חברתיים, עניים מצד אחד, עשירים מצד שני, ועניים שהתעשרו באמצע (כזה הוא בעל מיפעל הגבינה), בהידרדרות הכלכלה האיטלקית שאין בה עוד מקום למיפעלים יצרניים, וחישועה נמצאת רק בתרגילי אחיזת עיניים פינאנסיים, והוא מזכיר בחרחבה רבה כל מיני אספקטים פרוידיסטיים ביחסים הקיימים בין הזרים וילדים.

כל זה נמצא בסרט, ללא ספק, אבל לגבי אף אחד מן חנושאים החמורים האלה אין לברטולוצ'י משהו מוגדר לומר. הוא מציין את קיומן של חבעיות, אבל ניעצב מולן בפח פעור, מתקשה להחליט איזו עמדה יש לנקוט.

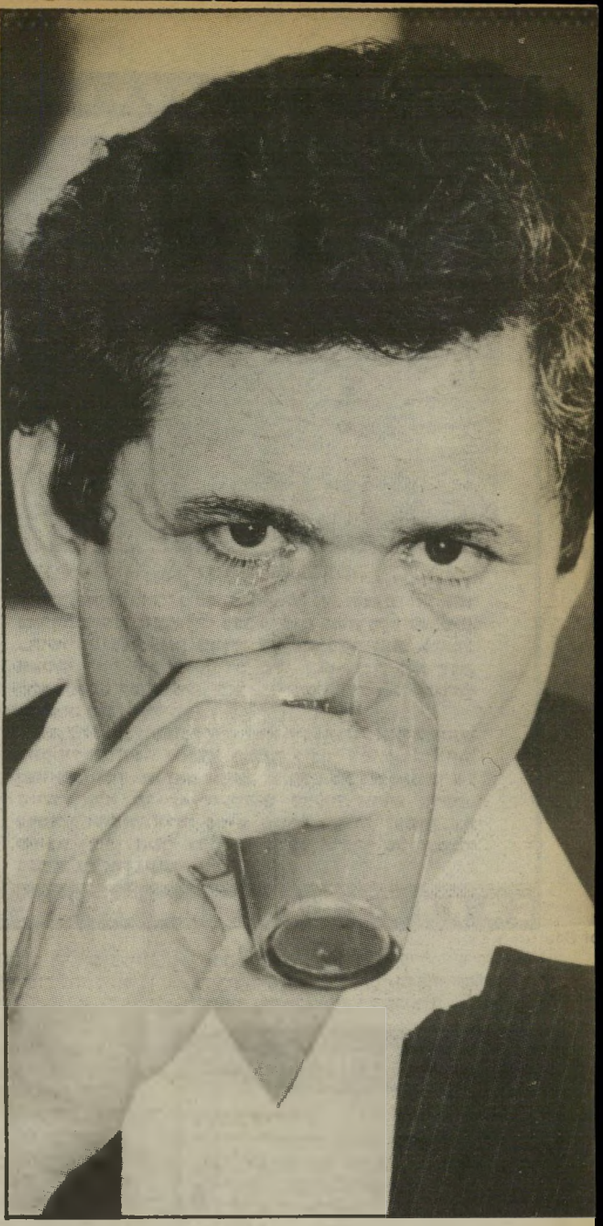
עם זאת, אי־אפשר לבטל את הסרט לחלוטין, ולו רק מפני שחאיש הוא קולנוען בדם, חמסוגל להכניס קסם

טוניאצי וויקטור קאבאלו: מהומה על לא דבר

מיוחד במינו, בדרך שבה הוא מצלם את השפלה של אזור פארמה (אשר שימשה לו כבר פעמים רבות רקע לסרטיו), בחושניות שבה הוא מביים סצינות מסויימות, בעיצוב האסתטי־המעודן של הסרט כולו. כאן צריך, ללא ספק, להחמיא גם לצלם שלו, קארלו דה פאלמה. אחד מגדולי הצלמים של איטליה.

ומעלה אחת נוספת לסרט, היא הופעתו של אחד טוניאצי בתפקיד הראשי, בשחוא מצליח ליצור דמות פאתטית, מגוחכת, ויחד עם זאת אמינה בחחלט לא רק כקרבן של טירור, אלא גם כאיש־עסקים מצליח ונחתך בדעתו, ערמומי ועקשן, איכר פשוט שסרם הצליח לעשות את קפיצת הדרך אשר תקנה לו מלבד חרפש של המעמד הגבוה, גם את גינוניו.

אריזר הודיע: „אין מקום לעודד יציאת נשים לעבודה!"

ב**משרדי „נעמת"** בתל־אביב לשם הגיע המיכתב, שיפשפו את העיניים מרוב תדהמה. קשה היה להאמין כי הפיסקה החמישית במיכתבו של שר־האוצר לד"ר אניטה רוס אמנם נכתבה. הפיסקה הזו אמרה מפורשות: „בהתחשב במצב התעסוקה הקיים היום במשק הישראלי, אין מקום לעודד יציאת נשים נוספות לעבודה, וזאת תוך הגדלת תקציב המדינה."

המיכתב נשלח לד"ר אניטה רוס מרחוב שלונסקי בתל־אביב, שפנתה לשר־האוצר בבקשה להקל עליה כאשה עובדת ולסייע לה בנקודות זיכוי. אחרי ששר־האוצר הבהיר לד"ר רוס כמה דברים בעניין נקודות הזיכוי לאשה עובדת ולאשה שאינה עובדת, הוא הבהיר לה את דעתו האמיתית על יציאת נשים לעבודה. גישתו של שר־האוצר מדהימה. זוהי נסיגה אל חשכת ימי־הביניים. נשים, לדעתו של השר הנכבד, צריכות לשבת בבית, לבשל, לכבס ולגדל ילדים, כי אשה היוצאת לעבודה מקשה על המשק הישראלי.

מה תאמר אביבה?

מ**בלי להיכנס** לאידיאולוגיות פמיניסטיות על זכותה של האשה לעבוד ולהתפתח בריוק כמו גבר, הרי שבישראל של 1983 יוצאות רוב הנשים לעבודה לא מטעמים אידיאולוגיים, כי אם מטעמים כלכליים. בתנאי יוקר המחייה של היום אין משפחות רבות היכולות להרשות לעצמן להתפרנס ממשכורת אחת. שר־האוצר מכיר את הבעייה היטב: רעיתו, אביבה, היא אשה עובדת, המביאה הביתה מידי חודש בחודשו את משכורתה מעבודתה כמורה לכלכלה. מעניין לדעת כיצד היתה מגיבה רעייתו של שר־האוצר אילו ביקש ממנה בעלה שלא תצא לעבודה כדי להקל על המשק הישראלי.

מאשה לובלסקי, המזכירה הכללית של נעמ"ת, שהוא אירגון הנשים הגדול ביותר בישראל ושאליו שלחה ד"ר אניטה רוס העתק ממיכתבה — אומרת: „אני רואה את המיכתב הזה בחומרה רבה, במיוחד את הפיסקה החמישית. זוהי פגיעה בכל ההישגים שהושגו עד היום בעניין עבודת הנשים במדינת ישראל. בתנאים של היום, נשים יוצאות לעבודה מתוך כורח כלכלי ולא מתוך מותרות, ולהיעדר הענות למציאת פיתרון בעניין מעונות יום או יום חינוך ארוך, זו מדיניות שמרנית מאוד המהווה נסיגה איומה לאחור, וצריך לצאת נגדה בכל תוקף."

השנה לבר נאלצה נעמת לדחות בקשתן של חמשת אלפים אמהות עובדות, לקבל את ילדיהן למעונות היום. אירגוני הנשים האחרים נאלצו לסרב מחוסר מקום למיספר דומה של נשים. בעיית מעונות היום היא בעיה ההולכת ומחריפה. נשים היוצאות לעבודה מתקשות למצוא סידור לילדיהן. העסקת מטפלת כרוכה בהוצאה כספית עצומה, שלעיתים מבטלת את הטעם של היציאה לעבודה.

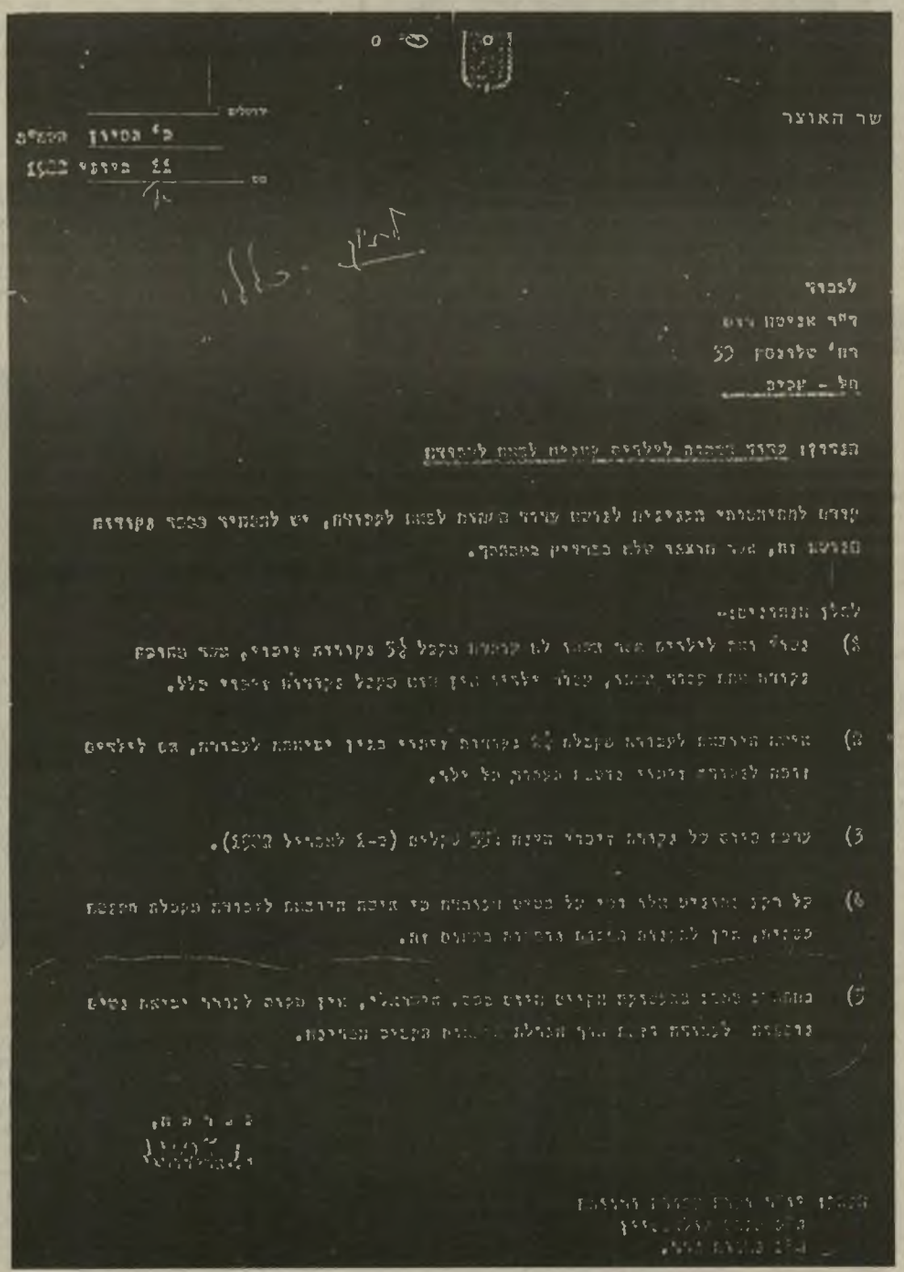
התחל בלעדינו!

א**ך דומה כי** בממשלת הליכוד אין אוזן קשבת לבעייה הזו. הנסיגה הפכה לדגל של השילטון. ביטול טיסות אל על בשבת היה רק ההתחלה. כעת מתנגד שר־האוצר ליציאת הנשים לעבודה. בשלב הבא אולי יאסרו על נשים ללמוד ולרכוש מיקצוע.

הפיחות הזוחל ביחסו של שר־האוצר לעבודתן של נשים נותן בעוד שבמדינות מתוקנות נעשה הכל כדי להקל על מעמסתן של האמהות העובדות — מיפעלים בונים מעונות־יום בשביל הפועלות, בתי־חולים בונים מעונות־יום בשביל הרופאות והאחיות, בתי־מישרדים מחזיקים פעוטון וגנון בבניין — הרי שבישראל של 1983 חלה נסיגה חמורה, ושר־האוצר, במקום לפתור את הבעייה, מטאטא אותה מתחת לשולחן ומציע את הפיתרון השוביניסטי והגרוע מכולן: שנשים לא ייצאו לעבודה.

אפשר לומר לשר־האוצר רק מישפט אחד: התחל את המהפכה בלעדינו, ואם כבר — התחל אותה אצלך בביתך

מיסמך שלא ייאמן: אריזר נגד עבודת הנשים!

שר האוצר

לכבוד

ד"ר אניטה רוס

רח' שלונסקי 53

תל - אביב

הנדון: קיצוץ בנקודות לילדים עובדות לעומת לא עובדות

קודם לתחילתה של השנה הכספית עדכנו משרדנו לשכם שעדכון נקודות הזיכוי בגין ילדים, יש להתחיל בשנת 1983, אינו מתאפשר שלא בהתייעצות איתכם.

לכן מתבקשים:

1) נבקש ממך לבדוק את האפשרות לקבוע בקבוצת זיכוי, שהיא תכלול נקודות זיכוי כלל.

2) מדיניות הממשלה לעודד נקודות זיכוי בגין ילדים לעבודת, גם לילדים זכאים לנקודות זיכוי נוספות על אלה.

3) ערכו הכספי של נקודת זיכוי היום [illegible] (נכון לאפריל 1983).

4) על רקע האמור אלה ברור של בטחון הכנסה כי אינה הדרכתם לקבלת הנקודות הנוספות, אין להתחשב בהנחות אלה.

5) בהתחשב בשינוי בנקודות הזיכוי, אין מקום לעודד יציאת נשים נוספות לעבודה בשנת [illegible] אין מקום להגדיל את תקציב המדינה.

[illegible]

שר־האוצר יורם אריזר נתבקש ע"י כתבת העולם הזה להגיב על סעיף מס' 5 במיכתבו ודחבורו, דויד בר־חיים מסר בשמו:

„שר האוצר לא הוגן כהלכה.

שר האוצר הוא במפורש לא נגד עבודת נשים אבל במיכתבה מבקשת ד"ר אניטה רוס להגדיל את נקודות הזיכוי לנשים עובדות. לדעת שר האוצר, אין כיום מקום לתת עידוד לנשים לצאת לעבודה מכיון שכדי להביא נשים נוספות למשק יש להגדיל את תוצאות תקציב המדינה וזה בילתי אפשרי היום. אני חוזר ומדגיש: שר האוצר אינו נגד עבודת נשים".

שרית ישי ■

הבורסה

מאת מאיר תדמור

המכפיל הוא ירוק!

אני מתחיל שוב להרהר בקול רם ולשאול מהי בורסה. אחד ממתפרנסי הבורסה אמר לי שהוא זוכר, שקרא פעם, או אולי שמע פעם בהרצאה מלומדת, שבורסה זה מקום שבו נפגשים מוכרים וקונים. יפה. בבורסה של תל־אביב נפגשים, בעיקר מוכרים, וקונים — זו בעיה אחרת.

אחד מגדולי המבינים אמר לי שבבורסה „מיישרים פינות", משתדלים שלא יהיו יותר מדי „מוכרים בלבד", קצת ירידות — לאלה לא צריך לדאוג, הן באות לבד, והעליות, אם ישנן, באות כדי לשמור על המוראל.

ועוד משהו — מי שרואג, ואלה הם בעיקר המוסדות הבנקאיים, דואג למה שקרוי „סטופרים", שמירת שווי השוק לעומת השווי הנכסי, בקיצור לא לאפשר למניות המטופחות ללרדת ולהפוך למציאה של ממש.

אבל גם זה לאחרונה הולך ורזיך. מיספר המציאות גדל ואז עוברים למניות עם מכפיל נמוך, שעל פי התיאוריה, ככל שהוא נמוך יותר, המניה שבה מדובר היא בעלת סיכוי טוב יותר לכפות את הספדי העבר. ובחצי השנה האחרונה, חוץ מהבנקאיות, כולן הספידו.

אני לא חסיד של מכפילים, הבנקים כן. ומי גדול בעסקי בורסה מאשר הבנקים. מה שטוב לבנקים, טוב לכל עם ישראל — אומרים הברוקרים הפרטים ושוב לוקחים טרמפ ככל שידם משגת על המניות של הבנקים, של עצמם ושל הקבוצה.

בין מניה למניה פורחים עיסקי הבנקאות. מוכרים בנקים, קונים בנקים. ובהקשר זה שמעתי כי־בבנק דיסקונט יש עם מי לדבר", אבל אין על מה. „עד שבע בערב". הרי לכם במישפט אחד שלוש עיסקות. ובאותו הקשר (איזה מילה!) פגשתי חבר שהתחיל לעבוד בבנק, שאלתי, נו, איך המשכורת? טובה, השיב, טובה מאוד, אבל הבעיה היא שהחודש ארוך מדי!

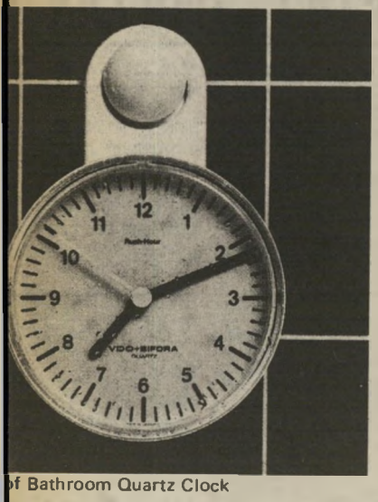
נחזור לבורסה. כשהייתי השבוע בבורסה שאל אותי אחד מהסוחרים, על מה „אנחנו", העיתונאים, כותבים. הרי אין על מה לכתוב. אמרתי לו שפרנסה קודמת לבורסה, וכמו שהם, מקורבי הבורסה, אומרים כל הזמן שהנה, הנה, הבורסה מתחיל לזוז ואין תזוזה, אנחנו כותבים שאין תזוזה אבל לעומת זה יש פרנסה.

עכשיו כמה עצות: אני עדיין חושב שרגן (הנשיא) הוא גיזבר יותר טוב מארידור, ויסלח לי שר־האוצר שלנו, המנסה כבר תקופה ארוכה להוכיח את ההיפך. לזכותו ייאמר שאנחנו דווקא נהנים מהנסיון שלו, שככל נדראה הולך להיגמר — במוקדם אחרי החגים ובמאוחר אחרי הבחירות לרשויות המקומיות.

תתפלאו, זה תלוי גם ביקיר פלסנר, שיכריז, שכרי שהניסיון שערך יהיה מושלם, צריך לפחת את השקל ב־...נניח 25%. וכל זאת, מכיוון שהרולר לא התנהג בהתאם לתחזיות שלו. וההסבר לכך הוא שאין ליועץ ישראלי השפעה של נשיא אמריקאי.

מי שמכור לבורסה, ולא יכול בלי, הנה כמה מניות שהמכפיל שלהן נמוך ועל פי התיאוריה כדאי להשקיע בהן. למשל: אדנים, טפחות, שלטון, כלל ליסינג, הדר, הפניקס 5, ירדניה 5, סקוריטס, דרוקר, חלב 0.5, מהדרין, פריאור, דנות מ"ר, פי. בי. הראל 5, מלונות דן, רפק אלקטרוניקה, שופרסל ב', אוקטגון, אנדין, המסלול, ח־מ־ן, טמפו; כבלי ציון, מוראיקה, נייר חדרה, סנו 5, קליל 5, שלרינה, תיא. תעל, אלרן, החברה לישראל 5, כלל תעשיות, עוז ג', פריון, פז נפט, פראויל.

זה מכפיל, זו לא רשימת קניות. המכפיל הכי נמוך אינו מופיע ברשימה, הוא ירוק ואפשר להחזיק אותו בכיס!

of Bathroom Quartz Clock

לרעת מה השעה בשעת רחיצה, אמבט חם, סתם מיקלחת ועם סבון בעיניים. יש. המצאה מיוחדת „שעון קוורץ עמיד לארים לאמבטיה" זה השם המיסחרי. מעלתו העיקרית שהוא מראה את השעה ולא מתכסה בארים, לוח הזכוכית מצופה בחומר דוחה ארים, רטיבות ושינויים קיצוניים בטמפרטורות של חדר־האמבטיה. הוא תמיד נמכר בצבע לבן. הספרות והמחוגים בשחור. „מדליק" לאי העיקר שהוא עשוי מפלסטיק. גודלו כאריח חרסינה באמבטיה, וגם זה בתנאי שהאריח לא יותר קטן מ־15 סנטימטר. לא צריך חשמל. החשמל בפנים, בצורת סוללה. המחיר, כולל הוראות התקנה וסוללה: 40 דולר. המישקל שניים ורבע קילוגרם.

שעון קוורץ לאמבטיה

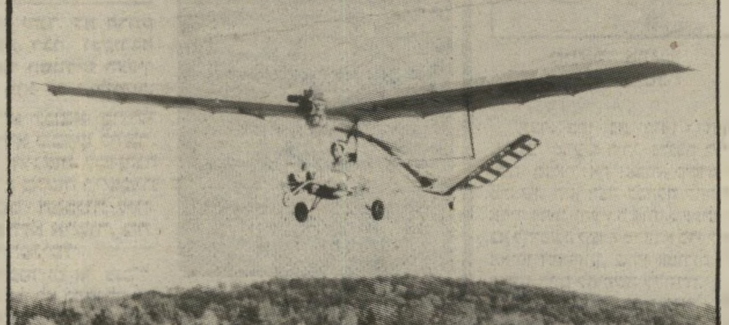
לצרכי תיזכורת בלבד. הכולבו המפורסם עדיין קיים, באותו מקום בניו־יורק, ועדיין מוכרים שם כל מיני חפצים משוגעים. הנה אחד שאת ואתה בדיוק צריכים. אפשר לקנות שניים ועדיין יישאר משהו לקניה נוספת במיסגרת המאה דולר החופשיים ממכס. אתם ודאי נתקלתם בבעיה החמורה של — מה השעה באמבטיה? יש פיתרון, אוריגינל מאמריקה. מהיום כל אחד יכול

מחיר המטוס: שליש מכונית

כל אחד יכול לטוס. באמת שיכול. יש דבר חדש, שיגעון של דבר: מטוס זעיר־מישקל, עד 120 קילוגרם, המסוגל לשאת אדם אחד במהירות של עד 100 קילומטר לשעה.

עכשיו, נתחיל לפי הסדר. כמו כל דבר חדש, גם המטוס הזעיר הגיע ארצה באיחור־מה, וכמובן מאמריקה. שם גם המצאו את המטוס הזעיר מטרים, המתרוממת בעזרת מנוע של 20 כוח סוס ו־5500 סיבובים לדקה. זה בשביל המבינים.

והנה עוד כמה פרטים טכניים, בשביל אלה הרוצים להבין: שטח הכנף 173 רגל מרובע; מישקל ריק 95 ק"ג; מישקל מירבי 210 ק"ג; שיעור גלישה 1:9. מהירות הזדקרות (המהירות המינימלית כדי לשמור על גובה) 40 קמ"ש;

מטוס זעיר־מישקל
המחיר 5900 דולר

מהירות שיוט 60 קמ"ש; צריכת דלק 5 ליטר לשעה (מיכל דלק בן 20 ליטר); שיעור הטיפוס 400 רגל לדקה; מרחק המראה 40 מטר.

ועכשיו הגענו להפתעת העונה: המחיר. 5960 דולר, בערך כמו שליש מכונית חדשה. ומי שרוצה לקנות וגם ללמוד לטוס, יהיה חייב ללמוד תיאוריה ו־16 שעות הדרכה בטיסה ב־800 דולר, פחות מלימוד נהיגה במכונית אחרי שני כישלונות.

ועכשיו יש עוד הפתעה: את כל הסיפור הזה שמעתי וראיתי בארץ, למרות המחירים ברולרים. שני משוגעים לעניין הקימו חברה בשם קל־טיס, שיש לה אפילו מישרד באזור התעשיה בהרצליה, ורשיון להפעלת מטוסים זעירי מישקל בארץ. ראיתי במחסן כמה מטוסים ארוזים, שאותם אפשר להרכיב בחצי שעה.

יש להם מרכז מיבצעי בשדה־התעופה הבריטי הישן בעין שמר, מדריכים, ספרים ומטוסי־הדרכה זוגיים. בקיצור, מי שרוצה להגיע לאילת ולא על כביש במחיר של 20 ליטר בנזין מעורב בשמן (מנוע שני טקט) כמו לקטנועים, ולהנות מהנוף בגובה מאה מטר, שיקנה. אפשר גם עם שותף, שבת אחת אתה, ושבת שנייה הוא. וכאשר הוא במילואים, כל השבתות שלך.

המטוס ארוז
המהירות 100 קמ"ש

קל־המישקל, העשוי מבר מיוחד לכנפיים, מוטות אלומיניום, מנוע ושלושה גלגלים.
המטוס כולו עשוי מכנף ענקית ברוחב של 10

בלבנון: כסף על השולחן

הנה עוד דוגמה למה שאומר הבנק:

הערבה

לנוכח המשך אי־הוודאות הכלכלית וחששות הציבור מפיחות חד־פעמי, אין לצפות כנראה לתפנית קיצונית בשוק המניות. מאידך, במידה שיחול מהפך, הוא עשוי להתבטא תוך תיקון חד ומהיר בשערי המניות כלפי מעלה, מאחר שהגופים שתומכים וקולטים בימים אלה מניות לא יהמרו לשחררן ברמת המחירים הנוכחית.

לכן, ללקוח ממוצע אנו ממליצים לרכוש מניות איכות בחלק מתוך ההשקעות שיועד לשוק המניות, ואילו למשקיע גדול יתכן שתקופה זו מהווה הזדמנות לרכוש מניות בכמות רבה מהרגיל תוך ירידות שערים.

אנו שבים וממליצים שבעת בניית תיק השקעות ללקוח, יש להעור בהשקעות בעלות רמת סיכון נמוכה יחסית ותשואה הולמת, כגון אג"ח צמודות למדד, אג"ח הנסחרות במט"ח, מניות הבנקים הגדולים, וכמובן קרנות נאמנות אשר עיקר נכסיהן במרכיבים, שהוזכרו לעיל.

בברכה
ההנהלה הראשית

הבנק ממליץ

אומרים שיש משבר בייצוא. יש. אני לא צריך להסביר למה וזה גם לא חשוב. יש רק מדינה אחת שאליה כדאי מאוד לייצא. משלמים שם עבור הירקות והפירות מישראל, במקום, חצי קש וחצי מזומן, בלי צ'קים, בלי התחייבויות העברות ועמלות בנקאיות, אשראים וכל מיני „שרים" אחרים. לא צריך מטוסים ולא אוניות, רק משאיות. פורקים את הסחורה ו„הכסף על השולחן", ואפילו המחיר בדרך־כלל 20—30 אחוזים יותר גבוה מהמחיר באירופה. החקלאי מקבל את כספו אחרי כמה ימים, לא שבועות או חודשים.

זו הסיבה היחידה מדוע לא כדאי לסגת מלבנון. מדוע כדאי או צריך (לסגת) תקראו במקום אחר בעיתון הזה. אני עוסק רק בחלק הכלכלי ותתפלאו, הלירה הלבנונית לא פחות טובה מהדולר. לכן סוחרי לבנון שמחים לשלם בדולרים חיים עבור פלפלים ומלפפונים ירוקים מישראל.

עסק טוב

כשהתלונן אחד ממגדלי הפרחים שהוא מפסיד כל הזמן, ולא כראי לגדל פרחים לייצוא, וחבל על המאמץ שהוא משקיע, ומה יהיה וכו', אמרו לו: תשמע, מה אתה מתלונן? אין דבר יותר רווחי מגידול פרחים לייצוא! שאל איך זה. אמרו לו: תראה, הפועלים שלך מרוויחים, בית־האריזה מרוויח, הנהג של משאית הקירור של בית־האריזה מרוויח, הפקידים של אגרקסקו מרוויחים, הטייס שמטיס את הפרחים מרוויח, הסיטונאי בחו"ל מרוויח, הקימעונאי, בעל חנות־הפרחים, מרוויח, אז מה אתה מתלונן? אם שיבעה אנשים מרוויחים ורק אחד מפסיד, אז זה לא רווח?

(המשך מעמוד 9)

השאלות, והבטיח להשיב עליהן בעבור כמה ימים.

אלה היו השאלות שהפנה העולם הזה לד"ר ברנר:

בריליום אינו בריא — הוא אחד החומרים המסוכנים ביותר — מכיוון שאסור לעבד אותו בקירבת אוכלוסיה במדינות מתוקנות, הובא המיחקן לישראל

● מהן הסכנות הנובעות מעיבוד הבריליום בסמוך למקום יישוב?

● מי העניק את האישור הרישמי להקמת קו הייצור של הבריליום ב־מיפעל המצוי ליד אוכלוסייה אזרחית?

● מהו הרדיוס המסוכן שבו מתפשטת הפסולת?

● האם נכון הדבר שהפסולת עלולה להגיע למרחק של 50 קילומטרים מכל עבר?

כאשר פנה כתב "העולם הזה" אל ד"ר ברנר בעבור כמה ימים, הוא שב ואמר כי מי־שרד־הבריאות אינו מתיר לו להשיב על שאלות "העולם הזה".

זו היתה גם תגובתה של דו־ברת מישרד־הבריאות דבורה גנני (שעברה בינתיים למישרד־הבריאות), והבטיחה להשיב על השאלות בכתב.

יעצנו עם גורמים אחרים, ו־סוכם לא לענות לשאלות שלכם!"

כולם שותקים

על פי הניסיון במדינות אחרות שבהן מעבדים את הבריליום, עלולה דליפה קטנה ומתמשכת לגרום נזק שאינו ניתן לתיקון לפועלים הע־בדים במיפעל, גם אם יינקטו אמצעי זהירות חמורים. יותר מכך: מכיוון שהפועלים נושמים את האוויר המגיע מחוץ למיפעל, ובאוויר זה עלולים להימצא גאזים רעילים בריכוז גבוה, מרוכזים מיספרים ובתי־מלאכה רבים, ובמרחק כמה מאות מטרים נמצאים בתי־המגורים של היישוב יהוד.

סעדיה חתוכה, ראש־המועצה המקומית ביהוד, לא ידע כלל שבמי־מטרים מן המיפעל הנמצא ביהוד. פירוש הדבר: אוכלוסי גוש דן כולו, השרון, השפלה, הרי ירושלים וחלק מהגדה המערבית, יהיו אזור של סכנה. אם ייפלט ענן של גאז רעיל וייסחף לעבר מקום יישוב — עלול הדבר להשאיר את הגאז הרעיל המצטבר במסננים, כדי שלא ייסחף לעבר האוכלוסייה האזרחית.

הד"ר יעקב ממן, מהמחלקה להנדסה אזרחית בטכניון בחיפה, שהוא מומחה לענייני זיהום־אוויר, אמר שאין לו ספק כי מיפעל המעבד בריליום יש להקים הרחק מאזור מאוכלס "לפחות כמה קילומטרים ממקום יישוב."

המיפעל שבו יעובד הבריליום בישראל נמצא ממש בתחומו של מקום יישוב. לידו הם חשופים — כמו האוכלוסיה המתגוררת בסמוך למיפעל — למחל־ות דם, וורכי־הנשימה.

העולם הזה פנה למוסד לבטי־חות ולגהות של מישרד־העבודה. מנחם שוורץ, מנהל המוסד, מינה שניים מעוזריו לברוק את המידע על הבריליום. ככל שהן נוגעות לעובדים בתוך המיפעל. הם אישרו, למעשה, את המידע המצוי בספרות המיקצועית בעל הנמצא בתחום השיפוט של המועצה המקומית שלו עומדים לעבר בריליום. הוא גם לא ידע דבר על הסכנות הכרוכות בכך לתושבי יהוד. הוא הבטיח לברר את העניין עם מנהל המיפעל.

טוביה לשם, ראש־המועצה המקו־מית בסביון, לא ידע דבר גם הוא.

לפי החוק, צריך מיפעל לקבל את אישורה של המועצה ה־מקומית שהוא נמצא בתחו־מיה. כאשר הוא מבקש לייצר. עד עתה לא הוגשה למועצה המקומית שום בקשה רישמית בקשר לבריליום. ההכנות ליי־צורו נעשות ללא אישור. מה עושה מישרד־הפנים?

העולם הזה פנה גם אל מנכ"ל תמ"ם, עמוס סמואל. לא התקבלה ת־שובה. אל דובר התעשיה האווירית. שי תדמור, פנה העולם הזה לפני יותר משבוע. הדובר התבקש להפגיש את צוות העולם הזה עם מהנדס או מדען, כדי להרגיע את החששות מסכנות הבריליום.

בבוקר סירסום הכתבה אמר דובר התעשיה האווירית ש־הוא עדיין ממתין להנחיות של מישרד־הביטחון, ואינו יכול ל־עשות דבר בלעדיהן.

התמונה ברורה למדי. על־פי כל הספרות המיקצועית הנוגעת לברי־ליום, עלולה לדחף סכנה חמורה על אוכלוסיה ברדיוס של חמישים קילו־מטרים מן המיפעל.

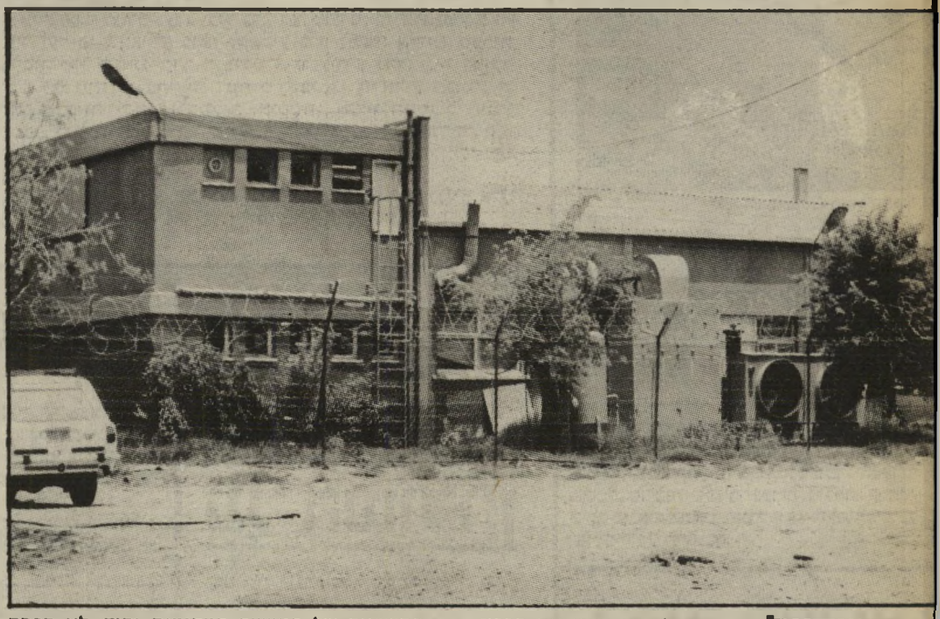
במדינת ישראל — מסרב בכל תוקף להתייחס לסכנה חמורה זאת. מישרד־העבודה יודע על הסכנה ושותק. זאת עושה גם מישרד־הפנים.

מישרד־הביטחון עדיין אינו ערוך להענקת תשובות.

מישהו ירוויח הרבה מאוד כסף — על חשבון בריאותם של מאות אלפי אנשים המתגוררים בכל תחומי אזור המרכז של מדינת ישראל.

שלמה פרנקל ומרסל זוהר ■

המיפעל **זהו המיפעל שבו ייצרו את הבריליום בעוד תקופה קצרה. המיפעל — תעשיית מכשירים מדוייקים, הוא מיפעל־בן של התעשייה האווירית. המיפעל ממוקם באיזור התעשייה של המועצה המקומית יהוד, לא הרחק מאיזור שהוא מאוכלס בצפיפות רבה, ובקירבה מדאיגה לכל גוש דן, שהוא איזור המגורים הצפוף ביותר בישראל. רדיוס הסכנה הוא 50 קילומטר.**

אזהרה: מתוך הספרות ה־מיקצועית הרחבה המתייחסת לסכנותיו של הבריליום. על שמו של החומר קרויה מחלת הבריליוזיס, הפוגעת בעיקר בריאות. הבריליום גורם למחלת ריאות אקוטית, למחלת ריאות כרונית ולדלקות עור. המחלות האלה נגרמות על־ידי שאיפת כמויות גדולות של חומרים המכילים בריליום, בצורה של אבק או עשן. התגובה הנשימתית הנגרמת על־ידי הבריליום דומה לתגובה הנגרמת על־ידי היחשפות לגאז־עצבים, למחמצנים או למיטרוגנים. הטיפול הרפואי כולל טיפול בחמצן ובסטרואידים. הסימנים הראשונים למחלה עשויים להתחיל אף שלושה שבועות אחרי היחשפות לחומר.

20. Beryllosis is considered by many to be a systemic reaction with its primary and major expression of disease being in the lungs. The diseases of occupational significance that may be produced by various beryllium compounds include the acute lung disease, the chronic lung disease, and dermatitis. Inhalation is the method of absorption by which the most serious occupational diseases caused by beryllium are produced. There is no record

21. The acute pneumonitis (sometimes erroneously referred to as acute berylliosis) is produced by inhalation of a large dose of beryllium-containing materials as a dust or fume. Experience of the producing industry indicates the acute disease to be preponderantly caused, if not exclusively, by exposure to water-soluble salts of beryllium. This respiratory reaction is similar to that resulting from exposure to phosgene or oxides of nitrogen. This condition may require hospitalization with administration of oxygen and treatment with steroids." A delay of up to three weeks in the onset of the symptoms has been

להסתיים גם במיקרי מוות, ובכל מיקרה בהרעלות המוניות.

מישרד־הבריאות, שתפקידו לשמור על בריאות הציבור להגיע למרחק של 50 קילומטרים מכל עבר?

העמדה: עיבוד המתכת נעשה בתוך מיכל אטום לחלוטין. העובדים לובשים ביגדי־מגן המוחלפים מידי כמה שעות. בדרך כלל מעובד הבריליום בתוך תחומי כור גרעיני.

גם מישרד־העבודה, כמו מישרד־הבריאות, אינו עושה דבר.

במדינות אחרות שבהן מעבדים את הבריליום, קיימת תחנה מטאורולוגית ליד המיפעל. מתחנה זאת יש לקבל דיווח שוטף על מזג־האוויר וכיווני הרוח, ורק בשעה המתאימה אפשר לשחרר את הגאז הרעיל המצטבר במסננים, כדי שלא ייסחף לעבר האוכלוסייה האזרחית.

הד"ר יעקב ממן, מהמחלקה להנדסה אזרחית בטכניון בחיפה, שהוא מומחה לענייני זיהום־אוויר, אמר שאין לו ספק כי מיפעל המעבד בריליום יש להקים הרחק מאזור מאוכלס "לפחות כמה קילומטרים ממקום יישוב."

המיפעל שבו יעובד הבריליום בישראל נמצא ממש בתחומו של מקום יישוב. לידו הם חשופים — כמו האוכלוסיה המתגוררת בסמוך למיפעל — למחל־ות דם, וורכי־הנשימה.

העולם הזה פנה למוסד לבטי־חות ולגהות של מישרד־העבודה. מנחם שוורץ, מנהל המוסד, מינה שניים מעוזריו לברוק את המידע על הבריליום. ככל שהן נוגעות לעובדים בתוך המיפעל. הם אישרו, למעשה, את המידע המצוי בספרות המיקצועית בעל הנמצא בתחום השיפוט של המועצה המקומית שלו עומדים לעבר בריליום. הוא גם לא ידע דבר על הסכנות הכרוכות בכך לתושבי יהוד. הוא הבטיח לברר את העניין עם מנהל המיפעל.

טוביה לשם, ראש־המועצה המקו־מית בסביון, לא ידע דבר גם הוא.

לפי החוק, צריך מיפעל לקבל את אישורה של המועצה ה־מקומית שהוא נמצא בתחו־מיה. כאשר הוא מבקש לייצר. עד עתה לא הוגשה למועצה המקומית שום בקשה רישמית בקשר לבריליום. ההכנות ליי־צורו נעשות ללא אישור. מה עושה מישרד־הפנים?

העולם הזה פנה גם אל מנכ"ל תמ"ם, עמוס סמואל. לא התקבלה ת־שובה. אל דובר התעשיה האווירית. שי תדמור, פנה העולם הזה לפני יותר משבוע. הדובר התבקש להפגיש את צוות העולם הזה עם מהנדס או מדען, כדי להרגיע את החששות מסכנות הבריליום.

בבוקר סירסום הכתבה אמר דובר התעשיה האווירית ש־הוא עדיין ממתין להנחיות של מישרד־הביטחון, ואינו יכול ל־עשות דבר בלעדיהן.

התמונה ברורה למדי. על־פי כל הספרות המיקצועית הנוגעת לברי־ליום, עלולה לדחף סכנה חמורה על אוכלוסיה ברדיוס של חמישים קילו־מטרים מן המיפעל הנמצא ביהוד. פירוש הדבר: אוכלוסי גוש דן כולו, השרון, השפלה, הרי ירושלים וחלק מהגדה המערבית, יהיו אזור של סכנה. אם ייפלט ענן של גאז רעיל וייסחף לעבר מקום יישוב — עלול הדבר

תגובת מישרד הבריאות: „התייעצנו עם גורמים אחרים, וסוכם לא לענות לשאלות שלכם!" תגובת החעשייה האווירית: „אנו ממתינים להנחיות ממישרד הביטחון!"

במדינה

(המשך מעמוד 46)

פעולה בחשבון. הוא מקבל שכר גם עבור העברת מניות שטרם הוצאו, ואחר־כך מעז לחקור בחקירה נגדית את לקוחו, שעליו לא הגן כראוי ולא נתן לו טיפול מיקצועי נכון. כל זאת, אחרי שקיבל על עצמו את היצוג בתביעה נגד אותו אדם שמידיעתו האישית בוטלה חברותו וחובתו בשותפות רטרואקטיבית מעת הקמתה."

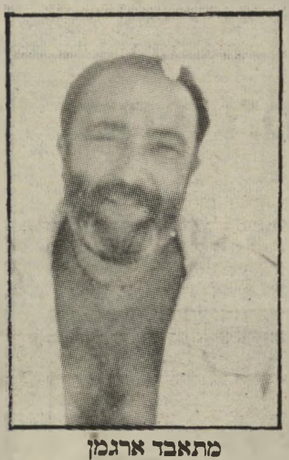
השופט מתח ביקורת חריפה על המנהל, ש„ידו בכל ויד כל בו," ואף הוסיף שיש לו הרגשה שהמנהל זמם להגיש את התביעה כאשר ידע בבירור שאין לו זכות לעשות זאת. „קודם שסיים באורה מוזר את תפקידו בבנק התובע ופרש או הופרש מעבודתו בבנק בכלל." השופט חייב את הבנק לפצות את שני הנתבעים ואת סטניסלבסקי.

נגד רפפורט הוגשה תלונה במיש־טרה בפרשה הקשורה לתשלום חובו של סטניסלבסקי לבנק. היחידה לחקי־רות הונאה במטה הארצי העבירה את תיקו לפרקליטות ונראה כי בקרוב גם הוא יעמוד לדין פלילי על חלקו בפר־שה.

דרכי אדם

יריה ברובה צבאי

ישראל ארגמן בן ה־50 נכנס בשעה 8 בבוקר למיטבח ביתו וירה בראשו כדור מרובה צבאי.

מתאבד ארגמן
בבוקר, במיטבח

ענבר, בתו בת ה־14, התעוררה משנתה מרעש הירי, נכנסה למיטבח ושם מצאה את אביה כשדם ניגר מראשו. היא רצה בבהלה לחדרו של אחיה דרור, והעירה אותו משנתו. דרור בא לחופשה קצרה מהצבא כדי להיפרד מאימו ומאחותו, שהיו אמורות לנסוע באותו היום לחופשה ללונדון.

יוטה, אשתו של ישראל ארגמן, היתה באותו זמן במכולת. ענבר ושכנה רצו להודיע לה על האסון, ולקחת אותה לבית השכנים, שלא איפשרו לה להיכנס הביתה.

דרור התקשר אל הצייר והפסל מנשקה קדישמן, חברו של ארגמן מזה 36 שנים. קדישמן הגיע לבית ארגמן, והתקשר לשני הבנים הנוספים, יפתח בן ה־28, שהוא נשוי ואב לבת וגיל בן ה־23. קדישמן טיפל בהעברת הגופה ובסידור ההלוויה.

במוצאי־שבת שאחרי האסון הת־קבצו כמה ציירים בגלריה ארגמן בריזנגוף סנטר. ההתכנסות היתה ספונ־טנית. הציירים המומים החליטו על כך אחרי ששבו מהלווייתו של בעל הגלריה.

הציירים פתחו את דלתות הגלריה, תלו מודעת־אבל, והתייחדו עם זיכרו של בעל הגלריה.

לא חשש מסיבוכים. ישראל ארגמן היה עד לפני שלוש שנים איש־עסקים וקבלן בנין ועבודות־עפר. הוא החליט לוותר את כל עסקיו האחרים, ופתח גלריה, שהפכה מקור הכנסתו היחידי. הוא שהה בגלריה רוב שעות היום, ולא חשש ליטול סיכון

והציג עבודות של ציירים צעירים ובלתי־מוכרים, הנמצאים בתחילת דרכם האמנותית. גלריה ארגמן לא היתה גלריה מיסחרית, אלא מקום שבו הציגו עבודות חדשניות בשטח האמנות. לצד הציירים הצעירים היו גם ציירים ותיקים יותר, כמו מנשקה קדישמן, שהיה הראשון שהציג בגלריה עם פתיחתה לפני שלוש שנים.

לא תמיד לקח ארגמן כסף מצייר שהציג את עבודותיו בגלריה. במקום הכסף הוא היה מגיע עם האמנים להסדר והם היו משלמים לו ברישומים, הדפסים, או ציורים.

"עשה מזה לאנשים". הגלריה הקטנה לא יכלה להכיל יותר מחמש עבודות בכל פעם, שמידות כל אחת מהן 70×100 סנטימטרים. הגלריה היתה גם רחוקה בציירים, שנהגו לעבור בסביבה ולהיכנס לארגמן כדי לומר שלום, לשחק איתו שש־בש, ללגום בירה או קפה.

לציירים היה נעים במחיצתו של ישראל ארגמן. הוא היה אדם סימפטי וידידותי, אך מופנם מאוד. החברים הקרובים אליו ראו שבזמן האחרון היה מדוכדך. הוא היה שרוי במצב־רוח קודר ולא יהיה מרוצה מעסקיו.

חבריו הקרובים ובני משפחתו אמרו: "הוא לא היה צריך לעשות את זה. אנחנו כואבים וכועסים. הוא עשה טוב להרבה אנשים מעצם העובדה שהוא היה בסביבה. אנחנו כועסים עליו שהוא מצא מין פיתרון כזה."

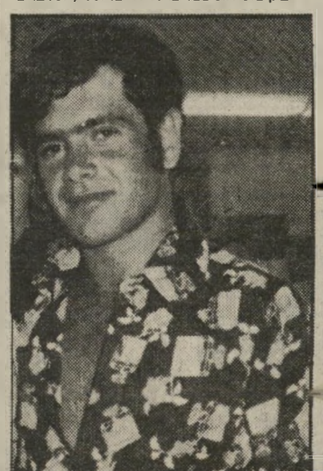
גלריה ארגמן תיפתח ביום השישי השבוע. הציירים שהתכנסו במוצאי־השבת החליטו שכל צייר יביא פורטרט של ישראל ארגמן, והתערוכה תוקדש לזיכרו.

פשעים

בפרו נגמר

הוא נמלט מהבלא בארץ, הצליח בעיסקי פשע בסרנקפורט ונתפס בפרו.

בתחילת שבוע זה הופיעה בעיתונים ידיעה כי ישראלי החשוד בעשר רציחות נעצר בלימה בירת פרו, על פי בקשת האינטרפול. הישראלי, אלברט

נאשם־ברצח אלמקיים
10 נרצחים

אלמקיים, מבוקש על־ידי ממשלת גרמניה.

למחרת התפרסמה תגובת בני משפחתו של אלברט אלמקיים, המתגוררים באשדוד, אשר לא ידעו על מקום הימצאו עד היום שבו ראו את הידיעה בעיתון.

אלברט אלמקיים היה מוכר למישטרת ישראל, שהגדירה אותו כאלים וקשוח, מאז שנשפט יחד עם חברו, אלי נכר, בגלל ההתעללות בחיילת דורית בוזו שגרה איתם יחד בדירתם בירושלים.

המישפט זכה אז לפירסומת מרובה בגלל האכזריות אשר הופעלה על החיילת.

העולם הזה (2107) פירסם את וידויה של החיילת, שבו סיפרה בפרוטרוט על העינויים שעברה בידי אלי נכר ואלברט אלמקיים: הם כיבו סיגריות בוערות על כל חלקי גופה, אחרי שקשרו אותה באזיקים לעץ בבית־הקברות.

אלברט אלמקיים נשפט לכמה שנים. הוא ישב בכלא שטה, ובחופשה שקיבל אחרי שנה וחצי נמלט מהארץ. מישטרת ישראל ערכה אז חיפושים והטרידה את קרוביו, אשר לא ידעו על מקום הימצאו. הוא ניתק כל קשר עם הארץ, ורק השבוע, כשתמונתו הופיעה בעיתון, ידעו מה עלה בגורלו. אלברט אלמקיים הסתובב באירופה, ולבסוף התיישב בגרמניה, שם התחבר עם עבריין ישראלי אחר, גד בלום (שז), שפעל בפרנקפורט.

שץ הטיל אימה על רוב העבריינים הישראלים שפעלו במוזל שטרסה, רחוב הפשע של פרנקפורט. רוב הישראלים עסקו שם בסחר הרואין, והנותרים היו סרסורי זונות, שבאו לגרמניה בלווית הזונות, ועסקו בסחר סמים כמקור פרנסה מישני.

זה היה בתקופה ששימעון (כושי") רימון נעצר יחד עם יוסי עמיאל, שברח מאוחר יותר לדרום־אמריקה ושם נתפש.

ביקור האחים. שץ ואלמקיים השתלטו על רוב רובע הפשע. שניהם עבריינים אלימים, שגבו דמי־חסות מישראלים ברחוב הפשע.

בניגוד לשץ, שהיה עבריין מועד, היה אלברט אלמקיים בחור די רגיל. הוא נולד במארוקו ועלה עם משפחתו ארצה, למד בבית־הספר באשדוד, וכשהתגייס לצה"ל שירת ביחידה מובחרת והצטיין באימונים.

הוא למד ג'ודו והיה ידוע ככעל כוח רב. בגלל אהבתו ועיסוקו בג'ודו, דבק בו השם יאנג. שץ ואלמקיים פעלו בפרנקפורט באין מפריע, עד לאותו היום שבו הגיעו האחים אלפרון לביקור במוזל שטרסה.

לאחים אלפרון מגיבעת־שמואל היה פועל בשם יצחק אסייג, שכינויו היה איציק מארוקו. אותו איציק היה גם סרסור של אשתו, שעסקה בזונות בפרנקפורט. הוא לא היה אהוד על שץ ואלברט אלמקיים, מפני ששימש פעם כעד מדינה נגד חבר שלהם. הם נהגו להשפיל אותו ולכנות אותו בכינויי גנאי, דבר שלא היה לרוחם של האחים אלפרון. באחד הימים הם התנפלו על שץ והיכו אותו.

איציק מארוקו נרצח ביריות תקופה קצרה אחר־כך. השינאה בין קבוצות אלפרון ושץ־אלמקיים היתה ידועה לכל בפרנקפורט.

מייד אחרי הרצח לקחו האחים אלפרון את אלמנתו של אסייג תחת חסותם והסתירו אותה. אומרים, כי בהשפעתם מסרה עדות־שקר נגד שץ ואלמקיים, וטענה כי זיהתה אותם כרוצחי בעלה.

מישטרת גרמניה, שהכירה את שץ, ששה להזדמנות זו ועצרה אותו. שץ הואשם ברצח ונידון למאסר־עולם בגרמניה, ואלברט אלמקיים נמלט לדרום־אמריקה. במשך שנתיים הוא עסק שם בהברחות למיניהן, עד שנתפס השבוע בפרו.

אביו של רוני ניצן — אסיר לשעבר

"אני מצטער להגיד לך שהבן שלך אהב אותי יותר משהוא אהב אותך כאשר היית במעשיהו," אמר הרצל אביטן במהלך מישפטו לאליהו ניצן, אביו של מפקד כלא רמלה שנרצח.

במילים אלה הסתתר יותר מרמז אפל לעברו של האב. אולם איש לא מעשיהו. אולם העולם הזה התעקש. והרצל אביטן גילה לו כי לפני שנים אחדות היה ניצן האב אסיר בכלא מעשיהו. אביטן, שהוא היום אחד מהנאשמים ברצח רוני ניצן ושוד קרן־אור, ישב באותה תקופה בכלא באר־שבע, שם עבד את רוני ניצן.

מנהל־כלא ניצן
אהב את אביטן –

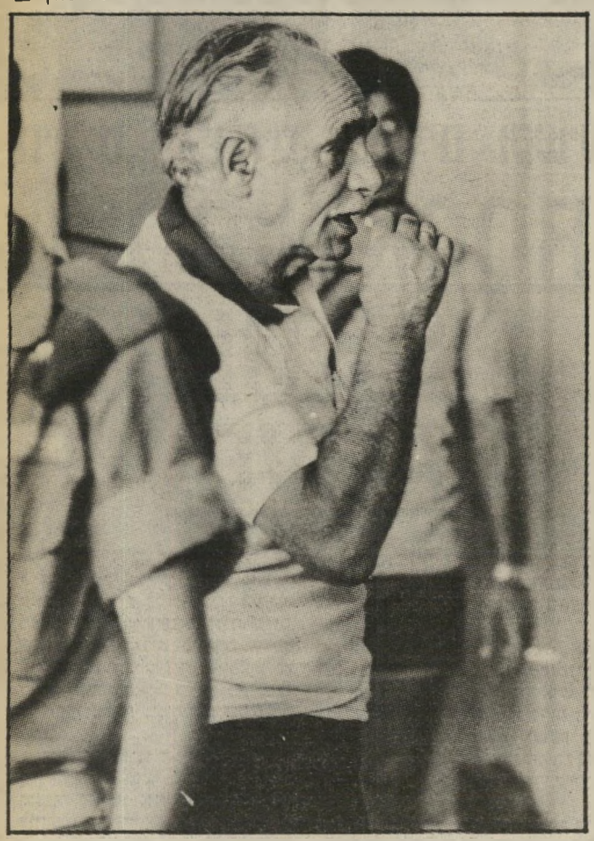
יכול היה להאמין כי אביו של מפקד הכלא הקשוח והקפדני היה מסובך אי פעם בפלילים.

אפילו סניגורו של אביטן, עורך־הדין דויד יפתח, אשר נשאל לפרוש המילים האלה אמר, כי הוא חושב שאביו של ניצן עבד בזמנו בכלא

עבירות מס. יום אחד הגיעו שמועות לכלא בארי־שבע מאסירים שישבו במעשיהו, כי אביו של ניצן נשפט על עבירות של מס־הכנסה, ומרצה תקופת מאסר בכלא מעשיהו. הבן לא דאג כלל לאביו ולא הלך אפילו לבקרו בכלאו. האסירים התעניינו בכך, ושאלו את מפקד הכלא מדוע אינו מבקר את אביו. לדברי אביטן הוא ענה להם: "הוא יכול לדאוג לעצמו".

העולם הזה ניסה לקבל את תגובתו של אליהו ניצן לסיפור מפתיע זה. כאשר ניגשה אליו כתבת העולם הזה שאל האב מייד מאיזה עיתון היא, וכאשר שמע כי מדובר בהעולם הזה אמר: "עם העולם הזה אני לא מדבר". הוא הסביר כי לפני כשנה התפרסמה בשבועון כתבה על בנו, שהוא מצא בה אי־דיוקים. הוא טילפן אז לעורך וביקש להיפגש איתו ולדון על כך. לדבריו, הסכים העורך לפגישה כזו, אולם הפגישה לא יצאה לפועל למרות פניותיו החוזרות ונשנות של האב. "לכן אני לא רוצה לדבר עם העולם הזה", חזר הגבר בעל השפם הלבן ופנה ללכת.

הכתבת הסבירה לו כי היא רוצה את תגובתו לדבריו של אביטן כי הוא עצמו ישב בכלא, אך הוא הפנה את גבו והפטיר: "עיתון מלוכלך, לא תוציאי ממני מילה". **אילנה אלון** ■

אסיר־לשעבר ניצן
– יותר מאשר את אביו

דרכי חיים

האם התעלפה

הבן קפץ מעל ספסל המעצר כדי לנשק את אמו. השוטרים צעקו והאם התעלפה.

בלי התראה מוקדמת קפץ לפתע העציר הצעיר מעל הספסל ועבר לשבת ליד אמו, שישבה מאחוריו. יום הששי הוא יום עמוס מאוד באולמות המעצר של בית־המישפט, וגם אולמו של השופט בנימין קוהלת לא היה יוצא מן הכלל. החום הרב, האולם הדחוס ומיספרם הגדול של העצירים גרמו לשוטרים עצבנות גדולה. ולכן, כאשר ראו את הנער קופץ מעל הספסל, איבדו את עשתונותיהם.

כמה שוטרים זינקו על הבחור והפרידו בכוח בינו ובין האם הבוכיה. היה ברור שאין כאן עניין עם עבריין רגיל. הנער וחברו, חיילים בני 18, נחשדו בכך שגנבו מהצבא מגנזיום. הם טענו כי הם קנו את החומר בבית־מירקחת. השופט החליט על מעצרם של השניים לימים אחדים, והאם שישבה מאחור החלה בוכה. אז קפץ הנער כדי לנחם אותה ולנשקה. השוטרים, שהפרידו ביניהם, הובילו את הנער בתוקפנות לעבר המדרגות היורדות לחדר־המעצר. האם מיהרה אחריו, ושלחה יד הססנית כדי ללטף את זרועו לפני שייעלם.

השוטרים העצבנים לא התאפקו. כאשר ראו את ידה של האם נשלחת לעבר הצעיר, דחפו אותה והיא נפלה לארץ. האשה, שהיתה בודאי נרגשת ומודאגת, איבדה את הכרתה ורק כוס מים שהביאה לה השוטרת וכמה רגעים מחוץ לאולם ההומה הצליחו להחזירה להכרתה. "השוטרים האלה כבר ידאגו שהבחור יהיה עבריין," אמרה עורכת־דין שהיתה עדה לכל המחזה.

תרסיס נגד ג'וקים

הבעל ניסה לשרוף את ביתו בעזרת תרסיס נגד ג'וקים.

"כמו בסרטים. הוא ריסס את הבית בתרסיס נגד ג'וקים ואחר־כך ניסה להצית אותו," הסביר חוקר־המישטרה לשופט בנימין קוהלת. הוא סיפר כי החשוד, יעקב אוסמן, מסוכסך עם אשתו, וכאשר פרצה ביניהם קטטה רצינית השתמש בתרסיס נגד ג'וקים כדי לפתור אותה.

החוקר ביקש מבית־המישפט לשלוח את הגבר להסתכלות. "אינני חושב שכל דבר מחייב משלוח החשוד להסתכלות," ציין השופט קוהלת ושאל את אוסמן אם יסכים להימנע מלבקר בביתו. החשוד נאחז בכך כטובע בקש. "אני כבר אתמול הכנתי את כל החפצים כדי להסתלק מהבית," אמר לשופט.

"אני משחרר אותך בערבות של 15 אלף שקל, ולך לדרכך," אמר לו השופט. "אבל אם שוב תפריע את הסדר או תציק לאשתך תיכנס למעצר בפנים להרבה זמן."

חיילים, אזרחים, צעירים וקשישים, השאירו את המילחמה בלבנון ואת הצרות

ROCK N'ROLL IS STILL ALIVE!

„עוד הפעם!" צעקו ההמונים כשקוקר נתן הדרן

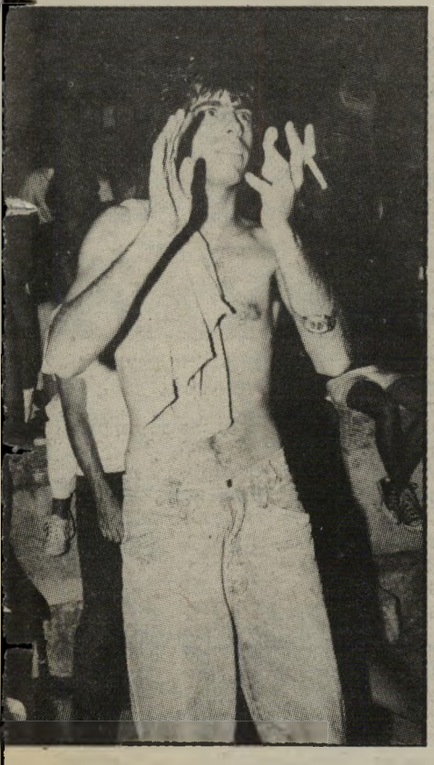
ה, הורדוס הורדוס. אילו רק ראית מי שר שירי הלל באמפי־תיאטרון שאתה בנית. אלפי צעירים מארץ־ישראל רוקדים, צועקים, שרים, צווחים בקולי קולות ופורקים מעצמם את טירדות היום בעזרתו של הזמר ג'ו קוקר. מי היה מאמין כי פה, בקיסריה, על חוף הים־ התיכון, תיתכן התרחשות שכזו.

האמפיתיאטרון המקסים, המשמש בדרך־כלל למופעי מוסיקה קלאסית והצגות באלט, הפך למשך ערב אחד לוודסטוק בזעיר־אנפין.

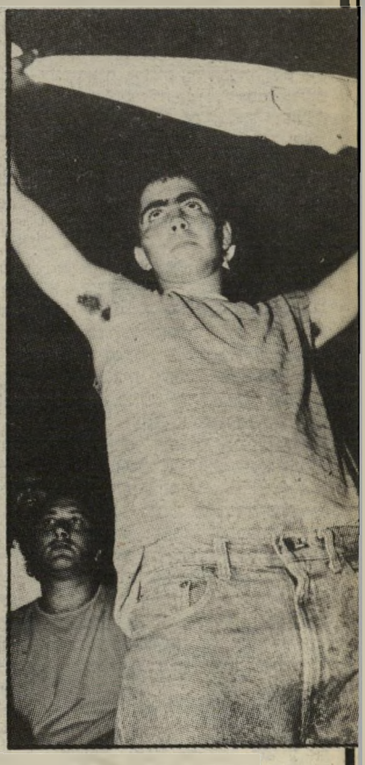
הם הגיעו לשם מכל קצווי הארץ: קיבוצניקים ועירוניים, קשישים וצעירים, יכולת לראות אותם במכוניות־פאר, באוטובוסים ובמשאיות. הם הגיעו באופנועים ותפסו טרמפים בדרך לקיסריה. הם עמדו במצב־רוח מצויין בתור האינסופי, כדי להיכנס בשעריו של האמפיתיאטרון.

היו ביניהם שהצליחו להתפלח. איש לא הלשין עליהם. גם המקומות שנקנו מראש לא נשמרו תמיד, אך איש לא לקח זאת ברוח רעה. מצב־הרוח היה של ביחד, והאנשים פשוט הצטופפו על מדרגות הבטון, ודבוקים זה לזה הם נעו כעדת מאמינים מהופנטת לקול שירתו של הזמר.

והוא אכן נתן להם את נישמתו, הוא עמד, לבוש בג'ינס לבן ובחולצה לבנה, במרכזה של הבימה. הוא הוציא מהקהל שלו את המכסימום. הקהל רקד, שאג, ניפנף בידיו והוא — כאילו כל זה לא

"Do you need anybody?" שאגו האלפים והעיפו השמיימה זרחנים ציבעוניים

בבית, ובאו לקיסריה כדי להתפרק עד הסוף עם הזמר האנגלי ג'ו קוקר

באקסטאזה הצטרף הקהל לשירה

נגע לו, עמד על הבימה כמרחף. נכון, ג'ו קוקר הוא ג'ו קוקר, הוא אינו יוצר ענק, ואינו מחדש גדול. הוא נשמע ושר בדיוק כפי שנשמע ושר לפני עשר שנים. אין כל התחדשות במר סיקה שלו, שברובה אינה מקורית. הוא שר להיטים של אחרים בדרכו המיוחדת ויוצאת הדופן. אצלו ברפר־טואר גם הרוקנ'רול הופך לבלוז. אין שריר לגל החדש, איז שמץ של פאנק. אבל מה שהוא שר, ואיך שהוא שר, בלי החידושים וההמצאות של שנות השיבעים המאוחרות — זה נפלא ווה טוב.

שעה של נחת

ב**ערב אחד** ג'ו קוקר הצליח לפרוק קהל שלם מנישקו, להביא אנשים להתפרקות מוחלטת, לשיחרור מוחלט מתיסכולים, מצרות ומבעיות. הם השאירו את מילחמת־הלבנון, את בעיות יוקר המחיה, את טרדות היום־יום בבית, ובאו לקיסריה כדי להתפרק.

התופעה החוזרת על עצמה בזמן האחרון באופן מפתיע. כל הקונצרטים של רוק, כל מופעי המוסיקה הענקיים זוכים לפופולריות אדירה בקרב הקהל הישראלי. דומה שזוהי התרפיה ההמונית החדשה, שעם ישראל אימץ לעצמו. כאן, באמפיתיאטרון של קיסריה, מתחת לכיפת השמיים, כשהתיזמורת של קוקר על הבימה — אין ליכוד ואין מערך, אין שטחים כבושים ואין שביתות רופאים, אין בחינות בגרות שערוריתיות ואין אוברדראפט העולה על גדותיו. פה יש מוסיקה. פה יש שעה אחת של נחת.

הנוער האמריקאי נתפס להיסטריה של רוקנרול כאשר ירדה ארצו תקופת שפל כלכלי, כאשר לא היה לו היכן לפרוק את הכאבים והתיסכולים שלו. רומה שמה שקרה בארצות־הברית לפני 20 ו־10 שנים קורה כעת בישראל. אנשים מחפשים את סוג הבידור הזה, שבו הם יכולים לקחת חלק. הם אינם יושבים ניתוחים על מושביהם ומניחים לזמר לשעשע אותם, הם אינם מתרוחים בנחת בכורסות ומצפים שיבדרו אותם. הם עצמם הופכים חלק מהשעשוע, חלק מהמישחק. הם עצמם משחקים בתיאטרון של החיים, ועד הסוף.

יכולת לראות בקיסריה גברים בני 40 פלוס עוצמים עיניים, מניפים זרועות בהתרגשות, יכולת לראות אמהות לילדים צורחות כמו גרופיס בנות 16. היו שם כמה אנשי־עסקים רציניים, מנהלי בנקים וקצינים גבוהים בצה"ל והיו שם בני תישחורת. היתה שם ישראל הראשונה, השנייה והשלי־שית.

מעניין מדוע דווקא זמר כמו ג'ו קוקר מצליח לאחד בימים אלה את העם.

שרית ישי ■

„אין לי מקום אחר תחת השמש!"

(המשך מעמוד 61)

לא, כרגע הוא נמצא בגרמניה המערבית, אבל הוא חושב לחזור ארצה.

● הוא סבל בילדותו מהעובדה שהוא בנה של סליציה לנגר?

כלשון המעטה אפשר לומר שזה לא עזר לו. לפני הלימודים ואחרי הלימודים הוא סבל.

● מאיזו בחינה?

התנכרן אליו.

● הילדים?

לא, מבחינה חברתית הוא היה ילד מקובל בצורה בלתי רגילה. המימסד התנכר אליו.

● הוא מחזיק באותן דיעות פוליטיות שלך ושל בעלך?

כן.

● את הסכמת שהוא ישרת בצבא?

אנחנו לא פציפיסטים. בעלי שירת בצבא ביחידת מילואים קרבית עד לפני שנה. היה ברור רק דבר אחד: שהוא יסרב לשרת בשטחים.

● וקיבלו את סירובו?

אז עוד היו משחררים בלי בעיה. הוא גם לא שירת בשטחים הכבושים.

● ובחייל בצבא, איך הוא הסתדר עם העובדה שהוא בנך, שהוא מחזיק בדיעותיך?

אני לא רוצה לדבר על תקופת הצבא שלו. אני רק יכולה להגיד לך שמיכאל היה מחוסן. כשהוא היה תינוק הייתי סוחבת אותו על הידיים ומחלקת כרוזים. הוא גדל עם זה. הוא מכבד את העבודה שלי וגא בה מאוד מאוד.

● האין זה מתסכל אותך שאת מכובדת בלי־כך בחברה הערבית, שבתוכה את אינך חיה, ולא מכובדת כלל בחברה הישראלית?

זה לא נכון שאני לא מכובדת בחברה הישראלית. בחוגים העובדים איתי אני מכובדת מאוד. גם אצל העבר השני של המיתרס. אולי לא אוהבים אותי, אבל מכבדים ולא מזלזלים. וזה חשוב מאוד. אני לא מצפה ליחס של אהבה מהמימסד שאני נאבקת איתו.

● אבל שם, אצל הערבים, את אישיות חשובה מאוד, ואילו כאן בישראל, בחוגים מסויימים את פרסונה נון־גראטה.

זה המחיר.

● כשאת משלמת בצק ואנשים מזהים את שמך, מה התגובה שלהם?

כבוד והגינות.

● איך את מסבירה את זה?

זוהי גישה ספורטיבית של אנשים. אנשים ככל זאת מודעים לכך שעבודתי קשה מאוד.

● את לא נתקלת בעויינות ברחוב?

יש גם המון עויינות. היכן שיש פחות תרבות יש יותר עויינות. בקרב רבים מהחיילים בשטחים ניכרת שינאה. אל תשכחי שאני מבלה שעות בשטחים ובבתי־הכלא. כל אותם החוגים הרואים בפלסטיני אוייב לנצח, רואים בי אוייב בריבוע, ומישקלם אינו מבוטל. לעתים אני מרגישה את זה גם פה, בתל־אביב. שינאה וזרות. יחד עם זאת, בשנה האחרונה האנשים התפכחו, ומי שפוקח עיניים מבין שמי שעוזר לפלסטינים לא כדי להיטמא בתוכם אלא כדי להישאר ישראלי ולחיות איתם ביחד, מבין אותי.

● האין בלהיטות שלך להגן על כל פלסטיני מין אובססיה?

ישנו ציבור שלם המדוכא כבר 16 שנה, והדיכוי נמשך ולובש צורות שונות והביא להשחתת המידות של המדכאים, וכל רגע מביא לך דברים נוספים. אז את חושבת שזו אובססיה?

● איך את יכולה להישאר את עצמך? האם אינך נאבדת בתוך ההזדהות שלך איתם?

לעולם לא! כי אני רואה את התפקיד שלי כישראלית קודם כל. הרי יש גם עורכי־דין ערביים, והתפקיד שלי הוא דווקא בתור בת של העם הזה. אני ישראלית, בת התרבות האירופית, ואני לא מנסה להידמות לערבים או לאמץ את תרבותם. אני ישראלית ממוצא פולני, וזו המולדת שלי, ולי יש הזכות להימצא פה, אז למה שלערבים לא תהיה הזכות? אני מסתכלת על מחנה־הפליטים דהיישה ואנשים אומרים לי: ב־1948 גרתי בכפר ג'ברין, ואני אומרת לעצמי: אלהים אדירים, לי היתה הזכות לבוא לכאן ולחיות כאן ומהם נשללת הזכות!

● אם תפרוץ מילחמה ותיווצר בעיה קיומית של הם או אנחנו — איפה תעמדי?

אני חושבת שאם יהיה הסכם שלום, לא יהיה „הם" ו„אנחנו". אין אצלי „אנחנו" ו„הם", ולא צריכה להיות מילחמה. אני מאמינה שרק במילחמת חורמה־ברירה צריך לשפוך דם, ואין מילחמת חורמה־ברירה בינינו ובין הפלסטינים. ברגע שנוצר מצב בישראל שרוצים לחסל את הבעיה הפלסטינית, אני לא מתיישרת ואני מוכנה להטיף לפי מישפט העמים לא לשרת בלבנון, ואני מוכנה לנמק מדוע אני עושה זאת זה למעני. התפקיד שלי עזור לישראל יותר מאשר לפלסטינים. בסופו של דבר, התפקיד הזה יבנה גשר אליהם. בסופו של דבר יהיה שלום, כי בלי שלום אי־אפשר לחיות. מישהו, שחושב שזה חיים? אנחנו במעגל קסמים נורא, שתובע כל יום קורבנות נוספים. את מגדלת ילדים כדי למסור אותם בגיל 18, שייהרגו. אני חושבת על הנכד שלי. מה יהיה כשהוא יהיה בן 18? אני לא רוצה שייהרג.

● את אומרת את זה גם להם?

תגידי, זה פלא שהם קיצוניים? הרי נטלו מהם הכל! כשאני רואה את היחס הטוב שלהם אלינו, אני מתפלאה כמה הם אסירי תודה.

● לפני כמה שנים אימצת בן פלסטיני, מי הוא?

האימוץ הוא סימלי, כי יש לו אמא אמיתית. בני הוא סמי איסמאעיל. הוא הורשע על־ידי בית־המשפט הישראלי בעוון השתייכות לאירגון עויין. הוא נולד בארצות־הברית והגיע לכאן כדי לבקר את אביו הגוסס. נפגשתי איתו בכלא. הוא רצה להתאבד, הילד הזה. פגעו בו, השפילו אותו. הוא רק רצה לבקר את אביו והאשימו אותו שהוא חבר באירגון החזית העממית.

● והוא לא היה חבר?

לא היה אף פעם חבר באירגון. כך אמר לי ואני מאמינה לו. הוא הבן שלי. היו לו ידידים מהאוניברסיטה שהשתייכו אבל הוא לא. קיוויתי שיזוכה, אבל הוא הורשע וקיבל 15 חודשים. אחר־כך גורש ומאז אנחנו נפגשים בחו"ל. כאשר פגשתי אותו הוא היה אחרי בידוד וסבל מפגיעות נפשיות. לא נתנו לו לישון. נוצר בינינו קשר עמוק מאוד. יש בו משהו מיוחד, בסמי. אני בכלל אוהבת ילדים, כנראה שלא ניצלתי את הפוטנציאל האימהי שלי. כאן עם סמי, נוצר משהו מיוחד שבמיוחד. והוא אמר לי: את יודעת, פליציה, כל־כך הייתי רוצה שתהיי אמא שלי! הוא אמר את זה בצורה כל־כך ילדותית וכובשת, שאי־אפשר היה לעמוד בזה. ביקשתי מבעלי שיבוא לבית־המישפט ויראה אותו. הוא אמר לי שאני צודקת. אני רואה אותו ככני, ונוצר קשר נפלא בינו ובין בני מיכאל. הוא היה בחתונה שלו בבולגריה.

● את אוהבת את הארץ?

אני אוהבת את הארץ אבל שונאת את אלה המדכאים. האהבה שלי לארץ מחוברת לטרוניה קשה, עם כאב. מה עשו לארץ הזאת? מדוע הפכו אותה לכזאת? מדוע לא נותנים לשמוח? מדוע לא נותנים להנות מהאביב, מהים? קשה לי לשמוח בארץ הזאת. קשה לי לשמוח כשכל יום הבחורים שלנו נופלים. קשה לי לראות את המודעות השחורות בעיתונים. אני אומרת לעצמי: אלוהים, זה יכול היה להיות מיכאל! וכאן שמחים אנשים שלא איכפת להם לא מהארץ, לא מהתדמית. שואלים אותי מה נשמע — אני לא יכולה לענות מצויין. שואלים אותי אם אני חולה. יש לי בעל נפלא ובן, ועוד בן בארצות־הברית, ואני לא יכולה לשמוח.

● חשבת פעם לעזוב את הארץ?

בחיים שלי לא! אני בארץ לטוב ולרע, כמו בברית נישואין, ובתקופה האחרונה יותר לרע, אבל אין לי מקום אחר. הרבה פעמים אמרתי לפלסטינים: אין לי מקום אחר תחת השמש.

● מה את אומרת לאלה האומרים לך שאת צריכה לחזור לסולין, כי הגעת לפה אחרי 1948?

זה לא אופייני לפלסטינים להגיד דבר כזה, ואף אחד לא יגיד לך את זה בחברון וברמאללה. בסופו של עניין, הריכוז הגדול ביותר של הפלסטינים הוא פה, והם לא יגידו לי לחזור לפולין. הם יודעים שיש פה מקום גם להם וגם לנו. הם היו רוצים לחזור, לא שאני אחזור.

● לאן יחזרו?

בן־גוריון אמר בזמנו שאפשר ליישב 56 מיליון יהודים בנגב.

● את מאמינה שהערבים יסכימו לגור בנגב?

הפלסטינים יודעים היטב שאין להם דרך חזרה לבתיהם ביפו, ברמלה ובלוד. הם יודעים שזה לא בא בחשבון. אך יש להם, עקרונית לדעתי, הזכות של חזרה למולדת.

היא ניסתה להתאבד!

לפני שלושה שבועות ניסתה רונית גמליאלי, אשתו של הסופר גילי, להתאבד. היא בלעה את כל הגלולות שמצאה בבית והובהלה לבית־החולים מחוסרת הכרה.

הבעל והפטרונית

הדוגמנית קארין דונסקי פירסמה את הספר גילי גמליאלי בין הדוגמניות בארץ. הוא ליווה אותה לכל אירוע שבו היא הופיעה. מסתבר שבעיסוקו זה הבן־אדם הוא כישרוני ביותר.

רונית גינסבורג־גמליאלי, אשתו של ספר־הצמרת גילי גמליאלי, הגישה לבית־המישפט תביעת מזונות על סך 1,175,000 לירות לחודש, ותוספת של מיליון וחצי לירות לשנה לצרכי הוצאות נסיעה לחופשה בחו"ל. היא טוענת שהיא הורגלה לחיים על רמה גבוהה בשנות נישואיה, כי בעלה מרוויח 6 מיליון לירות בחודש נטו.

רונית הכירה את גילי כשבאה להסתפר אצלו, בהיותה נערה בת 16 וחצי, תלמידת תיכון. לא ארכו הימים והיא עזבה את בית־הספר, וכשהיתה בת 17 פחות 11 יום היא נישאה לו. לחתונה הגדולה, שבה השתתפו כל היפים והיפות בארץ, הוזמנו 1500 איש. לפני שנתים וחצי נולדה להם בת, מורן. היום, בטרם מלאו לה 21, רונית היא כמעט גרושה.

מרוע מבקשת האשה הצעירה להתגרש מבעלה המצליח? מסתבר שגילי יוצא עם נערה אחרת, סמדר קילצ'נסקי, והוא גם נחשד, ואף נעצר ושוחרר בערבות, בשימוש בקוקאין.

רונית הגישה תביעה לגירושין כבר לפני שנה אך לבסוף הורשג שלום בית. וכשזה הופר, החלו ההליכים מחדש.

להתאבד בים

רונית היא אשה יפהפיה, בעלת עיניים ירוקות ופנים שחומות. אך האשה הצעירה הגיעה עד כדי ניסיון התאבדות. כשגילי חזר הביתה אחרי ששוחרר בערבות, היא נסעה לים

אשתו של ספר הצמרת טוענת: „בעלי מרוויח שישה מיליון לירות לחודש נטו!" — ותובעת

מיליון לירות

מזונות לחודש מִסַפָּר!

וניסתה להתאבד. כשלא מצאה אומץ, נסעה הביתה ובלעה את כל הכדורים שמצאה בבית. היא סיפרה לגילי את אשר עשתה, אך לדבריה הוא התעלם, ובבוקר הלך לעבודה.

בביתם בן שניים וחצי החדרים של גילי ורונית מתגוררת מזה כמה חודשים הדוגמנית השחורה מרלין מדיסון. לדברי רונית חזר גילי מארצות־הברית יחד עם מרלין, והודיע לרונית שמאותו היום והלאה תתגורר הדוגמנית בביתם.

היתה זו מרלין שהבחינה שרונית איבדה את הכרתה. היא הזעיקה את אחותה של רונית, אשר הביאה אותה במצב קשה לבית־החולים. שם שטפו את קיבתה, ואישפזו אותה למשך יומיים. כשיצאה מבית־החולים היא התחילה בהליכי הגירושין.

פרוות ויהלומים

לטענתה של רונית מרוויחבעלה 50000 שקל ליום — עבור תיספורת הוא גובה 1500 שקל, ואילו עבור צביעת גוונים 4000 עד 6000 שקל.

המיספרה של גילי גמליאלי נמצאת בכיכר־המדינה בתל־אביב. בקומה הראשונה של הבניין מצוייה המיספרה, שליד קופתה יושבת אמו של גילי, חנה. למטה נמצא בוטיק שאותו מנהלת רונית יחד עם חברה. אחרי שרונית הגישה את תביעתה נגר בעלה, הוא ניסה למנוע את כניסתה לבוטיק בטענה שהיא מפריעה לו, אך רונית הצליחה להוכיח שהבוטיק הוא בבעלותה, והיא ממשיכה להפעילו.

ההכנסות מהמיספרה איפשרו לבני הזוג לחיות ברמה גבוהה ביותר. בחצי השנה האחרונה נסע גילי פעמיים לארצות־הברית ופעם אחת לאי מיקונוס, משם הוא חזר עם פרוות־פנר עבור רונית. היא טוענת שהיא פונקה על ידו במתנות של מיטב הבגדים והיהלומים. רונית טוענת בתביעה שכשנילוותה אליו לנסיעה לארצות־הברית, הם הוציאו סכום של עשרת אלפים דולר.

„גונבת מהמיכנסיים!"

את הקאריירה שלו התחיל גילי, בן להורים יוצאי תימן, בגיל 17, במיספרה של בתיה ועליזה, הדואגות היום לראשי הנשים והגברים בלוס־אנג'לס. הוא התגלה כבישרוני וזכה מאוחר יותרבעידודה של הדוגמנית קארין דונסקי, שסייעה לקידומו במשך כל השנים.

מעצרו של גילי הזכיר תיסבוכת אחרת שלו, לפני 8 שנים. כמה ימים אחרי שקיבל את רישיון־התנהיגה שלו, הוא גרם לתאונה שבה נהרגה נערה. רישיונו נשלל ל־7 שנים.

הצרות בין בני הזוג התחילו אחרי לידת הבת, לפני שנתיים וחצי. רונית טוענת שגילי היה נעלם מהבית וחזר לעיתים הביתה בשעות הבוקר המוקדמות.

רונית פנתה בתביעה לבית המשפט בה צוין שהוא הסתיר עובדות מהותיות באשר לעצם אפשרותו לנהל חיי מישפחה נורמליים. הנתבע התמכר לסמים יותר מבעבר וחדל להתייחס אליה כאל רעייה. נהג לקללה ולגדפה ונמנע מלקיים איתה כל יחסי אישות. הוא השתתף במסיבות הוללות על כל מה שמשתמע מכך וניסה לגרור את אשתו לאורח חיים כזה.

אך גם גילי לא נשאר חייב. אחרי התביעה שהוגשה על־ידי אשתו הוא הגיש בקשה לגירושין ברבנות. בין היתר הוא טען שאשתו גונבת כסף ממיכנסיו, ושעכשיו, כשבתם התחילה לדבר, היא מלמדת אותה לקלל את אביה. וגרוע מכול — גילי גמליאלי טוען שאשתו נסעה עם גבר אחר לאילת, למרות כל הזהרותיו. התביעה מלאה בשגיאות כתיב.

הצדדים גייסו לעזרתם עורכי־דין. את רונית ייצג עורך־הדין אבנר ימיני, ואת גילי גמליאלי ייצג דויד יפתה.

רונית חזרה בינתיים לחיק הוריה. אביה, העובד כטייס־דיסוס ואמה הציירת קיבלו אותה בזרועות פתוחות.

נראה שצפוי להיות קיץ לוהט בכיכר המדינה.

הו"ירת לפני כשלושה חודשים נסע גילי לארצות־הברית, והוא חזר מלווה בדוגמנית מרלין מדיסון. הוא הודיע לאשתו הנדהמת שהדוגמנית תגור עימם בדירתם.

בת לוויה הדוגמנית סמדר קילצ'נסקי הפכה לבת לווייתו של גילי בכל אירוע שבו הוא מופיע. סמדר היא הצלע השלישית בתביעת הגירושין שהגישה אשת הספר רונית.

טניס

מי רוצה לסבול

ספורט הטניס, שהוא פופולרי כל־כך בארץ, לא גרם משום־מה לצופה הישראלי לבוא ולחזות במישחקים הבינלאומיים בתחרות על גביע דייוויס, שבו התמודדה ניבחרת ישראל מול נבחרת גרמניה. קומץ הצופים שהגיע בכל זאת היו השגרירים השונים היושבים בארצנו.

מדוע באו כל־כך מעט צופים?

יושב־ראש איגוד הטניס **איצ'ה מיאר**, הסביר: "למישחקי גביע דייוויס יש חוקים נוקשים משלהם, שלא כל־כך מסתדרים עם נוחיותם של הישראלים בתקופה זו של השנה. אחד מהחוקים אומר שהמישחקים חייבים להתנהל בתנאים שווים בכל העולם כולו, בלי להתחשב בפיגעי הטבע למיניהם. מישחקים היו חייבים להתחיל בשעה 1 בצהריים, כי החוק מרשה שהמישחקים יתנהלו לפחות על פני שש שעות באור היום. וכיוון שבתקופה זאת חם כל־כך, הישראלי אומר לעצמו: עם כל הכבוד לטניס, בחום כזה אני לא יכול לשבת על בטון לוהט.

"וכך אכן היה ביום החמישי. ביום השישי באותה השעה, קיבל כל עם ישראל בצבע את המישחקים ישר לתוך המסך הקטן. אז בשביל מה להתאמץ? שואל עצמו הישראלי. אילו אפשר היה להתחיל במישחקים בשעה 5 או 6 אחרי־הצהריים, הכל היה אחרת."

כדורסל

שנת הגיור

מי שחשב שמכת הגיורים כדי לשחק כדורסל בארץ תיפסק, טועה. בימים אלה, כאשר הקבוצות מתארגנות לקראת העונה הבאה, כבר נשמעים בקבוצות שונות דיבורים על אפשרויות לגיור שחקנים.

מכבי חיפה עומדת לגייר שחקן שחור בשם **ג'יימס טרי**, שכל היכרותו עם מדינת־ישראל הסתכמה בשבוע אחד. מכבי רמת־גן עומדת להתחתם לשורותיה את **גרג קורנליוס**, שבשנה שעברה הגיע כדי לחזק את הפועל תל־אביב, אך לבסוף הועדף על פניו שחקן אחר. קורנליוס המשיך להתגלגל בקבוצות השונות עד שהחליטו במכבי רמת־גן להחתימו, אך בתנאי שיסיים את הליכי הגיור (למכבי רמת־גן יש כבר שחקן זר, **קרל איימום**).

העיקר האנגלית!

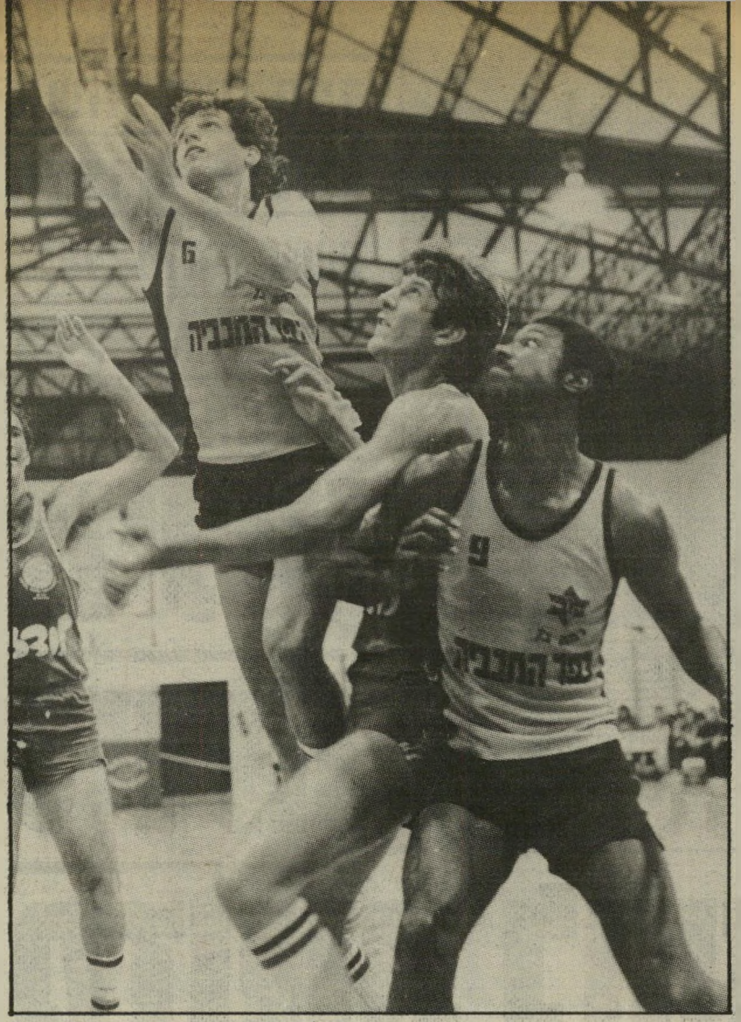
מירי שנה יוצאים שלושה שופטי כדורסל לקורס קצר של פיב"א (האיגוד האירופי לכדורסל), כדי לקבל את תג השיפוט הבינלאומי. השלושה שהצטיינו ביותר בעונה זוכים בפרס. השנה בלטו שלושה שופטים צעירים: **נפתלי עובדיה, אסא קמינר וטוד וירוניק**. כשלדעת רבים היה זה עובדיה בן ה־30 שהציג את הרמה הגבוהה ביותר.

איגוד הכדורסל האירופי דורש מהשופטים הישראלים ידיעת טובה באנגלית, כתנאי להשתתפותם. נפתלי עובדיה לא שלט כל־כך בשפה, ולכן התחיל לפני כמה חודשים ללמוד אנגלית באינטנסיביות. לפני כשבועיים הוא זומן לאיגוד, כדי לעבור יחד עם חבריו מיבחן באנגלית. לטענת האיגוד לא עבר עובדיה את המיבחן, ולמרות שנחשב לשופט עם עתיד גדול הוא הוצא מהרשימה ובמקומו הוערף השופט **אלי נעים**.

לפי חוקי פיב"א רשאי כל שופט לגשת לקורס הבינלאומי, לאו דווקא באמצעות האיגוד, אלא גם בצורה עצמאית ועל חשבונו. נפתלי עובדיה, שפסילתו הכעיסה אותו מאוד, החליט להירשם לקורס באופן עצמאי, ולהוכיח לאיגוד השופטים המקומי שרמת האנגלית שלו הספיקה כדי להעבירו את הקורס ושההחלטה להורידו מהרשימה נבעה אולי משיקולים אחרים. אולם זמן־מה אחרי שנרשם והתקבל לקורס, הוא ביטל את השתתפותו, בלי כל נימוק.

המקורבים לנושא טענו שגם בעבר עברו שופטים רבים את הקורס, כאשר השפה האנגלית לא היתה שגורה בפיהם. כולם יודעים שיש כמה שופטי כדורסל בינלאומיים, שאינם דוברים אפילו מילה אחת באנגלית. לכן עוררה ההחלטה לגבי נפתלי עובדיה תמיהות לא מעטות.

הפועל רמת־גן החליטה להחתים את **סטיב מאלוביץ**, ובימים אלה נעשים מאמצים לגיירו, כדי שניתן יהיה להחתים זר נוסף (ראה ראיון עם איתן מגידו).

כדורסלנים איימום, מאלוביץ ובן ארי בפעולה
מיהו יהודי?

הפועל חולון, שקצרה הצלחה לא מבוטלת בעונה שעברה, החליטה שאם ברצונה להיות בפיסגת הכדורסל עליה לחזק עצמה בשחקן אמריקאי נוסף. כעת זה יתאפשר לה,אחרי שמייק קארטר נשא אשה ישראלית, והפך רשמית ישראלי.

מכת הגיורים אינה תופעה חדשה בכדורסל הישראלי. הראשון שפתח בסידרה היה **אולסי פרי**, ומאז הלכו קבוצות נוספות בעקבות מכבי תל־אביב. הפועל תל־אביב גיירה את **לברן מארסר**, מכבי תל־אביב מיהרה לגייר את **ארל ויליאמס**. מירוץ הגיורים הגיע בימים אלה לשיא חדש. הסיבה: קבוצות ממהרות לגייר שחקנים נוספים מחשש שאגודת ישראל תצליח להעביר בכנסת את חוק "מיהו יהודי", דבר שיכביד מאוד על הקבוצות.

חולון: כיסוי לאיצטדיון

קבוצת הכדורסל של הפועל חולון, שבעונה שעברה הצליחה לתקוע יתד בצמרת הכדורסל בארץ, החליטה לשפץ את האיצטדיון שלה. האולם, שהיה מכוסה רק בחלקו נסגר, ומושבי אבן־הפינה פינו מקומם לכיסאות פלסטיק מהודרים. בעונה הבאה תהיה קבוצה נאה באיצטדיון נאה. זה נשמע לכל הדיעות מכובד.

ילדי מיקצוענים

בפעם הראשונה מגלה חברה מיסחרית עניין בליגת הילדים קט־סל. חברת־הביטוח שמיר אימצה את אלופת ליגת מחוז המרכז, אגודת הספורט של רמת־השרון, בהשגחתו של המאמן אריה מליניאק מהפועל חולון. לכבוד המאורע ההיסטורי נערך מישחק של סיום עונה אלוף־האלופים בין הקבוצה המאומצת ובין גיבעת־שמואל, רמת השרון ניצחה 38:28. בטקס הוענקו לילדים גביע ומדליות, והם גם זכו לקבל מחברת־הביטוח המאמצת סיוע בכסף למועדון ותילבושות.

אליצור מכרה את הנשים

השבוע נתבשרנו על מכירתה של קבוצת הנשים של אליצור תל־אביב לאליצור קריית־אונו. ומדוע זה מעניין? כי החודש עומר מרכז אליצור לערוך את האליצוריאדה הראשונה בישראל, כשבאירוע ישקעו מיליונים רבים של כסף. מעניין מה חשוב יותר לראשי אליצור, אירגון מיפגן־דאווה או קיומה של קבוצה, שבשנים האחרונות נחשבה כמכבי תל־אביב של הכדורסל הנשי?

גם במרכז הספורט הגדול במדינה, הפועל, קיימת תופעה דומה של התפרקות קבוצות. לפני שנה התפרקה הפועל נתניה מחוסר תקציב, והשנה אנו שומעים על התפרקות צפויה של הפועל קריית־שמונה מסיבה דומה, כאשר ברקע עדיין נשמעים צלילי הכישלון של כינוס הפועל.

קסלר לרמת־גן?

מאמן קסלר עם שחקני הנוער של רמת־גן
שידוך טוב?

בשבוע שעבר הביא מרור זה את סיפורו של מאמן הכדורסל האמריקאי **מרב קסלר** (העולם הזה 2392), שביקר בארץ לסידרת הרצאות. בהשתלמות מאמני כדורסל במכון וינגייט הביע קסלר נכונות לאמן בארץ, אילו רק ניתן לו הדרב.

"רצוני לאמן כאן כדי להפוך את ישראל למעצמת כדורסל בינלאומית," הוא אמר.

הקבוצה היחידה בליגה העליונה, שנותרה ללא מאמן, היא הפועל רמת־גן. השבוע פנתה הקבוצה לקסלר, והציעה לו לבוא אליהם.

העולם הזה פנה **לאיתן מגידו**, יושב־ראש הנהלת הפועל רמת־גן, ושאל אותו:

• איך הגעת לקסלר?

"קראתי את מה שכתבתם עליו. חבר שלי, שקרא את העולם הזה היסב את תשומת ליבנו לאורח שגילה רצון לאמן פה. רק מחר יתן לנו קסלר תשובה, אחרי שיברוק אם יצליח להשתחרר מהתחייבויות קודמות שלו באמריקה.

מה עם כל השמועות שסטיב קפלן עוזב אתכם?

"להערכתי השמועות הן רק שמועות עיתונאיות. אני לא יודע על זה מאומה, את כל המשא־ומתן שלו הוא מנהל דרך העיתון ולא דרכנו. ברגע שהוא יישב לדבר איתנו, אני בטוח שהעיניים ייגמרו מייד. אנחנו מעוניינים בו כמו שהוא מעוניין בנו. כולם מכירים את הטריק הזה, של שמועות בעיתון. זה נועד להפעיל לחץ, כדי לקבל עוד כמה דולרים."

מה קורה עם הגיור של סטיב מאלוביץ? האם בגלל זה אתם לא מחתימים שחקן זר נוסף?

"גם אני עדיין לא יודע כיצד יירשם מאלוביץ בשנה הבאה. זה שישחק זה בטוח. יש לו חוזה לעוד שלוש שנים, והוא שוקל אפשרות להשתקע בישראל. הוא מנוע מלעשות את תרגיל ההיעלמות שעשה לנו בשנה הקודמת. הוא היום כל־כך קשור, שלא יכל לעשות תרגיל דומה."

האם תחתימו זר?

"זה תלוי במאלוביץ, כיצד הוא יירשם ואם מישרד־הפנים יאשר את מיסמכי הגיור שלו. אם יירשם כזר, נאלץ להחתים ישראלי, ואם יירשם כיהודי, נשקול אפשרויות אחרות. אולי פרד פונרקסטר יחזור."

מאקו רפת?
מבצע
המשביר לצרכן
קנה מכנסיים או חולצה
של מאקו ג'ינס
וקח wippflipp
בחצי מחיר!!!
זה קורה עכשיו במשביר לצרכן!
שני הלהיטים שמטריפים את הצעירים באירופה:
מאקו ג'ינס — אופנת הקיץ התוססת
WIPPFLIPP — משחק הנדנדה המקפיץ!
עכשיו אפשר לתפוס את שתי הציפורים האלה
במכה אחת — בוא לאחת מחנויות המשביר לצרכן,
קנה מכנסיים או חולצה של מאקו ג'ינס, וקח
WIPPFLIPP בחצי חינם!
המבצע — עד גמר המלאי!
המשביר לצרכן
רשת בתי כל-בו יחידה בישראל
wippflipp
מאקו ג'ינס פת!
אנו הביאה אותו לישראל

ג' אב תשמ"ג, 13.7.83 | מיספר 2393 | 76 עמודים | שנה 47 | המחיר 80 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

העולם הזה

רונית גמליאלי

אשת ספר הצמרת טוענת שבעלה מרוויח 6 מיליון נטו לחודש ותובעת—

יותר ממיליון לירות מזונות לחודש